

1 | 2024

duševné

REVUE PRE TEÓRIU A PRAX
V OBLASTI DUŠEVNÉHO VLASTNÍCTVA
| POLROČNÍK | ROČNÍK XXVIII

INTELLECTUAL PROPERTY | GEISTIGES EIGENTUM | LA PROPRIÉTÉ INTELLECTUELLE

vlastníctvo

ÚRAD
PRIEMYSELNÉHO VLASTNÍCTVA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

ISSN 1339-5564

časopis DUŠEVNÉ VLASTNÍCTVO od roku 2021

● ● ● ● ● ● ● ● ● v tlačenej aj **Open Access** verzii

Úrad priemyselného vlastníctva SR aj v roku 2024 vychádza čitateľom v ústrety a bude vydávať časopis Duševné vlastníctvo v tlačenej aj v elektronickej verzii.

Tlačené periodikum bude predplatiteľom distribuované poštou, cena jedného čísla bude **4,50 €** a poštovné, cena ročného predplatného je **9 €** a poštovné. Odberateľom bude účtované poštovné podľa platného cenníka Slovenskej pošty.

Objednávka tlačenej verzie: <http://www.upv.sk/?on-line-objednavka-casopisu-dusevne-vlastnictvo>

Elektronické periodikum je voľne dostupné na webovom sídle úradu.

Pokyny pre autorov

Časopis *Duševné vlastníctvo* je špecializovaným odborným recenzovaným časopisom, ktorý je zameraný na problematiku teórie a praxe duševného vlastníctva. **Časopis od roku 2023 vychádza dvakrát do roka.**

Zaslané príspevky v rubrike Štúdie sú anonymne posudzované dvomi nezávislými recenzentmi a konečné rozhodnutie o publikácii všetkých zaslaných príspevkov je v kompetencii redakčnej rady. Orientačný čas recenzie je jeden mesiac. Články prechádzajú jazykovou korektúrou.

Uzávierka na prijímanie štúdií do časopisu má tieto pravidlá: do 15. januára sa prijímajú príspevky, ktoré budú uverejnené v 1. čísle; do 15. júna sa prijímajú príspevky, ktoré budú uverejnené v druhom čísle.

Príspevky do rubriky Komentáre je možné posielat' priebežne, pričom budú uverejnené v najbližšom čísle.

Časopis Duševné vlastníctvo aktuálne prijíma autorské príspevky na rok 2024. Prosíme autorov o dodržiavanie nasledujúcich požiadaviek:

1. Rukopis zasielajte na casopisDV@indprop.gov.sk. Vzor úpravy príspevkov je k dispozícii na rovnakej adrese na požiadanie.
2. Odporúčaný rozsah strán štúdie je 10 až 30 normostrán, v rubrike Komentáre je odporúčaný rozsah 5 až 10 normostrán.
3. K autorskému článku je potrebné pripojiť abstrakt (10 až 20 riadkov) a kľúčové slová (5 až 8) v slovenskom aj anglickom jazyku.
4. Pod názov článku uveďte meno, zaradenie, pracovisko, presnú adresu a emailový kontakt na autora.
5. Odkazy (citácie, parafrázy) na literatúru uvádzajte v poznámke pod čiarou. Na konci článku uveďte zoznam literatúry. Komentáre v texte sa uvádzajú rovnako v poznámke pod čiarou.
6. Významné pasáže v texte zvýraznite hrubým písmom (boldom). V záujme prehľadnosti je vhodné členiť články do kapitol.
7. Nevyžiadané rukopisy sa autorom nevracajú späť.
8. Autorský rukopis je v prípade uverejnenia v časopise honorovaný.

Detailné informácie týkajúce sa publikačného procesu, štruktúry, formálnych náležitostí príspevkov, recenzného konania a autorských práv sú dostupné na vyžiadanie na emailovej adrese casopisDV@indprop.gov.sk

Príspevky sú preberané do príslušných elektronických právnych informačných systémov spoločnosti Wolters Kluwer, s. r. o.

Aktuálne zo sveta inovácií

Duševné vlastníctvo čelí v súčasnej dobe mnohým náročným výzvam. Inovačné prostredie čoraz viac odzrkadľuje dynamický vývoj svetových udalostí a technický pokrok, ako aj zmeny podnikateľského prostredia v súlade s potrebou aktívnej podpory udržateľného rozvoja.

Podľa Svetovej organizácie duševného vlastníctva (WIPO) inováciám vo svete vládnu v poslednom období dva trendy vývoja. Prvým je digitálna inovačná vlna založená na umelej inteligencii, superpočítačoch a automatizácii výroby. Druhým trendom je vedecká inovačná vlna tvorená prudkým rozvojom biotechnológií a nanotechnológií. Zároveň sa zvyšuje dostupnosť výpočtového výkonu a obnoviteľnej energie. Navyše, celosvetové výdavky na výskum a vývoj už pred dvoma rokmi prekročili miliardu dolárov a majú naďalej stúpajúcu tendenciu.

Význam a potreba ochrany duševného vlastníctva v kontexte nových trendov preto výrazne rastie. Na niektoré aspekty a dopady uvedených trendov sa preto zameriavame v tomto čísle časopisu Duševné vlastníctvo. Články sa zaoberajú témami, ktoré majú výrazný vplyv na vývoj inovácií a podnikateľského prostredia, ale aj na šírenie osvetu o duševnom vlastníctve.

Štúdiá časopisu sa zameriava na tému umelej inteligencie, a to v často diskutovanom kontexte autorského práva. Dynamicky rozvíjajúcou sa oblasťou sú aj ochranné známky. Ďalšia štúdiá sa preto zaoberá aktuálnymi prípadmi o ochranných známkach z judikatúry Všeobecného súdu Európskej únie. Komentáre časopisu sa týkajú novej legislatívy o ochrane zemepisných označení, ktorá napríklad zemepisným označením umožňuje jednotnú ochranu slovenských remeselných a priemyselných výrobkov v Európskej únii.

Zmeny tradične neobchádzajú ani svet softvéru. Agilné metodiky vývoja predstavujú už dlhší čas aktuálnu tému v oblasti informačných technológií. Agilný vývoj softvéru je

však spojený s výzvami týkajúcimi sa ochrany autorských práv, na ktorý sa zameriava samostatný článok časopisu. V aktuálnom čísle časopisu sa venujeme aj ukazovateľom duševného vlastníctva za rok 2023, ktoré indikujú spomínaný svetový vývoj. Téma automatizácie sa objavuje aj v rubrike Spektrum dobrých nápadov, v rámci ktorej predstavujeme systém na transport medicínskych materiálov dronmi.

Súčasný vývoj a trendy duševného vlastníctva sú prepojené s osvetou a vzdelávaním. V samostatnom článku sa preto venujeme novovzniknutej akadémii duševného vlastníctva, ktorá má za cieľ pôsobiť ako koordinačná platforma kvalitného vzdelávania o duševnom vlastníctve na Slovensku. V rámci praktických článkov časopisu poskytujeme formou rozhovoru návod, ako si vytvoriť zamestnaneckú značku. Do pozornosti dávame aj recenziu publikácie, ktorá je návodom na budovanie a ochranu značky produktov. V článkoch sa venujeme aj zaujímavým súdnym rozhodnutiam Úradu priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky, Súdneho dvora Európskej únie či rozhodnutiam z čoraz populárnejšej oblasti – mimosúdneho riešenia sporov.

Okrem uvedeného nájdete v časopise ďalšie zaujímavé články a aktuality z oblasti duševného vlastníctva. Veríme, že obsah aktuálneho čísla časopisu vám v kontexte súčasných výziev a vývoja duševného vlastníctva prinesie inšpiráciu a podnetným spôsobom prehĺbi poznatky o duševnom vlastníctve.

Tešíme sa na stretnutie pri ďalšom čísle.

JUDr. Pavol Gregorčok
predseda ÚPV SR

- 3 Editoriál**
(Gregorčok, P.)
- ŠTÚDIE**
- 6 Judikatúra Všeobecného súdu Európskej únie v oblasti ochranných znáмок – vybrané aktuálne prípady**
(Stec, A.)
- 13 Umělá inteligencia a autorské právo**
(Smejkal, V. – Srstka, J.)
- KOMENTÁRE**
- 24 Na úsvitu nové unijní ochrany zeměpisných označení řemeslných a průmyslových výrobků**
(Černý, M.)
- 38 Inovácie v agilnom vývoji stretávajú duševné vlastníctvo: výzvy pre autorské práva pri agilnom vývoji softvéru**
(Ondrovičová, K.)
- 45 Aktuálne z autorského práva**
(Slovák, J.)
- 49 Z galérie tvorcov**
Tvorba zamestnaneckej značky: krok za krokom s Katarínou Ďurčovou
(Šimková P.)
- 53 Zaujalo nás**
Svetové ukazovatele duševného vlastníctva 2023
- 57 Akadémia duševného vlastníctva**
(Beličková, V. – Skúpa, M.)
- 59 Spektrum dobrých nápadov a riešení**
Automatizovaný systém na transport biologického alebo medicínskeho materiálu pomocou dronu
- 61 Finančná správa SR**
Kriminálny úrad Finančnej správy

OBSAH ▲ ▼ CONTENTS

- 3 Editorial**
(Gregorčok, P.)
- STUDY**
- 6 Jurisprudence of the General Court of the European Union in the Field of Trademarks - Selected Recent Cases**
(Stec, A.)
- 13 Artificial Intelligence and Copyright Law**
(Smejkal, V. – Srstka, J.)
- COMMENTARY**
- 24 At the Dawn of the New EU Protection of Geographical Indications of Craft and Industrial Products**
(Černý, M.)
- 38 Innovations in Agile Development meet Intellectual Property: Challenges for Copyrights in Agile Software Development**
(Ondrovičová, K.)
- 45 Currently from Copyright**
(Slovák, J.)
- 49 From the Gallery of Creators**
How to create an employee brand - step by step with Katarína Ďurčová
(Šimková P.)
- 53 Story that Caught our Eye**
World Intellectual Property Indicators 2023
- 57 IP Academy**
(Beličková, V. – Skúpa, M.)
- 59 Spectrum of Useful Ideas and Solutions**
Automated system for transporting biological or medical material by drone
- 61 Financial Administration of the SR**
Financial Administration Criminal Office

63 Z rozhodnutí ÚPV SR

Rozhodnutie predsedu úradu zn. POZ 2825-2020/-II-11-2023 z 24. 2. 2023 (právoplatnosť 27. 2. 2023)
(*Ďuriančíková, Z.*)

Rozhodnutie OZ 252115/I-25-2022 z 26. 10. 2022
(*Lutringová, I.*)

Rozhodnutie OZ 253486/I-12-2023 zo 14. 4. 2023
(*Lutringová, I.*)

70 Súdny dvor Európskej únie

Rozsudok Súdneho dvora vo veci C-334/22 | Audi
(Nosič emblému na mriežke chladiča)

Rozsudok Všeobecného súdu vo veci T-537/22 | Delta Sport Handelskontor/EUIPO – Lego (stavebnicový blok z hračkárskej stavebnice)

Uznesenie druhej komory Všeobecného súdu vo veci T-299/22 | Sattvica/EUIPO – Maradona a i. (DIEGO MARADONA)

73 Z rozhodnutí Centra ADR

Rozhodnutie 49/2023 z 21. júna 2023
(*Klinka, T.*)

Rozhodnutie 48/2023 z 15. mája 2023
(*Klinka, T.*)

77 Správy

Správy z ÚPV SR
Správy z WIPO
Správy z EPO
Správy z EUIPO
Správy z EÚ

85 Nové publikácie**87 Recenzia**

Vlachová, Z.: Právní nástupnictví v oblasti duševního vlastnictví a související otázky
(*Bačárová, R.*)

Pastier, M. Žltá kniha budovania značky
(*Záchenská, J.*)

89 Z obsahov vybraných časopisov

OBSAH ▲ ▼ CONTENTS

63 From decision of the IPO SR

Decision of the President of the Office,
Nr. POZ 2825-2020/II-11-2023, 27. 2. 2023
(*Ďuriančíková, Z.*)

Decision OZ 252115/I-25-2022, 26. 10. 2022
(*Lutringová, I.*)

Decision OZ 253486/I-12-2023, 14. 4. 2023
(*Lutringová, I.*)

70 Issues from the Decisions of the Court of Justice of the EU

Judgment of the Court in Case C-334/22 | Audi
(Emblem support on a radiator grille)

Judgment of the General Court in Case T-537/22 | Delta Sport Handelskontor v EUIPO - Lego (Building block from a toy building set)

Order of the Second Chamber of the General Court in Case T-299/22 | Sattvica v EUIPO – Maradona and Others (DIEGO MARADONA)

73 Issues from Decisions of the Domain Name ADR

Decision 49/2023, 21.06.2023
(*Klinka, T.*)

Decision 48/2023, 15.05.2023
(*Klinka, T.*)

77 News

News from IPO SR
News from WIPO
News from EPO
News from EUIPO
News from EU

85 New Publications**87 Book Review**

Vlachová, Z.: Legal succession in the field of intellectual property and related issues
(*Bačárová, R.*)

Pastier, M. Yellow Book of Brand Building
(*Záchenská, J.*)

89 Tables of Contents of Selected Journals

Judikatúra Všeobecného súdu Európskej únie v oblasti ochranných známkok - vybrané aktuálne prípady

Jurisprudence of the General Court of the European Union in the Field of Trademarks - Selected Recent Cases

Andrej STEC¹

ABSTRAKT

V tejto štúdii sa budeme venovať niektorým aktuálnym kategóriám problémov v práve ochranných známkok EÚ so zreteľom na judikatúru Všeobecného súdu EÚ². Štúdia bude rozdelená na tri časti, a síce, prvá sa bude týkať absolútnych dôvodov zamietnutia prihlášky ochrannej známy, druhá bude pojednávať o relatívnych dôvodoch zamietnutia prihlášky a tretia sa bude týkať rozlišovacej spôsobilosti získanej používaním, s osobitným zreteľom na používanie na internete, t. j. v digitálnom svete.

ABSTRACT

In this study, we will address some current issues in EU trademark law, taking into account the jurisprudence of the General Court of the EU. The study will be divided into three parts, namely, the first will refer to the absolute grounds for the rejection of an application for the registration of a trademark, the second will discuss the relative grounds for the rejection of the registration, and the third will refer to the distinctiveness acquired through use, with special regard to use on the Internet, i.e., in the digital world.

Kľúčové slová

Res iudicata, priestorová ochranná známka, technická charakteristika, funkčná charakteristika, používanie cudzích jazykov v práve ochranných známkok, turečtina, čínština, zhodnosť ochranných známkok, rozsah preskúmania, dôkazy na internete.

Key words

Res iudicata, Three-dimensional trademark, Technical characteristics, Functional characteristics, Use of foreign languages in trademark law, Turkish, Chinese, Identity of trademarks, Scope of examination, Internet evidence.

Úvod

V tejto štúdii sa budeme venovať niektorým aktuálnym kategóriám problémov v práve ochranných známkok EÚ so zreteľom na judikatúru Všeobecného súdu EÚ. Štúdia bude rozdelená na tri časti, a síce, prvá sa bude týkať absolútnych

dôvodov zamietnutia prihlášky ochrannej známy, druhá bude pojednávať o relatívnych dôvodoch zamietnutia prihlášky a tretia sa bude týkať rozlišovacej spôsobilosti získanej používaním, s osobitným zreteľom na používanie na internete, t. j. v digitálnom svete.

¹ Mgr. Andrej Stec, DESS, poradca (Référéndaire), Všeobecný súd EÚ, 67, Route d'Arlon L-8211, Mamer, Luxembourg, astec@pt.lu, 00352 621 664 668.

² Štúdia vychádza z prednášky pre ERA, Trevír, Nemecko (september 2023). Všetky názory sú názormi autora a nie inštitúcie.

V prvej časti spomenieme niektoré prípady, ktoré precizujú otázku res iudicata v práve európskej ochrannej známky, na príklade priestorovej ochrannej známky. Rovnako v tejto časti spomenieme dva aktuálne, aj keď na prvý pohľad protichodné prípady týkajúce sa ochranných známkov, ktoré obsahujú slová z jazykov, ktoré nie sú oficiálnymi jazykmi EÚ (konkrétne ide o turečtinu a čínštinu).

V druhej časti sa budeme zaoberať jasným rozdelením medzi dvoma relatívnymi dôvodmi odmietnutia zápisu, a síce zhodnosťou a podobnosťou medzi ochrannými známkami. Tiež spomenieme spresnenie toho, do akej miery prináleží predmetnému úradu (v tomto prípade EUIPO) ex offio vykonať niektoré šetrenia v rámci námietkového konania pri absencii konkrétnych argumentov strán.

V tretej časti tiež podčiarkneme konkrétny spôsob analýzy faktov, relevantných na internete. Rovnako odkážeme na prípad takého používania ochrannej známky na reklamné účely v rámci EÚ, keď v konečnom dôsledku ide o ochranu najmä poskytovania služieb v USA.

Na záver spomenieme niektoré ďalšie otázky v tejto tematike.

1 Rozsudok z 5. júla 2023, *Wajos/EUIPO* (T-10/22, neuvěřený, EU:T:2023:377)

V predmetnej veci išlo o prihlášku podanú 7. decembra 2015 týkajúcu sa uvedenej priestorovej ochrannej známky pre rôzne produkty tried 29, 30, 32 a 33 Medzinárodného triedenia tovarov a služieb na zápis ochranných známkov (Niceský triedník) včítane nápojov či iných tekutín, ale mohlo ísť aj o iné produkty ako olej a podobne.

³

28. júna 2016 examinátor zápis zamietol na základe článku 7, odsek 1, písmeno b), nariadenia Rady (ES) č. 207/2009 z 26. februára 2009 o ochrannej známke Spoločenstva (ÚV L 78, 24.3.2009, p. 1 – 42).

Predmetný článok 7, odsek 1, písmeno b), znie takto:

„Absolútne dôvody zamietnutia

1. Do registra sa nezapíšu:

(...)

b) ochranné známky, ktoré **nemajú rozlišovaciu spôsobilosť**“

15. februára 2017 aj odvolací senát EUIPO zamietol zápis v podstate na základe rovnakého dôvodu, a síce, pre absenciu rozlišovacej spôsobilosti predmetnej ochrannej známky.

22. mája 2017 žalobca napadol na Všeobecnom súde EÚ predmetné rozhodnutie odvolacieho senátu EUIPO. Všeobecný súd vyhovel žalobe a rozhodnutie zrušil 3. októbra 2018, a to najmä z dôvodu, že pokladal kombináciu elementov, tvoriacich predmetnú ochrannú známku, za dostatočne osobitú a zabezpečujúcu rozlišovaciu spôsobilosť. Berúc do úvahy aj estetickú hodnotu, Všeobecný súd EÚ dospel k záveru, že sa predmetná nádoba, či fľaša, odlišovala od tých, ktoré boli typické na predmetnom trhu. Podčiarkol tiež, že spotrebiteľia neboli zvyknutí na fľaše, ktoré v strede obsahovali zúženie toho typu, ako je viditeľné v prihlásenej ochrannej známke. Dôležité pre predmetný spor bolo aj konštatovanie v bode 35 rozsudku Všeobecného súdu EÚ, v zmysle ktorého, pokiaľ by aj zúženie, ktoré sa nachádza v strede fľaše, malo byť chápané ako charakteristika, ktorá môže byť vysvetlená technickými alebo funkčnými dôvodmi, nič to nemení na skutočnosti, že táto charakteristika tiež prináša estetický efekt predmetnému produktu.

12. decembra 2019 Súdny dvor EÚ potvrdil predmetný rozsudok Všeobecného súdu EÚ.

Následne, 21. októbra 2021, v novom rozhodnutí druhého odvolacieho senátu EUIPO (R 2958/2019-2) tento opätovne rozhodol o zamietnutí zápisu prihlásenej ochrannej známky pre väčšinu produktov, ktoré mali byť ochrannou známkou chránené, tentokrát ale s poukazom na článok 7, odsek 1, písmeno e), predmetného nariadenia (pozri body 1 až 10 rozsudku).

³ Ilustrácia zodpovedajúca ochrannej známke je prebratá priamo z citovaného rozsudku Všeobecného súdu EÚ (dostupné na stránke: www.curia.eu). Rovnaká poznámka sa vzťahuje na ďalšie zobrazenia uvedené v tejto štúdiu.

Predmetný článok 7, odsek 1, písmeno e), znie takto:

„Absolútne dôvody zamietnutia

1. Do registra sa nezapíšu:

(...)

e) označenia, ktoré sa skladajú výlučne z týchto prvkov:

(...)

ii) tvar tovaru, ktorý je nevyhnutný na dosiahnutie technického výsledku“

Žalobca napadol na Všeobecnom súde EÚ predmetné nové rozhodnutie odvolacieho senátu EUIPO. Najmä podčiarkol, že predmetný odvolací senát nezobral do úvahy „res iudicata“, a síce rozsudok Všeobecného súdu EÚ z 3. októbra 2018, v ktorom, podľa žalobcu, tento súd už definitívne rozhodol v zmysle, že nie je uplatniteľný absolútny dôvod zákazu zápisu ochrannej známky, vychádzajúci z článku 7, odsek 1, písmeno e), pod ii), predmetného nariadenia. Podľa žalobcu z rozsudku najmä vyplývalo, že prihlasovaná ochranná známka nebola limitovaná na charakteristiky, ktoré boli technického alebo funkčného rázu.

Všeobecný súd EÚ konštatoval, vo svojom nasledujúcom rozsudku, najmä, že právna sila rozhodnutej veci sa vzťahuje len na odôvodnenie rozsudku, ktoré je nevyhnutnou podporou pre jeho výrok, a preto je od neho neoddeliteľné. Tiež odkázal na judikatúru Súdneho dvora EÚ, z ktorej vyplýva, že právna sila rozhodnutej veci sa spája len so skutkovými a právnymi otázkami, o ktorých sa skutočne alebo nutne rozhodlo predmetným rozsudkom (pozri bod 16 citovaného rozsudku Všeobecného súdu a uvedené odkazy).

Všeobecný súd EÚ tiež podčiarkol význam skutočnosti, že pokiaľ ide o absolútne dôvody zamietnutia, uvedené v článku 7, odsek 1), predmetného nariadenia, postačuje, ak sa jeden z týchto dôvodov aplikuje, aby nebolo možné prihlasovanú ochrannú známku zapísať. Rovnako podčiarkol fakt, že nie je presne určené poradie, v ktorom bolo potrebné tieto jednotlivé absolútne dôvody zamietnutia zápisu uplatniť.

Následne Všeobecný súd EÚ podčiarkol rozdielny zmysel ochrany podľa článku 7, odsek 1), písmena b), smerujúcej k funkcii ochrannej známky umožniť identifikovať pôvod výrobku, zatiaľ čo absolútne dôvody uvedené pod písmenom e) smerujú k ochrane pred zápisom známk, ktoré by majiteľovi zabezpečili monopol týkajúci sa technického riešenia alebo týkajúci sa funkčnej charakteristiky. Rovnako aj podmienky aplikácie každého z predmetných ustanovení sú rozdielne. Všeobecný súd EÚ podčiarkol aj význam toho, že absolútny dôvod zamietnutia zápisu v zmysle článku 7, odsek 1, písmena b), si vyžaduje mimo iného vziať do úvahy percepciu predmetným spotrebiteľom, čo naopak nie je rozhodujúce kritérium pre písmeno e) uvedeného ustanovenia.

V predmetnej veci teda Všeobecný súd EÚ konštatoval, že vzhľadom na skutočnosť, že v prvom z uvedených rozsudkov (z 3. októbra 2018) bral do úvahy iba otázku uplatnenia článku 7, odsek 1, písmeno b), nemôže byť jeho vyjadrenie rozhodujúce pre analýzu v zmysle písmena e), t. j. pre rozhodnutie týkajúce sa existencie absolútneho dôvodu zamietnutia spočívajúceho v skutočnosti, že predmetná ochranná známka sa skladá výlučne z tvaru tovaru, ktorý je nevyhnutný na dosiahnutie technického výsledku. V podstate najmä uviedol, že skutočnosť, že predmetná ochranná známka obsahuje vo svojom strede zúženie, t. j. charakteristiku, ktorá má aj estetické následky, nemôže byť chápaná ako dostatočná pre vylúčenie záveru, že môže ísť zároveň o charakteristiku technickú alebo funkčnú, pri analýze v zmysle článku 7, odsek 1, písmeno e), napríklad z dôvodu, že dané zúženie umožňuje jednoduchšie uskladnenie predmetnej nádoby či fľaše v otvoroch na poličkách. Rovnako Všeobecný súd EÚ konštatoval, že tu nejde o dôvod zamietnutia, ktorý musel byť analyzovaný už v prvom rozhodnutí, pred uplatnením dôvodu zákazu zápisu spočívajúcom v absencii rozlišovacej spôsobilosti. Nešlo teda, zo strany odvolacieho senátu EUIPO, o porušenie princípu už rozhodnutej veci (res iudicata) (pozri body 14 až 22 citovaného rozsudku).

V ďalšej časti, stále týkajúcej sa absolútnych dôvodov zamietnutia, sa zamyslíme, na dvoch krátkych ukážkach judikatúry, nad otázkou relevancie cudzích jazykov v práve ochrannej známky EÚ.

2 Rozsudok z 26. júla 2023, *Yayla Türk/EUIPO – Marmara Import-Export (Sütat)* (T-315/22, neuvverejnený, EU:T:2023:432)

V predmetnej veci išlo o otázku absolútnych dôvodov zamietnutia zápisu, uvedených v článku 7, odsek 1, písmen a) a b), nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1001 zo 14. júna 2017 o ochrannej známke Európskej únie (ÚV L 154, 16. 6. 2017, str. 1), čiže, v skratke, o opisný charakter slova „Sütat“ (ktoré tvorilo ochrannú známku, o ktorej zrušenie bolo žiadané), ako aj o skutočnosť, že predmetné slovo nemalo rozlišovaciu spôsobilosť.

Otázka na prvý pohľad nie zložitá, ale umožňujúca podčiarknuť význam, aký má turečtina v práve ochranných známk EÚ. Po turecky totiž predmetné slovo, ktoré je spojením dvoch slov, hoc aj nie gramaticky správne vytvorené, možno stále identifikovať ako výraz odkazujúci na spojenie slov „mlieko“ a „chut“. Vo vzťahu k produktom, o ktoré išlo v predmetnej veci, ktorými boli rôzne produkty mliečného charakteru, konštatoval odvolací senát EUIPO, že predmetná ochranná známka je opisná (a tiež, že nemá rozlišovaciu spôsobilosť).

Žalobca pred Všeobecným súdom EÚ namietal, že spotrebiteľ v EÚ by neidentifikoval turečtinu v predmetnej

ochrannej známke a neporozumel by teda ani jej konceptuálnemu obsahu.

Všeobecný súd EÚ vo svojom rozsudku vychádzal z článku 7, odsek 2, citovaného nariadenia, v zmysle ktorého absolútne dôvody zamietnutia, uvedené v prvom odseku, sa uplatňujú, aj pokiaľ existujú iba v časti Európskej únie, a tiež uviedol, že hoc aj turečtina nie je oficiálnym jazykom EÚ, je jedným z oficiálnych jazykov na Cypre, a tiež podčiarkol existenciu veľkého množstva turecky hovoriacich osôb v Únii, najmä v Nemecku. Zaujímavým dôsledkom týchto úvah je, že tak, ako je typické pri iných situáciách práva ochranných známk, aj v predmetnom prípade musel Všeobecný súd EÚ analyzovať konzekvenciu skutočnosti, že predmetná ochranná známka je gramaticky nesprávne zložená, a to v turečtine, a interpretovať efekt, ktorý by pravdepodobne mohla mať na relevantného spotrebiteľa. Všeobecný súd EÚ dospel k rovnakému záveru ako odvolací senát EUIPO a síce, že ochranná známka odkazuje na druh či kvalitu predmetných produktov (pozri body 38 až 43 rozsudku).

Zaujímavé sa javí porovnanie predmetného rozsudku s nasledujúcim rozsudkom, v ktorom sa pojednávalo o relevancii čínštiny pre analýzu, v kontexte skutočného užívania obrazovej ochrannej známky.

3 Rozsudok z 19. októbra 2022, *Castel Frères/EUIPO – Shanghai Panati (Vyobrazenie čínskych znakov)* (T-323/21, neuvverejnený, EU:T:2022:650)

Nasledujúca obrazová ochranná známka v čínštine zapísaná do registra EUIPO (pre istý druh stolových vín) bola predmetom sporu:

卡斯特

Spor sa v skratke týkal jej skutočného používania, v zmysle článku 58, odsek 1, písmena a), citovaného nariadenia, pričom problematickou otázkou najmä bolo, či bola používaná bez modifikácie jej rozlišovacej spôsobilosti, vzhľadom na skutočnosť, že na trhu sa objavovala vždy len ako súčasť etikety v obrazových ochranných známkach:

Práve otázka, či by predmetné publikum porozumelo čínskemu významu, na ktorý zapísaná ochranná známka odkazovala, je dôležitou vzhľadom na to, že táto skutočnosť by zvýšila pravdepodobnosť, že si predmetný spotrebiteľ danú ochrannú známku všimne v zloženej (používanej) známke.

V tomto prípade Všeobecný súd EÚ konštatoval, po prvé, že predmetné produkty boli dodávané, mimo iného, do veľkoobchodných skladov a že skutočnosť, ktorú podčiarkoval žalobca, v zmysle ktorého bolo potrebné zobrať do úvahy aj spotrebiteľa, ktorý porozumie čínštine, keďže išlo o produkty smerujúce aj do čínskych reštaurácií, nebola dostatočne relevantná, aby sa vytvorila osobitná časť trhu, ktorú by bolo potrebné analyzovať samostatne. Konštatácia týkajúca sa počtu čínsky hovoriacich obyvateľov vo Francúzsku (kde boli produkty predávané) nepostačovala a nebol ani preukázaný rozsah predaja výrobkov práve pre túto časť spotrebiteľov (pozri body 30 až 34 rozsudku). Následne Všeobecný súd EÚ analyzoval otázku skutočného používania predmetnej ochrannej známky z uhla pohľadu spotrebiteľa, ktorý by nebol schopný uvedomiť si jej (v čínštine vyjadrený) konceptuálny obsah. Ako vidno v bode 61 rozsudku, odmietol preukázanie skutočného používania predmetnej ochrannej známky vzhľadom na grafické dodatky, ktoré by neostali nepovšimnuté, dokonca ani pri porozumení čínštiny.

Nasledujúce dva prípady sa týkajú relatívnych dôvodov zamietnutia zápisu ochrannej známky.

4 Rozsudok z 1. februára 2023, *Hacker-Pschorr Bräu/EUIPO – Vandělíková (HACKER SPACE)* (T-349/22, neuvverejnený, EU:T:2023:31)

V predmetnom spore išlo o zaujímavú interpretáciu týkajúcu sa vzťahu ustanovení podľa odseku 1 písmen a) a b) článku 8 nariadenia (EÚ) 2017/1001, t. j. týkajúcu sa zhodnosti či podobnosti medzi predmetnými známkami, v situácii, ktorú v skratke možno uviesť ako námietku proti zápisu slovej ochrannej známky „HACKER SPACE“ na

základe starších práv, ktorými boli nasledujúce ochranné známky: „HACKERBRÄU“, „HACKER“, „HACKER-PSCHORR“ a uvedená obrazová ochranná známka:

Najprv odkážeme na predmetné ustanovenia:

„Článok 8 Relatívne dôvody zamietnutia

1. Na základe námietky majiteľa skoršej ochrannej známky ochranná známka, o ktorej zápis sa žiada, nebude zapísaná:

a) ak je zhodná so skoršou ochrannou známkou a tovarmi alebo službami, o ktorých zápis sa žiada, sú zhodné s tovarmi alebo službami, pre ktoré je skoršia ochranná známka chránená;

b) ak pre jej zhodnosť alebo podobnosť so skoršou ochrannou známkou a zhodnosť alebo podobnosť tovarov alebo služieb, na ktoré sa vzťahujú tieto ochranné známky, existuje pravdepodobnosť zámieny zo strany verejnosti, pokiaľ ide o územie, na ktorom je skoršia ochranná známka chránená; pravdepodobnosť zámieny zahŕňa aj pravdepodobnosť asociácie so skoršou ochrannou známkou.“

Dôležitou skutočnosťou v predmetnom spore bolo, že Hacker-Pschorr Bräu GmbH, ako firma vlastniaca staršie ochranné známky, použila online možnosť podať námietku proti prihláške ochrannej známky pred EUIPO, ale v predmetnom formulári začiarila len písmeno a) formulára, a nie písmeno b), v odkaze na skôr citovaný článok, na ktorom mala byť námietka založená. Rovnako v lehote určenej na podanie námietky nepodala predmetná firma ďalšie vysvetlenie alebo detailný dokument.

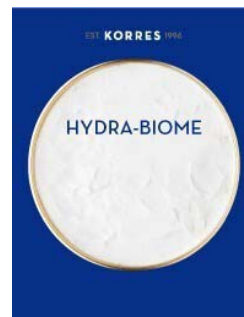
V skratke možno uviesť, že to malo za následok rozhodnutie odvolacieho senátu EUIPO, v zmysle ktorého nebolo možné pokladať vznesenú námietku za námietku v zmysle podobnosti ochranných známok, ale výlučne len námietku založenú na zhode medzi nimi. Túto však odvolací senát EUIPO odmietol vzhľadom na skutočnosť, že predmetné porovnávané ochranné známky neboli zhodné.

Všeobecný súd EÚ podporil toto stanovisko vo svojom rozsudku včítane princípu, že nie je možné podriaďiť námietku ustanovenú v odseku 1 písmena b) článku 8 predmetného nariadenia, tej, uvedenej v písmene a), len z dôvodu, že by ju táto v sebe už inkorporovala. Rovnako odmietol teóriu, že by obe ustanovenia, t. j. písmeno a) i b), spočívali v jednom a tom istom relatívnom dôvode zamietnutia. Všeobecný súd EÚ tiež podčiarkol, že skutočnosť, že neskôr, v priebehu konania pred EUIPO, namietajúca strana spresnila, že mala na mysli aj otázku podobnosti ochranných známok ako základ námietky, už nie je možné vziať do úvahy, vzhľadom na to, že tento dôvod sporu je definovaný v lehote na podanie námietok. Zároveň Všeobecný súd EÚ dospel k záveru, že v predmetnom prípade nebolo možné inak interpretovať záujem namietajúcej strany, keďže vzhľadom na všetky štyri staršie ochranné známky obmedzila svoj formulár výhradne na ustanovenie uvedené v článku 8, odsek 1, písmeno a), predmetného nariadenia, t. j. na námietku zhodnosti ochranných známok (pozri body 29 až 43 rozsudku).

Predmetný spor cizeloval otázku, v ktorej doterajšia prax nebola celkom jednotná. V ďalšom uvedenom rozsudku je zaujímavé podčiarknuť otázku, v akej miere môže odvolací senát EUIPO analyzovať skutočnosti, ktoré sú len rámcovo vznesené stranami sporu.

5 Rozsudok z 13. septembra 2023, Korres/EUIPO – Naos (EST. KORRES 1996 HYDRA-BIOME) (T-328/22, neuvěřený, EU:T:2023:533)

V predmetnom spore išlo, v skratke, o námietkové konanie, v rámci ktorého bola prihlásená nasledujúca ochranná známka (pre rôzne produkty triedy 3 Niceskej klasifikácie včítane parfumov):

Námietka bola podaná na základe slovnej ochrannej známky „HYDRABIO“ (chrániacou produkty podobného druhu).

Zaujímavou procesnou otázkou sporu bola skutočnosť, vznesená žalobcom v konaní pred Všeobecným súdom EÚ, že napriek skutočnosti, že po prvom stupni námietkového konania pred EUIPO nebolo napadnuté konštatovanie, že slovo „Korres“ v namietnutej ochrannej známke je odkazom na obchodné meno prihlasovateľa, pričom odvolací senát EUIPO konštatoval, že tento slovný prvok je fantazijný, čo podľa žalobcu bolo nad rámec svojich právomocí (pri absencii konkrétneho argumentu v tom zmysle).

Všeobecný súd EÚ najprv konštatoval, že v zmysle článku 95, odsek 1, nariadenia 2017/1001, v konaniach týkajúcich sa relatívnych dôvodov zamietnutia zápisu, sa úrad (EUIPO) pri svojom skúmaní obmedzí na dôvody, dôkazy a návrhy predložené účastníkmi konania.

Zároveň ale podčiarkol, že to nič nemení na tom, že odvolací senát EUIPO je povinný rozhodnúť o všetkých otázkach, ktoré sú vzhľadom na dôvody, dôkazy a návrhy predložené účastníkmi konania nevyhnutné na zabezpečenie správneho uplatnenia tohto nariadenia a vo vzťahu ku ktorým má k dispozícii všetky skutočnosti potrebné na rozhodnutie, aj keď účastníci konania pred ním neuviedli žiadnu právnu skutočnosť týkajúcu sa týchto otázok (s odkazom na rozsudok z 18. júna 2020, *Primart v EUIPO*, C-702/18 P, EU:C:2020:489, bod 41).

Všeobecný súd EÚ tiež odkázal na judikatúru, v zmysle ktorej v súlade s článkom 27 ods. 2 delegovaného nariadenia Komisie (EÚ) 2018/625 z 5. marca 2018, ktorým sa dopĺňa nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1001 o ochrannej známke Európskej únie a ktorým sa zrušuje delegované nariadenie (EÚ) 2017/1430

(ÚV L 104, 24.4.2008, str. 1), odvolací senát EUIPO musí ex offio preskúmať právne otázky, ktoré účastníci konania nevzniesli, pokiaľ sa týkajú podstatných procesných požiadaviek, alebo ak je potrebné vyriešiť tieto otázky na účely správneho uplatňovania nariadenia č. 6/2002 z 12. decembra 2001 o dizajnoch Spoločenstva (ÚV L 3, 5.1.2002, str. 1) so zreteľom na skutočnosti, dôkazy a argumenty predložené účastníkmi konania [pozri v tomto zmysle analogický rozsudok z 30. novembra 2022, ADS L. Kowalik, B. Włodarczyk v EUIPO – ESSAtech (Accessory for wireless remote controls), T-611/21, EU:T:2022:739, bod 58].

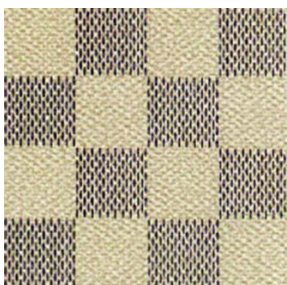
Následne ešte Všeobecný súd EÚ odkázal na uznesenie z 22. septembra 2022, vo veci Primagran v EUIPO – Primagaz (primagran), T-624/21, EU:T:2022:620, bod 36, v zmysle ktorého na účely správnej aplikácie článku 8, odsek 1, písmeno b), nariadenia 2017/1001, prináleží odvolaciemu senátu EUIPO analyzovať podobnosti medzi ochrannými známkami, ako aj stupeň podobnosti medzi produktami či službami, s cieľom analýzy pravdepodobnosti zámery, dokonca aj pri absencii špecifických argumentov strán v tomto zmysle.

Z toho Všeobecný súd EÚ vyvodil záver, že analýza jednotlivých častí obrazovej ochrannej známky je nevyhnutným prvým krokom na účely porovnania konfliktných ochranných známk. Odmietol teda návrh žalobcu a podporil postup odvolacieho senátu EUIPO (pozri body 23 až 32 rozsudku).

Na záver uvedieme rozsudok, ktorý možno pokladať za jeden z ukázkových vzhľadom na analýzy dôkazov používania ochranných známk na internete.

6 Rozsudok z 19. októbra 2022, Louis Vuitton Malletier/EUIPO – Wisniewski (Représentation d'un motif à damier II) (T-275/21, neuvěřený, EU:T:2022:654)

V predmetnom rozsudku v skratke išlo o preukázanie rozlišovacej spôsobilosti získanej používaním nasledujúcej prihlásenej obrazovej ochrannej známky:

Nepôjdeme do detailov analýz, ale dôležité je, že pri preukazovaní rozlišovacej spôsobilosti na základe používania v tomto prípade bolo potrebné, mimo iného, preukázať aj

používanie na území štátov ako Slovensko, Slovinsko, Bulharsko či v pobaltských štátoch.

Poukážeme najmä na body 80 a ďalej rozsudku, ktorý podčiarkuje, že v dnešnej modernej ekonomike sa nedá vyľúčiť (aj rozhodujúci) význam používania ochrannej známky na internete, keďže dnes percepcia spotrebiteľa môže byť práve ovplyvnená aj (najmä) týmto druhom predaja. Odporúčame čitateľovi, ktorý sa stretáva s podobnými otázkami, inšpirovať sa konkrétnou analýzou v predmetnom rozsudku, ktorú síce z priestorových dôvodov nebudeme preberať v tejto štúdiu, ale podčiarkneme, že berie do úvahy precízne dôkazy používania v závislosti od typu internetových stránok (národné, európske, globálneho dosahu), tiež v závislosti od existencie konkrétnych údajov zo systémov ako Google Data Analytics, či iných precíznych spôsobov merania dosahu internetových stránok na spotrebiteľa na tom-ktorom území (relevantnými údajmi môžu byť tiež interakcia na sociálnych sieťach, výsledok vyhľadávania Google Search alebo inými podobnými algoritmami, či tiež prítomnosť výrobkov, na internete, ktoré sú predávané s úmyslom ťažiť zo známosti takej ochrannej známky alebo vzoru, akými sú v tejto veci vzory firmy Louis Vuitton) (pozri, v tomto zmysle, tiež body 82 až 97 rozsudku).

Pokiaľ by mal čitateľ záujem o ďalšie podobné prípady, napríklad týkajúce sa analýz skutočného používania ochrannej známky s relevanciou pre teritórium EÚ, tiež môže byť zaujímavé odkázať na rozsudok z 22. júna 2022, [Tequila Revolución/EUIPO – Horizons Group \(London\) \(Revolution Vodka\)](#) (T-628/21, neuvěřený, EU:T:2022:384), či na rozsudok z 13. júla 2022, [Standard International Management/EUIPO – Asia Standard Management Services \(The Standard\)](#) (T-768/20, neuvěřený, EU:T:2022:458). Pokiaľ by čitateľa zaujímali aj širšie situácie zneužívania práva plynúceho z ochrannej známky, v kontexte internetových predajov a teritoriality, odkazujeme na rozsudok z 27. apríla 2023, [Lannen MCE](#) (C-104/22, EU:C:2023:343).

Záver

Zámerom tejto štúdie bolo upozorniť čitateľa na niektoré zaujímavé či novátorské situácie v práve ochrannej známky EÚ na základe aktuálnej judikatúry Všeobecného súdu EÚ. Mnohé z uvedených prípadov cizelujú procesné otázky, prípadne prinášajú nové vstupy do oblastí, kde nebola jasnosť v aplikačnej praxi.

Všeobecný súd EÚ najmä podčiarkol rozdielny zmysel ochrany podľa článku 7, odsek 1), písmena b), nariadenia (ES) č. 207/2009, smerujúcej k funkcii ochrannej známky umožniť identifikovať pôvod výrobku, zatiaľ čo absolútne dôvody uvedené pod písmenom e) smerujú k ochrane pred zápisom známk, ktoré by majiteľovi zabezpečili monopol týkajúci sa technického riešenia alebo týkajúci sa funkčnej charakteristiky. Všeobecný súd EÚ tiež podčiarkol význam

turečtiny, jedného z oficiálnych jazykov na Cypre, v kontexte analýz ochranných známkov v EÚ. Ďalej Všeobecný súd EÚ poskytol zaujímavú a prísnu interpretáciu týkajúcu sa vzťahu ustanovení podľa odseku 1 písmen a) a b) článku 8 nariadenia (EÚ) 2017/1001. Rovnako podčiarkol nevyhnutnosť analýz jednotlivých častí obrazovej ochrannéj známky, dokonca aj *ex officio*, ako prvého kroku v rámci porovnania konfliktných ochranných známkov. V prípade uvedenom na záver tejto štúdie Všeobecný súd EÚ podrobne rozobral význam dôkazov vzhľadom na skutočné používanie ochrannéj známky na internete.

Pravdaže, otázok v predmetnom kontexte je omnoho viac, niektoré nové poznatky sa týkajú napríklad nových spôsobov používania ochranných známkov v logike produktov berúcich do úvahy recyklačné možnosti (pozri napríklad rozsudok z 27. októbra 2022, [Soda-Club \(CO2\) a SodaStream International](#), C-197/21, EU:C:2022:834) či tiež sú cizelované otázky v kontexte náhradných dielov (pozri napríklad rozsudok z 25. januára 2024, [Audi \(Nosič pre logo na mriežke chladiča\)](#), C-334/22, EU:C:2024:76).

Literatúra

Rozsudok z 5. júla 2023, [Wajos/EUIPO](#) (T-10/22, neuvěřený, EU:T:2023:377)

Rozsudok z 26. júla 2023, [Yayla Türk/EUIPO – Marmara Import-Export \(Sütat\)](#) (T-315/22, neuvěřený, EU:T:2023:432)

Rozsudok z 19. októbra 2022, [Castel Frères/EUIPO – Shanghai Panati \(Vyobrazenie čínskych znakov\)](#) (T-323/21, neuvěřený, EU:T:2022:650)

Rozsudok z 1. februára 2023, [Hacker-Pschorr Bräu/EUIPO – Vandělíková \(HACKER SPACE\)](#) (T-349/22, neuvěřený, EU:T:2023:31)

Rozsudok z 13. septembra 2023, [Korres/EUIPO – Naos \(EST. KORRES 1996 HYDRA-BIOME\)](#) (T-328/22, neuvěřený, EU:T:2023:533)

Rozsudok z 19. októbra 2022, [Louis Vuitton Malletier/EUIPO – Wisniewski \(Représentation d’un motif à damier II\)](#) (T-275/21, neuvěřený, EU:T:2022:654)

Rozsudok z 22. júna 2022, [Tequila Revolución/EUIPO – Horizons Group \(London\) \(Revolution Vodka\)](#) (T-628/21, neuvěřený, EU:T:2022:384)

Rozsudok z 13. júla 2022, [Standard International Management/EUIPO – Asia Standard Management Services \(TheStandard\)](#) (T-768/20, neuvěřený, EU:T:2022:458)

Rozsudok z 27. apríla 2023, [Lännen MCE](#) (C-104/22, EU:C:2023:343)

Rozsudok z 18. júna 2020, [Primart/EUIPO](#) (C-702/18 P, EU:C:2020:489)

Rozsudok z 30. novembra 2022, [ADS L. Kowalik, B. Włodarczyk/EUIPO – ESSAtech \(Príslušenstvo k bezdrôtovému diaľkovému ovládaniu\)](#) (T-611/21, EU:T:2022:739)

Uznesenie z 22. septembra 2022, [Primagran/EUIPO – Primagaz \(primagran\)](#) (T-624/21, neuvěřený)

Rozsudok z 27. októbra 2022, [Soda-Club \(CO2\) a SodaStream International](#), C-197/21, EU:C:2022:834)

Rozsudok z 25. januára 2024, [Audi \(Nosič pre logo na mriežke chladiča\)](#), C-334/22, EU:C:2024:76

Legislatíva

Nariadenia Rady (ES) č. 207/2009 z 26. februára 2009 o ochrannéj známke Spoločenstva (ÚV L 78, 24.3.2009, p. 1–42)

Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1001 zo 14. júna 2017 o ochrannéj známke Európskej únie (ÚV L 154, 16. 6. 2017, str. 1)

Delegované nariadenie Komisie (EÚ) 2018/625 z 5. marca 2018, ktorým sa dopĺňa nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1001 o ochrannéj známke Európskej únie a ktorým sa zrušuje delegované nariadenie (EÚ) 2017/1430 (ÚV L 104, 24.4.2018, str. 1)

Nariadenie č. 6/2002 z 12. decembra 2001 o dizajnoch Spoločenstva (ÚV L 3, 5.1.2002, str. 1)

Umělá inteligence a autorské právo

Artificial Intelligence and Copyright Law

Vladimír SMEJKAL¹, Jiří SRSTKA²

Tento text je sice napsán v jazyce českém, ale opírá se také o slovenské právní předpisy, a to zejména autorský zákon pod zkratkou AZ (zákon č. 185/2015 Z. z. včetně novely 71/2022 Z. z.) a též občanský zákoník pod zkratkou OZ (zákon č. 40/1964 Z. z. ve znění dalších změn a úprav).

ABSTRAKT

Odborný text shora označený má za cíl obohatit nejrůznější pohledy na fakticitu umělé inteligence ve vztahu ke tvorbě a užívání autorských děl. Odborný článek se tak jednak zaměřuje na „počítačové pojetí“ tvorby autorských děl a jednak na alternativní možnosti, jak s dílem vytvořeným umělou inteligencí, legálně nakládat. Snahou autorů bylo najít komponenty, jež se na tvorbě děl podílejí a které by mohly být účastny na tvorbě děl umělou inteligencí s tím, že splňují základní podmínku danou kontinentální autorskoprávní úpravou v tom smyslu, že autorem díla může být jen fyzická osoba.

Text tak obsahuje výčet úrovní softwarových řešení spjatých s umělou inteligencí včetně těch, které jsou uvažovány pro futuro a stejně tak výčet možných právních řešení popisované problematiky.

ABSTRACT

The scholarly text identified above aims to enrich the various perspectives on the factuality of artificial intelligence in relation to the creation and use of copyright works. Thus, the expert article focuses on the „computer concept“ of the creation of copyright works and on alternative ways of legally dealing with works created by artificial intelligence. The authors sought to identify the components that are involved in the creation of works and that could be involved in the creation of works by artificial intelligence, while meeting the basic condition of continental copyright law that only a natural person can be the author of a work.

The text thus contains an enumeration of the levels of software solutions related to artificial intelligence, including those considered for the future, as well as an enumeration of possible legal solutions to the issue described.

Klíčové slová

AI, umělá inteligence, silná umělecká inteligence, slabá umělá inteligence, počítač, textový editor, dataset, operátoři, uživatelé, nehmotná věc, software

Key words

AI, artificial intelligence, strong artificial intelligence, weak artificial intelligence, computer, text editor, dataset, operators, users, intangible thing, software

Úvod

V současné době se na vlně módního a až nezdravého zájmu nese téma umělé inteligence (artificial intelligence, dále zde také jen „AI“). Ovšem nelze se zcela divit, protože možnosti AI, které jsou navíc často zveličované, vedou k diskusím na

témata jako „Koho všeho AI nahradí“, „Kdy se stane AI nebezpečím pro lidstvo“ a „Zda přiznávat robotům či AI osobnostní práva“. Poslední myšlenka by sice výrazně zjednodušila ingerenci AI do práva duševního vlastnictví, zejména pak, ale nikoliv pouze do práv autorských. Dle názoru autorů však uznávání robotů za lidi nemá žádné opodstatnění.

1 prof. Ing. Vladimír Smejkal, CSc., LL.M., DrSc., profesor, Fakulta podnikatelská Vysokého učení technického v Brně, korespondenční adresa: Vladimír Smejkal, Včelařská 9, 182 00 Praha 8, Česká republika, smejkal@znalci.cz

2 prof. JUDr. Jiří Srstka, pedagog Akademie múzických umění v Praze a Vysoké školy múzických umění v Bratislavě, emeritní ředitel Národního divadla v Praze + DILIA, literární, divadelní agentury, Do vrchu 25, Mnichovice – Myšlín, 251 64, Česká republika; +420 603 888 258, jiri.srstka@gmail.com

Lidé mají vlastnosti a schopnosti, které jsou zatím mimo dosah umělé inteligence (AI). Za nejpodstatnější z těchto vlastností považujeme:

1. Vědomí a subjektivní zkušenost: Lidé mají vědomí (jsou si vědomi sama sebe) a prožívají svět subjektivně. Vědomí je základní funkcí, která umožňuje vznik psychických projevů, ať už jde o poznávání, prožívání nebo chování. Je pro něj charakteristické uvědomění si duševních obsahů zahrnujících minulou zkušenost, aktuální stav či hodnocení dění, popřípadě i anticipaci budoucí situace. Obsah vědomí každého jedince tvoří různé vjemy, představy, vzpomínky, myšlenky, city, potřeby a prožitky chťení, resp. vůle. V tomto výčtu nelze pominout ani podvědomí. Projevuje se určitou úrovní prožívání a uvědomování sebe sama, vlastních psychických procesů i okolního dění, včetně jejich hodnocení. Vnější svět se ve vědomí určitým způsobem odráží; vědomí tedy představuje reflexi tohoto světa, která je vždycky do určité míry individuálně specifická. Zatímco AI může simulovat určité chování nebo reakce, nemá vnitřní subjektivitu nebo vědomí.

2. Emoce: Emoce jsou důležitou součástí lidského života coby schopnost reagovat na různé podněty prožitkem libosti a nelibosti, spojeným s určitými fyziologickými reakcemi a dalšími vnitřními i vnějšími projevy. Lidé prožívají širokou škálu emocí, jako je radost, smutek, strach, hněv atd. Zatímco AI může být programována k rozpoznávání emocí u lidí a reagování na ně, sama o sobě nemá vnitřní prožívání emocí. AI není schopna prožívat emoce v podobném smyslu, jako to děláme my, lidé. Systémy AI, případně roboti jsou vytvořeni k plnění určitých úkolů a mají danou jistou schopnost interakce se svým okolím. I když mohou být vybaveni senzory, které jim umožňují zaznamenávat informace ze svého prostředí, tyto senzory jsou především určeny k detekci fyzických podnětů, jako jsou poloha, světlo, zvuk nebo elektromagnetické signály.

Někteří výrobci robotů se snaží vytvořit modely, které by měly vykazovat určité podoby emocionálního chování. Například jsou vyvíjeny roboti s výrazy obličejů, které mají za cíl působit přátelsky nebo sympaticky. Tyto modely jsou však založeny na programování a algoritmech, které se snaží napodobit lidské emoce, nikoliv na skutečném prožívání emocí ze strany robota. Také abstraktní AI realizovaná pouze programem a daty – např. neuronovou sítí, která by měla své emoce vnímat a opět sdělovat, bude pouze náhražkou bez skutečného emotivního obsahu.

3. Motivace: Lidské jednání je téměř vždycky nějak motivováno. Motivace je psychologický proces, který spouští chování a jednání jedince k dosažení určitého cíle. Např. podle Maslowa je motivace založena na uspokojení lidských potřeb ve vzestupné podobě od nejnižších až po

nejvyšší, kdy v případě, že jsou uspokojeny potřeby nižší úrovně, fungují jako motivátory potřeby vyšší úrovně. Ideálem je dosažení stavu sebenaplnění, který představuje úplné porozumění toho, kdo daný jedinec je, pocit hlubokého a integrálního naplnění.³ Tyto faktory mohou buď podporovat, nebo ovlivňovat jedince v jejich aktivitách a rozhodnutích. Motivace je tedy silou, která nás vede k akci nebo nám brání v ní. Motivy lze chápat jako osobní důvody určitého jednání, které vyplývá z nějaké potřeby (pohnutky), jejíž nutnost uspokojení je impulsem pro jednání člověka. Přitom za stejných podmínek může jedinec jednat odlišně například v důsledku různé motivace – nejedná se o deterministický proces.

4. Vůle: Projevuje se schopností chťení, vědomé volby určitého cíle a s ním spojeného úsilí zaměřeného na jeho dosažení, přičemž zde podstatnou roli kromě schopností člověka hraje také jeho motivace.

5. Kreativita neboli tvořivost: Lidé jsou schopni tvořit a inovovat. Mají schopnost generovat nové myšlenky, umělecká díla, technická řešení a jiné výsledky duševní tvůrčí činnosti a řešit problémy mimo předem naučené vzory. Zatímco AI může být schopná generovat určitou formu kreativního obsahu, je stále omezena svým programem a trénovacími daty – viz dále.

6. Sociální interakce: Lidé jsou bytostí společenských a mají schopnost navazovat a udržovat složité mezilidské vztahy. Jsou schopni porozumět jazyku, komunikovat, vyjadřovat emoce a citlivě reagovat na ostatní osoby. Zatímco AI může být sice vybavena mechanismy pro komunikaci a interakci, nedokáže dosáhnout stejné úrovně komplexnosti v sociálních vztazích jako lidé.

7. Morálka a etika: Lidé mají schopnost rozlišovat mezi správným a nesprávným a řídit se morálními zásadami. Mají schopnost vyhodnocovat situace, chápat důsledky svého jednání a provádět morální úsudky. Umělá inteligence nemá „vrozené“ chápání morálních otázek a musí či měla by být programována nebo řízena člověkem v souladu s určitými morálními principy.

8. Tělesná schopnost: Lidé mají fyzické tělo, které jim umožňuje pohyb, dotek, zážitky z fyzického světa a další tělesné zkušenosti. Zatímco roboti, kteří mají určitou míru pohyblivosti, nemají jako stroje stejné tělesné zkušenosti a schopnosti jako lidé. Nelze sice vyloučit, že robot bude vybaven senzory umožňujícími získávat kvalitativní a kvantitativní informace a následně je zpracovávat (např. tzv. rozpoznávání scén), ale pokud by měl být součástí vyhodnocení těchto informací emotivní zážitek, muselo by se tak stát na základě postupů naformulovaných v počítačovém programu nebo v databázi znalostí.

³ K tomu např. Maslow, A. H. Motivace a osobnost. Praha: Portál, 2021.

Je důležité si uvědomit, že umělá inteligence a robotika se stále vyvíjejí, a tak mohou být některé z těchto vlastností v budoucnosti realizovány nebo alespoň napodobeny na určité úrovni. Turing ve svém slavném článku⁴ se snažil vyvrátit tvrzení, podle kterého „stroj nikdy nebude laskavý, vynalézavý, krásný, přátelský, nikdy nebude jednat z popudu, nebude mít smysl pro humor, nebude schopen odlišit dobré od zlého, dělat chyby, zamilovat se, užívat si jahody se smetanou, přimět někoho ho milovat, učit se ze zkušenosti, nacházet „správná“ slova, myslet sám na sebe, mít tak romantické chování jako člověk či vytvořit něco opravdu nového“. Je pochopitelné, že v roce 1950, tedy po cca 70 letech takto reaguje na vyjádření první „programátorky“ na světě, lady Ady Lovelace, která v souvislosti s analytickým strojem Ch. Babbage⁵ napsala v roce 1884: „Analytický stroj nemá žádné nároky na to, aby něco vytvářel. Může udělat cokoli, co mu nařídíme, aby provedl.“⁶ Turing předpovídá, že to bude právě AI, která bude v budoucnosti disponovat většinou těchto schopností, ovšem činí tak v rámci odpovídání na otázku „Mohou stroje myslet?“. I kdyby tomu tak bylo – a to není jisté, pak podle názoru autorů to neznamená automaticky kladnou odpověď na otázku „Může být AI autorem díla chráněného autorským zákonem?“. Po dalších 70 letech, které uplynuly od vydání článku A. Turinga, je sice pravdou, že AI 4. nebo 5. etapy vývoje některé z těchto vlastností může mít, ale dle názoru autorů se nebude jednat o vlastnosti „pravé“, ale naprogramované (imitované), které v současné době jsou stále u člověka unikátní.

Umělá inteligence (AI) a její kategorie

Chápání pojmu „umělá inteligence“ není ani jednotné, ani trvalé a pod tímto fenoménem se skrývá neuvěřitelně velké množství různých představ, definic, přístupů a teorií. Přitom musíme rozlišovat **AI jako vědní disciplínu a AI jako projekt** – výsledek vědecko-výzkumné či realizační činnosti. Existují přitom dvě dosti odlišné varianty AI, které jsou označovány jako „silná“ a „slabá“ AI a o kterých hovořil již Turing:

- Počítačový funkcionalismus, též označovaný jako „**silná umělá inteligence**“ (Strong AI) vnímá AI jako model lidského myšlení realizovaný softwarovým způsobem na základě teze „*Povaha myšlení je algoritmická, přičemž není podstatné, v jakém médiu jsou algoritmy (programy) implementovány.*“⁷ Nebo podle staršího výroku Minského

„*Umělá inteligence je věda o vytváření strojů nebo systémů, které budou při řešení určitého úkolu užívat takového postupu, který – kdyby ho dělal člověk – bychom považovali za projev jeho inteligence.*“⁸ Dle konceptu „silné“ umělé inteligence je tedy principiálně možno replikovat lidskou mysl v počítači. K ničemu takovému ale doposud nedošlo a dle názoru autorů v blízké budoucnosti pravděpodobně ani nedojde.

- Na rozdíl od toho „**slabá umělá inteligence**“ (Weak AI) aspiruje jen na modelování, dílčích projevů mysli, přičemž se orientuje na nejvyšší, logicko-symbolickou úroveň, která je tak pro ni základní úrovní analogie. Sem patří např. genetické algoritmy, neuronové sítě, teorie agentů apod.⁹ Často se setkáváme s definováním určitých projektů (implementací) AI podle toho, jaký problém řeší: rozeznávání obrazů, hraní šachů, lékařské diagnózy apod., aniž by bylo uvedeno, jak je cíl dosahován, tedy jak je příslušná funkce realizována. Např. systémy pro analýzu dynamických biometrických podpisů jsou prezentovány jako „černé skříňky“ o jejichž obsahu (algoritmickém) výrobci nic nezveřejňují.

Teorie tedy chápe „silnou“ a „slabou“ AI jako univerzální AI a AI zaměřenou na řešení úzce definovaných problémů. Extrémním výkladem pak je, že „silná“ AI je taková, která je si vědoma sama sebe.

„*Zatímco slabá umělá inteligence se zaměřuje na automatizaci konkrétních úkolů, silná umělá inteligence je schopna učit se a myslet jako lidé. Slabá umělá inteligence může překonat lidi ve specifických úkolech, pro které je navržena, ale pracuje s mnoha většími omezeními než i ta nejzákladnější lidská inteligence. Veškerá umělá inteligence, která je dnes k dispozici, může být považována za slabou AI. Silná umělá inteligence zatím neexistuje.*“¹⁰

Podíváme-li se na pokusy o definice AI z posledních let, můžeme uvést např. definici expertů Evropské komise: „*Systémy umělé inteligence (AI) jsou softwarové (a možná i hardwarové) systémy navržené lidmi, které vzhledem ke složitému cíli jednají ve fyzické nebo digitální dimenzi tím, že vnímají své prostředí prostřednictvím získávání dat, interpretace shromážděných strukturovaných nebo nestrukturovaných dat, odůvodňování znalostí nebo zpracování informací odvozených z těchto údajů a rozhodování o nejlepších opatřeních k dosažení daného cíle. Systémy umělé*

4 Turing, A. M. Computing Machinery and Intelligence. Mind, 49, 1950, pp. 433-460.

5 Za tvůrce prvního počítače je všeobecně pokládán anglický matematik Charles Babbage. V roce 1834 navrhl programově řízený mechanický číslicový počítač, který nazval „analytický stroj“. Jeho koncepce již v podstatě odpovídala běžným počítačům – měl aritmetickou jednotku, paměť, vstupní jednotku a tiskárnu. Program však nebyl uložen v paměti, ale čten zvláštním snímačem. Přestože nebyl nikdy plně realizován, předběhl tehdejší dobu nejméně o 100 let a je považován za první univerzální počítač. Zdroj: https://www.fi.muni.cz/usr/jkucera/pv109/vystavka/xnezerka_babbage.html.

6 Lovelace, A. A. Sketch of The Analytical Engine, with notes upon the Memoir by the Translator. Switzerland: fourmilab.ch., October 1842.

7 Searle, J. R. Minds, brains and science. Thirteenth printing, Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press, 2003.

8 Minsky, M. Computation: Finite and Infinite Machines, N.J.: Prentice-Hall Englewood Cliffs, 1967.

9 Podle Havel, I. M. Přirozené a umělé myšlení jako filozofický problém. In: Mařík, V. Štěpánková, O., Lažanský, J. a kol. Umělá inteligence (3). Praha: Academia, 2001, s. 33.

10 Glover, E. Strong AI vs. Weak AI: What's the Difference? Built In, 29. 9. 2022. Dostupné na: <https://builtin.com/artificial-intelligence/strong-ai-weak-ai>.

intelligence mohou buď použít symbolická pravidla, nebo se naučit numerický model, a mohou také upravit své chování analýzou toho, jak je jejich okolí ovlivňováno jejich předchozím jednáním. Jako vědecká disciplína zahrnuje AI několik přístupů a technik, jako je strojové učení (např. tzv. hluboké učení – deep learning a zpětnovazební učení – reinforcement learning), strojové uvažování (které zahrnuje plánování, rozvrhování, reprezentaci znalostí a uvažování, vyhledávání a optimalizaci) a robotiku (která zahrnuje ovládání, vnímání, senzory a akční členy, jakož i integraci všech dalších techniky do kybernetických systémů).¹¹

V souvislosti s autorskoprávní problematikou použil Zibner definici výrazně jednodušší, nicméně v tomto kontextu vhodnou: „**Umělá inteligencia... představuje softwarový nástroj, který je nadán tvůrčí schopností, přesahuje pouhé prosté využití, čímž se odlišuje od softwaru jako takového, a skrze některou z metod strojového učení dosahuje jisté míry autonomie a nepředvídatelnosti.**“¹²

AI a tvorba autorských děl

Systémy umělé inteligence (AI) jsou schopny tvořit umělecká a jiná autorská díla. V oblasti umělecké tvorby existují různé přístupy využívající AI, které se zaměřují na generování nových hudebních skladeb, vytváření obrazů, psaní básní, scénářů, tvorbu designů a dalších kreativních prvků.

Generativní modely AI, jako jsou například hluboké učení (Deep Learning) a rekurentní neuronové sítě, jsou schopny analyzovat obrovské množství dat a naučit se vzorce, styly a struktury, které jsou charakteristické pro určitý druh umělecké tvorby. Poté mohou tyto modely vytvářet nová díla na základě svých naučených znalostí. Například v hudbě existují AI systémy, které dokáží generovat nové melodie, harmonie a rytmické struktury podle předem definovaných stylů nebo vzorů. Podobně existují AI modely, které mohou vytvářet obrazy nebo ilustrace podle určitých estetických kritérií a stylů.

„Na trh aktuálně pronikají nové výtvořky, které jsou ve větší či menší míře srovnatelné a zaměnitelné s klasickými autorskými díly, se kterými se v oblasti umění můžeme setkat. Otázkou však zůstává, zda dané výtvořky mohou být 'díly', kdo je autorem takového díla, kdo je nositelem autorských práv a kdo je oprávněn je vykonávat, a to s odkazem na rozsáhlý personální substrát podléhající se na vzniku díla.“¹³

Podobné otázky se objevují v různých tuzemských i zahraničních úvahách, ale zatím jsou příliš svázané s představou, že umělá inteligencia nemůže fungovat sama o sobě poté, co programátor napíše program realizující tuto AI, natož pak s představou, že si AI sama napíše jiný program realizující další, lepší AI a přepíše jím svůj vlastní kód nebo jej vloží do jiného stroje. Jak si ale ukážeme níže, ve vyšších generacích AI tomu tak nutně a celém rozsahu již být nemusí.

Podle zatím převládajícího názoru, i když tyto AI systémy jsou schopné generovat autorská díla, je stále třeba lidského umělce nebo tvůrce, který tato díla vybírá, hodnotí a upravuje. AI může sloužit jako nástroj nebo inspirace pro tvůrčí proces, ale konečné rozhodnutí a tvůrčí vize obvykle zůstává v rukou člověka. Ale se zvyšující se úrovní schopností AI už toto nemusí platit.

Technické prostředky mohou být používány při tvorbě autorských děl různým způsobem. Mohli bychom si je označit jednotlivými etapami vývoje od prostých strojů po komplexní AI např. takto:

0E – počítač jako prodloužení ruky autora (psaní, grafické práce apod.) bez nutnosti specifických znalostí a postupů: textový editor jako psací stroj; kreslicí program typu „Malování“ (MS Paint); funkce pro vyluzování zvuků pomocí klávesnice počítače obsahujícího jeden nebo několik generátorů zvuku apod.

1E – sofistikovaný textový editor, umožňující opravy chyb v textu; program umožňující tisk obrázků zadaných programátorem na řádkové tiskárně (nazývané také jako „Line-printer Art“ nebo „ASCII Art“)¹⁴; počítače umožňující kombinovat nahrané zvuky se syntetickými, přičemž u skladby by bylo možno volit tempo a jednotlivé části by mohly být opakovány nebo transponovány do různých tónin. Do této kategorie patří i různé grafické programy pro kreslení a malování prostřednictvím virtuálního plátna a štětce, které používají obvykle grafický tablet, případně dotykový displej. Také se obvykle tyto používají na úpravu fotografií. Aplikace dnes nabízejí obrovské množství nástrojů, realistických štětců, úhlů, tužek a pláten, které simulují své protějšky ze skutečného světa.¹⁵

2E – textový editor nebo specializovaný program, který je schopen optimalizovat zadané části textu (synonyma, překlad); program umožňující převod obrazu do jiného

11 High-Level Expert Group on Artificial Intelligence (AI HLEG). A definition of AI: Main capabilities and scientific disciplines. Brussels: European Commission, 2019. Dostupné na https://ec.europa.eu/futurium/en/system/files/ged/ai_hleg_definition_of_ai_18_december_1.pdf.

12 Zibner, J. Umělá inteligencia jako technologická výzva autorskému právu. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022, s. 55.

13 Zibner, J., Myška, M. Umělá inteligencia: výzva autorství. Iurium, 11.4.2019.

Dostupné na: <https://www.iurium.cz/2019/04/11/umela-inteligence-vyzva-autorstvi/>.

14 Základní varianta obsahovala „natvrdo“ zadané znaky v programu, sofistikovanější programy uměly načíst např. děrnou pásku jen s daty představující konkrétní obrázek a ten odeslat do tiskárny.

15 Více viz např. Blažejovský, J. Nejlepší grafické programy pro kreslení, malování, i ilustrační na počítači: zdarma & placené. 28. 1. 2022. Dostupné na: <https://www.storexppen.eu/articles/12-nejlepsi-graficke-programy-pro-kresleni-zdarma.html> nebo TOP 11: nejlepší grafické programy – srovnání, recenze a zkušenosti. 27. 7. 2022. Dostupné na: <https://artster.cz/graficke-programy/>.

vyjádření (fotografie na ASCII Art např. pomocí ASCII Art Generatoru) nebo přímo do jiného stylu (převod fotografie na malbu nebo kresbu).¹⁶ Rozhodujícím faktorem je zde stále člověk, a to i když schopnosti např. převodu fotografií na umění nebo počítačového překladu se v posledních letech extrémně zlepšily díky používání právě nástrojů AI. AI má nicméně vliv na kvalitu výstupu, nikoliv na volbu zadání nebo použití určité metody – algoritmu, tj. způsobu pro dosažení cíle. Princip přetváření obrazových podkladů do jiných provedení a stylů spočívá ve vložení existujícího obrázku a jeho přepracování programem. Uživatel sice může ovlivnit výsledek zadáváním parametrů nebo dokonce stylů, ale při generování vizuálních výtvarů se nejedná o tvůrčí činnost.

V jiných oblastech – např. při překládání – ale na genezi vývoje nástrojů můžeme vidět, jak zapojení AI mění kvalitu výstupů zásadním způsobem.

Např. známý překladač Google Translator zveřejněný v roce 2006 pracoval pomocí jazykových algoritmů, které obsahovaly gramatické a jazykové vlastnosti originálního a cílového jazyka. Následně používal statistické metody, které rozkládají větu na prvky o dvou nebo třech slovech. Pro každý z těchto modulů vyhledal nejpravděpodobnější překlad a poté vše poskládal podle gramatických pravidel cílového jazyka. Jeho výstupy však stále nebyly příliš oslnivé. Teprve po roce 2017 začala jeho překlady vylepšovat umělá inteligence. Ta samostatně rozpoznává a aplikuje kontextové korelace na základě co nejširšího tréninkového materiálu příkladových vět a textů. Pro odhad významu se hodnotí i celé věty, často celý úsek obsahující překládané slovo. Pokud je AI dostatečně vyškolená, dokáže odhadnout pravděpodobnost určité posloupnosti slov a rozpoznat souvislosti podobně jako lidský mozek.¹⁷ V téměř roce se objevil online překladač DeepL používající neuronové sítě jako výsledek tréninku na miliardách ověřených překladů, jehož výstupy jsou v současnosti považovány za nejkvalitnější, a to zejména pro schopnost pracovat s kontextem.

O problematice překladu rozhodoval NS ČR takto: „*Aby překlad podléhal ochraně autorského práva, nesmí být vytvořen pouze mechanickým přenosem jednotlivých výrazů. Naopak překladatel musí plně pochopit význam a také se pokusit reprodukovat nuance originálu.*“¹⁸ Je otázkou, zda se výše uvedené příklady produktů již neblíží ke splnění těchto podmínek.

3E – systémy jsou schopny samostatné tvorby, neboť se dokáží učit z nabytých zkušeností a předem se zadává pouze **cíl činnosti (úkol)**, přičemž způsob jeho splnění je ponechán na inteligenci systému. Tato etapa je jakási „šedá zóna“, neboť zde se podle míry podrobnosti (individuality) zadání přesouvá tvůrčivost od člověka ke stroji.

Např. v roce 2018 byl v aukční síni Christie's vydražen portrét fiktivního Edmonda Belamyho vytvořený počítačem s AI na bázi neuronové sítě za 432,5 tisíc dolarů. Skupina Obvious z Paříže pracovala se systémem, který zpracoval přibližně 15 tisíc již namalovaných obrazů ze 14. až 20. století, z nichž si počítač pomocí speciálního algoritmu známého jako Generative Adversarial Network (GAN) posléze vygeneroval řadu nových obrazů členů fiktivní La Famille de Belamy. Stroj při práci porovnával svůj výtvar s již existujícími díly, dokud nový obraz nebyl zcela odlišný.¹⁹

Dalším příkladem počítačem vytvořeného malířského díla je tzv. „Next Rembrandt“. Tým 20 datových vědců, vývojářů, odborníků na umělou inteligenci a 3D tisk pracoval na projektu 18 měsíců. Tým začal důkladným studiem celé sbírky Rembrandtových více než 300 obrazů pomocí skenů s vysokým rozlišením. Výsledkem byla databáze přesahující 150 GB dat. Poté tým využil algoritmy neuronových sítí ke zvýšení rozlišení obrazů a zlepšení kvality obrazu pro obrazy, které byly dříve poškozeny. Algoritmus pak prozkoumal každý obrázek a roztřídil obraz napříč různými parametry, např. oblečení osoby v malbě, pohlaví osoby v malbě, gesta, výrazy obličejů, barva očí atd. – celkem bylo zaznamenáno 67 různých rysů. Spolu s obličejovými rysy byl datový soubor dále obohacen o informace o tazích štětcem, kvalitě plátna a výškových mapách, aby bylo možné identifikovat hustotu barvy na plátně a způsob, jakým se tyto hustoty a tloušťky lišily. Poté, co byl obraz vygenerován algoritmem, byl vytištěn na 3D tiskárně Canon s 13 vrstvami speciální barvy.

Co se týká hudebních děl, pak i zde se zapojuje AI. Program vytvořený ke skládání klasické hudby AIVA (Artificial Intelligence Virtual Artist) analyzoval všechna dokončená díla Antonína Dvořáka. Následně software dostal k dispozici fragment umělcovy skladby pro klavír, který sám dokončil ve verzi pro smyčcový orchestr, a další dvě části dokončoval ve Dvořákově stylu jako dílo „Z budoucího světa“.²⁰ Nejedná se přitom o novinku: již v roce 1980 skladatel a profesor Kalifornské univerzity David Cope vyvinul

16 Příkladem může být FotoSketcher (<https://fotosketcher.com/>), nebo programy popsané zde: <https://tombouctou-food.com/cs/12-nejlepsich-aplikaci-se-obratit-fotografie-do-skici-a-kresby/>.

17 Redakce Chip. Neuronové sítě ve službách překladačů: překlady na internetu. CHIP, 29. 9. 2022.

Dostupné na: <https://www.chip.cz/novinky/software/neuronove-site-ve-sluzbach-prekladacu-preklady-na-internetu/>.

18 Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. 3. 2021, spis. zn. 27 Cdo 2023/2019-418.

19 Drahoňovská, L. Umělá, ale přesto kreativní. Goethe-Institut Tschechien, srpen 2020.

Dostupné na: <https://www.goethe.de/ins/cz/cs/kul/mag/21955498.html>.

20 R. Stiebitz v článku Antonín Dvořák potrápil umělou inteligenci. Skladbu na jeho motivy komponovala týden. Vltava, 13. 11. 2019.

Dostupné na: <https://vltava.rozhlas.cz/antonin-dvorak-potrapil-umelou-inteligenci-skladbu-na-jeho-motivy-komponovala-8108418>.

systém nazvaný EMI (Experiments in Musical Intelligence), který dokázal na základě analýzy existujících děl vytvořit novou skladbu. Cope sestavil skladby EMI ve stylu Bacha, stejně jako ve formě Bartóka, Brahmsa, Chopina, Gershwi-
na, Joplina, Mozarta, Prokofjeva i Copea samého.²¹

Na výše uvedených příkladech použití AI vidíme, že systémy obsahují kromě vlastního programu realizujícího (obvykle) neuronovou síť také tzv. korpus (databázi), tedy zdroj informací umožňující „výuku“ AI pro daný účel (k tomu viz dále). Existence těchto dvou komponent je nezbytnou podmínkou pro vytvoření funkčního systému AI.

Další dvě etapy vývoje AI již by měly přinášet zásadně novou kvalitu.

4E – jedná se o autonomní systémy se sociálním chováním, které se chovají podobně jako člověk, tedy samostatně si volí cíl práce i postup. Budou pracovat na základě samoúčtích principů, využívajících zpětnou vazbu. Bude se ale stále jednat o specializované AI, tzv. „slabou“ umělou inteligenci (Weak AI), jak je popsána výše.

5E – systémy AI budou simulovat univerzální lidské myšlení, půjde tedy o tzv. „silnou“ umělou inteligenci (Strong AI) neboli super inteligenci. Tato vize je nicméně velice vzdálená. Pokud se tvrdí, že „podstatnou roli stále hraje úmysl, neboť jak upozornil Acosta, umělá inteligence nemá úmysl, chuť, vůli ani odhodlání autorská díla tvořit, stejně jako nemá možnost výběru inicializace tvůrčího procesu a selekce podnětů, které pro další tvorbu použije a které nikoliv, jako tomu je u člověka“²² pak v případě AI 4E a 5E může dojít v určitém okamžiku k tomu, že tento předpoklad bude překonán.

AI a autorství

Existují tři kategorie subjektů, které se mohou podílet na autorském tvůrčím procesu realizovaném prostřednictvím AI:

- 1. fyzické osoby coby autoři AI v podobě programu (software),**
- 2. fyzické osoby coby autoři podkladů pro samoučící mechanismus (korpusy, datasey, databáze, ale i jednotlivá díla, z nichž korpusy sestávají),**
- 3. operátoři a uživatelé (mohou být jedna a táž osoba, ale nemusí) s odlišným působením na AI – od**

provádějících prosté zapnutí počítače až po aktivní zadávání předloh, postupů, stylů nebo celých korpů (datasetů); existence této skupiny osob ale nemusí být vůbec pro autorskou tvorbu podmínkou.

Jeich míra autorství ve vztahu k vytvořenému dílu se bude lišit podle toho, o jakou verzi AI (viz etapy 0. až 5. výše popsané) se bude jednat. U fází 0E až 2E bude autorem osoba, která dílo vytvořila. Na cestě od 4E k 5E nicméně nastane okamžik, kdy dle názoru autorů bude teze o výlučnosti fyzických osob coby autorů děl chráněných autorským zákonem třeba opustit. To, co je nyní aktuálně k řešení, je etapa 3E. Zřejmě nebude existovat jedna obecná odpověď, ale bude třeba zkoumat případ od případu jak systém AI, tak jeho výstupy, zejména zda je jedinečnost a tvůrčí přínos u jednotlivých výstupů (děl) dostatečná a zda nedochází k předurčení výsledku technickým řešením.

Zatímco u starších řešení lze snadno odvodit závislost výstupu na technickém provedení, v případě softwarové realizace bude obtížné posoudit, zda jde o deterministický postup (if – then – else) nebo zda v určitý okamžik není už systémem AI samostatně (na základě náhodného vlivu nebo vlastního rozhodnutí AI) vybráno, co se má na výstupu objevit. Mozek totiž není organizován algoritmicky. Proto počítačový program deterministického chování nemůže být autorem. Ale v momentě, kdy do systému vstupují nedeterministické, člověkem neovlivnitelné prvky, určující či modifikující průběh tvorby díla, můžeme začít o tomto kategorickém tvrzení pochybovat.²³

Na základě výše uvedeného je možné analyzovat následující varianty vyplývající z výše uvedeného takto:

1. Autorem díla vytvořeného AI by byl autor počítačového programu schopného zajistit vznik díla prostřednictvím AI. Šlo by o vyvratitelnou právní domněnku.

Pokud by se mělo jednat o deterministický počítačový program, který by pokaždé vytvářel stejný výsledek podle jednotlivých kroků programu, pak by nešlo o produkt AI. V 1. variantě se proto předpokládá počítačový program nedeterministického chování. To znamená, že to nebude program, který by pokaždé „dával“ stejný výsledek. Jeho výsledek (výstup, i včetně autorského díla) bude ovlivněn nějakou skutečností, nezávislou na technickém nebo programovém řešení (hardware nebo software). Příkladem může být objem kosmického záření sejmутý za určitou dobu, výška náhodně zachyceného

²¹ Garcia, Ch. Algorithmic music – David Cope and EMI. Computer History Museum, 29. 4. 2015.

Dostupné na: <https://computerhistory.org/blog/algorithmic-music-david-cope-and-emi/>.

²² Zibner, J. Op. cit., s. 107.

²³ Smejkal, V. Umělá inteligence (AI) jako autor? In: Černý, M., Smejkal, V., Telec, I., Prchal, P. Výzvy v právu duševního vlastnictví 2022. Prostějov: Michal Černý - Ph.D., 2022, s. 10-58.

tónu, počet určitých věcí zachycených kamerou, literární dílo nebo cokoliv jiného. Tyto vstupy budou mít charakter generátoru náhodných čísel, přičemž složitější programy mohou kombinovat (být ovlivňovány) více vstupy současně. Následně program uchopí tato data (binární data) a podle kódu programu je použije pro vytvoření určitého autorského díla, jež bude vykazovat pojmové znaky obsažené v § 3 odst. 1 AZ, a to především požadavkem na jedinečnost výsledku tvůrčí činnosti fyzické osoby.

V tom případě by mohl být jako autor díla označen autor počítačového programu, a to pouze na základě vyvratitelné právní domněnky. Možná ovšem by bylo k diskusi, zda by se nejednalo pouze o osobu, která by vytvořila podmínky (podklady) pro vznik díla (negativně pojato ve smyslu § 15 odst. 1) AZ).

2. U každého díla vytvořeného AI se bude zkoumat přínos počítačového programu, autora data setu (korpusu) a uživatele²⁴. Mohlo by tak jít o kolektivní dílo (společné dielo podle § 92 AZ) a osoba, pod jejímž vedením takové dílo vzniká, by byl uživatel díla.

Uživatelem je myšlena osoba ovládající počítač s programem, přičemž míra její ingerence může být rozličná. V úvahu přichází, že za 1. pouze zapne/vypne stroj či program; za 2. zvolí, který program má být spuštěn; za 3. zadá programu parametry (objednávku), na základě, kterých dílo vznikne. V tomto případě by bylo nezbytné stanovit % přínos autora programu i autora datasetu, a to třeba fixně ze zákona. V tomto případě by se nemohlo jednat o spoluautorství, ale případně o databázi nebo o dílo spojené (dielo společné).

Tato varianta se tedy jeví použitelná, a to i ve vztahu k zákonnému požadavku § 92, odst. 1 AZ, že „příspěvky zahrnuté do díla kolektivního nejsou schopny samostatného užití“. Samotný počítačový program nebude bez datasetu schopen samostatně vytvořit dílo, a to samé platí pro dataset bez počítačového programu. Jistěže dataset může být použit v rámci tvorby AI i jiným počítačovým programem, to však nemění nic na shora uvedeném, protože jednoduše řečeno půjde o spojení datasetu právě s jiným počítačovým programem.

3. Dílo vytvořené AI nebude autorským dílem, ale nehmotnou věcí. Práva k nehmotnému dílu bude pak jako vlastník vykonávat ten, kdo vznik nehmotného díla u AI zapříčinil (objednal si) faktickým konáním, a to včetně právnícké osoby.

Shora uvedené je nezbytné nahlížet prizmatem tak, že by se nejednalo o dílo autorské podle AZ, ale právě o nehmotnou věc, respektive vlastnická práva k ní podle OZ. Důsledkem této alternativy by bylo třeba to, že v případě smlouvy o vytvoření díla na objednávku by nebyl použitelný § 91 AZ, nýbrž příslušná ustanovení OZ o vytvoření díla s nehmotným výsledkem. Dalším důsledkem této alternativy by byla dvojkolejnost „originálních“ autorských děl a děl vytvořených AI jako nehmotných věcí.

4. Dílo vytvořené AI bude zákonem vnímáno jako dílo anonymní (§ 14 AZ) s tím, že půjde o vyvratitelnou právní domněnku. Práva k takovému dílu bude vykonávat ten, kdo toto dílo poprvé zpřístupní veřejnosti až do doby, kdy se autor díla veřejně prohlásí.

Dikce § 14 AZ ovšem požaduje existenci autora, fyzické osoby. Tato alternativa by tak byla použitelná pouze v kombinaci s alternativou 1 nebo 2 tohoto textu.

5. Zákonnou úpravou vznikne samostatný druh díla sui generis vytvořeného AI podobně, jako tomu je například u díla audiovizuálního, kdy je toto dílo vytvořené uspořádáním děl audiovizuálních užitých režisérem do podoby audiovizuálního díla (§ 82 AZ).

Jednotlivé složky potřebné pro vznik díla pomocí AI, by tedy měly obdobný charakter, jako díla audiovizuálně užitá (§ 85 AZ), přičemž v případě děl vytvořených AI by to byla díla autora počítačového programu, autora data setu (korpusu) a možná i uživatele, kdy by bylo nezbytné zvážit jeho „vklad“ do díla vytvořeného AI.

Zákonná úprava sui generis by mohla vyřešit i problém existence více data setů s více autory, případně data setů, které si umělá inteligence sama nalezne a použije je pro další sebe učení za účelem schopnosti vytvářet autorská díla.

Závěr

S až překotným rozvojem možností AI je na pořadu dne otázka, **zda mají či nemají být díla vytvořená AI nějak chráněna a následně, komu by mělo přináležet autorství**. A konečně jakým způsobem by tato ochrana měla být realizována v rámci legislativy existující (de lege lata) nebo navrhované (de lege ferenda).

Na první pohled se zdá odpověď na výchozí otázku jednoduchá: **každý výsledek tvůrčí činnosti by měl být chráněn**. Lidstvo si to uvědomilo nejpozději s vynálezem

²⁴ V praxi se zažil v souvislosti nejen s AI výraz uživatel jako označení pro osobu, která je na konci řetězce a která dejme tomu dotváří výstup AI bez vyjasnění toho, jak s ním bude dále nakládat. Uživatel je však podle AZ osobou, která dílo zpřístupňuje veřejnosti.

knihtisku a tento princip platí doposud, jakkoliv s jeho uplatňováním jsou spojeny spory a nejasnosti. Díla, jež mají být chráněna, ale musí splňovat určité pojmové znaky nutné pro formalizovanou ochranu prostředky práva, konkrétně standardní (viz § 3 odst. 1 AZ) nebo alespoň zeslabené (viz kupř. § 3 odst. 5 AZ) pojmové znaky pro určení díla chráněného autorským zákonem. Tedy být „jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti“ nebo být „autorovým vlastním duševním výtvorem“. A v tomto okamžiku se odpověď již tak jednoznačná nejeví, jak je popsáno v této kapitole.

Nelze souhlasit s tím, že by měly být výtvořivé umělé inteligence nahlíženy a hodnoceny veřejností či odborníky odlišně než výtvořivé člověka, a že by se míra tvůrčí činnosti u výtvořivých AI nutná pro posouzení naplnění pojmových znaků měla lišit. Podle dříve publikovaného názoru Smejkal je naopak nezbytné k hodnocení díla přistupovat bez předpojatosti, v ideálním případě pak bez znalosti procesu, jakým toto dílo vzniklo, resp. kdo je vytvořil. Z historie je zřejmé, že díla uznávaných umělců jsou a priori hodnocena výše než díla autorů málo známých či začínajících, což je ovšem vlivem subjektivním, tedy hodnocením nevyplývajícím z objektivního posouzení díla. V případě srovnávání díla vytvořeného člověkem a AI by se taková předpojatost mohla projevat daleko více.²⁵

Doposud nikdo nepochyboval o tom, že autorské tvorby jsou schopny – přímo nebo nepřímo – pouze fyzické osoby (autoři). Předpokladem nabytí statutu „autorství“ je právní osobnost – tedy žijící člověk. V minulosti se používaly formulace jako „výron autorovy osobnosti“ (Knap), „osobní dotek tvůrce“ či „pečeť osobnosti“ (Telec a Tůma), aby zdůraznily sepečetění díla s „duší“, tj. mozkiem člověka také v tom smyslu, že díla jsou emanací osobnosti autora. Pokud se – psychicky i legislativně – dokážeme oprostit od požadavku, že autorem musí být pouze člověk – fyzická osoba, pak by **klíčovým měl být výsledek spočívající v posouzení, zda dílo splňuje pojmové znaky podle § 3, odst. 1) AZ.** Vlastnosti, kterými disponují lidé oproti strojům, byť vybaveným AI, jak jsou popsány v úvodu této kapitoly, budou přinejmenším za současného stavu vědy a techniky diskvalifikovat AI jako autora díla chráněného AZ. Otázkou zůstává naplnění zákonného požadavku jedinečnosti, jenž by se měl asi opírat o počty znaků nebo jiných výrazových prvků přináležejících k tomu i kterému uměleckému oboru. **Tak kupříkladu český jazyk používá cca 250.000 slov, což je dostatečný korpus k dosažení jedinečnosti.**

Evropská jurisdikce stanovila²⁶, že jedinečnosti lze dosáhnout používáním 11 slov, výklad délky vyloučeného text

má být tak restriktivní (tj. má jít o výklad ve prospěch ochrany). V dané souvislosti lze dovodit, že se **jedná o text o maximálně jedenácti slovech**, neboť jedenáct po sobě jdoucích slov lze považovat za část chráněného díla, a tedy i za předmět autorskopravní ochrany, pokud jsou originální (!!!) O tomto závěru lze však silně pochybovat. Domníváme se, že do diskuze o jedinečnosti díla by měli zasáhnout matematikové a algoritmicky stanovit, kde jsou početní limity ohledně statistické jedinečnosti.

K tvůrčí činnosti uvádí rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR toto:

„Tvůrčí činnost, všechny její druhy, jako pojem autorskopravní, lze charakterizovat jako činnost spočívající ve vytvoření něčeho nehmotného s tím, že dosažení tohoto cíleného i nečíleného výsledku závisí v osobních vlastnostech tvůrce, bez nichž by tento výtvor (duševní plod tvůrčí povahy literární, jiné umělecké nebo vědecké) nebyl vůbec dosažen. ‘Zvláštními osobními vlastnostmi’ autora díla je zejména schopnost tvořit, což je schopnost jeho ducha, a to in concreto tvořit literárně, jinak umělecky nebo vědecky. S touto schopností bývá spojeno i nadání (talent), fantazie aj. prvky patřící mezi osobní vlastnosti, které si lidský duch přináší do běžného života a které rovněž nabývá například životní praxí, vzděláním, životní zkušeností apod. K výkonu tvůrčí činnosti je zapotřebí i bohatost fantazie, inspirace a často i intuice, tvůrčí prostředí, tvůrčí klid nebo naopak tvůrčí vzruch apod., někdy i potřeba tvůrčí svobody aj. prvky, jevy nebo vlivy. Právě z povahy ‘zvláštních osobních vlastností’ vyplývá, že duševní plod tvorby, k níž byly tyto zvláštní osobní vlastnosti člověka využity, je povahově (a pojmově) neoddělitelným tvůrčím projevem individualizovaného lidského ducha, formujícího samu osobnost. Proto je i samo ‘vytvoření’, resp. tvorba, díla tvůrčí činností nezaměnitelného osobitého rázu.“²⁷

Autor by tedy měl mít tyto zvláštní osobní vlastnosti:

- schopnost tvořit,
- mít nadání (talent), fantazii,
- životní praxi, vzdělání, životní zkušenosti.

V díle se tak projevují osobní (jedinečné) vlastnosti autora, bez kterých by dílo nevzniklo. Potom jej lze nazvat autorem či potenciálním autorem. Toto ale mohou pravděpodobně v budoucnosti, byť vzdálenější, uskutečnit i AI vyšší kategorie, jejíž schopnosti neustále rostou, přičemž lze velmi obtížně odhadovat kam, až dospějí.²⁸

²⁵ Smejkal, V. Umělá inteligence (AI) jako autor? In: Černý, M., Smejkal, V., Telec, I., Prchal, P. Výzvy v právu duševního vlastnictví 2022. Prostějov: Michal Černý - Ph.D., 2022, s. 10-58.

²⁶ Rozsudek Soudního dvora EU ve věci Infopaq International A/S v. Danske Dagblades Forening ze dne 16. července 2009, Věc C-5/08, body 48 a 51.

²⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 30. dubna 2007, sp. zn. 30 Cdo 739/2007. Právní rozhledy, 2007, 21, s. 795.

²⁸ Smejkal, V. Tamtéž.

Pravděpodobně se dočkáme v souvislosti s výstupy AI i podvodů či přinejmenším nejrůznějších mystifikací. Objevují se návrhy, podle kterých budou muset být výsledky činnosti nástrojů AI, jako je dnes např. ChatGPT, označeny jako produkt umělé inteligence, a obrázky a videa vytvořené umělou inteligencí ponesou vodoznak, z něhož bude zřejmý „nepřirozený“ původ. Jenže ti, kteří budou taková pravidla dodržovat, budou znevýhodněni oproti těm, kdo tak činit nebudou podobně, jakým způsobem mají výhodu nelegální držitelé zbraní oproti těm legálním. Autoři této kapitoly si současně velmi obtížně dovedou představit mechanismus, jakým by toto pravidlo mělo být přijato a zejména prosazováno v praxi. Nebude ale nic jednoduššího než provozovat „generátor umění“ kdekoli jinde na světě a zejména tam, kde vymahatelnost práva je výrazně menší, ne-li žádná.

V rámci Unie se průběžně problematika AI intenzivně řeší již poslední dva roky a zatím jednání vyvrcholila v lednu 2024. Návrhy právních předpisů byly sice schváleny již v prosinci 2023, nicméně země jako Francie a Německo vyjádřily ohledně nových regulací určité obavy. Jednání o finální verzi zákonů se tak prodloužovala.

Cílem EU je stanovit globální standardy pro využívání umělé inteligence v různých odvětvích, od bankovníctví přes výrobu až po medicínu a cestování. Pravidla se též zabývají vojenským využitím AI a definují bezpečnostní parametry.

Legislativní podoba na úrovni EU se přiklání spíše k nařízení, což je legislativní nástroj, jenž dopadá přímo do legislativy jednotlivých členských států.

Návrh rozděluje autonomní technologie do čtyř kategorií, pro každou pak stanovuje odpovídající povinnosti:

Systémy s nepřijatelným rizikem

Pod tím si například lze představit systémy pro dálkovou biometrickou identifikaci osob na veřejně přístupných místech (s výjimkami například v trestněprávní oblasti) nebo systémy využívající podprahové manipulativní techniky. Ty nařízení přímo zakazuje kvůli možnému porušování základních lidských práv.

Systémy s vysokým rizikem

U systémů s vysokým rizikem (např. v autonomní dopravě nebo zdravotnictví) budou muset jejich poskytovatelé, dovozci, distributoři, ale i uživatelé splňovat určité závazné bezpečnostní požadavky. Konkrétní technická řešení budou stanovovat další normy nebo technické specifikace a certifikace.

Systémy s nízkým rizikem

U těchto systémů bude rozhodující především transparentnost. Uživatelé by mělo být například jasné, že komunikuje s umělou inteligencí. To by mělo v praxi zamezit

především možnosti záměny tzv. deepfakes s realitou. Poskytovatelé AI s nízkým rizikem se též mohou řídit různými etickými kodexy. Komise EU tedy počítá i s jistou formou samoregulace, což lze vzhledem k rychlému vývoji v oblasti umělé inteligence jenom přivítat.

Odras problematiky v současné judikatuře

Jako ilustrace k úvahám o tom, zda je třeba považovat AI za nástroj vymykající se běžným pomůckám, které mohou používat autoři – viz výše, může posloužit rozsudek Městského soudu v Praze č. j. 10 C 13/2023-16 ze dne 11. 10. 2023. Dle informací autorů jde o rozsudek pravomocný, neboť odvolání nebylo podáno. V tomto řízení se žalobce domáhal určení autorství, odstranění zveřejněného díla a zdržení se zásahu do autorského práva. Tvrdil, že obrázek nacházející se na webových stránkách žalovaného vytvořil on prostřednictvím umělé inteligence, a to na základě žalobcova zadání „Vytvoř vizuální zobrazení dvou stran, které podepisují obchodní smlouvu ve formálním prostředí, například v konferenční místnosti nebo v kanceláři advokátní kanceláře. Ukaž pouze ruce.“. Přitom strany učinily za nesporné, že obrázek, na kterém jsou zobrazeny dvě ruce, byl vytvořen umělou inteligencí, tento obrázek byl žalovanému zaslán žalobcem a je v současné době prezentován na www stránkách žalovaného.

Z rozsudku nevyplývají žádné detaily, ani nevíme, o jakou AI se mělo jednat. Podstatné ale je, že podle soudu „Umělá inteligence sama o sobě nemůže být autorem s ohledem na nesplnění podmínek ustanovení § 5 autorského zákona, kdy autorem může být pouze fyzická osoba, kterou umělá inteligence zajisté není. Žalobce v řízení tvrdil, že předmětný obrázek vytvořila umělá inteligence na základě jeho konkrétního zadání, a tudíž mu svědčí autorství k obrázku vytvořeného umělou inteligencí. Tuto skutečnost však nedoložil žádnými důkazy, pouze svým osobním prohlášením. ... Soud tak po provedení všech žalobcem navržených důkazů došel k závěru, že v řízení nebylo prokázáno, že umělá inteligence vytvořila předmětný obrázek na základě v petitu uvedeného zadání žalobce. Žalobce tak neunesl své důkazní břemeno k otázce autorství zadání požadavku na umělou inteligenci ani tvrzené skutečnosti, že na základě v petitu uvedeného zadání došlo umělou inteligencí k vytvoření předmětného obrázku – vyobrazení podávajících se rukou. ... Žalobce neunesl své důkazní břemeno, že předmětný obrázek vznikl na základě jeho konkrétního zadání, které je předmětem petitu uplatněné žaloby. Žalobci tak nesvědčí aktivní legitimace k uplatněným nárokům dle § 40 odst. 1 AZ, kterých se může domáhat právě pouze autor, do jehož práv mu bylo zasazeno.“ Z tohoto důvodu soud posoudil žalobu jako nedůvodnou a v celém rozsahu jí zamítl.

Kromě tohoto poměrně procesně nenáročného rozhodnutí nicméně soud konstatoval dále následující: „Nad rámec soud konstatuje, že obrázek vytvořený umělou inteligencí nepředstavuje autorské dílo podle § 2 AZ, neboť

nesplňuje pojmové znaky autorského díla. Neboť se nejedná o jedinečný výsledek tvůrčí činnosti fyzické osoby – autora. Žalobce sám osobně dílo nevytvořil, to vzniklo pomocí umělé inteligence, a v řízení nebylo prokázáno na základě jakéhoto konkrétního zadání. Co se týče samotného zadání, které údajně mělo být podkladem pro následný obrázek vytvořený umělou inteligencí, lze hovořit o námětu díla či eventuálně myšlence, které však samy o sobě nejsou autorským dílem dle § 2 odst. 6 autorského zákona. Autorské právo je právem absolutním příslušející individuálně určené osobě, pokud předmětný obrázek nevytvořil žalobce osobně, ale byla ztvárněna umělou inteligencí, nemůže se již z podstaty věci jednat o autorské dílo. Soud tedy má za to, že uvedené obrázek není autorským dílem, natož autorským dílem žalobce.“

Podobná rozhodnutí existují již z dřívějších v USA. Zde existuje – na rozdíl od kontinentálního práva – registrační princip, a tedy od roku 1870 existuje Americký úřad pro autorská práva (United States Copyright Office, USCO), který je pověřen registrací autorských práv. Žadatel o autorská práva může dílo zaregistrovat a po závěru, že dílo je skutečně chráněno autorským právem, vydá rejstřík osvědčení o registraci, které kromě jiných výhod umožňuje žalobci uplatňovat nároky z porušení autorského práva u soudu. Platné autorské právo však existuje již od okamžiku vytvoření díla a nezávisle na registraci.²⁹ Naopak, pokud rejstřík zamítne žádost o registraci pro nedostatek předmětu ochrany, který by mohl být předmětem autorského práva, pak předmětné dílo vůbec nikdy nebylo předmětem ochrany autorského práva. Dne 14. 2. 2022 rozhodl odvolací a přezkumný orgán USCO o odmítnutí požadované registrace díla „A Recent Entrance to Paradise“, které bylo dle žadatele „autonomně vytvořeno počítačovým algoritmem běžícím na stroji“. Pravomocné rozhodnutí USCO konstatovalo, že „dílo postrádalo požadované lidské autorství nezbytné k uplatnění nároku na autorská práva“, protože žadatel „neposkytl žádný důkaz o dostatečném tvůrčím vstupu nebo zásahu lidského autora do díla“ a že „Úřad neopustí svůj dlouholetý výklad autorského zákona, Nejvyššího soudu a judikatury nižších soudů, že dílo splňuje právní a formální požadavky autorskoprávní ochrany pouze v případě, že je vytvořeno lidským autorem“. V rozhodnutí USCO se mj. cituje rozhodnutí Nejvyššího soudu USA³⁰, které je dodnes považováno za precedentní: „Autor je ten, komu něco vděčí za svůj původ; původce; výrobce; ten, kdo dokončí vědecké nebo literární dílo.“. Uvedené rozhodnutí USCO bylo předmětem soudního přezkumu. V rámci soudního přezkumu tohoto případu označený jako

„Thaler versus Perlmutter“³¹, kterému předsedala soudkyně Beryl A. Howellová z amerického okresního soudu pro District of Columbia, soud rozhodl, že díla vytvořená umělou inteligencí bez lidského přičinění nejsou způsobilá pro ochranu autorských práv. Thaler tvrdil, že jako vlastník AI by měl být považován za autora, soud však shledal, že vzhledem k tomu, že dílo bylo vytvořeno autonomně bez lidské účasti, nespĺňovalo nezbytná kritéria pro ochranu autorských práv. Konstatoval, že „Autorské právo je navrženo tak, aby se přizpůsobovalo době. V pozadí této přizpůsobivosti však stojí důsledné chápání toho, že lidská tvořivost je nezbytnou podmínkou pro vznik autorského práva, a to i tehdy, když je tato lidská tvořivost usměrňována prostřednictvím nových nástrojů nebo nových médií.“. Rozhodnutí soudu je založeno na dlouhodobém principu amerického autorského práva, který chrání pouze díla lidské tvorby, přičemž soud poznamenal, že případ nevyžadoval podrobné zkoumání složitých otázek, které AI klade, pokud jde o zapojení člověka do tvůrčího procesu a originalitu děl vytvořených AI. Toto rozhodnutí sice objasnilo status děl vytvořených výhradně umělou inteligencí, ale ponechalo otevřené otázky týkající se míry lidského zapojení nutného k tomu, aby dílo vytvořené umělou inteligencí bylo chráněno autorským právem. Soud uznal, že pokrok v technologii umělé inteligence by v budoucnu mohl vyvolat otázky o tom, jak velký lidský vstup (přínos, podíl) je nezbytný k označení uživatele systému umělé inteligence jako „autora“ vytvořeného díla a jak hodnotit originalitu vytvořeného díla, které mohlo vniknout na základě výškolení AI na již existujícím obsahu.

Toto rozhodnutí je údajně považováno za zásadní součást budoucích právních diskusí a potenciálního legislativního vývoje souvisejícího s umělou inteligencí a autorským právem. Nic to ale nemění na tom, že nedojde-li k zásadní změně legislativy, resp. změně paradigmatu autorskoprávní teorie, stále bude platit, že autorem díla může být pouze člověk – tedy ani zvířata nebo algoritmy, a to bez ohledu na to, jaký více či méně složitý technický nástroj autor použije. Ani u AI typu 4E nebo 5E (viz výše), která by mohla fungovat více méně autonomně způsobem, v rámci něhož by si sama zvolila zadání, formu, nástroje a vytvořila dílo k nerozeznání podobné dílům lidí, by nemělo ke změně paradigmatu dojít. Ovšem v delší budoucnosti, kdy může být legislativa vytvářena rovněž AI, to nelze vyloučit. Jako zásadní problém se nám ale nyní jeví to, jak odlišit díla vytvořená AI od děl vzniklých jako výsledek tvůrčí činnosti fyzických osob. Existence nějakého předpisu či dohody neznamená, že se bude všeobecně dodržovat.

29 Fourth Estate v. Public Benefit Corporation v. Wall-Street.com, LLC, 139 S. Ct. 881, 887 (2019).

30 Burrow-Giles Lithographic Company v. Sarony, 111 U.S. 53 (1884) ze dne 17. 3. 1884.

31 Thaler v. Perlmutter, Civil Action No. 22-1564 (BAH), United States District Court for the District Of Columbia, 18. srpna 2023.

Literatúra

- Drahoňovská, L. Umělá, ale přesto kreativní. Goethe-Institut Tschechien, srpen 2020.
- Evropská komise. High-Level Expert Group on Artificial Intelligence (AI HLEG). A definition of AI: Main capabilities and scientific disciplines. Brussels: European Commission, 2019.
- Garcia, Ch. Algorithmic music – David Cope and EMI. Computer History Museum, 29. 4. 2015.
- Glover, E. Strong AI vs. Weak AI: What's the Difference? Built In, 29. 9. 2022.
- Havel, I. M. Přirozené a umělé myšlení jako filozofický problém. In: Mařík, V. Štěpánková, O., Lažanský, J. a kol. Umělá inteligence (3). Praha: Academia, 2001.
- Lovelace, A. A. Sketch of The Analytical Engine, with notes upon the Memoir by the Translator. Switzerland: fourmilab.ch., October 1842.
- Maslow, A. H. Motivace a osobnost. Praha: Portál, 2021.
- Minsky, M. Computation: Finite and Infinite Machines, N.J.: Prentice-Hall Englewood Cliffs, 1967.
- Redakce Chip. Neuronové sítě ve službách překladáčů: překlady na internetu. CHIP, 29. 9. 2022.
- Searle, J. R. Minds, brains and science. Thirteenth printing, Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press, 2003.
- Smejkal, V. Umělá inteligence (AI) jako autor? In: Černý, M., Smejkal, V., Telec, I., Prchal, P. Výzvy v právu duševního vlastnictví 2022. Prostějov: Michal Černý - Ph.D., 2022, s. 10-58.
- Stiebitz, R. Antonín Dvořák potrápil umělou inteligencí. Skladbu na jeho motivy komponovala týden. Vltava, 13. 11. 2019.
- Turing, A. M. Computing Machinery and Intelligence. Mind, 49, 1950, pp. 433-460.
- Zibner, J. Umělá inteligence jako technologická výzva autorskému právu. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022.
- Zibner, J., Myška, M. Umělá inteligence: výzva autorství. Iurium, 11. 4. 2019.

Na úsvitu nové unijní ochrany zeměpisných označení řemeslných a průmyslových výrobků

At the Dawn of the New EU Protection of Geographical Indications of Craft and Industrial Products

Michal ČERNÝ¹

ABSTRAKT

Text se zabývá novou právní úpravou ochrany zeměpisných označení řemeslných a průmyslových výrobků v Evropské unii (Nařízení (EU) 2023/2411). Zejména se zaměřuje na vymezení řemeslných a průmyslových výrobků, definičních znaků zeměpisných označení, a konečně také jednoho výrobního kroku. Kromě toho se příspěvek zaměřuje také na věcný rozsah ochrany zeměpisných označení, a to i v kontextu principů a závěrů deklarovaných dřívější judikaturou Soudního dvora EU ve vztahu k ochraně označení zemědělských výrobků a potravin, vín nebo lihovin. V neposlední řadě jsou analyzovány také některé otázky ochrany zeměpisných označení v digitálním prostředí Internetu.

ABSTRACT

The text deals with the new legislation on the protection of geographical indications of craft and industrial products in the European Union (Regulation (EU) 2023/2411). In particular, it focuses on the definition of craft and industrial products, the defining features of geographical indications, and finally also one production step. In addition, the contribution also focuses on the substantive scope of the protection of geographical indications, including in the context of the principles and conclusions declared by the earlier jurisprudence of the Court of Justice of the EU in relation to the protection of indications of agricultural products and foodstuffs, wines or spirits. Last but not least, some issues of the protection of geographical indications in the digital environment of the Internet will also be analyzed.

Klíčová slova

Řemeslné výrobky, průmyslové výrobky. Zeměpisné označení. Jeden výrobní krok. Evropská unie. Ochrana zeměpisných označení. Internet, on-line elektronické obchodování, doménové jméno, nelegální obsah. Svobodná soutěž. Prvky předurčené funkcí.

Key words

Craft products, industrial products. Geographical indication. One production step. European Union. Protection of geographical indications. Internet, online e-commerce, domain name, illegal content. Free competition. Elements determined by the function of the product.

* Publikovaný komentář nepodliehal recenznému konaniu.

1 JUDr. Michal Černý Ph.D. je odborným asistentem Právnické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, patentovým zástupcem (M+D) a ETMA & EDA - kvalifikovaným zástupcem před EUIPO.

Obecný úvod

V Evropské unii probíhá v současné době reforma práva označení zeměpisného původu. Již bylo přijato Nařízení (EU) 2019/1753, na základě kterého je v EU aplikovány povinnosti smluvní strany Ženevského aktu Lisabonské dohody o označení původu a zeměpisných označení. Ostatně Ženevský akt vstoupil v platnosti právě díky přistoupení Evropské unie.² V prosinci 2021 bylo také publikováno Nařízení (EU) 2021/2117, které novelizovalo odvětvová nařízení upravující ochranu označení původu a zeměpisných označení v EU. Tím byla reforma zahájena.

Komise EU také na jaře 2022 přijala a do legislativního procesu zařadila dva návrhy, které by měly po přijetí upravovat ochranu označení zeměpisného původu. Byly jimi následující návrhy:

1. návrh nového nařízení nahrazujícího dosavadní úpravu všech tří nařízení pro označení zemědělských výrobků (Nařízení (EU) 1151/2012, Nařízení (EU) 1308/2013 a Nařízení (EU) 2019/787) - dále jen [Návrh GIAWSR](#) a
2. návrh nařízení nově upravujícího ochranu zeměpisných označení řemeslných a průmyslových výrobků (a měnicího také unijní známkové nařízení EUTMR) - [Návrh GICIPR](#).

Komise původně cílila účinnost obou nařízení k 01.01.2024.^{3,4} To se však podařilo splnit jen částečně. Zatímco [Návrh GICIPR](#) byl přijat a v Úředním věstníku Evropské unie byl dne 27.10.2023 publikován jako [Nařízení Evropského parlamentu a Rady \(EU\) 2023/2411 o ochraně zeměpisných označení řemeslných a průmyslových výrobků a o změně nařízení \(EU\) 2017/1001 a \(EU\) 2019/1753 \(dále také jen „GICIPR“ nebo také „Nařízení GICIPR“\)](#), [Návrh GIAWSR](#) je dosud⁵ v Evropském parlamentu v prvním čtení⁶ a probíhá jednání v trialogu.

Protinávry prezentované v trialogu [[Protinávrh Rady \(GIAWSR - 13325/2/23, 28.09.23\)](#), [Protinávrh v trialogu \(GIAWSR, 15998, 27.11.23\)](#)] jsou v některých ohledech velmi ambiciózní a jejich přijetí může díky poměrně dlouhé legisvakanci většiny ustanovení [Nařízení GICIPR](#) vést

i k případné změně Nařízení GICIPR. To se týká zejména úpravy digitálních návazností - [Protinávrh v trialogu \(GIAWSR, 15998, 27.11.23\)](#) např. usiluje o zavedení informačního a varovného systému doménových jmen.⁷ Jejich analýza by ovšem nyní byla předčasná, neboť přijetí nové úpravy zeměpisných označení zemědělských výrobků je sice pravděpodobné, avšak současně je také nejisté. Zatímco [Nařízení GICIPR](#) je již platným a částečně také účinným právním aktem. Proto se v tomto textu věnujeme pouze analýze vybraných ustanovení [Nařízení GICIPR](#).

Zaměříme se na deskriptivní analýzu některých základních institutů nové právní úpravy [Nařízení GICIPR](#), a to s cílem ověřit, zda-li je nastupující právní úprava kompatibilní s dosavadními právními úpravami členských států, které podle národních právních úprav již poskytují ochranu označením řemeslných a průmyslových výrobků.

Postupně se budeme zabývat vymezením okruhu řemeslných a průmyslových výrobků, definičními požadavky na zeměpisná označení, vymezením jednoho výrobního kroku. Dále se budeme zabývat otázkami zachování ochrany stávajících názvů - tedy označení již chráněných dle národních právních úprav. Upozorníme nejen na zásadní data, ale také na případné chybějící instituty v národních právních úpravách, pokud existují a mohly by bránit bezproblémovému zachování ochrany.

Analyzovány budou možnosti zapojení členských států do řízení (o zápis, o změnu specifikace na úrovni Unie, o zrušení), dále pak volby způsobu ověření specifikace, které umožňuje členskému státu [Nařízení GICIPR](#).

Kromě toho se budeme zabývat také věcným rozsahem ochrany zeměpisných označení řemeslných a průmyslových výrobků, včetně upozornění na případné střety ochrany se soutěžními principy. Stranou nezůstanou ani základní otázky digitálního obsahu ve vztahu k ochraně zeměpisných označení a rovněž doménových jmen.

Termín zeměpisné označení v tomto textu dále používáme v užším smyslu evropsko-unijního práva a není-li výslovně uvedeno jinak, pak dle definice v [Nařízení GICIPR](#).

2 o tom jsme na stránkách časopisu Duševné vlastnictvo již referovali - např. ČERNÝ, M. Změny v právu označení zeměpisného původu v důsledku vstupu Ženevského aktu v platnost, Nařízení (EU) 2019/1753 a Brexitu. In *Duševné vlastnictvo*, 2021, 1. S.6-29. ISSN 1339-5564.

3 Průběžný stav projednávání Návrhu GICIPR je dostupný na této adrese: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/HIS/?uri=COM:2022:174:FIN> (sekce Procedure). Radou schváleno dne 09.10.2023, dokument dostupný zde: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CONSIL:ST_13984_2023_INIT Dosud poslední projednání v Radě dne 18.10.2023, dokument dostupný zde: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CONSIL:PE_31_2023_REV_1

4 Ve vztahu k návrhu GIAWSR byla poslední jednání v červnu 2023, a to v tzv. trialogu; dokument dostupný zde: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CONSIL:ST_10784_2023_INIT

5 ke dni 08.11.2023

6 informace k legislativnímu postupu tohoto návrhu v Evropském parlamentu jsou dostupné na stránkách EP na adrese: [https://oeil.secure.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?lang=en&reference=2022/0089\(COD\)](https://oeil.secure.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?lang=en&reference=2022/0089(COD))

7 viz. body 18, 25, 35a, 56, dále čl. 27(3), výslovné ustanovení věnované ochraně zeměpisných označení v doménových jménech - čl. 34 - zejm. navržené odst. (2) a (2a), čl. 42(3a) [Protinávru v trialogu \(GIAWSR, 15998, 27.11.23\)](#)

Širokým významem termínu zeměpisné označení ve smyslu Dohody o obchodních aspektech práv duševního vlastnictví (Dohoda TRIPS) se v tomto textu nezabýváme, neboť to není v souladu s účelem tohoto textu.

1 Základní informace o nové unijní úpravě zeměpisných označení řemeslných a průmyslových výrobků

1.1. Postupně nastupující účinky Nařízení GICIPR

Nařízení GICIPR vstoupilo v platnost 16.11.2023. Účinky Nařízení GICIPR ovšem nastávají postupně. Vybraná ustanovení se použijí již od 16.11.2023, veškerá ostatní zbývající ustanovení se použijí od 01.12.2025. Většina ustanovení tak má faktickou legisvakanci v trvání cca 2 roky, což umožní Komisi (a úřadu EUIPO) zavést systém a připravit se na aplikaci, členským státům pak adaptovat národní řády na povinnosti vyplývající pro ně z Nařízení GICIPR a v některých případech také zvolit tzv. režim odchylky.

V rámci legisvakančního období většiny ustanovení ovšem budou muset členské státy, které by chtěly usilovat o umožnění režimu odchylky, sdělit svůj záměr Komisi - do 30.11.2024.

Na nastoupení účinků veškerých ustanovení Nařízení GICIPR pak bude ještě navazovat přechodné období faktické ko-aplikace národních úprav a unijního Nařízení GICIPR, které má umožnit členským státům dosáhnout u jimi vybraných označení unijní ochrany ve zjednodušeném režimu. Toto období skončí dne 01.12.2026 a následně k 02.12.2026 dojde ex iuris k zániku dosavadních národních ochrany dle práv členských států těch označení, u nichž příslušné členské státy nesdělily Komisi zájem na transformaci v ochranu unijní (čl. 70(2) Nařízení GICIPR).

1.2. Ustanovení Nařízení GICIPR již použitelná (od 16.11.2023)

Ustanovení, která jsou použitelná již v současnosti, se týkají pouze systémových institutů. Mají umožnit Komisi faktické zavedení systému.

Do tohoto okruhu patří tato ustanovení:

- čl. 19(1,2) Nařízení GICIPR - Komisi je svěřena pravomoc poskytnout členskému státu výjimku z vnitrostátní fáze řízení za podmínek stanovených v čl. 19(1); dle čl. 19(2) si může Komise od členského státu vyžádat další informace před vydáním rozhodnutí,

- čl. 35(1) Nařízení GICIPR - ustanovení o zřízení Poradního výboru; veškeré další odstavce o jeho složení, kompetencích atd. se ovšem použijí až od 01.12.2025,
- čl. 37(7) Nařízení GICIPR - ustanovení zmocňující Komisi k přijetí prováděcích aktů za účelem stanovení architektury IT a podoby unijního rejstříku zeměpisných označení řemeslných a průmyslových výrobků,
- čl. 67 Nařízení GICIPR - zřízení a správa informačního systému pro elektronické podávání a předávání žádostí ve věcech řemeslných a průmyslových výrobků úřadem EUIPO,
- čl. 68 Nařízení GICIPR - ustanovení zřizující Výbor pro zeměpisná označení řemeslných a průmyslových výrobků, který je nápomocen Komisi,
- čl. 69 Nařízení GICIPR - ustanovení upravující výkon přijímání aktů v přenesené pravomoci Komisi,
- čl. 71(2) Nařízení GICIPR - dotčené členské státy, které budou žádat výjimku ze standardního postupu - výjimku z vnitrostátní fáze řízení (ve smyslu čl. 19), budou muset do 30.11.2024 poskytnout Komisi údaje dle čl. 19 Nařízení GICIPR.

1.3. Přechodná koexistence unijní úpravy s národními úpravami a následné vytlačení národních úprav

Cílem Nařízení GICIPR je zavést v EU jednotnou ochranu zeměpisných označení řemeslných a průmyslových výrobků. V podstatě jde o to, aby byl změněn dosavadní stav, který ve více ohledech nevyhovoval. Menšina členských států upravuje ve svých právních řádech ochranu označení také pro výrobky nespádající mezi zemědělské výrobky (vč. vín a lihovin) či potraviny. Některé z nich jsou již smluvně vázány Ženevským aktem Lisabonské dohody, jiné jím dosud samostatně vázány nejsou. Okruh signatářů je uveden na portálu WIPO.⁸

Evropská unie chrání označení zemědělských výrobků a potravin, vín a lihovin. V tomto ohledu jsou výrobci výrobků s chráněnými označeními privilegováni. Naopak výrobci řemeslných a průmyslových výrobků se tomuto přístupu dosud těšit nemohli.

Evropská unie přistoupila k Ženevskému aktu a je tak povinna zajistit na území EU prosazení ochrany mezinárodního zápisu pro veškeré výrobky spadající pod zboží

⁸ ze stránek WIPO na adrese: https://www.wipo.int/wipolex/en/treaties/ShowResults?search_what=A&act_id=50

ve smyslu mezinárodní smlouvy, toho však pro jiné než zemědělské výrobky dosud nebyla schopna. Jakmile **Nařízení GICIPR** nabude účinky v plném rozsahu, shora uvedené problémy pominou.

Nařízení GICIPR od 01.12.2025 překryje právní úpravy členských států, ty ovšem budou moci koexistovat vedle něj. Členský stát sice od 01.12.2025 nebude moci poskytnout na základě svého vlastního právního předpisu ochranu označení řemeslného nebo průmyslového výrobku nezávisle na **Nařízení GICIPR**, ale ochrana starých označení (dosud chráněných členskými státy) zůstane ještě rok zachována. K plnému nahrazení národních úprav pro označení řemeslných a průmyslových výrobků dojde až k 02.12.2026. Členské státy budou poté poskytovat ochranu označení pouze takových produktů, které nebudou spadat do rámce unijních úprav s vyčerpávajícími účinky - tzn. **Nařízení GICIPR** i nařízení normujících již nyní ochranu označení zemědělských výrobků a potravin, vín i lihovin. Dle názoru autora zůstane členskými státy prostor pro ochranu označení minerálních vod a označení služeb. První je v některých členských státech poměrně frekventované (zejména Česko a Slovensko) a sporadicky se vyskytuje i v jiných členských státech (např. Estonsko), druhé je teoreticky možné pouze v Česku a de iure za dobu účinnosti současné úpravy k tomu po dobu více než 20 let dosud nedošlo. Autor zaznamenal v Česku pouze jednu žádost o ochranu označení m.j. také pro služby, ta ovšem byla zamítnuta.⁹

2 Základní definice, vymezení výrobků a alespoň jeden výrobní krok

2.1. Řemeslné a průmyslové výrobky a definice jejich zeměpisného označení

Kategorie řemeslných a průmyslových výrobků nebyla dosud v unijním právu zeměpisných označení definována, pracovně se před zavedením vycházelo z komplementární povahy těchto výrobků oproti skupině výrobků zemědělských (v širším smyslu). Zjednodušeně řečeno byla snaha zavést ochranu označení i těch výrobků, jejichž označení doposud unijním právem chráněna být nemohla. V doplňujícím prohlášení Komise, které je připojeno za text **Nařízení (EU) 2019/1753** se Komise přihlašuje k usnesení Evropského parlamentu, který již v roce 2015 navrhoval rozšíření unijní ochrany také na označení nezemědělských produktů.

V návrhu nového nařízení Komise zvolila přílehavější název - řemeslné a průmyslové výrobky. Tato kategorie je stále pojímána jako sběrná. Na rozdíl od stávajících úprav označení zemědělských výrobků (v širším významu), které obsahují taxativní výčet kategorií výrobků, **Nařízení GICIPR** žádný taxativní výčet způsobilých produktů neobsahuje. Místo toho tyto výrobky obecně definuje.

Řemeslnými a průmyslovými výrobky se podle **Nařízení GICIPR** rozumí:

- výrobek vyrobený buď zcela ručně, nebo s pomocí ručního nářadí nebo digitálních nástrojů, kdykoli je přímý podíl ruční práce důležitou složkou hotového výrobku,¹⁰ nebo
- výrobek vyráběný standardizovaným způsobem, včetně sériové výroby a za použití strojů.¹¹

Obě části definice řemeslného a průmyslového výrobku jsou v přijatém **Nařízení GICIPR** zmírněny proti původnímu návrhu. Původní verze předpokládala pro zahrnutí do skupiny řemeslných výrobků pouze takové, u nichž bylo použito pouze ruční nářadí. Přijaté znění výslovně uvádí také možnost použití digitálních nástrojů (a nikoliv jen ručního nářadí) a byl také zmírněn původní požadavek na výhradně ruční práci. V případě řemeslného výrobku zůstala ruční práce důležitá, nemusí se však jednat o nejdůležitější požadavek.

Druhá část definice - tedy průmyslového výrobku, je v přijatém znění rovněž zmírněna. Nemusí se již jednat o výrobu obvykle v masovém měřítku - místo tohoto původně navrženého požadavku je zahrnuta alternativa možné sériové výroby.

Prakticky ovšem nemá význam rozlišovat mezi řemeslnými a průmyslovými výrobky, protože **Nařízení GICIPR** chrání označení obou skupin výrobků totožně.

Kromě toho původní verze návrhu obsahovala obecný odkaz do Celního sazebníku Unie, nebyl ovšem vymezen žádný konkrétní rozsah kapitol. Přijatá verze **Nařízení GICIPR** od odkazů na Celní sazebník EU upustila, místo toho došlo k rozšíření definic řemeslného i průmyslového výrobku.

Na tomto místě je třeba upozornit, že již podle současné úpravy jsou mezi zemědělské výrobky zahrnuty např. vlna nebo bavlna. U nich je možná ochrana označení původu a zeměpisných označení za podmínek stanovených **Nařízením (EU) 1151/2012** a dalších navazujících aktů. Ovšem textilní výrobek vyrobený z vláken (ať již pletenina nebo

⁹ v roce 2009 bylo přihlášeno označení Sněžník produkt, avšak tato žádost byla zamítnuta; blíže viz. https://isdv.upv.gov.cz/webapp/resdb.print_detail.det?pspis=OP/257&plang=CS

¹⁰ původní definice řemeslného výrobku se odlišovala požadavkem na možné použití pouze ručního nářadí nebo mechanickými prostředky a lpěla na tom, že ruční práce měla být nejdůležitější složkou; původní definice zněla takto: řemeslný výrobek - vyrobený buď zcela ručně, nebo s pomocí ručního nářadí nebo mechanickými prostředky, kdykoli je přímý podíl ruční práce nejdůležitější složkou,

¹¹ původní definice průmyslového výrobku se rovněž odlišovala a zněla: průmyslový výrobek - vyráběný standardizovaným způsobem, obvykle v masovém měřítku a za použití strojů.

tkanina - svetr nebo košile) bude ovšem způsobilým k ochra-
ně označení dle podmínek stanovených v [Nařízení GICIPR](#).

2.2. Převažující význam know-how, potlačený terroir a požadavek na alespoň jeden výrobní krok

Definice zeměpisného označení řemeslného či průmys-
lového výrobku je normována čl. 6 [Nařízení GICIPR](#).
Zeměpisným označením je slovní název výrobku,

- a) který pochází z určitého místa, regionu nebo země, a
- b) jehož jakost, pověst nebo jinou vlastnost lze přičíst pře-
devším jeho zeměpisnému původu a
- c) aspoň jeden z výrobních kroků probíhá ve vymezené ze-
měpisné oblasti.

[Nařízení GICIPR](#) tedy vyžaduje, aby alespoň jeden (hlav-
ní) výrobní krok proběhl v zeměpisné oblasti vymezené ve
specifikaci chráněného označení (čl. 6 [Nařízení GICIPR](#)).
Tento požadavek je shodný pro řemeslné i průmyslové vý-
robky. U obou kategorií je vyžadováno určité zpracování.
Proto se nabízí otázka kvalifikace některých produktů pod
řemeslné nebo průmyslové výrobky. Z hlediska systemati-
ky práva označení zeměpisného původu EU současně platí,
že za řemeslný či průmyslový výrobek nemůže být pova-
žován výrobek, který spadá do některé z jiných katego-
rií - zemědělských výrobků a potravin, vín nebo lihovin.

Předmětem zkoumání jsou např. minerální vody a někte-
ré jen vytěžené suroviny. Minerální vody nejsou v součas-
nosti zahrnuty mezi výrobky způsobilé k ochraně označení
zemědělských výrobků a potravin. Z okruhu způsobilých
výrobků byly vyloučeny již předchozím (a již zrušeným)
[Nařízením \(ES\) 510/2006](#).

Vytěžené suroviny - např. uhlí, různé druhy kamene nebo
hlíny nepatří mezi zemědělské výrobky ani mezi ně nepa-
třily nikdy dříve. Pokud by u některého z těchto produk-
tů byl realizován výrobní krok, byl by výrobek způsobilý
k ochraně cestou označení řemeslných a průmyslových vý-
robků.

Výrobním krokem se dle čl. 4 bod 4) [Nařízení GICIPR](#) ro-
zumí „jakákoli fáze výroby, včetně zhotovení, zpracování,
získání, extrakce, řezání nebo přípravy, až do okamžiku,
kdy výrobek dosáhne podoby, v níž může být uveden na
trh“. Ačkoliv nařízení výslovně nezakazuje považovat ba-
lení za výrobní krok, dle názoru autora samotné zabalení
není možné za výrobní krok považovat. Důvodem je to,

že se balí již výrobek samotný. Oproti tomu např. čištění
bahna, kaolinu apod. za výrobní krok považovat můžeme,
protože se mění vlastnosti materiálu výrobku. Stejně tak
řezání kamene na desky.

Ve skutečnosti bude důležité, jak bude výrobní krok
popsán a odůvodně ve specifikaci, která bude přiložena
k žádosti o ochranu označení. Budou-li tedy oprávnění uži-
vatelé sdružení do produkčního seskupení usilovat o unijní
ochranu označení - např. česká označení Český granát, Sed-
lecký kaolin nebo známé slovenské označení Piešťanské
bahno, budou muset výrobní krok uvést ve specifikaci.¹²

Dle názoru autora minerální vody zůstanou mimo rozsah
výrobků řemeslných i průmyslových m.j. pro absenci jaké-
hokoliv výrobního kroku.

Srovnáme-li definiční požadavky zeměpisných označení
různých skupin výrobků dle úprav v nařízeních EU, poža-
davek [Nařízení GICIPR](#) na alespoň jeden výrobní krok ve
vymezené oblasti je zřetelně nejmírnější. U označení země-
dělských výrobků a potravin a také pro označení lihovin je
vyžadováno uskutečnění alespoň jedné (celé) výrobní fáze.
Pro zeměpisná označení vín je požadavek ještě přísněj-
ší - z vymezené oblasti musí pocházet nejméně 85% hroz-
nů a výroba musí probíhat ve vymezené zeměpisné oblasti
(viz. čl. 93(1)(b) [Nařízení \(EU\) 1308/2013](#)).

Lze tedy uzavřít, že výrobní krok tedy nelze a priori zto-
tožňovat s produkční fází, jak je pojmána ve stávající úpra-
vě označení zemědělských výrobků a potravin EU. Vazba
mezi řemeslným nebo průmyslovým výrobkem se země-
pisným označením může být volnější, než je vazba požado-
vaná unijní úpravou na zemědělský výrobek nebo potravi-
nu se zeměpisným označením.

U řemeslného nebo průmyslového výrobku nemusí být
v oblasti dle specifikace vykonáno kompletní zpracování ve
smyslu celé produkční fáze. V obecné rovině z toho vyplý-
vá, že unijní právodárce akcentuje u označení řemeslných
a průmyslových výrobků nehmotné produkční know-how
a v zásadě potlačuje význam terroir, resp. v zásadě speci-
fické a obecně neopakovatelné přírodní činitele na území
nevyžaduje. Ostatně shora uvedená definice zeměpisného
označení řemeslných a průmyslových výrobků je velmi
obecná.

Lze očekávat, že hraniční případy budou řešeny judika-
torně.

¹² rovněž také slovenská označení [LEVICKÝ ZLATÝ ÓNYX](#) nebo [SLOVENSKÝ OPÁL](#)

3 Aplikace nového unijního systému a aplikující orgány

3.1. Společná aplikace orgány Unie a členských států

Základními prvky nového unijního systému je společná aplikace orgány Unie a orgány členských států. Všeobecně je úprava v [Nařízení GICIPR](#) podobná úpravě řízení pro označení zemědělských výrobků a potravin. Členské státy jsou zapojeny do tzv. národní fáze řízení, orgán Unie pak provádí řízení před orgánem Unie. Orgánem Unie, který bude pravidelně aplikovat řízení, je Úřad Evropské unie pro duševní vlastnictví (dále jen „úřad EUIPO“). Komise si ovšem bude moci vyhradit rozhodnutí v konkrétní věci, v takovém případě úřad EUIPO připraví podklady, poskytne součinnost a předá spis.

Ochranu vykonávají orgány členských států, které také odpovídají za výkon kontroly specifikace. Z tohoto pravidla nejsou možné výjimky.

3.2. Tři různé možnosti provádění národní fáze

[Nařízení GICIPR](#) fakticky umožní tři různé způsoby výkonu národní fáze řízení členskými státy. Obecným pravidlem je samostatná aplikace členským státem. Ustanovení čl. 11(2) [Nařízení GICIPR](#) umožňuje společnou aplikaci několika členskými státy. Předpokladem takového postupu je dohoda členských států. Toto ustanovení má umožnit těm členským státům, které již v současnosti aplikují ochranu některých předmětů průmyslového vlastnictví společně, aby tímto způsobem mohly provádět také aplikaci vnitrostátní fáze řízení ve věcech zeměpisných označení řemeslných a průmyslových výrobků. Příkladem takové společné aplikace ve věcech ochranných známek a průmyslových vzorů jsou státy Beneluxu (Belgie, Nizozemsko, Lucembursko) na základě [Konvence Beneluxu o průmyslovém vlastnictví \(ochranné známky a průmyslové vzory\)](#) ve znění Protokolu ze dne 11.12.2017.¹³ Na společnou aplikaci se mohou ale dohodnout i jiné členské státy.

[Nařízení GICIPR](#) ovšem umožňuje ještě třetí možnost. Tím je aplikace tzv. režimu odchylky prostřednictvím institutu přímého zápisu. Tento režim je nenáročný. Komise může členskému státu svým rozhodnutím odchylku povolit, pokud členský stát Komisi požádá, nemá zaveden systém ochrany označení této skupiny výrobků v národní úpravě a předloží Komisi posouzení dokládající, že místní zájem na ochraně označení řemeslných a průmyslových výrobků (v členském státě) je malý. Členský stát může Komisi o režim odchylky požádat pouze do 30.11.2024.

Pokud Komise členskému státu povolí režim odchylky, po dobu jeho trvání bude členský stát osvobozen od povinnosti provádět národní fázi. V těchto případech budou seskupení producentů z tohoto členského státu podávat veškeré žádosti přímo úřadu EUIPO. To se bude týkat žádostí o zápis, žádostí o změnu specifikace a konečně také žádostí o zrušení zápisu označení.

Institut přímého zápisu (včetně režimu odchylky) je upraven v čl. 19 a násl. [Nařízení GICIPR](#).

Bude-li členský stát aplikovat režim odchylky, bude povinen na svém území pouze provozovat kontaktní místo.

I v případě aplikace režimu odchylky bude členský stát povinen na svém území provádět kontroly specifikace a vyvíjet ochranu zeměpisných označení.

4 Stávající názvy - zvláštní režim získání unijní ochrany pro národně chráněná označení

Některé členské státy - jmenovitě Česko, Slovensko, Francie, Maďarsko, Slovensko, Slovinsko a Chorvatsko poskytují ochranu označením řemeslných a průmyslových výrobků a v rejstřících těchto států jsou chráněná označení zapsána. Některé další státy (jmenovitě Estonsko a Polsko) ochranu umožňují.

Ustanovení čl. 70 [Nařízení GICIPR](#) reguluje transformaci ochrany národních označení - tzv. stávajících názvů, - na zeměpisná označení dle práva EU, a to v zjednodušeném režimu. Každý členský stát může Komisi a úřadu EUIPO oznámit nejpozději do 02.12.2026, které názvy chtějí chránit unijním systémem (čl. 70(2) [Nařízení GICIPR](#)). Státy chránící svá označení formálně mohou oznámit právně chráněné názvy, ostatní členské státy mohou oznámit žité názvy.

Národní ochrana označení (stávajícího názvu), které nebude oznámeno shora uvedeným postupem, zanikne ex iuris dnem 02.12.2026 (čl. 70(1) [Nařízení GICIPR](#)). Bude-li označení oznámeno k ochraně shora uvedeným postupem, k zániku ochrany nedojde a členský stát ji bude moci prodloužit až do konečného rozhodnutí orgánu Unie o zápisu tohoto označení.

O zápisu stávajících názvů bude rozhodovat úřad EUIPO, ledaže si vyhradí rozhodnutí Komise sama (čl. 30 ve spojení s čl. 70(4) [Nařízení GICIPR](#)). Řízení bude probíhat podle obecného postupu unijní fáze řízení (čl. 22 - 30 [Nařízení GICIPR](#)), nepoužijí se však ustanovení čl. 25, 26 a 27

¹³ dostupná v překladu do angličtiny na stránkách

<https://www.boip.int/uploads/inline/230210%20Benelux%20Convention%20on%20Intellectual%20Property.pdf>

Nařízení GICIPR. U těchto stávajících názvů tedy neproběhne námitkové řízení, nebudou uplatňovány námitkové důvody a ani nebude možné podat připomínky proti žádosti.

Úřad EUIPO (nebo Komise) bude v těchto případech zkoumat:

- úplnost předané žádosti (čl. 22), včetně obsahu příloh - specifikace (čl. 9) a jednotného dokumentu (čl. 10),
- skutečnost, zda-li výrobek spadá do skupiny řemeslných a průmyslových výrobků (čl. 3),
- zda-li jsou splněny definiční požadavky produktu se zeměpisným označením (čl. 6),
- zda-li není žádaný název druhovým výrazem.

I v případech řízení o unijní ochraně týkající se některého ze stávajících názvů bude moci úřad EUIPO (Komise) stanovit přechodné období pro souběžné užívání zeměpisného označení spolu totožného nebo podobného názvu používaného v obchodním styku, a to za podmínek stanovených v čl. 28. Tyto podmínky jsou stanoveny pro ochranu soutěžních zájmů, nesmí ovšem být riziko uvedení spotřebitele v omyl. V souběžném užívání bude muset být u takového obchodního názvu uvedena lokalizační doložka.

Při aplikaci pravidel o zápisu stávajících názvů budou mít fakticky výhodu označení z těch členských států, které mají již v současnosti ve svých právních rádech upraveny specifikace (národně) chráněných označení.

Česká republika tento institut ve svém zákoně 452/2001 Sb. pro národně chráněná označení postrádá. Materiálně umožňuje zapsat širší popis produktu, pro které je označení chráněno. To ovšem postrádá strukturu specifikace ve smyslu příslušných ustanovení unijního **Nařízení GICIPR**. Produkční seskupení tak bude pod tlakem na jeho zpracování. Kromě toho stávající znění zákona 452/2001 Sb. nezná přímo instituty umožňující orgánu České republiky rozhodnout se, zda-li do seznamu stávajících označení konkrétní dosud chráněné konkrétní označení zahrne nebo ne. Pro úplnost je nutno uvést, že Česká republika nemá v zákoně 452/2001 Sb. ani stanoven orgán, který by kontroloval vlastnosti řemeslných a průmyslových výrobků s chráněným označením.

5 Uživatelské právo, ověření souladu se specifikací

5.1. Subjektivní nevýhradní uživatelské právo

Každý výrobce, který uvádí na trh výrobky v souladu se specifikací chráněného zeměpisného označení, bude mít k jeho užití veřejné nevýhradní subjektivní uživatelské právo (čl. 47 **Nařízení GICIPR**).¹⁴ Ačkoliv i tato úprava se ve svém pojetí blíží public commons dle kategorizace P.Drahoše,¹⁵ byť podle charakteru úpravy mohou oscilovat mezi exclusive negative commons¹⁶ nebo dle mého názoru v unijním právu jasně zakotveného inclusive positive commons.

Na margo zde chci uvést, že opačnou povahu (exclusive negative commons) může mít chráněné označení v takové jurisdikci, kde je chráněné označení zapisováno do rejstříku, ale právo ho užívat vyplývá až z individuálního aktu, obvykle správního. Příkladem jsou zpoplatněná individuální uživatelská práva k užití chráněného označení, která jsou založena na individuálním aktu vůči žadateli na dobu určitou, např. dle úpravy Ruské federace.¹⁷

Vydání o osvědčení o oprávnění používat chráněné označení pro výrobek (ve smyslu čl. 51(3), 52(2,3) **Nařízení GICIPR**) neztotožňujeme s certifikátem poskytujícím uživatelské právo. Osvědčení vydané podle unijní úpravy by mělo sloužit k prosazování práv z ochrany označení, nikoliv k obhajobě již existujícího subjektivního práva. Viz. také body 54 a 62 recitálu **Nařízení GICIPR**.

A ještě jedna poznámka k charakteru uživatelského práva. De Almeida v obecné rovině uvádí, že chráněné označení je společným vlastnictvím (označení) k jedné ruce (Gemeinschaft zur gesamten Hand).¹⁸ S tímto názorem se neztotožňuji, neboť z unijní úpravy vlastnické právo nevyplývá a akty unijního práva věcně právní účinky nemohou stanovit. Bude nutno vycházet z národních úprav členských států a považovat i unijní zeměpisná označení řemeslných a průmyslových výrobků za věci ničí, resp. práva ničí. Na druhou stranu je ovšem nutno přiznat, že např. portugalská národní úprava (Zákoník průmyslového vlastnictví č. 36/2003 (Código de Propriedade Industrial) výslovně uvádí společné vlastnictví obyvatel nebo osob žijících v produkčním regionu (čl. 305(4) CPI) k (portugalsky) chráněnému označení.

14 k povaze uživatelského práva obecně stejný názor Telce založený na zásadě obecného užívání (zeměpisného označení resp. označení původu) - viz. TELEČ, I. Některé základní otázky práva na označení zeměpisného původu výrobků. In *Právní rozhledy*, 2016, 1, s.1 a násl.

15 více ke kategorizaci dle Petera Drahoše viz. KOUKAL, P. *Autorské právo, public domain a lidská práva*. Brno : Masarykova univerzita, 2019. ISBN 978-80-210-9279-2.

16 ibid

17 Platí také pro státy další státy Euroasijské ekonomické unie podle Dohody o ochranných známkách, známkách služeb a označení původu výrobků Euroasijské ekonomické unie (Moskva, 03.02.2020); okrajově jsem se těmito otázkami zabýval ve svém jiném díle ČERNÝ, M. Na obzoru nové výzvy z aplikace Ženevského aktu v roce 2023 a v dalších letech. In *Duševné vlastnictví*, 2023, 2. S. 21-31. Dostupné on-line na adrese: https://www.indprop.gov.sk/swift_data/source/pdf/casopis_dusevne_vlastnictvo/2023/eDV_2302.pdf

18 DE ALMEIDA, Alberto Ribeiro. The GI structure (the model behind the EU rules) or the complexity of this subjective right In *Journal of Intellectual Property Law & Practice*, Volume 16, Issue 4-5, April-May 2021, Pages 301-309, <https://doi.org/10.1093/jiplp/jpaa198>

Společné různým úpravám členských států je to, že zeměpisná označení (i označení původu) mají významnou majetkovou hodnotu.

5.2 Ověření souladu se specifikací - sebeověření, ověření orgánem certifikace nebo ověření kontrolním orgánem státu

Před prvním užitím unijního zeměpisného označení řemeslného nebo průmyslového výrobku se bude muset každý výrobce podrobit ověření souladu se specifikací. Členské státy budou muset upravit kompetence kontrolních orgánů a také vybrat jeden ze způsobů ověření souladu. [Nařízení GICIPR](#) umožňuje dva způsoby, za základní je považováno sebeověření souladu se specifikací. To bude provádět výrobce svým vlastním prohlášením - viz. čl. 51 [Nařízení GICIPR](#). Nabízí se paralela s prohlášením o shodě, jak je upraven v právu technických požadavků na výrobky.

Členský stát ovšem může ve svém právu upravit ověření souladu se specifikací prostřednictvím ověření orgánem moci veřejné nebo třetí osobou odlišnou od producenta - čl. 52 [Nařízení GICIPR](#). Ověření orgánem moci veřejné je již v současnosti obsaženo např. v české úpravě označení původu a zeměpisných označení - prostřednictvím vymezení kontrolních orgánů (Státní zemědělská a potravinářská inspekce, Státní veterinární správa, Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský). Každý z těchto orgánů má ovšem zvláštním právním předpisem vymezeny své kompetence, které v současnosti nezahrnují kontrolu výrobků spadajících do velmi široké skupiny řemeslných a průmyslových výrobků.

Druhá alternativa nezávislého ověření souladu spočívá v tom, že právo členského státu přeneše úkoly členského státu na subjekt pro certifikaci výrobků - čl. 55 a násl. [Nařízení GICIPR](#). Tento model není v současnosti v Česku uplatňován v rámci práva označení zeměpisného původu, ale používá se při ověřování pro účely užívání bioznačky.

6. Rozsah ochrany unijních zeměpisných označení řemeslných a průmyslových výrobků

6.1. Stupňovitě uspořádané klauzule zakázaných jednání

Věcný rozsah ochrany zeměpisného označení řemeslného a průmyslového výrobku je normován ustanovením čl. 40(1) [Nařízení GICIPR](#). Zahrnuje katalog zakázaných

klauzulí, které jsou uspořádány stupňovitě. Metoda úpravy je převzata z [Nařízení \(EU\) 1151/2012](#).

Zakázané obchodní použití označení pro výrobky, na které se zápis nevztahuje

Obchodní použití zeměpisného označení pro výrobky, na které se zápis nevztahuje, je zakázané ve dvou odlišných případech:

- použití na výrobcích srovnatelných s výrobky, pro které je označení zapsáno, nebo
- použití na nesrovnatelných výrobcích, je-li při použití zneužívána, oslabována, zhoršována nebo poškozována pověst chráněného označení.

Ve shora uvedených případech není relevantní, je obchodní použití přímé nebo nepřímé. Na tomto místě je třeba upozornit na tři skutečnosti. Předně je rozsah ochrany totožný pro veškerá označení, která budou dle [Nařízení GICIPR](#) zapsána a chráněna. Což platí obecně (i pro další zakázané klauzule). Za druhé je rozsah ochrany zjevně inspirován pravidly, která jsou již normována nařízením (EU) pro označení vín resp. zemědělských výrobků a potravin. Za třetí - alespoň elementární úroveň pověsti se předpokládá u každého chráněného označení. Poslední bod je již pro stávající úpravy označení zemědělských produktů i vín (a rovněž obecně) předmětem kritiky některými autory - viz. např. díla autorů A. Kur¹⁹ nebo L. Dijkman.²⁰ Dalo by se tedy dovodit, že poskytnutím ochrany (a následným zápisem) označení m.j. získá elementární (dobrou) pověst.

Potenciální protiprávní zásahy do pověsti jsou formulovány v čl. 40(1)(a) [Nařízení GICIPR](#) tak široce, že se mohou překrývat. Zahrnují jak nekalá jednání parazitní povahy (zneužívání), tak i jednání s presumovanými následky (oslabování, zhoršování nebo poškozování pověsti).

Zakázané evokace

Další klauzule zakázaných jednání zahrnuje zneužití, napodobení nebo připomenutí chráněného označení - čl. 40(1)(b) [Nařízení GICIPR](#). Není podmínkou, aby se tak stalo na výrobku nebo v informačních materiálech. Zásah do pověsti není vyžadován. Liberovat se nelze ani uvedením skutečného původu výrobku (tedy lokalizační doložkou), ani užitím obecných výrazů „druh“, „typ“, „způsob“, „jak se vyrábí v“, „napodobenina“, „chut“, „vůně“ nebo podobnými výrazy.

19 KUR, A. No Strings Attached to GIs? About a Blind Spot in the (Academic) Discourse on Limitations and Fundamental Rights. In IIC, (2023) 54, 87-94; DOI: <https://doi.org/10.1007/s40319-022-01273-9>

20 DIJKMAN, L. Pairing Sturgeon with Champagne: Towards a Due Cause Exception in the Law of Geographical Indications. In IIC, (2023). Published: 25.07.2023. DOI: <https://doi.org/10.1007/s40319-023-01367-y>

Tento rozsah je zjevně inspirován Nařízením (EU) 1151/2012 a zejména dovětek „chut“ působí dle názoru autora v úpravě označení řemeslných a průmyslových výrobků, odlišných od zemědělských, poněkud nepatřičně. Totožně dovětek „vůně“, ačkoliv teoreticky nelze vyloučit podání žádosti o ochranu řemeslného výrobku založeného na zvláštních vlastnostech zahrnujících charakteristickou vůni - např. určitého mýdla.²¹

K tomu je ovšem nutno připomenout, že květiny a esenciální oleje spadají v současnosti do působnosti Nařízení (EU) 1151/2012, kterými se řídí ochrana těchto výrobků. Bude proto vyloučeno, aby takovým výrobkům byla poskytnuta ochrana podle Nařízení GICIPR. V tomto kontextu opět působí dovětek „vůně“ poněkud nepatřičně. Mýdlo bych považoval za hraniční případ ještě řemeslného či průmyslového výrobku.

Pokud jde o charakteristickou vůni produktu chráněného označení, která by byla uvedena ve specifikaci chráněného označení řemeslného nebo průmyslového výrobku, dovolím si ještě jednu poznámku. Vůně se dá pouze subjektivně popsat, nejde ale o vlastnost objektivně změřitelnou. To může vyvolat problém při posuzování. Na druhou stranu se ovšem soudy již s posuzováním vůně setkaly - v kontextu charakteristických vlastností zkoumání vůně produktu uvedl Soudní dvůr EU ve svém rozsudku C-393/16 („Champagner Sorbet“). Při rozhodování ve věci samé následně německý soud vycházel z empirického zkoumání odborníků a vůně byla nakonec klíčovým prvkem při vydání finálního rozhodnutí německého soudu ve věci samé.²² Vyvratitelná domněnka připomenutí je normována v čl. 40(2) Nařízení GICIPR. I když má jen demonstrativní povahu, její smysl je zřejmý. Z judikatury Soudního dvora EU ve věcech ochrany označení jiných kategorií výrobků implementovat totožné posuzování od samotného počátku unijní ochrany označení řemeslných či průmyslových výrobků. K tomu srov. rozsudky Soudního dvora EU C-75/15 (Viiniverla) a C-44/17 (Scotch Whisky).

Zakázané užití jiných informací, které jsou schopny vyvolat mylný dojem ohledně původu nebo jiných vlastností produktu

Další klauzule zakázaných jednání (čl. 40(1)(c) Nařízení GICIPR) představuje užití jakýchkoliv jiných (než shora uvedených) nepravdivých nebo zavádějících údajů o provenienci, původu, povaze nebo základních vlastnostech

výrobku - na výrobku, jeho vnitřním či vnějším obalu nebo na obchodních listinách - zahrnujících reklamní materiály, dokumentaci výrobku i informace uvádění na on-line rozhraních. Posledně uvedenými budeme moci rozumět nejen internetové stránky výrobce, ale také informace uváděné v internetových obchodech a také prezentace na sociálních sítích.

Znakem této klauzule je objektivní způsobilost vyvolání mylného dojmu. Adresáti nejsou specifikováni, proto toto ohrožení nebudeme muset nutně hodnotit z pozice průměrného unijního spotřebitele, ale podle okolností bude možno použít hodnocení jiné. Ačkoliv lze předpokládat, že průměrný unijní spotřebitel bude zřejmě převažovat - i zeměpisná označení řemeslných a průmyslových výrobků budou především nástroje kvality chránící spotřebitele.

Do této klauzule zakázaných jednání unijní právodárce zahrnuje také použití obalů způsobilých vyvolat mylný dojem o původu výrobku.

Na tomto místě musíme připomenout, že v oblasti nekalé soutěže formou klamavé reklamy, se zakázaného jednání může dopustit jak ten, komu informace slouží (producent), tak i zpracovatel nebo šířitel klamavé reklamy. Podobné principy by se měly uplatnit také ve vztahu k této klauzuli - neoprávněného zásahu se bude moci dopustit jak výrobce kolizního výrobku, tak také obchodník provozující e-obchod. Rovněž tak se bude moci neoprávněného zásahu dopustit ten, kdo informaci této povahy šíří na sociálních sítích.

Zakázané jakékoliv jiné praktiky, které jsou způsobilé uvést spotřebitele v omyl

Poslední klauzule zakázaného jednání proti chráněnému zeměpisnému označení řemeslného nebo průmyslového výrobku (čl. 40(1)(d) Nařízení GICIPR) zahrnuje jakékoliv jiné ohrožující praktiky, budou-li způsobilé uvést spotřebitele v omyl ohledně skutečného původu výrobku. Na tomto místě je vhodné připomenout, že Soudní dvůr EU již ve svých rozhodnutích týkajících se ochrany označení zemědělských výrobků dovodil neoprávněný zásah do ochrany označení užitím obrazových prvků (C-614/17 Queso Manchego)²³ nebo zásah vnějším vzhledem a jeho charakteristickým prvkem - tedy v podstatě designem výrobku (C-490/19 Morbier).²⁴ Toho se A. Kur výslovně obává rovněž ve vztahu k ochraně označení řemeslných a průmyslových výrobků.²⁵ S tímto názorem se ztotožňuji a dodávám k to-

21 na tomto místě uvádím, že obě žádosti podané ve Francii v roce 2015 o ochranu zeměpisného označení Savon de Marseille byly v roce 2023 zamítnuty

22 více k tomu v mém dřívějším díle ČERNÝ, M. 2021: Champagner sorbet stáhněte z prodeje, protože Champagne netvoří podstatnou složku produktu ... ale on už se stejně neprodával ... In Duševné vlastnictví, 2021, 3-4. S.39-43. Dostupné on-line (Open Access): https://www.indprop.gov.sk/swift_data/source/pdf/casopis_dusevne_vlastnictvo/2021/03/eDV_2103_04.pdf

23 kriticky např. KUR, A. No Strings Attached to GIs? About a Blind Spot in the (Academic) Discourse on Limitations and Fundamental Rights. In IIC, (2023) 54, 87-94; DOI: <https://doi.org/10.1007/s40319-022-01273-9> - autorka nazývá rozhodnutí dle kolizního označení Queso Rocinante

24 ibid

25 ibid

mu, že některé prvky z důvodu volné soutěže (tedy povahy věci) musí zůstat soutěžně volné pro všechny producenty výrobků určitého typu, nejen výrobků s chráněným označením. Problematickým může být ochrana vzhledu v případě budoucí ochrany (nebo prosazení) označení krajek, které budou mít z povahy věci podobné prvky způsobené jejich výrobou.

6.2. Použití kolizního doménového jména

Zvláštní zakázané jednání (čl. 40(3) [Nařízení GICIPR](#)) představující zásah do ochrany označení bude spočívat v jakémkoliv použití kolizního doménového jména. Za kolizní doménové jméno budeme v budoucnu považovat takové, které je v rozporu s věcným rozsahem ochrany podle čl. 40(1) [Nařízení GICIPR](#). Úmysl unijního právodárce je zřejmý, ovšem ustanovení je formulováno maximalisticky. Neznamená automaticky nárok produkčního seskupení na zápis nebo převod doménového jména, které odpovídá chráněnému označení. Na druhou stranu kolizní doménové jméno nebude vyčerpáno jen přesnou shodou se zněním chráněného označení. Lze očekávat, že judikatorně bude toto ustanovení korigováno tak, že chráněny budou i legitimní zájmy, obvykle soutěžní povahy. Lze si představit, že např. doménové jméno, že např. doménové jméno, zapsané pro jednoho z producentů, nebude představovat neoprávněný zásah.

Dle ustanovení čl. 46 [Nařízení GICIPR](#) mají správci domén členských států povinnost zajistit, aby zeměpisné označení bylo uznáváno v rámci úpravy ADR řízení jako titul k odpovídajícímu nároku ve vztahu k doménovému jménu, nejčastěji k jeho převodu na žalobce. To se týká jak správce unijní domény nejvyšší úrovně .eu, tak i správců národních domén členských států a případně i jiných, pokud mají obdobnou povahu (např. ve Finsku pro národní doménu .fi a také pro doménu .ax pro teritorium Åland).²⁶ Pokud by správce prodléval, bude muset na něm splnění povinnosti vynutit členský stát. Argumentem a minori ad maius pak dovodíme, že zeměpisné označení bude muset být za samostatný titul považováno také v soudním řízení v členském státě.

Původně zamýšlený informační a varovný systém doménových jmen nebyl v přijaté verzi [Nařízení GICIPR](#) nakonec zaveden. Komise je ovšem dle čl. 72(2) povinna do 02.06.2026 vypracovat a předložit zprávu o proveditelnosti.

Pro úplnost je vhodné upozornit, že otázka zavedení takového systému je v současné době diskutována v rámci dialogu, který je mezi orgány EU veden ve věci návrhu nového nařízení o ochraně označení zemědělských výrobků (včetně vín a lihovin).²⁷

6.3. Právní nemožnost zdruhování chráněného označení

Totožně jako u označení jiných kategorií výrobků také zeměpisná označení řemeslných a průmyslových výrobků budou právně chráněna právní nemožností zdruhování. To je zakotveno v čl. 40(6) [Nařízení GICIPR](#).

Shodně s označeními jiných skupin výrobků budou také zeměpisná označení řemeslných a průmyslových výrobků zapisována na dobu neurčitou.

6.4. Teritoriální účinky Nařízení GICIPR, včetně tranzitujícího kolizního zboží

[Nařízení GICIPR](#) má teritoriální účinky na území EU. Zákazy jednání dle čl. 40(1) [Nařízení GICIPR](#) se tedy vztahují také na zboží importované do EU (tedy dovážené do EU s cílem jeho propuštění do volného oběhu na celním území EU).

Ve vztahu k teritoriálním účinkům ochrany unijních označení řemeslných a průmyslových výrobků čl. 40(4) [Nařízení GICIPR](#) dále kopíruje stávající úpravy označení zemědělských výrobků a potravin i vín a od 01.12.2025 bude zahrnovat pro zeměpisná označení řemeslných a průmyslových výrobků také:

- ochranu označení ve vztahu ke zboží, které vstupuje na celní území EU aniž by bylo propuštěno do volného oběhu - tedy zboží jen tranzitující přes EU nebo
- ochranu označení proti zboží prodávanému prostřednictvím některé z forem prodeje na dálku - elektronické obchodování.

Ve vztahu k jen tranzitujícímu zboží bude mít produkční seskupení i jednotlivý oprávněný uživatel právo bránit třetí osobě k dovozu zboží ze třetí země do EU. A. Kur ve vztahu k totožné úpravě v nařízení označení zemědělských výrobků a potravin upozorňuje, že v takovém případě dovozce tvrzeně kolizního výrobku nemá možnost ochrany, jako by měl při potenciální kolizi s ochrannou známkou.

²⁶ tomuto tématu se více věnuji ve svém jiném díle ČERNÝ, M. Ochrana zeměpisných označení v digitálním prostoru Internetu - vybrané výzvy. Rukopis odevzdán k tisku do souborného díla: Košické dni súkromného práva V. Recenzovaný zborník vedeckých prác. Košice 2024.

²⁷ k datu odevzdání tohoto textu do redakce nebyl znám výsledek, celkově návrh míří nyní k účinnosti k 01.01.2025 - původní záměr byl k 01.01.2024

V unijních nařízeních regulujících označení původu a zeměpisná označení pro zemědělské produkty absentuje obdoba ustanovení čl. 9(4) Nařízení (EU) 2017/1001 o ochranné známce Evropské unie.²⁸ V případě kolize s ochrannou známkou EU může vlastník prokázat, že v cílové zemi nebude zboží kolizní. V případě kolize s unijně chráněným označením takové ustanovení absentuje. K tomu lze doplnit, že i v Nařízení GICIPR toto ustanovení rovněž není normováno.

Na tomto místě upozorníme také na to, že dle názoru Soudního dvora EU je v souladu s ochranou označení postihnout výrobu produktu nesplňujícího specifikaci produktu s chráněným označením, ačkoliv by měla být jeho produkce vyvezena do třetí země, která označení nechrání - viz. rozsudek Soudního dvora EU C-159/20 (Komise x Dánsko) [Feta III]. Touto otázkou jsem se výslovně zabýval a dovozuji, že Soudní dvůr judikoval fakticky ve prospěch rozšířených teritoriálních účinků práva EU.²⁹

6.5 Prosazování ochrany označení v digitálním prostoru Internetu (DSA)

Ve vztahu k druhému způsobu - nabídka v on-line obchodování, - bude rozhodující faktická dostupnost nabídky na území EU a cílení nabídky - obvykle zpracování v některém z jazyků EU, uvedení možnosti doručení do některého z členských států EU, použití měny některého z členských států EU apod.

Prosazování ochrany proti nelegálnímu obsahu má sloužit m.j. Nařízením (EU) 2022/2065 o jednotném trhu digitálních služeb a o změně směrnice 2000/31/ES (nařízení o digitálních službách), tzv. DSA.

Nabídka zboží, které by kolidovalo s věcnou ochranou zeměpisných označení (čl. 40 a 41 Nařízení GICIPR), bude považována za nelegální obsah³⁰ ve smyslu čl. 3 písm. h) DSA. Tento charakter je výslovně uveden v čl. 60(1) Nařízení GICIPR. Stejně budou nezákonným obsahem i veškeré informace související s reklamou a propagací výrobků kolidujících s ochranou označení ve smyslu shora uvedeného článku.

Teritoriálně je toto ustanovení omezeno na Evropskou unii („k nimž mají přístup osoby usazené v Unii“).

Prosazení práva bude povinností členských států. Potřebné nástroje jsou v Nařízení DSA, je jich několik - např. peněžité sankce, uložení povinnosti zpracovat akční plán. Ultimativním nástrojem je omezení přístupu ke službě. Možnost vydat příkaz k přijetí opatření proti jedné nebo více konkrétním položkám nezákonného obsahu je výslovně uvedena také v čl. 60(2) Nařízení GICIPR, které explicitně odkazuje na čl. 9 Nařízení DSA.

Ačkoliv je Nařízení DSA od 17.02.2024 přímo účinné ve všech členských státech, v České republice dosud nedošlo³¹ k adaptaci. V českém právu tak dosud není určen pověřený orgán, koordinátor digitálních služeb, a konečně ani není upraveno zvláštní řízení pro uložení omezení přístupu ke službě. Hlubšímu rozboru problematiky jsem se věnoval ve svém jiném díle.³²

Závěrem

Přijetí Nařízení GICIPR je nutno hodnotit pozitivně, a to jak z hlediska unijních producentů, tak i z hlediska splnění závazků EU k ochraně zeměpisných označení veškerých výrobků na území EU. Postupné nabývání účinků navíc fakticky představuje uvážlivou legisvakanci, která má členským státům poskytnout prostor pro adaptaci.

Modularita možností zapojení členských států do národní fáze řízení je jistě pozitivní a umožňuje zvolit vhodný model i těm členským státům, které dosud národními úpravami neposkytovaly ochranu označením řemeslných nebo průmyslových výrobků (zápisným systémem). M.j. umožňuje i společnou aplikaci více členskými státy, nebo dále usilovat o režim odchylky - tzn. výjimky z této povinnosti a aplikace tzv. přímého zápisu úřadem EUIPO. To může být pozitivní např. pro nejmenší členské státy.

Uživatelsky velmi přívětivě jsou stanovena pravidla pro transformaci dosavadní národní ochrany označení dle práv členských států do unijní ochrany zeměpisných označení. Ochrana stávajících názvů tedy může zůstat nepřerušena. Fakticky budou po dobu cca 1 roku koexistovat vedle sebe Nařízením GICIPR a dosavadní národní úpravy v těch členských státech, které již ochranu poskytují. To se týká zejména Česka, Slovenska, Francie, Maďarska, Slovinska a Chorvatska.

28 KUR, A. No Strings Attached to GIs? About a Blind Spot in the (Academic) Discourse on Limitations and Fundamental Rights. In IIC, (2023) 54, 87-94; DOI: <https://doi.org/10.1007/s40319-022-01273-9>

29 viz. ČERNÝ, M. Komentář rozsudku Soudního dvora EU C-159/20 (Komise x Dánsko) [Feta III] - na cestě k extraterritorialitě práva označení zeměpisného původu EU do třetích zemí? In Duševné vlastnictvo, 2022, 3-4, s. 76-82. Dostupné on-line (Open-Access): https://www.indprop.gov.sk/swift_data/source/pdf/casopis_dusevne_vlastnictvo/2022/eDV_220304.pdf

30 ustanovení čl. 3 písm. h) DSA definuje nezákonný obsah takto: „jakékoli informace, které samy o sobě nebo ve vztahu k určité činnosti, včetně prodeje zboží nebo poskytování služeb, nejsou v souladu s právem Unie nebo právem některého členského státu, které je v souladu s právem Unie, bez ohledu na přesný předmět či povahu tohoto práva“

31 k odevzdání rukopisu tohoto textu do redakce

32 ČERNÝ, M. Ochrana zeměpisných označení v digitálním prostoru Internetu - vybrané výzvy. Rukopis odevzdán k tisku do souborného díla: Košické dni súkromného práva V. Recenzovaný zborník vedeckých prác. Košice 2024.

Při využití tohoto přechodného nástroje budou mít faktickou výhodu ty členské státy, jejichž národní úprava již v současnosti vyžaduje specifikaci produktu jako podmínku ochrany označení podle národní úpravy. Takto je specifikace vyžadována např. ve slovenské úpravě podle § 15 zákona 469/2003 Z.z., o označeních původu výrobkův a zeměpisných označeních výrobků,³³ nebo dále podle čl. L721-2 a následujících francouzského Code de la propriété intellectuelle (konsolidovaná verze účinná k 30.06.2022).³⁴ Naopak např. v účinné úpravě české (zákon 452/2001 Sb., o označeních původu a zeměpisných označeních) specifikace není pro označení chráněná národním zápisem vůbec upravena.

Nejasnosti zůstávají ohledně zařazení některých produktů - vlna, bavlna, kůže jsou zahrnuty mezi zemědělské výrobky a potraviny. Výrobky z nich - např. svetry, košile, čepice, boty apod. - patří z hlediska nastupující úpravy zeměpisných označení mezi řemeslné nebo průmyslové výrobky. To je velmi jasné. Při praktické aplikace bude nutno řešit vzájemné vztahy mezi těmito úpravami.

Definiční požadavky na zeměpisné označení řemeslného nebo průmyslového výrobku jsou oproti zemědělským výrobkům značně změkčené. U zemědělských výrobků a potravin se zeměpisným označením se vyžaduje alespoň jedna produkční fáze, pro označení řemeslných nebo průmyslových výrobků se oproti tomu vyžaduje přinejmenším jeden výrobní krok, nikoliv celá produkční fáze. Je otázkou, jaký stupeň zpracování v praxi postačí pro naplnění podmínky jednoho výrobního kroku. V případě kamenů nebo jiných hornin jejich lámání nebo řezání stačit bude, protože tyto způsoby zpracování jsou výslovně uvedeny v textu [Nařízení GICIPR](#). Zda-li bude stačit čištění promýváním v případě hlíny nebo bahna, to ukáže až rozhodovací praxe. Dle mého názoru by to stačit mělo.

Do řemeslných nebo průmyslových výrobků nebudou spadat pouze takové výrobky, u nichž produkce v podstatě spočívá v pouhém zabalení, protože jím nedochází k žádnému stupni opracování nebo zpracování. Již jen z tohoto důvodu by neměly mezi řemeslné a průmyslové výrobky spadat minerální nebo jiné vody, neboť se fakticky pouze lahvuji. Kromě toho takové produkty věcně patří mezi předměty lidské spotřeby, byť v současnosti nejsou uvedeny ve skupině zemědělských výrobků a potravin pro účely ochrany označení původu a zeměpisných označení. I když voda může být použita i pro kosmetické účely nebo pro poskytování služeb (např. léčba, lázně, wellness).

Členské státy budou být zapojeny do řízení (o zápisu, o změně specifikace na úrovni Unie, o zrušení) prostřednictvím osvědčeného institutu vnitrostátní fáze řízení.

[Nařízení GICIPR](#) umožňuje členským státům, aby vnitrostátní fázi aplikovaly společně na základě dohody mezi nimi. Tuto možnost by mohly v budoucnu využít např. státy Beneluxu, které již v současnosti chrání ochranné známky a průmyslové vzory na základě mezi nimi uzavřené mezinárodní dohody pro celé území Beneluxu. [Nařízení GICIPR](#) ovšem umožňuje členskému státu, aby požádal Komisi o tzv. režim odchylky - výjimku z povinnosti aplikovat národní fázi řízení. Pokud Komise některému z členských států tento režim na základě jeho žádosti povolí, budou řízení vedena přímo před úřadem EUIPO.

Za vymáhání ochrany budou i nadále odpovídat členské státy. Adaptace národních úprav členských států v tomto směru bude spočívat zejména ve volbě - volba způsobu ověření specifikace. Pokud členský stát zvolí kontrolu prováděnou orgánem moci veřejné, bude muset stanovit ve své národní adaptační úpravě příslušné kompetence svého kontrolního orgánu - fakticky provést jeho volbu. Vzhledem k tomu, že skupina řemeslných a průmyslových výrobků je velmi široká, může být v konkrétním případě obtížné nalézt vhodný orgán. Členský stát si ovšem může zvolit i úpravu ověření specifikace certifikačním orgánem. V takovém případě bude muset pouze upravit pravidla pro pověření certifikačního orgánu. Konečně členský stát může ve svém předpisu upravit i ověření specifikace pomocí tzv. sebeověření producentem - fakticky pomocí prohlášení producenta. Tato možnost je v [Nařízení GICIPR](#) považována za primární a objektivně je pro členské státy nejsnadnější volbou. Ve středoevropském prostoru ovšem dosud nebyly použity při ověřování vlastností dle specifikace chráněného označení. Kromě toho budou muset členské státy upravit podrobnosti týkající se námitek a zveřejňování specifikace označení řemeslných nebo průmyslových výrobků. S tím by ale neměly mít členské státy zásadní problém, protože úprava v [Nařízení GICIPR](#) se neodlišuje zásadně od unijních úprav, které jsou již v současné době členskými státy aplikovány (označení zemědělských výrobků a potravin, vín a lihovin).

Velmi široké ochranné klauzule se obsahově neodlišují od již tak širokého standardu ochrany označení jiných výrobků. O mechanickém přebrání svědčí i to, že v klauzuli pokrývající připomenutí (evokace) jsou uvedeny některé velmi dovětky nepravděpodobné („chut“) nebo málo pravděpodobné („vůně“).

Kromě toho lze očekávat, že ve sporech ze zeměpisných označení řemeslných a průmyslových výrobků se budou ve větší míře vyskytovat prvky technické předurčenosti, které ovšem musí zůstat soutěžně volné pro všechny. Neměly by být mechanicky přebírané závěry Soudního dvora z věcí [C-490/19 \(Morbier\)](#) a [C-614/17 \(Queso Manchego\)](#).

³³ text zákona je dostupný pomocí portálu Slov-lex na adrese: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/-/SK/ZZ/2003/469/20221101#paragraf-15>
³⁴ dostupná ve francouzském znění prostřednictvím portálu WIPolex na adrese: <https://www.wipo.int/wipolex/en/text/585611>

Samostatného zkoumání zaslouží v budoucnu problematika doménových jmen v kontextu ochrany zeměpisných označení. Nařízení GICIPR upravuje sice některé nástroje, ovšem bez hlubšího zakotvení nebo harmonizace ADR řízení může být velmi obtížné v budoucnu dosáhnout prosaditelnosti ochrany zeměpisného označení. Navíc by měly být brány v úvahu také případné legitimní zájmy soutěžitelů nebo i jiných osob.

Není obvyklé, aby byla navrhována změna právní úpravy ještě předtím, než nebude účinky v plném rozsahu a bude otestována aplikační praxí. Přesto si dovolím jeden návrh učinit - a to ve vztahu ke zboží jen tranzitujícímu přes území EU. Do Nařízení GICIPR a také do nařízení regulujících ochranu označení zemědělských výrobků, vín a lihovin, by měla být implementována možnost odpovídající ustanovení čl. 9(4) Nařízení (EU) 2017/1001 EUTMR - tedy právní nástroj, který umožní deklarantu nebo detentoru zboží prokázat, že v cílové třetí zemi není produkční seskupení nebo producent oprávněn zakázat její dovoz z titulu zeměpisného označení. V opačném případě bude docházet k neformálnímu faktickému rozšiřování teritoriálních účinků unijního práva označení zeměpisného původu do cílových třetích zemí.

Nebylo ambicí analyzovat veškerá ustanovení Nařízení GICIPR, na to ostatně není ani prostor. Některým aspektům - např. otázek souhlasů či licencí k užívání chráněných názvů v obchodních názvech jiných výrobků (nevyhovujících specifikaci) jsem se v tomto příspěvku zvláště nevěnoval. Některé potenciálně problematické instituty byly již analyzovány v mém jiném textu, na který zde odkazuji.³⁵

Literatúra

Monografie

ČERNÝ, M. - TELEC, I. - PRCHAL, P. - KOVÁŘOVÁ, B. Výzvy v právu duševního vlastnictví 2023. Prostějov : Michal Černý - Ph.D., 2023. 183 s. (PDF). ISBN 978-80-88190-26-4 (PDF), 978-80-88190-27-1 (ePub). Dostupné on-line na adrese: <http://www.michalcerny.net/ebx/OPD23PDV.pdf>

KOUKAL, P. Autorské právo, public domain a lidská práva. Brno : Masarykova univerzita, 2019. ISBN 978-80-210-9279-2.

Odborné články a příspěvky ve sbornících

ČERNÝ, M. 2021: Champagner sorbet stáhněte z prodeje, protože Champagne netvoří podstatnou složku produktu

... ale on už se stejně neprodával ... In Duševné vlastnictvo, 2021, 3-4. S.39-43. Dostupné on-line (Open Access): https://www.indprop.gov.sk/swift_data/source/pdf/casopis_dusevne_vlastnictvo/2021/03/eDV_2103_04.pdf

ČERNÝ, M. Informace ze světa označení původu a zeměpisných označení: První sady unijních označení k mezinárodní ochraně podle Ženevského aktu In Duševné vlastnictvo, 2021, 3-4, S. 52-55. Dostupné on-line (Open Access): https://www.indprop.gov.sk/swift_data/source/pdf/casopis_dusevne_vlastnictvo/2021/03/eDV_2103_04.pdf

ČERNÝ, M. Komentář rozsudku Soudního dvora EU C-159/20 (Komise x Dánsko) [Feta III] - na cestě k extraterritorialitě práva označení zeměpisného původu EU do třetích zemí? In Duševné vlastnictvo, 2022, 3-4, s. 76-82. Dostupné on-line (Open-Access): https://www.indprop.gov.sk/swift_data/source/pdf/casopis_dusevne_vlastnictvo/2022/eDV_220304.pdf

ČERNÝ, M. Na obzoru nové výzvy z aplikace Ženevského aktu v roce 2023 a v dalších letech. In Duševné vlastnictvo, 2023, 2. S. 21-31. Dostupné on-line na adrese: https://www.indprop.gov.sk/swift_data/source/pdf/casopis_dusevne_vlastnictvo/2023/eDV_2302.pdf

ČERNÝ, M. Změny v právu označení zeměpisného původu v důsledku vstupu Ženevského aktu v platnost, Nařízení (EU) 2019/1753 a Brexitu. In Duševné vlastnictvo, 2021, 1. S.6-29. ISSN 1339-5564.

DE ALMEIDA, Alberto Ribeiro. The GI structure (the model behind the EU rules) or the complexity of this subjective right In Journal of Intellectual Property Law & Practice, Volume 16, Issue 4-5, April-May 2021, Pages 301-309, <https://doi.org/10.1093/jiplp/jpaa198>

DIJKMAN, L. Pairing Sturgeon with Champagne: Towards a Due Cause Exception in the Law of Geographical Indications. In IIC, (2023). Published: 25.07.2023. DOI: <https://doi.org/10.1007/s40319-023-01367-y>

KUR, A. No Strings Attached to GIs? About a Blind Spot in the (Academic) Discourse on Limitations and Fundamental Rights. In IIC, (2023) 54, 87-94; DOI: <https://doi.org/10.1007/s40319-022-01273-9>

TELEC, I. Některé základní otázky práva na označení zeměpisného původu výrobků. In Právní rozhledy, 2016, 1, s.1 a násled.

³⁵ viz. např. ČERNÝ, M. In ČERNÝ, M. - TELEC, I. - PRCHAL, P. - KOVÁŘOVÁ, B. Výzvy v právu duševního vlastnictví 2023. Prostějov : Michal Černý - Ph.D., 2023. 183 s. (PDF). ISBN 978-80-88190-26-4 (PDF), 978-80-88190-27-1 (ePub). Dostupné on-line na adrese: <http://www.michalcerny.net/ebx/OPD23PDV.pdf>. S. 9-83

Právní předpisy Evropské unie

Nařízení (EU) 2023/2411 o ochraně zeměpisných označení řemeslných a průmyslových výrobků

Nařízení (EU) 1151/2012 o režimech jakosti zemědělských produktů a potravin

Nařízení (EU) 1308/2013, kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými produkty a zrušují nařízení Rady (EHS) č. 922/72, (EHS) č. 234/79, (ES) č. 1037/2001 a (ES) č. 1234/2007

Nařízení (EU) 2019/787 o definici, popisu, obchodní úpravě a označování lihovin, používání názvů lihovin v obchodní úpravě a při označování jiných potravin, ochraně zeměpisných označení lihovin, používání lihu a destilátů zemědělského původu při výrobě alkoholických nápojů a o zrušení nařízení (ES) č. 110/2008

Nařízení (EU) 2019/1753 o opatřeních Unie po jejím přistoupení k Ženevskému aktu Lisabonské dohody o označeních původu a zeměpisných označeních

Nařízení (EU) 2017/1001 o ochranné známce Evropské unie

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/2065 ze dne 19. října 2022 o jednotném trhu digitálních služeb a o změně směrnice 2000/31/ES (nařízení o digitálních službách) - Digital Services Act [DSA]

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/517 ze dne 19. března 2019 o provádění a fungování doménového jména nejvyšší úrovně .eu a o změně a zrušení nařízení (ES) č. 733/2002 a zrušení nařízení Komise (ES) č. 874/2004

Prováděcí nařízení Komise (EU) 2022/1862 ze dne 4. října 2022, kterým se stanoví seznamy zarezervovaných a zablokovaných doménových jmen v doméně nejvyšší úrovně .eu v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/517

Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2020/1083 ze dne 14. května 2020, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/517 o kritéria způsobilosti a výběru a postupy pro určení registru doménového jména nejvyšší úrovně.eu

Nařízení (ES) 510/2006

Právní předpisy členských států

[Česko] Zákon 452/2001 Sb., o označeních původu a zeměpisných označeních

[Slovensko] Zákon 469/2003 Z.z., o označeních pôvodu výrobkov a zemepisných označeních výrobkov

[Francie] Zákoník průmyslového vlastnictví (Code de la propriété intellectuelle) - konsolidovaná verze účinná k 30.06.2022

[Portugalsko] Zákoník průmyslového vlastnictví č. 36/2003 (Código de Propriedade Industrial)

Právní předpisy mezinárodně právní povahy

Lisabonská dohoda o ochraně označení původu a zeměpisných označení (ve znění Ženevského aktu Lisabonské dohody o ochraně označení původu a zeměpisných označení)

Dohoda o obchodních aspektech práv duševního vlastnictví (Dohoda TRIPS)

Návrhy právních předpisů a související zdroje

Návrh GIAWSR

Protinávrh Rady (GIAWSR - 13325/2/23, 28.09.23)

Protinávrh v trialogu (GIAWSR, 15998, 27.11.23)

Soudní rozhodnutí

Rozsudek Soudního dvora EU C-783/19 („Champanillo“)

Rozsudek Soudního dvora EU C-393/16 („Champagner Sorbet“)

Rozsudek Soudního dvora EU C-490/19 (Morbier)

Rozsudek Soudního dvora EU C-614/17 (Queso Manchego)

Rozsudek Soudního dvora EU C-75/15 (Viiniverla)

Rozsudek Soudního dvora EU C-44/17 (Scotch Whisky)

Rozsudek Soudního dvora EU C-159/20 (Komise x Dánsko) [Feta III]

Ostatní zdroje

ČERNÝ, M. Ochrana zeměpisných označení v digitálním prostoru Internetu - vybrané výzvy. Rukopis odevzdán k zařazení do souborného díla: Košické dni súkromného práva V. Recenzovaný zborník vedeckých prác. Košice 2024.

Souhrnně dále veškeré ostatní zdroje uvedené v textu nebo v poznámkovém aparátu, které by nebyly uvedené v přehledu shora

Inovácie v agilnom vývoji stretávajú duševné vlastníctvo: výzvy pre autorské práva pri agilnom vývoji softvéru

Innovations in Agile Development meet Intellectual Property: Challenges for Copyrights in Agile Software Development

Katarína ONDROVIČOVÁ¹

ABSTRAKT

Článok sa zameriava predovšetkým na aspekty autorských práv v súvislosti s vytvorením autorského diela, ktorým je počítačový program, resp. softvér.² Článok predkladá základný prehľad problematiky vývoja softvéru s použitím agilných metodík. Opisuje osobitosti týchto metodík a vysvetľuje, aké výzvy pre autorské práva agilný vývoj so svojimi špecifikami prináša. Poukázaním na viaceré úskalía pri určovaní osoby, ktorá vykonáva majetkové autorské práva, dochádzame k záveru, že správne právne posúdenie závisí od viacerých kritérií a predpokladov. Porozumenie výzvam spojených s použitím agilných metodík bude kľúčové na správne určenie autorsko-právneho režimu a vhodné nastavenie zmluvnej úpravy, ktorá zabezpečí ochranu duševného vlastníctva a podporí ďalšie inovácie.

ABSTRACT

This article primarily focuses on the aspects of copyright in connection with the creation of a copyright protected work, which is a computer program or software. The article provides a basic overview of software development using agile methodologies. It covers the specifics of these methodologies and explains the challenges for copyright that agile development with its specificities brings. By highlighting several difficulties in determining the person exercising economic copyright, we conclude that the correct legal assessment depends on several criteria and assumptions. Understanding the challenges associated with the use of agile methodologies will be crucial for determining the proper copyright regime and for setting up contractual arrangements that ensure the protection of intellectual property and promote further innovation.

Kľúčové slová

počítačový program, softvér, licenčná zmluva, agilný vývoj, scrum, spoločné dielo, spoluautorstvo, open source softvér

Key words

computer program, software, licensing agreement, agile development, scrum, collective work, co-authorship, open source software

* Publikovaný komentár nepodliehal recenznému konaniu.

1 JUDr. Katarína Ondrovičová, senior associate, pracuje ako advokátka v Bird & Bird, s. r. o., advokátska kancelária, Landererova 12, Bratislava, a venuje sa IT právu.

2 Samotný pojem softvér sa v slovenskom autorskom zákone nevyskytuje, autorský zákon používa pojem počítačový program. Hoci význam týchto pojmov nie je úplne totožný, rozdiely medzi nimi sú minimálne a aj prax často obidva pojmy používa ako synonymá. Na zjednodušenie sa v článku tieto pojmy používajú ako synonymá.

Úvod

Aktuálne v oblasti vývoja softvéru dominujú agilné metodiky, ktorými vývojárske tímy pristupujú k tvorbe a nasadeniu softvérových riešení. Vyznačujú sa flexibilitou, schopnosťou reagovať na zmeny a záväzkom k iteratívne- mu pokroku, stali sa agilné metodiky synonymom efektivity a inovácie v technologickom priemysle. Tento posun smerom k agilným praktikám vývoja ovplyvňuje nielen projektový manažment a softvérové inžinierstvo, ale prináša so sebou tiež viaceré úvahy pre riadenie práv duševného vlastníctva.

1 Špecifiká agilných metodík

Predtým, ako sa budeme detailnejšie venovať právnym aspektom duševného vlastníctva pri agilnom vývoji, je vhodné si vysvetliť, v čom sa agilné metodiky vývoja odlišujú od tzv. waterfall metodík, keďže aj tieto rozdielnosti prinášajú so sebou osobitné výzvy pre oblasť autorských práv.

Za typický rys waterfall metodík programovania možno považovať lineárny a sekvenčný postup – projekt je rozdelený do viacerých po sebe nasledujúcich fáz/etáp. Každá etapa musí byť dokončená pred začatím ďalšej, pričom možnosti vrátiť sa k predchádzajúcej etape sú obmedzené. Tento nedostatok flexibility môže viesť k vyššiemu riziku omeškania projektu alebo na záver k nespokojnosti zákazníka s konečným produktom. V súčasnej dobe rýchlych inovácií môže byť použitie metodík waterfall nevhodné, najmä ak sa počas vývoja softvéru požiadavky menia a je nutné rýchle a flexibilné reagovanie na tieto zmeny.

Agilná metodológia vývoja softvéru sa vyvinula v reakcii na vývojové metódy waterfall, ktoré sa považovali za ťažkopádne a neefektívne. Agilné metodológie sú viaceré, napr. scrum, XP, kanban, lean atď., pričom medzi základné črty agilných metodík možno zahrnúť:

- **Iteratívny vývoj:** Pre agilné metodiky je typické rozdelenie projektov na menšie jednotky – iterácie (označované tiež ako sprints), ktoré umožňujú tímom rýchlo reagovať na zmeny v potrebách zákazníkov a trhových podmienkach. Rozdelením projektu na iterácie, ktorých výsledkom je funkčný softvér (alebo jeho komponent, či funkcionálna), sa zabezpečí, že každá časť softvéru je funkčná a spĺňa štandardy kvality pred prechodom na ďalšiu fázu. Tento iteratívny proces nielen zvyšuje kvalitu a relevanciu softvéru, ale tiež podporuje kultúru inovácie a nepretržitého zlepšovania v rámci vývoja.
- **Spolupráca a spätná väzba:** Agilná metodológia sa snaží maximalizovať spoluprácu medzi rôznymi funkčnými oblasťami, ako sú vývojári, manažéri, analytici a zákazník. Kolaboratívne prostredie umožňuje nepretržitú

spätnú väzbu a úpravy, čo je kľúčové v dnešnom rýchlo sa meniacom digitálnom prostredí. Agilné metodiky zdôrazňujú dôležitosť úzkej spolupráce so zákazníkom, aby sa zaistilo, že výsledný produkt spĺňa ich potreby a očakávania. Efektívnu spoluprácu podporuje častá a neformálna komunikácia a obvyklé je tiež menej formalizované vedenie projektovej dokumentácie.

- **Flexibilita a reakcia na zmeny:** Agilné metodiky uznávajú, že požiadavky a priority sa môžu priebežne meniť a podporuje sa flexibilita a adaptívnosť v procese vývoja. Zmeny sú časté a vítané, podporuje ich kolaboratívne prostredie, časté stretnutia tímu a spätná väzba.
- Primárny cieľom je dodať **funkčný produkt**, ktorý prináša hodnotu zákazníkovi.

Uvedené osobitné črty agilných metodík nesú so sebou aj jedinečné výzvy pre riadenie práv duševného vlastníctva. Duševné vlastníctvo zohráva kľúčovú úlohu pri ochrane inovácií, ktoré vyplývajú z agilných procesov. Správnym nastavením ochrany práv duševného vlastníctva sa zabezpečí, že inovácie, prispievajúce ku konkurenčnej výhode a identite značky spoločnosti, budú chránené pred neoprávneným použitím alebo porušením.

2 Výzvy z pohľadu ochrany duševného vlastníctva pri využití agilných metodík

Použitie agilných metodík pri vývoji softvérového diela so sebou nesie celý rad výhod pre inovácie, no na druhú stranu prináša tiež jedinečné výzvy pre riadenie práv duševného vlastníctva. Efektívne adresovanie týchto výziev vyžaduje v prvom rade ich správne pochopenie a ďalej proaktívne stratégie, jasnú komunikáciu a vhodnú zmluvnú právnu úpravu na ochranu práv duševného vlastníctva.

Prejdime ku konkrétnym výzvam, s ktorými sa môžeme stretnúť pri agilných metodikách vývoja.

2.1 Výzvy pri určovaní aplikovateľného autorsko-právneho režimu

Kolaboratívna a iteratívna povaha agilného vývoja môže rozmazávať hranice potrebné na určenie autorov, príp. určenie osoby, ktorá bude vykonávať majetkové autorské práva. Agilný vývoj predpokladá zapojenie viacerých prispievateľov a prácu v skupine, kde úzko spolupracujú zmiešané tímy zahŕňajúce rôznorodé zúčastnené strany vrátane dodávateľa, zákazníka, konzultantov a partnerov tretích strán. Zatiaľ čo spolupráca podporuje kreativitu a zdieľanie odborných znalostí, zároveň prináša výzvy týkajúce sa práv duševného vlastníctva a ich ochrany. Identifikácia jednotlivých tvorivých vkladov (a ich autorov) medzi príspevkami externých strán a projektovými tímami viacerých

organizácií môže byť zložitá, najmä keď je spolupráca úzka a komunikácia často neformálna a nezdokumentovaná.

Správne určenie príslušného právneho režimu, resp. inštitútu, pod ktorý bude vytvorené softvérové dielo spadajú, umožní správne nastaviť aj zmluvnú úpravu. „Pri počítačových programoch ide pomerne často o výsledok tvorby viacerých autorov, pričom v tejto súvislosti môže vzniknúť viacero režimov podľa skutočného vzťahu medzi jednotlivými autormi a prípadne riadiacimi alebo inými podobnými osobami.“³ Pozrime sa teda na tieto režimy bližšie, v kontexte vývoja softvérového diela.

Keď zákazník potrebuje určité softvérové dielo, ktoré má byť zhotovené presne podľa jeho požiadaviek a potrieb a ak nemá interný tím vývojárov, aby mu také dielo naprogramovali a zhotovili, na vývoj diela si objedná spoločnosť, ktorá má k dispozícii skúsený vývojársky tím. Obvykle sa postupuje podľa zmluvy o dielo podľa obchodného zákonníka medzi dvoma podnikateľmi (príp. inominátnej zmluvy) a dielo spravidla nezhotovuje jediný autor, ale vývojársky tím.

Ak sa zvolí **postup podľa metodík waterfall**, zákazník na úvod stanoví svoje požiadavky na výsledný produkt alebo systém, pričom je obvyklé, že zákazník, resp. jeho zamestnanci svojou (tvorivou duševnou činnosťou) nezasahujú do tvorivého procesu vytvárania diela a vývoja softvéru.

Za predpokladu, že jednotliví autori, ktorí softvérové dielo vytvárajú, sú zamestnaní u zhotoviteľa, vzniká **režim zamestnaneckého diela a majetkové autorské práva k takému dielu bude vykonávať zhotoviteľ** ako zamestnávateľ autorov. Podľa § 90 ods. 1 AZ: „Dielo vytvorené autorom na splnenie povinností vyplývajúcich mu z pracovnoprávneho vzťahu alebo z obdobného pracovného vzťahu sa považuje za zamestnanecké dielo“⁴ a podľa § 90 ods. 4 AZ: „Majetkové práva autora k zamestnaneckému dielu vykonáva vo svojom mene a na svoj účet zamestnávateľ, ak nie je dohodnuté inak.“⁵

V takom prípade bude teda zhotoviteľ vykonávať majetkové autorské práva k softvérovému dielu vytvorenému programátormi, ktorých zamestnáva (ak sa s nimi nedohodol inak, ale taká prax nie je obvyklá).

Pokiaľ ide o právny vzťah medzi zhotoviteľom a objednávateľom, ktorí uzavreli zmluvu o dielo podľa obchodného zákonníka, stotožňujem sa s názorom, vyjadreným v

komentári k autorskému zákonu⁶: „Osobitný režim diel na objednávku sa preto nebude aplikovať na zmluvy o dielo uzavreté podľa Obchodného zákonníka“.

Zhotoviteľ, ktorý vykonáva majetkové autorské práva k zamestnaneckému dielu, bude teda oprávnený udeliť zákazníkovi licenciu – právo na použitie diela. Licenčné ustanovenia obvykle bývajú zahrnuté priamo do zmluvy o dielo, ale nie je vylúčená ani situácia, že by bola uzavretá samostatná licenčná zmluva. Menej častá je situácia, že by medzi zhotoviteľom a objednávateľom nebola dohodnutá žiadna licenčná zmluva ani iná dohoda o použití diela. V takom prípade sa uplatnia subsidiárne ustanovenia obchodného zákonníka, podľa ktorých je objednávateľ oprávnený použiť dielo na účel vyplývajúci zo zmluvy o dielo⁷.

Ak by v podobnom modelovom prípade boli pri vývoji softvérového diela použité **agilné metodiky, situácia a právne posúdenie režimu autorských práv môžu byť zložitejšie**.

Agilné prostredie je založené na kolaboratívnom prístupe a úzkej spolupráci so zákazníkom. Keďže podľa agilných metodík je ultimátnym cieľom funkčný produkt, ktorý prináša hodnotu pre zákazníka, **postavenie zákazníka počas celého projektu je oveľa aktívnejšie** (v porovnaní s metodikami waterfall). Zákazník obvykle aktívne zasahuje do celého procesu vytvárania diela nielen poskytovaním spätnej väzby, ale aj flexibilným usmerňovaním celého smerovania projektu. Zákazník môže nominovať svojich členov tímu, ktorí sa zúčastňujú pravidelných stretnutí, poskytujú spätnú väzbu, aktívne sa podieľajú na tom, ako bude výsledný produkt alebo komponent fungovať, vyzerať a pod. Nie je vylúčené, že **od členov tímu zákazníka môže tiež dochádzať k tvorivým vkladom pri vytváraní diela**.

V prípade, že na vytváraní diela sa zúčastňovali viaceré osoby vrátane členov tímu zákazníka, do úvahy môžu prichádzať viaceré režimy podľa autorského zákona.

Jedným z osobitných režimov spoločnej tvorby viacerých autorov je **režim spoločného diela podľa § 92 AZ**: „Spoločné dielo je dielo, ktoré vytvorili dvaja alebo viacerí autori na podnet a pod vedením osoby, ktorá usmerňovala a zabezpečovala proces vytvorenia tohto diela. Tvorivé vklady autorov zahrnuté do spoločného diela nie je možné samostatne použiť.“⁸

Pozrime sa bližšie, aké sú zákonné predpoklady na aplikáciu tohto režimu a ďalej si rozoberieme, ako sa tieto

3 ADAMOVÁ, Z., HAZUCHA, B. 2018. *Autorský zákon. Komentár*. Bratislava: C. H. Beck, 2018, s. 659. ISBN 9788089603589.

4 Zákon č. 185/2015 Z. z. Autorský zákon v znení neskorších predpisov.

5 Zákon č. 185/2015 Z. z. Autorský zákon v znení neskorších predpisov.

6 ADAMOVÁ, Z., HAZUCHA, B. 2018. *Autorský zákon. Komentár*. Bratislava: C. H. Beck, 2018, s. 707. ISBN 9788089603589.

7 §558 zákon č. 513/1991 Zb., Obchodný zákonník, v znení neskorších predpisov.

8 Zákon č. 185/2015 Z. z. Autorský zákon v znení neskorších predpisov.

predpoklady aplikujú na konkrétnu situáciu pri vývoji softvérového diela s použitím agilných metodík, napr. scrum.

Z citovaného znenia vyplýva, že „predpokladom na vznik spoločného diela je podnet investora, teda fyzickej alebo právnickej osoby, na vytvorenie diela minimálne dvoma autormi. Požiadavka účasti minimálne dvoch autorov je zároveň skutočnosťou, ktorou sa slovenská úprava podstatne odlišuje od obdobných zahraničných režimov.“⁹

Na aplikáciu režimu spoločného diela sa teda vyžaduje splnenie niekoľkých predpokladov: (1) podnet tzv. investora, ktorý usmerňuje a zabezpečuje proces vytvorenia diela, a (2) dielo je vytvorené tvorivou duševnou činnosťou minimálne dvoch autorov, pričom tvorivé vklady autorov nie je možné samostatne použiť.

K osobe tzv. investora komentár k autorskému zákonu uvádza¹⁰: „Na aplikáciu režimu spoločného diela je potrebné, aby osoba, ktorá dala podnet na vytvorenie diela, viedla, usmerňovala a zabezpečovala proces vytvorenia diela. Úloha tejto osoby nemôže byť len formálna, ale **musí ísť o skutočný výkon pomenovaných činností, i keď tie môžu byť realizované prostredníctvom inej osoby (napríklad zamestnancom alebo inou osobou poverenou konkrétnou aktivitou)**. Na druhej strane z pozície investora nejde o výkon tvorivej duševnej činnosti, ale skôr o určovanie celkového charakteru diela, jeho koncepcie, štruktúry, obsahu, funkcií, vzhľadu a iných skutočností.“

Pri vývoji softvérového diela s použitím agilných metodík scrum zákazník obvykle menuje osobu do roly označovanej ako „product owner“¹¹, ktorého úlohou podľa scrum sprievodcu¹² je vytvárať a komunikovať ciele projektu, resp. výsledného produktu, usmerňovať a komunikovať, aké položky majú byť zahrnuté do dokumentu označovaného ako „produkt backlog“, usporiadať a priorizovať položky v tzv. product backlog. „Product backlog je neustále sa vyvíjajúci zoradený zoznam toho, čo je potrebné urobiť pre vylepšenie produktu.“¹³

Na základe uvedeného opisu sa možno prikloniť k záveru, že práve prostredníctvom roly product owner môže zákazník plniť pojmové znaky „investora“ (cit. skôr) vyžadované na splnenie jedného z predpokladov na vznik spoločného diela. Pri agilnom vývoji by sa potom zákazník mohol považovať za osobu, ktorá dala podnet na vytvorenie diela,

pričom zákazník, prostredníctvom svojho zamestnanca (tzv. product owner), usmerňuje a zabezpečuje proces vytvorenia diela, ktoré programujú viacerí autori (ktorých tvorivé vklady nie je možné samostatne použiť).

Z uvedeného ďalej vyplýva, že pri vývoji softvérového diela s použitím agilných metodík so silným a aktívnym postavením zákazníka je preto vhodné zväžiť, že v danom prípade môže vytvorené dielo spĺňať znaky spoločného diela a uplatnia sa naň ust. § 92 a nasl. AZ.

V tejto súvislosti treba pamätať tiež na to, že podľa § 92 ods. 2 AZ: „Na výkon práv k spoločnému dielu sa primerane použijú ustanovenia o zamestnaneckom diele.“¹⁴ „To znamená, že osoba, ktorá dala podnet na vytvorenie diela a pod vedením ktorej dielo vzniklo, vykonáva rovnaké práva, akoby bola zamestnávateľom...“¹⁵

Z pohľadu autorských práv je toto významný rozdiel v porovnaní s vyššie opísanou situáciou pri použití waterfall metodík vývoja, keď majetkové autorské práva k dielu vytvorenému viacerými autormi vykonáva podľa § 90 AZ zhotoviteľ (ako ich zamestnávateľ), pričom zhotoviteľ (spravidla) udeľuje zákazníkovi licenciu na použitie diela.

Pri použití agilných metodík vývoja, ak zákazník aktívne usmerňuje a zabezpečuje proces vytvárania diela viacerými autormi (napr. programátormi zamestnanými zhotoviteľom), však **nebude vykonávať autorské majetkové práva zhotoviteľ, ale zákazník, a to na základe ust. § 92 a nasl. AZ, podľa režimu pre spoločné dielo**. V takom prípade potom udelenie licencie zo strany zhotoviteľa zákazníkovi nebude možné (keďže zhotoviteľ nevykonáva majetkové autorské práva, nemôže ich udeliť).

Právny problém môže vzniknúť, ak pri koncipovaní zmluvy o dielo medzi zhotoviteľom a objednávateľom (zákazníkom) strany neuvažovali o použití agilných metodík a možnosti vytvorenia spoločného diela podľa ust. § 92 AZ, ale napr. použili text zmluvy o dielo pôvodne koncipovanej pre waterfall vývoj a obsahujúcej obvyklé licenčné ustanovenia o udelení licencie zhotoviteľom objednávateľovi. Takéto ustanovenia o udelení licencie môžu byť nevykonateľné, príp. neplatné (pre objektívnu nemožnosť plnenia od počiatku), keďže zhotoviteľ nie je oprávnený licenciu udeliť, pretože nevykonáva majetkové autorské práva k dielu. Na takéto situácie by zmluvné strany mali vopred myslieť a predísť im správnym nastavením režimu autorských práv.

9 ADAMOVÁ, Z., HAZUCHA, B. 2018. *Autorský zákon. Komentár*. Bratislava: C. H. Beck, 2018, s. 715. ISBN 9788089603589.

10 ADAMOVÁ, Z., HAZUCHA, B. 2018. *Autorský zákon. Komentár*. Bratislava: C. H. Beck, 2018, s. 715,716. ISBN 9788089603589.

11 Pri slovenskom preklade Scrum sprievodcu sa názvy roly neprekladali, preto aj v tomto článku zostávame pri anglických výrazoch.

12 SCHWABER, K., SUTHERLAND, J. 2020. *The Scrum Guide*. [online]. scrumguides.org, 2024 [cit. 07.04.2024].

Dostupné na internete: <https://scrumguides.org/scrum-guide.html>

13 SCHWABER, K., SUTHERLAND, J. 2020. *The Scrum Guide*. [online]. scrumguides.org, 2024 [cit. 07.04.2024].

Dostupné na internete: <https://scrumguides.org/scrum-guide.html>

14 Zákon č. 185/2015 Z. z. Autorský zákon v znení neskorších predpisov.

15 ADAMOVÁ, Z., HAZUCHA, B. 2018. *Autorský zákon. Komentár*. Bratislava: C. H. Beck, 2018, s. 717. ISBN 9788089603589.

Síce právna úprava spoločného diela je kogentná a nemôže byť zmluvne vylúčená, domnievame sa však, že zmluvné strany môžu v zmluve upraviť, ako bude proces vytvárania diela prebiehať a či predpokladajú, že úlohy a aktivity vykonávané zo strany zákazníka budú spĺňať pojmové znaky investora podľa ust. § 92 ods. 1 AZ. Taký postup môže pomôcť určiť správny autorsko-právny režim a zabezpečiť efektívnu ochranu práv.

Správna identifikácia príslušného režimu podľa autorského zákona, ktorý sa na danú situáciu má uplatniť, je jednou z najväčších výziev agilného vývoja z pohľadu autorského práva, resp. zabezpečenia adekvátnej ochrany autorských práv. Pri agilnom vývoji prebieha úzka spolupráca medzi zákazníkom a zhotoviteľom a okrem možnosti uplatnenia režimu spoločného diela prichádzajú do úvahy aj ďalšie osobitné autorsko-právne režimy, v závislosti od konkrétnej situácie. Právne posúdenie môže tiež skomplikovať, ak samotný vývoj (programovanie) prebieha v zmiešaných tímoch.

Najjednoduchším (na právne posúdenie režimu) sa javí, ak programovanie vykonajú len zamestnanci zhotoviteľa. Vtedy spravidla pôjde o zamestnanecké dielo a zhotoviteľ bude k nemu vykonávať majetkové práva. Pokiaľ však rovnaký tím programátorov bude pracovať agilne na podnet a pod vedením zákazníka, ktorý bude programovanie usmerňovať a zabezpečovať, pôjde o spoločné dielo, ku ktorému bude majetkové práva vykonávať zákazník.

V dnešnej dobe je čoraz častejšie, že vývoj softvéru prebieha v rámci komplexných partnerstiev a spolupráce medzi rôznymi subjektmi, čo vedie k **vytváraniu zmiešaných tímov s rôznorodými zručnosťami a skúsenosťami.** V takých prípadoch programátorský tím môže byť zmiešaný a tvorený programátormi zamestnanými zhotoviteľom, zákazníkom, príp. tretími stranami alebo živnostníkmi. V praxi táto situácia nie je neobvyklá, napr. keď jedna strana má vo svojom tíme nejakého skúseného programátora, ale potrebuje ďalších, ktorých do tímu nominuje druhá strana zo svojich zamestnancov, alebo ak určitá špecifická rola (napr. programátor pre určité programy) chýba, na vyplnenie medzery v tíme sa zapojí aj živnostník (obvykle ako subdodávateľ zhotoviteľa).

Právne posúdenie takejto situácie je veľmi zložitá, najmä v prípade, ak nebude možné od seba odlíšiť tvorivé vklady jednotlivých členov tímu a ak ich tvorivou duševnou činnosťou vznikne jedno dielo. V takom prípade by vo vzťahu medzi autormi mohlo ísť o spoluautorstvo podľa § 15 AZ, pričom práva k takému dielu patria autorom spoločne a nerozdielne. Problematickejšie však bude **právne posúdenie, aké práva získa zhotoviteľ, resp. na základe**

akých právnych režimov alebo inštitútov získa zákazník právo dielo používať.

V prípade zmiešaných programátorských tímov nie je jasné, či sa vo vzťahu k zhotoviteľovi uplatní režim zamestnaneckého diela, ak zhotoviteľ nezamestnáva všetkých autorov diela. Je otázne, či by mohol vzniknúť režim zamestnaneckého diela k časti diela vytvoreného zamestnancami zhotoviteľa a k zvyšnej časti by išlo napr. o udelenie licencie, napr. od živnostníka (subdodávateľa zhotoviteľa), alebo o dielo na objednávku podľa § 91 AZ. Prikláňame sa skôr k záveru, že v prípade, keď vznikne jedno dielo, pri ktorom tvorivé vklady členov tímu, ktorí sú zamestnanci, nie je možné oddeliť od vkladov členov tímu, ktorí sú živnostníci alebo zamestnanci zákazníka, bolo by problematické dielo ako celok považovať za zamestnanecké dielo (§ 90 AZ), ku ktorému by majetkové práva vykonával zhotoviteľ.

Riešením situácie so zmiešaným programátorským tímom by mohli byť ustanovenia o spoločnom diele, za predpokladu, že zákazník bude osobou, ktorá usmerňovala a zabezpečovala proces vytvorenia tohto diela a dielo bolo zhotovené na podnet a pod vedením zákazníka. Vo vzťahu medzi autormi by prípadne mohlo ísť o spoluautorstvo, ale majetkové autorské práva by vykonával zákazník podľa ust. § 92 AZ. Aj komentár k autorskému zákonu pripúšťa situáciu: „Nevylučuje sa však, aby bolo spoločné dielo zároveň spoluautorským dielom.”¹⁶

Vzhľadom na to, že môže byť veľmi komplikované určiť, aký režim podľa autorského zákona sa uplatní pri zmiešaných programátorských tímoch, odporúčame sa tejto situácii radšej vyhnúť a zmluvne sa dohodnúť so zhotoviteľom, aby programátorský tím bol zložený len zo zamestnancov zhotoviteľa. Zmluva tiež môže upraviť postavenie zákazníka a zmluvne stanoviť jeho úlohy tak, aby bolo jednoduchšie posúdiť, či sa zákazník považuje za tzv. investora a sú naplnené znaky spoločného diela.

2.2 Náročnosť dokumentovania príspevkov duševného vlastníctva (tvorivých vkladov)

Ďalšia z výziev programovania v agilných prostrediach vyplýva z dynamického tempa vývojových cyklov a iteratívnej povahy agilných procesov, ktoré môžu komplikovať presné sledovanie a dokumentovanie príspevkov duševného vlastníctva. Na rozdiel od lineárnych modelov vývoja, kde sa softvér vyvíja v oddelených fázach a jednotlivé míľniky sú oddelené a jasne definované a dokumentácia je štruktúrovanejšia, agilné projekty sa postupne rozvíjajú prostredníctvom neustálej spätnej väzby a iterácií, pričom sa často menia a aktualizujú. V dôsledku toho môže byť

16 ADAMOVÁ, Z., HAZUCHA, B. 2018. Autorský zákon. Komentár. Bratislava: C. H. Beck, 2018, s. 715. ISBN 9788089603589.

udržiavanie presných a aktuálnych záznamov o tvorivých autorských vkladoch zložitá.

Dokumentáciu tvorivých vkladov jednotlivých autorov ďalej komplikuje kolaboratívna povaha agilných tímov. V agilných tímoch sa na vytváraní a zdokonaľovaní softvérových riešení podieľajú viacerí prispievatelia vrátane vývojárov, testerov, dizajnérov a product owner-a. Identifikácia a priradenie individuálnych príspevkov k špecifickým výsledkom môžu byť zložitá, najmä keď sa úlohy prekrývajú alebo keď členovia tímu rotujú medzi rôznymi úlohami počas životného cyklu projektu.

Okrem toho môže neformálny a flexibilný charakter komunikácie v agilnom prostredí viesť k tomu, že cenné poznatky alebo inovácie sa zdieľajú ústne alebo prostredníctvom neformálnych kanálov, čo ďalej komplikuje snahu o komplexné zachytenie a zdokumentovanie príspevkov jednotlivých členov tímu a ich prípadných autorských práv.

V dôsledku toho môže byť **náročné sledovať a viesť komplexné záznamy o generovaní duševného vlastníctva**. Tento nedostatok môže tiež viesť k problémom pri identifikácii jednotlivých tvorivých vkladov a ich autorov a pri určení, kto vykonáva majetkové autorské práva, a napokon aj k problémom pri ochrane práv duševného vlastníctva.

Na zvládnutie týchto výziev, ktoré prináša vplyv agilného prístupu na procesy dokumentácie, sa odporúča **implementovať proaktívne stratégie na zabezpečenie ochrany autorských práv**.

Jedným z krokov môže byť stanovenie jasných politík a postupov v rámci agilných tímov. To zahŕňa dokumentovanie tvorivých vkladov k autorským materiálom, implementáciu systémov kontroly verzií a udržiavanie komplexných záznamov o tvorivých príspevkoch. Integrovanie takýchto postupov do pracovných postupov agilného vývoja môže uľahčiť proces dokumentácie. Začlenením kontroly dodržiavania týchto postupov do stretnutí plánovania iterácie s pravidelnými auditmi dokumentácie môžu organizácie proaktívne identifikovať a riešiť prípadné medzery v ochrane autorských práv.

Porozumenie vplyvu iteratívnej povahy agilného prístupu a jeho vplyvu na procesy dokumentácie autorských práv a implementácia proaktívnych stratégií na zabezpečenie dokumentácie môžu pomôcť organizáciám zmierniť právne riziká a chrániť svoje tvorivé aktíva.

2.3 Otvorený softvér a agilný vývoj

Pri agilnom vývoji softvéru sa používanie otvoreného softvéru, resp. softvéru s tzv. otvoreným zdrojovým kódom stáva čoraz bežnejším vďaka jeho flexibilita a nákladovej efektívnosti. Otvorený softvér, často označovaný skratkou

OSS (Open Source Software, ďalej OOS), je typ softvéru, ktorého zdrojový kód je verejne dostupný a môže byť voľne používaný, šírený a upravovaný inými používateľmi. Spravidla ktokoľvek má právo skúmať, upravovať a distribuovať tento softvér za dodržania podmienok stanovených v jeho licencií.

V rámci agilných projektov zohráva OSS kľúčovú úlohu pri urýchľovaní vývojových cyklov, podpore inovácií a znížení vývojových nákladov prostredníctvom využitia existujúcich riešení a príspevkov komunity. Tímy často využívajú knižnice, rámce a nástroje OSS na urýchlenie vývoja, rozšírenie funkčnosti a riešenie bežných softvérových požiadaviek. Efektívne riadenie OSS zahŕňa identifikáciu vhodných knižníc alebo komponentov, ich integráciu do projektu a udržiavanie aktualizácií a bezpečnostných záplat na minimalizáciu rizík zraniteľnosti. Okrem toho musia agilné tímy aktívne prispievať späť do OSS komunity tým, že hlásia chyby, predkladajú vylepšenia alebo zdieľajú úpravy, čím podporujú spoluprácu a kontinuálne zlepšovanie.

Z právneho hľadiska využívanie, prispievanie a distribúcia OSS v rámci agilných projektov vyžaduje venovať **dôkladnú pozornosť licenčným ustanoveniam týkajúcich sa otvoreného softvéru** a plneniu s tým súvisiacich povinností, ktoré určujú, ako môže byť príslušný otvorený softvér používaný, upravovaný a distribuovaný. Nedodržanie týchto licencií môže viesť k porušeniu práv duševného vlastníctva, poškodeniu reputácie a ďalším právnym následkom.

Kľúčové právne zvažovania pri využití OSS pri agilnom vývoji zahŕňajú:

- **Súlady s licenčnými podmienkami:** Agilné tímy musia starostlivo preskúmať a porozumieť podmienkam licencií OSS pred ich integráciou do projektov. Rôzne licencie ukládajú rôzne povinnosti, ako napríklad poskytnutie zdrojového kódu voľne dostupného v prípade distribúcie softvéru, zabezpečenie, že akékoľvek odvodené diela budú tiež poskytnuté pod otvorenou licenciou, rešpektovanie pravidiel týkajúcich sa kompatibility s inými open source licenciami v prípade integrovania softvéru do iných projektov atď. Zabezpečenie súladu s licenčnými podmienkami je kľúčové na minimalizáciu rizík porušenia.
- **Prispievanie a odvodené diela:** Pri úpravách kódu alebo úpravách projektov s využitím OSS musia agilné tímy dodržiavať pravidlá príspevku a licenčné požiadavky. Okrem toho by tímy mali venovať osobitnú pozornosť v prípade vytvárania odvodených diel, ktoré kombinujú OSS s proprietárnym kódom, pretože to môže spôsobiť dodatočné licenčné povinnosti alebo obmedzenia.
- **Stratégie znižovania rizík:** Implementácia stratégií na znižovanie rizík zahŕňa zavedenie politík OSS, realizáciu auditov súladu s licenčnými podmienkami a udržiavanie

podrobných záznamov o použití a prispievaní k OSS. Je vhodné starostlivo preskúmať a analyzovať podmienky licencií OSS, aby sa zabezpečilo, že používanie, úpravy a distribúcia OSS komponentov sú v súlade s licenčnými požiadavkami viažucimi sa na daný OSS. Okrem toho by agilné tímy mohli určiť zodpovedné osoby na riadenie OSS, sledovanie zmien a riešenie problémov súvisiacich so zabezpečením súladu s licenciou.

OSS môže zohrávať kľúčovú úlohu v agilnom vývoji, umožňujúc rýchlu inováciu a flexibilitu. Proaktívnym riešením uvedených právnych aspektov môžu agilné tímy využiť výhody OSS a zároveň minimalizovať súvisiace právne riziká, zabezpečiť súlad s licenciami otvoreného zdrojového kódu a ochranu práv duševného vlastníctva, čo umožňuje bezpečné využívanie a prispievanie k OSS v agilnom prostredí, pričom sa rešpektujú práva duševného vlastníctva a princípy otvoreného zdrojového kódu.

Záver

V dynamickom svete agilného vývoja softvéru sa musia tradičné prístupy k duševnému vlastníctvu, resp. k zmluvám prispôbiť, aby mohli reagovať na špecifickú, iteratívnu a kolaboratívnu povahu agilných metodík a výzvy s tým spojené.

Ako bolo vysvetlené, jedna z hlavných výziev pri koncipovaní zmlúv pre agilné projekty spočíva v určení aplikovateľného autorského režimu a správnom definovaní licenčných podmienok (resp. udelenia práv na používanie). Okrem toho by mali byť licenčné podmienky prispôbené tak, aby zaručili súlad s licenciami otvoreného zdrojového kódu.

Jasné, flexibilné a vynútiteľné zmluvy sú kľúčové pre úspešné agilné projekty a zároveň chránia práva duševného vlastníctva. Jasné vyjadrenie a jednoznačné podmienky sú základom vzájomného porozumenia a súladu medzi zúčastnenými stranami.

Stratégie na zmiernenie rizík by mohli zahŕňať:

- **Vzdelávanie zainteresovaných strán.** Vzdelávanie zúčastnených strán o právach duševného vlastníctva a jeho ochrane, licenciách otvoreného zdrojového kódu a zmluvných povinnostiach, čím sa podporuje porozumenie a súlad a znižuje pravdepodobnosť porušení a sporov.

- **Audity:** Pravidelné audity práv duševného vlastníctva a súvisiacich aplikovateľných ustanovení, či už autorského zákona, ako aj licenčných ustanovení môžu pomôcť identifikovať a posúdiť potenciálne riziká v agilných projektoch, čo umožní včasnú implementáciu opatrení na ich zmiernenie.

- **Konzultácie s právnymi odborníkmi:** Získanie právnej expertízy v skorých fázach projektu môže pomôcť pri navigácii v komplexných otázkach autorsko-právnej ochrany, vytváraní zmlúv prispôbených špecifikám projektu a zabezpečením právneho súladu, čo nakoniec minimalizuje riziká a chráni aktíva duševného vlastníctva v agilných prostrediach.

Pochopenie špecifik agilného vývoja, ako aj výziev z pohľadu práv duševného vlastníctva, aplikovanie vhodných stratégií na minimalizáciu rizík spolu so správne nastavenou zmluvnou úpravou môže pomôcť organizáciám zmierniť právne riziká a chrániť duševné vlastníctvo.

Literatúra

ADAMOVÁ, Z., HAZUCHA, B. 2018. *Autorský zákon. Komentár*. Bratislava: C. H. Beck, 2018. 1160 s. ISBN 9788089603589.

SCHWABER, K., SUTHERLAND, J. 2020. *The Scrum Guide*. [online]. scrumguides.org, 2024 [cit. 12.3.2024]. Dostupné na internete: <https://scrumguides.org/scrum-guide.html>

Zákon č. 185/2015 Z. z. Autorský zákon v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 513/1991 Zb., Obchodný zákonník, v znení neskorších predpisov.

Aktuálne z autorského práva

Európska komisia v poslednom období, teda približne od roku 2020, nevyvíja osobitnú legislatívnu činnosť v autorskoprávnej oblasti. Napriek naliehaniu niektorých krajín EÚ (napr. Holandsko, Belgicko, Francúzsko alebo Dánsko) najnovšie Európska komisia vyhlásila, že v súčasnom mandáte už neplánuje pripravovať ani žiadnu legislatívu, ktorá by reflektovala sporné rozhodnutie Súdneho dvora EÚ (ďalej SD EÚ) v tzv. prípade RAAP – t. j. vo veci C-265/19 Recorded Artists proti Phonographic Performance. Odôvodnila to výsledkami cielených konzultácií so širokým spektrom zainteresovaných subjektov, ktoré realizovala ešte koncom minulého roku a ktoré preukázali zmiešané a nejednoznačné názory, ako sa postaviť k téme materiálnej reciprocity a národného zaobchádzania vo vzťahu k primeranej odmene za šírenie a prenos umeleckých výkonov a zvukových záznamov z tretích krajín do členských štátov EÚ a naopak.

Na druhej strane sa však Európska komisia intenzívne venuje oblasti vymožitelnosti práv duševného vlastníctva vrátane autorského práva. Kým v máji 2023 Európska komisia vydala odporúčanie týkajúce sa boja proti on-line pirátstvu v prípade športových a iných živých podujatí¹, na ktoré nadviazali viaceré aktivity Úradu Európskej únie pre duševné vlastníctvo (ďalej EUIPO), v marci 2024 zverejnila Európska komisia ďalšie odporúčanie – **odporúčanie týkajúce sa opatrení na boj proti falšovaniu a o zlepšení vymožitelnosti práv duševného vlastníctva**², tentoraz s pôsobnosťou na celú oblasť duševného vlastníctva. Nezáväzne v ňom vyzýva členské štáty EÚ vrátane trhových hráčov a ekonomických „operátorov“, ktorými sú napr. poskytovatelia sprostredkovateľských služieb, na prijatie efektívnych, primeraných a vhodných opatrení na boj proti rôznym aktivitám porušujúcim práva duševného vlastníctva v online i offline prostredí. Súčasne apeluje na prevádzkovateľov sociálnych médií, poskytovateľov doménových mien alebo prevádzkovateľov platobných služieb, aby zaviedli z vlastnej iniciatívy – dobrovoľne určité nástroje, ako napr. notifikačné či identifikačné mechanizmy a systémy,

prostredníctvom ktorých by im boli podozrivé aktivity porušujúce práva duševného vlastníctva nahlasované. Zlepšiť by sa mali tiež právomoci orgánov, ktoré vykonávajú dohľad nad trhom a vydávanie dynamických súdnych príkazov. Posilniť by sa malo alternatívne riešenie sporov, zdieľanie informácií na účel vymožitelnosti práv duševného vlastníctva, výpočet i priznanie zodpovedajúcej náhrady škody, resp. efektívnosť vyšetrovania porušení a trestných sankcií. Zabezpečiť by sa to mohlo predovšetkým prostredníctvom vzdelávania a zvyšovania povedomia o potrebe ochrany práv duševného vlastníctva medzi subjektmi vrátane malých a stredných podnikov. Európska komisia v odporúčaní zdôrazňuje, že na boj proti aktivitám porušujúcim práva duševného vlastníctva sa dajú využiť aj nové technológie, konkrétne aj umelá inteligencia (ďalej AI, z angl. *artificial intelligence*).

Práve problematika AI vo vzťahu k autorskému právu sa dostáva čoraz viac do popredia v diskusiách na úrovni EÚ i na medzinárodnej úrovni. Diskusie sa vedú najmä o príležitostiach, ktoré AI autorom a iným tvorcom obsahu prináša, ako aj o negatívnych stránkach AI a výzvach, ktorým musia autori a iní nositelia práv v digitálnom prostredí čeliť. Ide predovšetkým o tzv. generatívnu (tvorivú) AI.

Téma generatívnej AI bola aj predmetom autorskoprávnej konferencie belgického predsedníctva Rady EÚ, pričom viacerí panelisti sa zamerali na posúdenie AI v kontexte smernice o autorskom práve na jednotnom digitálnom trhu³ (vzhladom na čl. 4 ods. 3 umožňujúcim tzv. opt-out alebo výslovnú výhradu z uplatňovania výnimky na vyťažovanie textov a dát) i nedávne prijatie Aktu EÚ o umelej inteligencii. Zazneli tiež názory na vplyv a rozsah vstupov zadávaných do modelov AI, na posúdenie možnosti AI sa „učiť“ alebo „zdokonaľovať“ v tvorbe diel a iných predmetov ochrany, na posúdenie rozsahu tvorivého podielu AI na výsledkoch – výstupoch, ktoré je AI možná dodať, ako aj na otázku, či je možné použitie diel a iných predmetov ochrany umelou inteligenciou licencovať.

1 Dostupné na stránke Európskej komisie: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/recommendation-combating-online-piracy-sports-and-other-live-events>. Celý názov v anglickom jazyku: *Commission Recommendation of 4.5.2023 on combating online piracy of sports and other live events*.

2 Dostupné na stránke Európskej komisie: https://single-market-economy.ec.europa.eu/publications/commission-recommendation-measures-combat-counterfeiting-and-enhance-enforcement-intellectual_en. Celý názov v anglickom jazyku: *Commission Recommendation of 19.3.2024 on measures to combat counterfeiting and enhance the enforcement of intellectual property rights*.

3 Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2019/790 zo 17. apríla 2019 o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom na digitálnom jednotnom trhu a o zmene smerníc 96/9/ES a 2001/29/ES.

V podobnom duchu problematiku AI rozoberalo aj informatívne zasadnutie o generatívnej AI a autorskom práve, ktoré sa uskutočnilo v rámci 45. zasadnutia Stáleho výboru WIPO o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom v apríli 2024. Rastúci vplyv generatívnej AI na kreatívne odvetvia bol prezentovaný z pozitívnejšieho hľadiska. Môže generatívna AI pomôcť autorom a tvorcom v kreatívnom procese? Akou formou? Dokážu výstupy generatívnej AI „súťažiť“ s obsahom vytvoreným ľudskou tvorivou duševnou činnosťou? Bude generatívna AI novým zdrojom príjmov autorov, umelcov a iných tvorcov? Ako sa „trénujú“ modely AI a je obsah nahrávaný do modelov AI vždy legálny? Dokážu sa autorskoprávne systémy dostatočne prispôbiť generatívnej AI a legislatívne ju pokryť? Bolo prezentovaných množstvo otázok, na ktoré je v súčasnosti ťažké dať jednoznačnú odpoveď.

Postupne však v téme AI vo svete začínajú konať hlavné súdy. Čínsky súd v Pekingu rozhodol, že známy nástroj AI predstavuje len pomocný nástroj pre autorov, umelcov a iných tvorcov, čiže nenahrádza ich tvorivú duševnú činnosť a uvedené osoby ostávajú stále nositeľmi práv. Zaujímavý rozsudok o AI prišiel aj z neďalekej Českej republiky. Mestský súd v Prahe rozhodol, že obrázok vygenerovaný nástrojom AI (programom nazvaným DALL-E, čo je model AI, ktorý dokáže vytvoriť digitálne obrázky na základe jazykového opisu – tzv. zadania alebo príkazu), nebude chránený autorským právom, pretože nejde o autorstvo fyzickej osoby. Žalobca v rámci príkazu požiadal program DALL-E o vytvorenie vizuálnej podoby dvoch strán podpisujúcich obchodnú zmluvu vo formálnom prostredí, ako napr. v konferenčnej miestnosti alebo v právnej kancelárii, pričom zobrazené mali byť na obrázku len ruky. Takto vytvorený obrázok zverejnil žalobca na svojej webovej stránke, ale žalovaný – miestna právna firma obrázok skopirovala a umiestnila ho na vlastnú webovú stránku. Žalobca preto vzniesol žalobu pre porušenie autorského práva, domáhajúc sa uznania svojho autorstva k obrázku. Žalobca argumentoval, že obrázok bol vytvorený programom DALL-E podľa jeho špecifických inštrukcií (zadania, príkazu), čiže by mu malo prislúchať autorstvo obrázka. Súd však konštatoval, že žalobca neuniesol dôkazné bremeno, keďže okrem vlastného svedectva nepreukázal žiadny iný dôkaz o autorstve. Vzhľadom na to, že aj v Českej republike platí, že autorom je fyzická osoba, ktorá dielo vytvorila, súd vyhlásil, že obrázok vytvorený AI nie je výtvorom schopným autorskoprávnej ochrany (dielom), pretože nie je výsledkom tvorivej duševnej činnosti fyzickej osoby. Súd však prakticky nevylúčil, že by žalobca, ktorý zadával len určité inštrukcie, mohol byť potenciálne autorom obrázka.

Nezaoberal sa teda myšlienkou, v akej miere je spomínaný model AI len pomocným nástrojom a aký tvorivý vklad od fyzickej osoby je potrebný. Dá sa však predpokladať, že v budúcnosti môže dôjsť v podobných sporoch práve k posudzovaniu uvedených aspektov.

V rozhodovacej činnosti nezaháľal ani SD EÚ. Z autorskoprávneho hľadiska sú významné dva rozsudky – vo veci C-260/22 *Seven.One Entertainment Group GmbH* proti *Corint Media GmbH* a vo veci C-10/22 *Liberi editori e autori (LEA)* proti *Jamendo SA*.

V prvom rozsudku⁴ proti sebe stáli organizácia kolektívnej správy (*Corint Media*), ktorá spravuje súvisiace práva súkromných televíznych a rozhlasových vysielateľov a odvádza príjmy z náhrad odmien za prázdne nosiče vysielacím organizáciám, a vysielacia organizácia (*Seven.One*), ktorá na celom území Nemecka vyrába a vysiela súkromný televízny program financovaný z reklamy. Na základe vzájomnej zmluvy o zastupovaní *Seven.One* požiadala *Corint Media*, aby jej vyplatila náhradu odmeny za prázdne nosiče z titulu výnimky na vyhotovenie rozmnoženiny pre súkromnú potrebu. *Corint Media* však tejto žiadosti nemohla vyhovieť, keďže nemecký autorský zákon vylučuje vysielateľov z nároku na náhradu odmeny. Otázkou teda bolo, či je takáto nemecká právna úprava zlučiteľná s právom EÚ, konkrétne či je v súlade s článkom 2 a článkom 5 ods. 2 písm. b) smernice 2001/29/ES⁵. SD EÚ rozhodol, že členský štát nesmie stanoviť výnimku pre vyhotovovanie rozmnoženín pre súkromné potreby z práva vysielacích organizácií na rozmnožovanie záznamov svojho vysielania, a zároveň vylúčiť právo na náhradu odmeny za takúto rozmnoženinu, ak im spôsobuje viac než minimálnu ujmu. Slovenský autorský zákon je s predmetným rozsudkom plne v súlade vďaka ustanoveniu § 127 ods. 2 Autorského zákona, ktorý stanovuje, že do práva vysielateľa nezasahuje osoba, ktorá bez súhlasu vysielateľa vyhotoví záznam jeho vysielania, okrem iného, aj v prípade vyhotovenia rozmnoženiny pre súkromnú potrebu podľa § 42 Autorského zákona za podmienky zaplatenia náhrady odmeny.

Druhý rozsudok⁶ sa týkal talianskeho práva a implementácie smernice 2014/26/EÚ⁷. LEA je talianska organizácia kolektívnej správy, kým *Jamendo* je spoločnosť založená podľa luxemburského práva a figuruje ako nezávislý subjekt správy, ktorý vykonáva svoju činnosť v Taliansku od roku 2004. LEA podala proti spoločnosti *Jamendo* žalobu o zdržanie sa konania, ktorou sa domáhala, aby bola spoločnosť *Jamendo* uložená povinnosť ukončiť činnosť sprostredkovania autorských práv v Taliansku. LEA tvrdila, že

4 Celé znenie rozsudku vo veci C-260/22 je dostupné na stránke SD EÚ: <https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=en&td=ALL&num=C-260/22>.

5 Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2001/29/ES z 22. mája 2001 o zosúladiení niektorých aspektov autorských práv a s nimi súvisiacich práv v informačnej spoločnosti.

6 Celé znenie rozsudku vo veci C-10/22 je dostupné na stránke SD EÚ: <https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=en&td=ALL&num=C-10/22>.

7 Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/26/EÚ z 26. februára 2014 o kolektívnej správe autorských práv a práv súvisiacich s autorským právom a o poskytovaní multiteritoriálnych licencií na práva na hudobné diela na on-line využívanie na vnútornom trhu.

spoločnosť Jamendo vykonáva túto činnosť v Taliansku protiprávne z dôvodu, že po prvé nie je zapísaná v zozname organizácií oprávnených sprostredkovať autorské práva, po druhé nespĺňa osobitné požiadavky stanovené talianskym zákonným dekrétom a po tretie neinformovala pred začatím svojej činnosti ministerstvo telekomunikácií. Spoločnosť Jamendo namietala, že smernica 2014/26/EÚ nebola do talianskeho práva správne transponovaná, pričom taliansky zákonodarca nepriznal nezávislým subjektom správy príslušné práva stanovené v tejto smernici. Podľa spoločnosti Jamendo sprostredkovateľskú činnosť v oblasti autorských práv môžu v Taliansku vykonávať iba organizácie kolektívnej správy, pričom ostatné subjekty (napr. nezávislé subjekty správy) sú nútené uzatvárať dohody o zastupovaní s organizáciami kolektívnej správy. SD EÚ bol teda požiadaný o výklad smernice 2014/26/EÚ s tým, aby zhodnotil, či môže právna úprava určitého štátu vyhradzovať prístup na trh v oblasti sprostredkovania autorských práv alebo v oblasti udeľovania licencií používateľom iba subjektom, ktoré sú organizáciami kolektívnej správy, a vylučovať tak nezávislé subjekty správy založené v tomto štáte alebo v iných členských štátoch. SD EÚ dospel k záveru, že právna úprava členského štátu, ktorá všeobecným a absolútnym spôsobom vylučuje možnosť nezávislých subjektov správy usadených v inom členskom štáte poskytovať svoje služby správy autorských práv v tomto prvom členskom štáte, nie je v súlade so smernicou 2014/26/EÚ.

Aktívne boli aj vnútroštátne sudy členských štátov EÚ, ktoré položili SD EÚ množstvo prejudiciálnych otázok a požiadali SD EÚ o výklad viacerých ustanovení autorskoprávných smerníc. Vybrať možno nasledujúce:

- Vo veci C-575/23⁸ ide o výklad čl. 18 až 23 a čl. 26 ods. 2 smernice o autorskom práve na jednotnom digitálnom trhu. Zamestnanci belgického štátneho orchestra – výkonní umelci mali podľa nového kráľovského nariadenia majetkové práva vyplývajúce z práv súvisiacich s autorským právom (všetky práva spojené s podaním a využívaním výkonov výkonných umelcov) postúpiť zamestnávateľovi – orchestru a boli odmenení iba paušálnou odmenou za postúpenie týchto práv na celú dobu ich trvania a pre celý svet. SD EÚ má teda zodpovedať, či práva súvisiace s autorským právom, konkrétne práva výkonných umelcov – stálych zamestnancov orchestra k výkonom uskutočneným v rámci ich pracovnoprávneho vzťahu, môžu byť postúpené prostredníctvom právn
- neho predpisu, a či je to v súlade s uvedenými článkami smernice o autorskom práve na jednotnom digitálnom trhu.
- Vec C-580/23⁹ sa týka výkladu článkov 2 až 4 smernice 2001/29/ES a diel úžitkového umenia, v danom prípade posúdenia originality a podobnosti jedálenských stolov. SD EÚ by mal posúdiť, aké faktory alebo pojmové značky sa majú skúmať, aby si predmet úžitkového umenia zaslúžil ochranu autorským právom ako dielo, napr. či predmet úžitkového umenia má vyjadrovať slobodné a tvorivé rozhodnutia autora, odrážať osobnosť autora, byť originálny už pri tvorbe alebo skúmať, či až konečný výsledok vyjadruje umelecký dojem. Rovnako by mal SD EÚ posúdiť podobnosť diela úžitkového umenia so všeobecnými prvkami dizajnu alebo dizajnovými trendmi, ako aj, či je relevantné, že rovnaký alebo podobný predmet bol vytvorený už pred vytvorením nového predmetu.
- Vec C-795/23¹⁰ tiež úzko súvisí s dielami úžitkového umenia, tentokrát s modulárnym systémom nábytku, t. j. kombinovateľným a voľne montovateľným nábytkom, ktorý pozostáva z pochrómovaných okrúhlych rúr zostaviteľných do rámu pomocou guľatých spojovacích uzlov a s možnosťou vkladať do rámov rôznofarebné kovové plné plochy – panely. Opäť sa žiada o výklad smernice 2001/29/ES, o posúdenie pojmu dielo a súbehu dizajnovéj a autorskoprávnej ochrany i o posúdenie originality. V prípade originality otázky smerujú predovšetkým k tomu, či sa má v rámci autorského práva vychádzať aj zo subjektívneho pohľadu tvorcu na tvorivý proces, z vedomého prijímania slobodných a tvorivých rozhodnutí tvorcom, ako aj z toho, či a do akej miery našla umelecká tvorba v diele objektívny výraz – napr. že dizajn alebo dielo bolo prezentované na umeleckých výstavách alebo v múzeách alebo bolo uznané v odborných kruhoch.
- Vec C-797/23¹¹ sa zameriava na výklad čl. 15 smernice o autorskom práve na jednotnom digitálnom trhu, konkrétne na povinnosť odmeny (primeranej kompenzácie), ktorú majú platiť poskytovatelia služieb informačnej spoločnosti (ISSP) v prospech vydavateľov, i na ďalšie povinnosti, ktoré majú poskytovatelia služieb informačnej spoločnosti (ISSP) voči vydavateľom, a to v nadväznosti na dodržiavanie slobody podnikania, voľnej hospodárskej súťaže a zásady proporcionality.

8 Znenie návrhu na začatie prejudiciálneho konania a prejudiciálne otázky vo veci C-575/23 sú dostupné na stránke SD EÚ: <https://curia.europa.eu/juris/documents.jsf?num=C-575/23>.

9 Znenie návrhu na začatie prejudiciálneho konania a prejudiciálne otázky vo veci C-580/23 sú dostupné na stránke SD EÚ: <https://curia.europa.eu/juris/documents.jsf?num=C-580/23>.

10 Znenie návrhu na začatie prejudiciálneho konania a prejudiciálne otázky vo veci C-795/23 sú dostupné na stránke SD EÚ: <https://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=282944&pageIndex=0&doclang=SK&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=108265>.

11 Znenie návrhu na začatie prejudiciálneho konania a prejudiciálne otázky vo veci C-797/23 sú dostupné na stránke SD EÚ: <https://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=283345&pageIndex=0&doclang=SK&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=111836>.

- Vo veci 37/24¹² bol SD EÚ požiadaný o výklad čl. 8 ods. 2 smernice 2006/115/ES¹³, ako aj čl. 16 ods. 2 smernice 2014/26/EÚ. Otázkou je, či vnútroštátna právna úprava (v tomto prípade rumunská) má zaručovať minimálnu (paušálnu) primeranú odmenu pre nositeľov práv – výrobcov zvukových záznamov zastúpených organizáciami kolektívnej správy z použitia zvukových záznamov uverejnených na komerčné účely vysielaním alebo akoukoľvek formou verejného prenosu, a to bez ohľadu na dosiahnuté príjmy alebo výdavky, ktoré vznikli rozhlasovým a televíznym vysielateľom. SD EÚ by mal tiež zodpovedať, či je vnútroštátny súd oprávnený a povinný overiť, či percentuálne odmeny vypočítané vo vzťahu k skutočným príjmom rozhlasových a televíznych vysielateľov sú primerané a dostatočné pre nositeľov práv i pre používateľov, alebo naopak, či majú zjavne zanedbateľnú alebo zjavne excesívnu povahu. Aké kritériá sa majú použiť na určenie vhodnej miery primeranosti? Môžu sa namiesto kritéria deklarovaných príjmov vysielateľov uplatniť aj alternatívne kritériá – napr. určenie odmeny na základe výdavkov vynaložených vysielateľmi na činnosť vysielania alebo odmeny vyplácané podobnými vysielateľmi?

- Vo veci C-127/24¹⁴ nebola opomenutá ani často rozhodovaná problematika verejného prenosu v zmysle smernice 2001/29/ES a jeho znakov. Tentokrát otázky smerovali k posúdeniu, či predstavujú obyvatelia komerčne prevádzkovaného domova dôchodcov „neurčitý počet potenciálnych adresátov“, keďže majú vo svojich izbách televízne a rozhlasové prípojky a prevádzkovateľ domova dôchodcov im sprostredkúva vysielanie ním prijímané prostredníctvom vlastného satelitu. Rovnako sa podľa návrhu prejudiciálneho konania má vymedziť, či ide v tomto prípade o „novú verejnosť“, teda ak prevádzkovateľ domova dôchodcov, ktorý koná s cieľom dosiahnuť zisk, ďalej sprostredkúva vysielanie prijaté prostredníctvom vlastného satelitného systému do existujúcich televíznych a rozhlasových prípojek v izbách obyvateľov domova.

Na základe uvedených začatých prejudiciálnych konaní možno teda očakávať rôznorodú paletu rozhodnutí SD EÚ, ktoré môžu mať podstatný vplyv na ďalšiu následnú autorskoprávnú judikatúru i legislatívu na európskej a vnútroštátnej úrovni.

JUDr. Jakub Slovák
odbor autorského práva,
Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky

12 Znenie návrhu na začatie prejudiciálneho konania a prejudiciálne otázky vo veci C-37/24 sú dostupné na stránke SD EÚ:

<https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?num=C-37/24&language=en>.

13 Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/115/ES z 12. decembra 2006 o nájomnom práve a výpožičnom práve a o určitých právach súvisiacich s autorskými právami v oblasti duševného vlastníctva.

14 Znenie návrhu na začatie prejudiciálneho konania a prejudiciálne otázky vo veci C-127/24 sú dostupné na stránke SD EÚ:

<https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?num=C-127/24&language=en>.

duševné

REVUE PRE TEÓRIU A PRAX
V OBLASTI DUŠEVNÉHO VLASTNÍCTVA

INTELLECTUAL PROPERTY | GEISTIGES EIGENTUM | LA PROPRIÉTÉ INTELLECTUELLE

vlastníctvo

je tu pre vás 28 rokov!

... PRETOŽE CHCEME, ABY INFORMÁCIE ZO SVETA DV BOLI DOSTUPNÉ KAŽDÉMU,

... PRETOŽE SME TU PRE INDIVIDUÁLNYCH PRIHLASOVATEĽOV,

... PRETOŽE SME TU PRE UNIVERZITY A VÝSKUMNÉ STREDISKÁ,

... PRETOŽE SME TU PRE MALÉ A STREDNÉ PODNIKY,

... PRETOŽE OTVORENÁ VEDA JE BUDÚCNOSŤ,

... PRETOŽE SI VÁŽIME NAŠICH ČITATEĽOV,

... PRETOŽE KRÁČAME S DOBOU,

... A PRETO SME **OPEN ACCESS!**

Z GALÉRIE TVORCOV

Tvorba zamestnaneckej značky: krok za krokom s Katarínou Ďurčovou

Foto: Michal Šuvada

Veľmi sa nám páči vaša myšlienka, že vo svete, kde môžete byť kýmkoľvek, buďte sami sebou.

Ďakujem. V tejto myšlienke je ukryté všetko – naše poslanie, motto, slogan i cieľ. Budovanie zamestnaneckej značky je o využití ľudského potenciálu a zapojení všetkých zainteresovaných strán, všetkých členov tímu. Zamestnanecká značka dáva na prvé miesto rovnako zamestnancov, ako aj zákazníkov. A tu chcem zdôrazniť jednu dôležitú vec, a to, že aj váš zamestnanec je váš interný zákazník.

K tomu sa ešte dostaneme. Čo to ale je zamestnanecká značka a čo si pod tým môžu ľudia predstaviť v praxi?

To je dobrá otázka. Často sa stretávam s tým, že ľudia vôbec netušia, čo je zamestnanecká značka, iba cítia, že je to dobré a že by im to mohlo nejako pomôcť. Paradoxom je, že každý takúto značku chce, ale málokto tuší, čo to vlastne znamená.

Zamestnanecká značka by mala na všetkých stranách fungovať na princípe autenticity, konzistentnosti a radosti zdieľať spoločné hodnoty.

Budovateľka zamestnaneckých značiek a zakladateľka informačného portálu www.zamestnaneckaznacka.sk zameraného na employee branding Katarína Ďurčová našla poslanie v tom, že pomáha značkám vystúpiť z davu. V článku vám prezradí všetko, čo o budovaní zamestnaneckej značky potrebujete vedieť.

 **ZAMESTNANECKÁ
ZNAČKA**

Základom budovania akejkoľvek značky je budovanie vzájomnej dôvery. A dôveru možno vybudovať len medzi ľuďmi. Tak ako zákazníci ovplyvňujú ďalšie zákaznícke a nákupné správanie príbuzných a často i cudzích ľudí, tak i vaši zamestnanci dokážu byť úžasným zdrojom dôveryhodnej a pozitívnej emócie, ktorá vplýva na rozhodovanie a reputáciu celej spoločnosti.

Práve vďaka spokojným zamestnancom, ktorí s radosťou šíria poslanie firmy a komunikujú jej hodnoty v každodenných aktivitách, dokážete podvedome prilákať k sebe tých správnych zákazníkov i potenciálnych spolupracovníkov. A o tom vlastne budovanie značky je.

Ako a prečo vznikol váš projekt zamestnanecká značka?

Zamestnanecká značka vznikla s cieľom priblížiť ľuďom podnikateľský svet, v ktorom môžu byť sami sebou. Aj ja sama som mala to šťastie pôsobiť niekoľko rokov vo firme, ktorá mi dala voľnosť a plnú kompetenciu vybudovať takúto značku. Bola som svedkom toho, ako uchádzači o zamestnanie v tejto firme posielajú svoje životopisy na čakaciu listinu. Cítila som zomknutie jednotlivých členov

tímu po dosiahnutí spoločných výsledkov, ako i potešenie pri oslave spoločných úspechov. Tešili sme sa na spoločné aktivity, do ktorých sme často zapojili aj našich rodinných príslušníkov. Lebo len ten, kto vie a vníma, čím iní ľudia reálne žijú, dokáže pochopiť ich správanie a predvídať to, čo majú radi.

A ako aj názov zamestnanecká značka napovedá, nejde len o finančné benefity a zabezpečenie základných potrieb. Ide hlavne o dôverné, pevné a pozitívne medziludské vzťahy dovnútra i navonok. Téma zamestnaneckej značky sa dotýka aj rôznych oblastí, ako je pracovné prostredie, motivácia, organizačná kultúra, procesy, komunikácia a mnoho iných dôležitých súčastí, ktoré tvoria jeden celok, a tým je firemná kultúra.

V projekte zamestnaneckej značky nájdete tím skutočných profesionálov, odborníkov na špecifické oblasti, ktorí vám dokážu pri budovaní zamestnaneckej značky výrazne pomôcť.

Prečo ste sa rozhodli budovať individuálne zamestnanecké značky práve v rámci firiem?

Každá značka je ako živý organizmus. Má svoju osobnosť, hodnoty, princípy a vie, kam smeruje a aká je jej vízia. Na jej dosiahnutie a naplnenie cieľov je potrebná vzájomná spolupráca jednotlivých členov tímu.

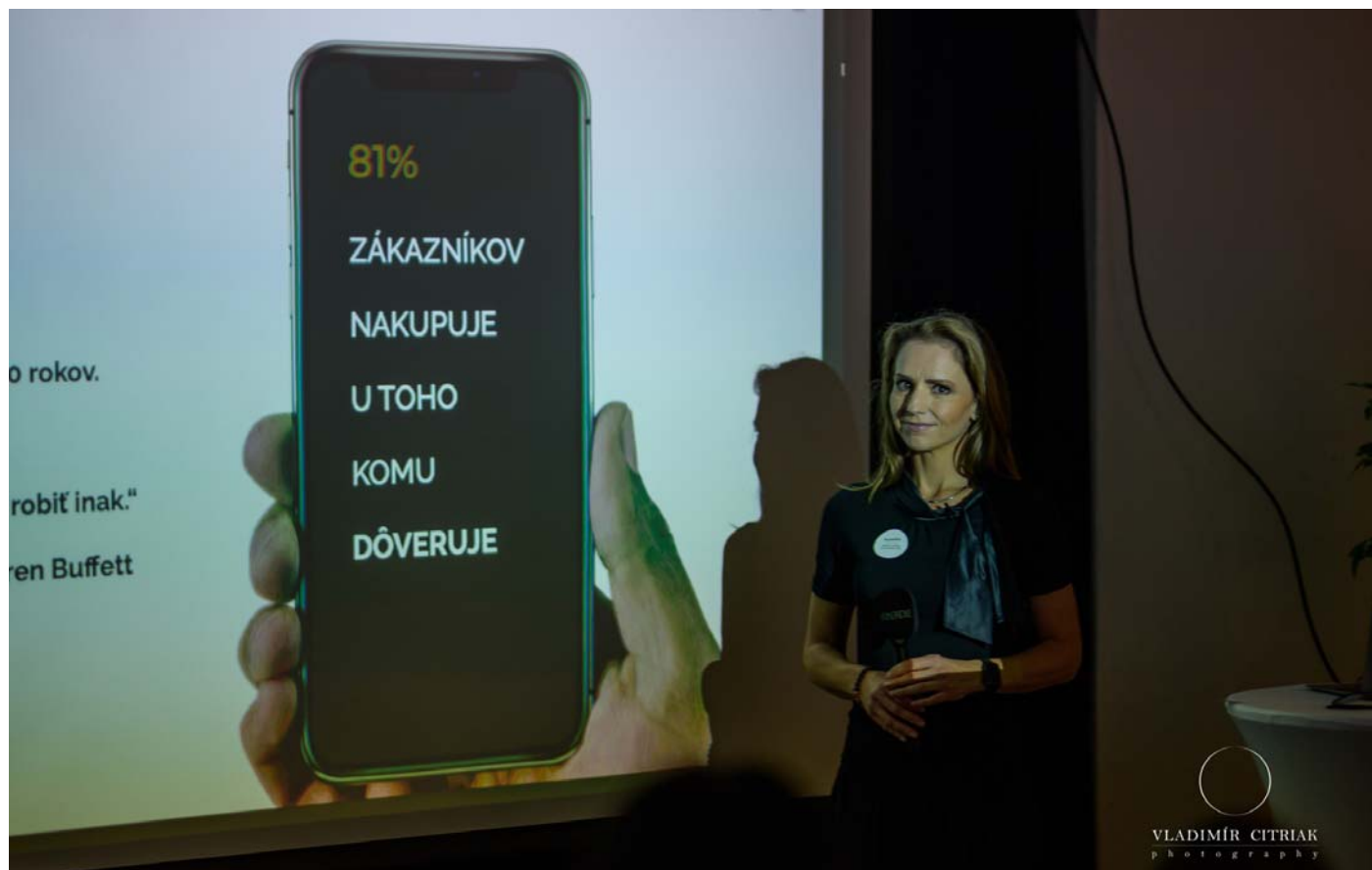
Na to, aby dokázali členovia tímu napredovať, však potrebujú motiváciu. A tou najlepšou motiváciou je, keď vedia, kam smerujú a prečo na tom záleží. Jedine vtedy dokážu prinášať skvelé nápady a prichádzať s vlastnou iniciatívou.

Riadime sa mottom: po inováciách nasleduje spolupráca. Všetky obrovské projekty a svetové veľdiela vždy potrebovali tím ľudí, aby ich niekam dostal. Ak má spoločnosť, ktorá sa rozhodne budovať značku, viac členov, je automaticky možné v nej vytvárať a posilňovať princípy zamestnaneckej značky, zdieľať hodnoty, smerovanie i spoločný zámer. Pretože ľudia túžia a vždy túžili po vzájomnej podpore a spolupráci.

Prečo dávať na prvé miesto nielen zákazníkov, ale aj zamestnancov? Ako je možné to doceliť?

Ako som už spomínala, aj zamestnanec je interný zákazník. Aj on využíva produkty alebo služby, ktoré daná spoločnosť poskytuje, respektíve mali by sa stať jeho prvou voľbou pri výbere. Zamestnanci by totiž mali byť hrdí na to, že pracujú pre danú spoločnosť a mali by chcieť o tom hovoriť aj ostatným.

Často sa stáva, že sa firma rozhodne budovať zamestnaneckú značku, ale nevie, kde začať a aké kroky treba podniknúť. Pritom sa základné princípy zamestnaneckej značky odvíjajú od sedliackeho rozumu. Veľakrát si však všetko

zbytočne komplikujeme. Odporúčam sa veľa pýtať, aktívne počúvať, prejaviť úprimný záujem, rešpekt a dať ľuďom najavo, že sú dôležití. Veď všetci chceme niekam patriť a byť prijatí ostatnými.

Ako môže kvalitná zamestnanecká značka pomôcť s podnikaním?

Napomáha vybudovať povedomie v regióne, krajine aj v zahraničí. Dokáže tiež budovať trvalo udržateľné vzťahy, pomáha akcelerovať výkon a vie pritiahnúť správnych spolupracovníkov. V neposlednom rade pôsobí ako magnet na zákazníkov, ktorí už z pocitu, že daná značka srší šťastím, majú záujem o jej produkty alebo služby.

Vo výsledku sú zamestnanci hrdí na to, kde pracujú a zákazníci na meno značky, ktorou sa môžu pýšiť a odporúčať ju svojim blízkym.

Aké ohlasy majú firmy, respektíve majitelia firiem na systém zamestnaneckej značky?

Keď sa už zamestnaneckú značku podarí „naštartovať“, nadšenie tímu, ohlasy zákazníkov a obchodné výsledky dokážu milo prekvapiť. Je však potrebná kooperácia všetkých členov tímu. A aby sme nehovorili len o pozitívach, častokrát sa žiaľ deje i to, že niektorí členovia tímu dobrovoľne opustia firmu. Pre nich je to však nakoniec dobré, lebo zistia, že neladia s hodnotami a víziou spoločnosti.

V praxi sa často stretávam s tým, že majitelia, ktorí prejavujú záujem o budovanie zamestnaneckej značky, bývajú angažovanejší a dokážu zabezpečiť a preniesť nadšenie z budovania značky aj na ostatných členov tímu. Niekedy si majitelia ale myslia, že to za nich zabezpečí niekto iný. A to nejde tak ľahko.

Vo firmách, v ktorých prichádzajú so záujmom o budovanie zamestnaneckej značky manažéri alebo zamestnanci, tento proces často zlyhá. Stretne sa totiž s nepochopením, nezaujmom a nepodporením zo strany vedenia.

S akými najčastejšími chybami sa stretávate pri práci? Čo robia mnohé značky zle?

Majitelia sú v tomto kontexte kľúčoví. Práve o nich sa pri budovaní nových procesov a nastavenia štýlu komunikácie potrebujú zamestnanci a manažéri oprieť. V praxi sa ale stáva, že majitelia zabudnú interne odkomunikovať, že takýto proces tvorby zamestnaneckej značky začína a čo bude zahŕňať.

Ani manažéri často nemajú trpezlivosť a výsledky chcú čo najviac urýchliť. Nenájdu si čas na ľudí a ani sa nezaujímajú

o dianie vo firme. Naopak, ponoria sa do dát a očakávaných výsledkov. Zároveň, v absolútnej väčšine prípadov, nevysvetlia kolegom, prečo sa zmeny dejú a spoliehajú sa na to, že si to všetci domyslia. Akoby očakávali, že im ostatní dokážu čítať myšlienky.

Efekt opísaného nedáva na seba dlho čakať. Zamestnanci sa zľaknú neznámeho, najmä, keď sú pred nich bez varovania postavení externí konzultanti, ktorým majú povedať všetko, čo pri budovaní značky pomôže. Zamestnanci namiesto otvorenosti a zdieľania zaujmú obranný postoj. Časom sa boja o svoje miesto a namiesto nadšenia chodia do práce s obavou.

Zlaté pravidlo znie, neustále odbúravajte strach a obavy kolegov a zamestnancov. Postarajte sa o zabezpečenie ich potrieb, informujte ich o procese a úmysle budovať značku plnú človečiny. Myslite na to, že značka je vždy to, čo hovoria iní. Ak si bude každý vo firme šepkať inú verziu toho, čo prežíva, pravdepodobne niečo robíte zle.

Čo je najčastejšou „brzdou“ pri budovaní zamestnaneckej značky? Prečo zamestnaneckú značku nemá každá firma?

Najčastejšie budovanie zamestnaneckej značky brzdí zahľadanie sa do seba, nedostatočná komunikácia, nesystematickosť, prehnané zameranie na mikromanagement, nedôvera a z toho vyplývajúca neschopnosť delegovať úlohy.

Líder by mal vedieť udržať vášne. Pozorovať z diaľky a byť nápomocný. Mal by dať ľuďom pocítiť, že sa na neho môžu kedykoľvek obrátiť. Mal by sa venovať osobnostnému rastu, prinášať inovácie, vyhľadávať nové príležitosti a obklopovať sa ľuďmi, ktorí sú špecialisti vo svojom odbore. Najčastejší dôvod neúspechu však býva to, že zamestnanci nevedia, ako začať a čo budovanie zamestnaneckej značky v praxi znamená.

Ako teda správne začať budovať zamestnaneckú značku?

Uvedomenie a túžba začína v každom z nás. Keď sa bavíme o zamestnaneckých značkách a predpokladáme, že budete vlastnú značku, začať by ste mali od seba. Rast značky úzko súvisí s osobnostným rastom, nadšením, vášňou a hodnotami, ktoré do toho vkladáte. Práve presvedčenie a nadšenie sú mimoriadne motivujúce faktory. Ak totiž v podnikaní neveríte sami sebe, nikto iný vám tiež neuverí. To isté platí, ak v činnosti nemáte systém, ľudia si vytvoria vlastný a nebudete pôsobiť konzistentne.

Pri budovaní značky treba vždy myslieť na to, že značka je to, čo o vás hovoria iní. Ak všetci, zamestnanci i zákazníci, budú hovoriť to isté, robíte to správne. Ak sa vám bude

dostávať uznanie a pozitívna spätná väzba, ktorá je v súlade s vašimi hodnotami, robíte to taktiež správne.

Rovnica je jednoduchá. Už len zvoliť správny postup a vytrvať. Držím vám v tom palce, lebo dobré meno značky je benefit, ktorý je v dnešnej dobe jeden zo základných princípov, ktorý vás odlíši od konkurencie.

Je rozdiel medzi budovaním značky vo veľkých a malých firmách? Kto z nich dokáže byť viac autentický a čím to je?

Určite áno. Korporáty majú skostnatenejšie systémy a pevnejšie definované procesy ako malé firmy. Zamestnanci sa v korporácii často medzi sebou dôverne nepoznajú a systém práce býva udávaný zhora.

Naopak, malé firmy majú pri budovaní zamestnaneckej značky obrovskú výhodu. Dokážu zapojiť všetkých členov tímu, aby ťahali za jeden povraz. Sú autentickejšie a flexibilnejšie reagujú na potreby trhu. Zároveň menšie firmy dokážu zo zamestnancov vybudovať ambasádorov značky, ktorí verejne komunikujú dianie, hodnoty a víziu firmy.

Sme radi, že ste to spomenuli. V rámci online marketingu sa pomerne dosť hovorí o ambasadoringu. Je ambasadoring súčasťou zamestnaneckej značky? Prečo to podľa vás ľudia tak vnímajú?

Ambasadoring je veľmi dôležitou súčasťou zamestnaneckej značky. A to v online aj v offline prostredí. Ako sme už spomínali, sme sociálne bytosti a radi interagujeme. Ľudia chcú komunikovať a inšpirovať sa ostatnými. Ambasádor dokáže strhnúť davy, čo logo ani pekné firemné farby nedokážu. Majitelia firiem sa ale často boja, že keď ukážu svetu reálnych ľudí, konkurencia im ich preberie. Ak pomyslíme na základný princíp – dať zamestnancom dôležitosť, pochváliť sa nimi a byť na nich hrdý – sú tieto obavy zbytočné. Ľuďom často záleží viac na statuse a pocitoch ako na finančných odmenách.

Pred pár týždňami bola zverejnená rozsiahla štúdia, ktorá skúmala, aké benefity zamestnancov v oblasti podpory zdravia majú skutočný dopad na ich spokojnosť so životom. Výsledok bol prekvapujúci. V skutočnosti sa ľudia cítili lepšie a boli so sebou spokojní, ak im firma poskytla možnosť nezištne pomáhať a prispievať do jedného celku. To svedčí o silnom princípe spolupatričnosti, ktorý nám nedovoľuje preskakovať z miesta na miesto a neustále sa adaptovať na novú firemnú klímu a nových kolegov.

Platí, že ľudia neradi opúšťajú známe prostredie. Navyše, preberanie zamestnancov konkurenciou nie je v praxi až také jednoduché. Hlavne, keď ľuďom dávate pocítiť, že vám na nich záleží.

Ak by ste mali dať jednu dobrú radu začínajúcim značkám, aká by to bola?

„Upratovať sa“ – zdefinovať si na začiatku, kto sme, čo robíme a hlavne, prečo na tom záleží. Stanovte si kľúčové hodnoty, ktoré budete svojou činnosťou dokazovať verejnosti. A následne neustále komunikujte, kto ste, čo robíte a prečo vám na tom záleží. A toto všetko samozrejme cez reálnych ľudí vašej firmy. Aké jednoduché, že?

Mnoho začínajúcich značiek často podceňuje sféru duševného vlastníctva. Prečo je oblasť duševného vlastníctva dôležitá a ako duševné vlastníctvo vnímate vy?

Častokrát si chránime zdravie, majetok, rodinu a všetko, na čom nám záleží. Na Slovensku však nie je zvykom chrániť si duševné vlastníctvo. Veľa z nás dokonca ani netuší, čo to vlastne je. Spoliehame sa, že založíme firmu a až keď začne rásť a prosperovať, nejako ju právne ochránime. Vtedy už ale býva neskoro.

Nedovoľte, aby vás takéto uvažovanie vrátilo úplne na začiatok. Ochráňte svoj názov, receptúru či patent. Nechcete predsa, aby vás v tom niekto predbehol. Mohlo by sa totiž ľahko stať, že dostaneme výhražný list či pokutu od značky, ktorá si zaregistrovala ochrannú známku dávno pred vami.

Čo by ste odkázali čitateľom časopisu Duševné vlastníctvo?

Keďže sme sa venovali téme zamestnaneckej značky, rada by som každému čitateľovi popriala otvorenú myseľ pri prijímaní nových výziev a informácií, ktoré sú základom osobnostného rastu a lepšej spoločnosti.

Buďte k sebe kritickí a nezabúdajte si klásť najdôležitejšiu životnú otázku „prečo?“ vždy, keď sa budete do čohokoľvek púšťať. Práve odpovede na túto otázku odkrývajú v našich životoch skrytý zmysel. Neváhajte nás kontaktovať, spolu nájdeme odpovede na otázky, ktoré hľadáte.

*Spracovala: Patrícia Šimková
v spolupráci s Katarínou Ďurčovou*

ZAUJALO NÁS

Svetové ukazovatele duševného vlastníctva 2023

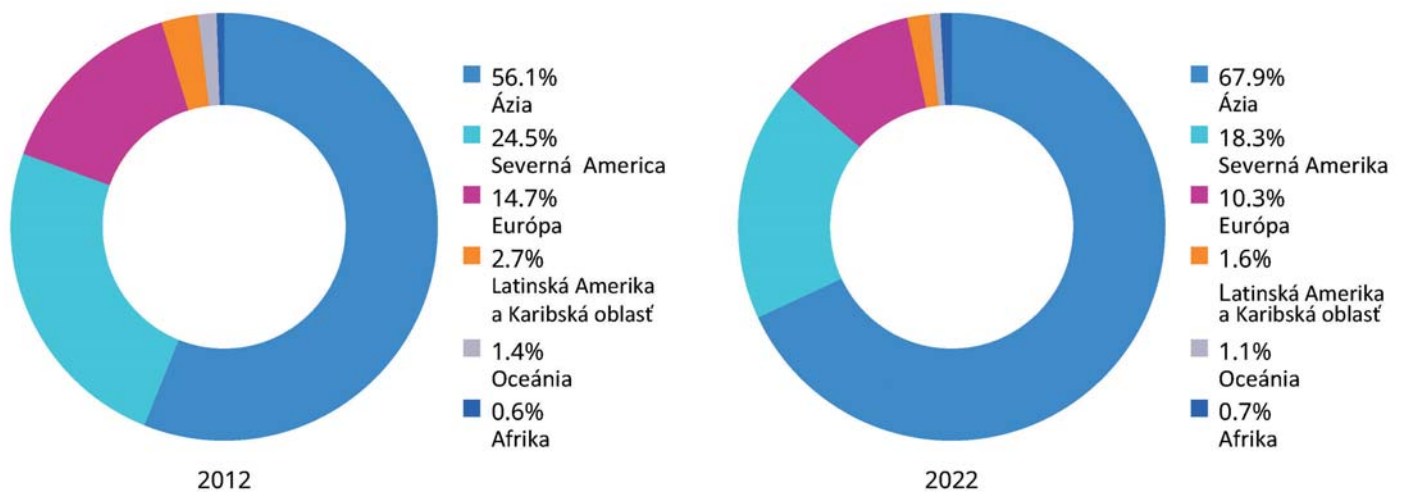
Inovátori na celom svete podali rekordný počet patentov

Napriek nepriaznivej globálnej situácii inovátori na celom svete podali v roku 2022 rekordný počet patentových prihlášok, a to takmer 3,5 milióna. Pozoruhodná je široká geografická základňa tohto rastu. Spomedzi piatich najväčších úradov prekonal patentové prihlášky podané Čínskemu úradu duševného vlastníctva a Európskemu patentovému úradu celosvetový priemer, pričom aj v USA sa po prvýkrát od pandémie vrátil rast. Je však nevyhnutné zdôrazniť, že v Číne a Juhovýchodnej Ázii sa podá 68 % patentov na svete s medziročným rastom 2,1 %, pričom v Európe (EPO) sa podá len 10 % s medziročným rastom 2,6 %.

Správa Svetové ukazovatele duševného vlastníctva (WIPI)¹ odráža globálnu hospodársku neistotu, ktorá charakterizovala rok 2022. Hoci sa krajiny na celom svete naďalej zameriavali na inovácie, kreativitu, podnikanie a vývoj technológií, rastúca inflácia ovplyvnila aj oblasť duševného vlastníctva. To sa odrazilo v poklese celosvetových prihlášok ochranných známok a dizajnov.

Graf 1 Patentové prihlášky podľa regiónov (2012 - 2022)

Zdroj: WIPI 2023

¹ Z anglického názvu World Intellectual Property Indicators

Na druhej strane zo správy WIPI jednoznačne vyplýva, že za posledné desaťročie sa podiel patentových prihlášok enormne zvýšil. Tento fakt platí len pre Áziu. Naopak, Európa aj Severná Amerika boli svedkami výrazného poklesu podielu patentových prihlášok. Podiel Severnej Ameriky sa znížil z 24,5 % v roku 2012 na 18,3 % v roku 2022, zatiaľ čo podiel Európy klesol o 4,4 percentuálneho bodu a v rovnakom období dosiahol 10,3 %. Menší pokles podielu na patentových prihláškach sa zaznamenal aj v prípade Afriky, Latinskej Ameriky a Karibiku, ako aj v prípade Océánie.

Ak sa však detailnejšie pozrieme na 20 najväčších patentových úradov, vidíme dvojciferný nárast v úradoch Južnej Afriky, Indie a Indonézie. V prípade Indie ide o šiesty rok rastu v rade, pričom v roku 2022 sa počet patentových prihlášok zvýšil o štvrtinu, čo je najrýchlejší nárast od roku 2005. Výrazný nárast bol zaznamenaný aj v úradoch Alžírsko, Kolumbie, Turecka a Saudskej Arábie.

Oživenie patentovej aktivity bolo zaznamenané aj na Slovensku, kde bolo v minulom roku podaných 203 patentových prihlášok, čo predstavuje nárast o takmer 30 % v porovnaní s predchádzajúcim rokom, no napriek tomu tvorí len zlomok zo svetových čísel a čo je horšie, výrazne zaostáva za priemerom EÚ, ale aj za krajinami V4.

V roku 2021, čo je posledný rok s kompletnými dostupnými údajmi v dôsledku časového oneskorenia medzi prihlášením a zverejnením, sa počítačová technológia stala najčastejšie spomínanou oblasťou v patentových prihláškach po celom svete (11,1 % celkového počtu patentov). Nasledovali elektrické stroje (6,4 %), meranie (5,8 %), zdravotnícka technika (5,2 %) a digitálna komunikácia (4,9 %). Medzi 15 najpopulárnejšími dosiahli dvojciferný rast v rokoch 2011 až 2021 chemické inžinierstvo (+11,4 %), výpočtová technika (+11 %) a IT metódy pre manažment (+13,7 %).

Ochranné známky

Odhaduje sa, že v roku 2022 bolo na celom svete podaných 11,8 milióna prihlášok ochranných známkov pokrývajúcich 15,5 milióna tried. Podávanie prihlášok ochranných známkov sa oproti rokom 2021 a 2020 znížilo, no dlhodobý trend v podávaní ochranných známkov je stále pozitívny napriek tomu, že bol skreslený pandémiou. Práve ochranné známky odzrkadľujú nové obchodné plány či uvádzanie nových produktov na trh. V roku 2022 počet prihlášok ochranných známkov klesol o 14,5 %, ale celkový trend je stále rastový, pretože v roku 2022 bolo podaných viac ako 1,5-krát viac prihlášok ako v roku 2012.

Najvyšší objem prihlášok ochranných známkov pochádzal od žiadateľov so sídlom v Číne (7,7 milióna); v USA (945 571), v Turecku (482 567), v Nemecku (479 334) a Indii (467 918).

Odvetvie výskumu a technológií prilákalo v roku 2022 najväčšie objemy prihlášok žiadateľov o ochranu ochranných známkov v zahraničí – až 22 % celosvetovo oznámených ne-rezidentských prihlášok ochranných známkov. Nasledovali sektory, ako sú napr. zdravotníctvo (13 %), odevy a doplnky (11,9 %), voľný čas a vzdelávanie (10,9 %), obchodné služby (10,5 %), poľnohospodárstvo (9 %) a zariadenia do domácností (8 %). Naopak, najmenší podiel prihlášok v zahraničí zaznamenali odvetvia spojené s chemickými látkami (3,1 %), stavebníctvo (5,5 %) a doprava (6,2 %).

Priemyselné vzory

Aj v počte podaných prihlášok týkajúcich sa priemyselných vzorov dominovala v roku 2022 Čína. V roku 2022 bolo na celom svete podaných odhadom 1,1 milióna prihlášok, čo predstavuje pokles o 3 % v porovnaní s rokom 2021. Zároveň je to prvý pokles podaných prihlášok v tejto oblasti duševného vlastníctva od roku 2014.

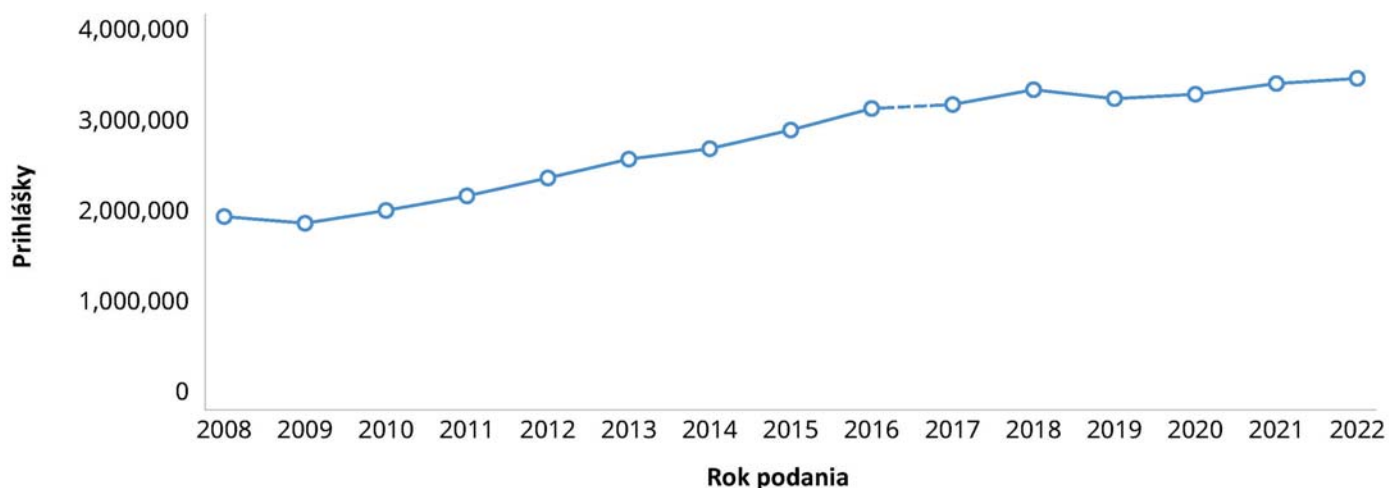
Medzi najaktívnejších v oblasti priemyselných vzorov patrili prihlasovatelia z Turecka, Nemecka, Kórey a USA. Spolu s Čínou týchto päť štátov predstavovalo tri štvrtiny (75,6 %) celosvetovej aktivity za rok 2022.

Zemepisné označenia a odrody rastlín

V roku 2022 mala Čína viac ako 9 500 platných zemepisných označení, z ktorých tri štvrtiny boli chránené prostredníctvom systému ochranných známkov. Spomedzi členských štátov EÚ mali v roku 2022 najvyšší počet platných zemepisných označení Nemecko a Maďarsko.

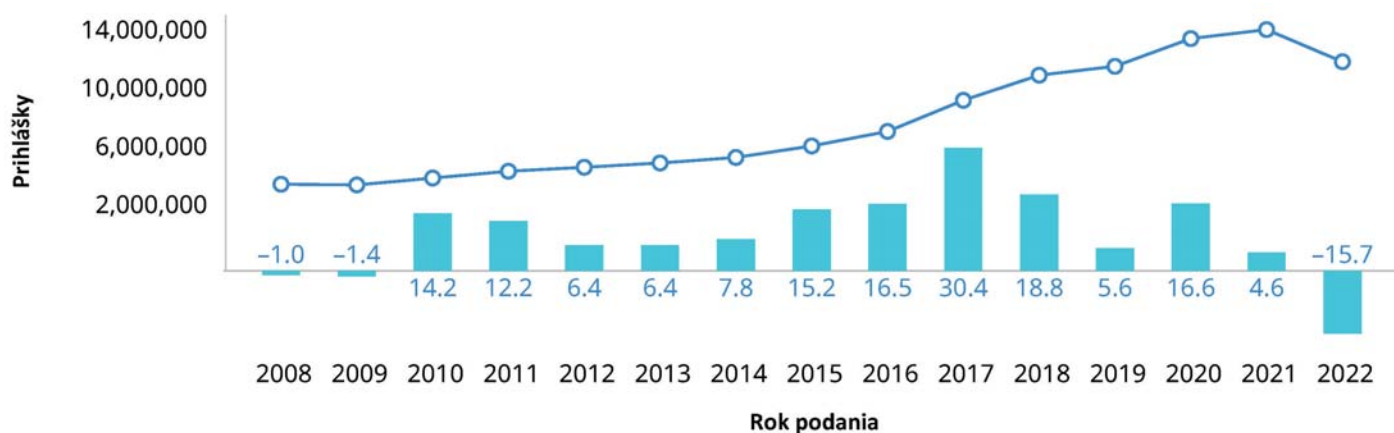
V roku 2022 bolo na celom svete podaných približne 27 260 žiadostí o odrody rastlín, čo predstavuje nárast o +8,2 % v porovnaní s rokom 2021 a ide o siedmy rok rastu v rade. Najaktívnejší boli v roku 2022 žiadatelia z Číny, ktorí podali 12 357 žiadostí o odrody rastlín, čo zodpovedá 45,3 % z celkového počtu na svete. Po žiadateľoch z Číny nasledovali žiadatelia z Holandského kráľovstva (2 874), USA (2 120), Spojeného kráľovstva (1 657) a Francúzska (1 167).

Graf 2 Patentové prihlášky na celom svete (2008 – 2022)

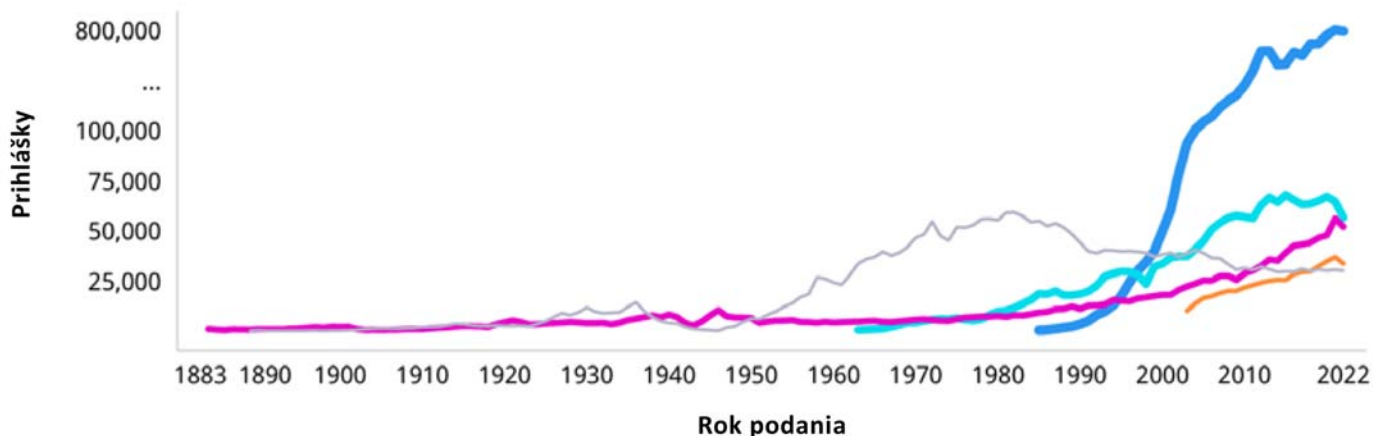
Zdroj: WIPI 2023

Graf 3 Vývoj počtu prihlášok ochranných známok vo svete (2008 – 2022)

Zdroj: WIPI 2023

Graf 4 Vývoj počtu prihlášok priemyselných vzorov v piatich najlepších úradoch (1883 – 2022)

Zdroj: WIPI 2023

Vo všeobecnosti možno konštatovať, že počet prihlášok duševného vlastníctva súvisiacich s digitálnymi technológiami naďalej rastie, a to aj napriek globálnej neistote. Svetové ukazovatele duševného vlastníctva (WIPI) v tomto smere pôsobia ako jeden z nástrojov, ktorý slúži nielen ako

referenčná príručka s obrovským množstvom relevantných dát, ale najmä ako praktický nástroj na posilnenie systémov duševného vlastníctva a podporu inovácií a tvorivosti na celom svete.

Prihlášky práv duševného vlastníctva	2021	2022	Rast (%) 2021 - 2022
Patenty	3 400 500	3 457 400	+1,7
Ochranné známky	18 182 300	15 543 300	-14,5
Priemyselné vzory	1 513 800	1 482 600	-2,1
Odrody rastlín	25 200	27 260	+8,2

Zdroj: PR/2023/910, WIPI 2023

Svetové ukazovatele duševného vlastníctva – World Intellectual Property Indicators (WIPI)

Svetové ukazovatele duševného vlastníctva predstavujú každoročný prieskum, resp. štatistickú správu, ktorú vydáva Svetová organizácia duševného vlastníctva (WIPO) pravidelne od roku 2009. Správa poskytuje prehľad o činnosti v oblasti duševného vlastníctva na celom svete. Vychádza zo štatistík duševného vlastníctva národných a regionálnych úradov duševného vlastníctva všetkých členských štátov WIPO.

Správa WIPI zahŕňa patenty, úžitkové vzory, ochranné známky, priemyselné dizajny, mikroorganizmy, ochranu odrôd rastlín a zemepisné označenia. Opiera sa aj o prieskum priemyselných zdrojov, aby poskytla obraz o činnosti v oblasti kreatívnej ekonomiky.

Svetové ukazovatele duševného vlastníctva 2023 boli pripravené pod vedením generálneho riaditeľa WIPO Darena Tanga.

Aktuálna správa, ako aj všetky predchádzajúce správy sú dostupné na webovej stránke [WIPO](https://www.wipo.int/wipi).

Akadémia duševného vlastníctva

Úrad priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky dlhodobo organizuje prednášky a semináre pre študentov, podnikateľov, odbornú verejnosť a iné cieľové skupiny. Cieľom týchto aktivít je akcentovať myšlienky ochrany duševného vlastníctva ako dôležitého prvku pri rozvoji spoločnosti.

Vzdelávacie podujatia o duševnom vlastníctve sa dlhodobo stretávajú s pozitívnou spätnou väzbou a veľkým záujmom zo strany účastníkov. Našich workshopov a prednášok sa v roku 2022 zúčastnilo 478 žiakov základných, stredných a vysokých škôl. Počet účastníkov za rok 2023 bol takmer štvornásobný. Vzdelávacích podujatí sa zúčastnilo 1 863 žiakov, zorganizovali sme 61 vzdelávacích podujatí a navštívili sme 50 škôl a 7 letných detských táborov.

S cieľom inštitucionalizovať a rozšíriť tieto aktivity vznikla v októbri 2023 akadémia duševného vlastníctva, ktorá je súčasťou Úradu priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky. Víziou akadémie duševného vlastníctva je byť centrálnou vzdelávacou platformou pre oblasť duševného vlastníctva, a to pri vzdelávaní inovátorov a odbornej aj laickej verejnosti. Cieľom akadémie duševného vlastníctva je ešte viac aktívne spolupracovať s relevantnými inštitúciami, rozširovať povedomie o duševnom vlastníctve v základných, stredných a vysokých školách, ako aj v malých a stredných podnikoch. Vzdelávacie aktivity budú prebiehať aj v kultúrnych a inovačných centrách či technologických centrách a pre odbornú verejnosť akadémia poskytne ďalšie prehĺbujúce vzdelávanie, zamerané na praktické aplikovanie ochrany duševného vlastníctva.

Aké ciele si stanovila akadémia duševného vlastníctva na rok 2024?

1. Zvýšiť rozpoznateľnosť tak, aby o činnosti a službách Úradu priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky vedelo poskytnúť informácie svojim členom minimálne 20 relevantných organizácií (podnikateľských združení, vzdelávacích organizácií).
2. Uskutočniť minimálne 89 vzdelávacích aktivít pre najmenej 2 000 účastníkov.
3. Vytvoriť katalóg akadémie duševného vlastníctva, v ktorom cieľové skupiny na jednom mieste nájdu celú ponuku vzdelávacích aktivít akadémie a partnerov Úradu priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky.

Zároveň bola zriadená facebooková stránka akadémie duševného vlastníctva, ktorá prináša príspevky o plánovaných a realizovaných vzdelávacích aktivitách, zaujímavosti o duševnom vlastníctve, ale aj príspevky zamerané na mikroučenie o svete duševného vlastníctva pre učiteľov, žiakov, akademickú obec, podnikateľov a odbornú verejnosť.

Pevne veríme, že aktivity akadémie duševného vlastníctva pomôžu rozširovať povedomie o duševnom vlastníctve s cieľom podporiť inovačný ekosystém na Slovensku.

Spracovala Ing. Veronika Beličková a Mgr. Michaela Skúpa, PhD.

Foto: archív ÚPV SR

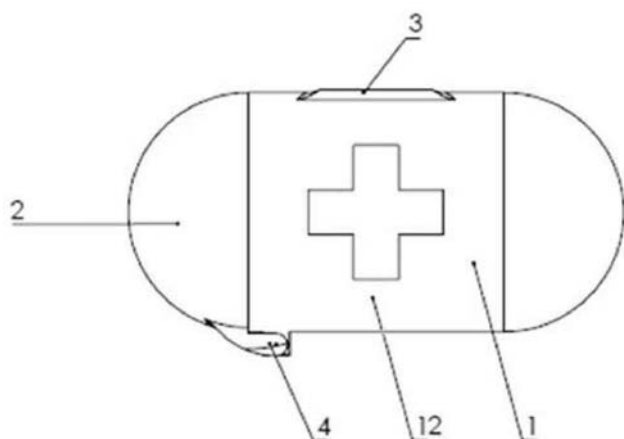
Spektrum dobrých nápadov a riešení

Automatizovaný systém na transport biologického alebo medicínskeho materiálu pomocou dronu

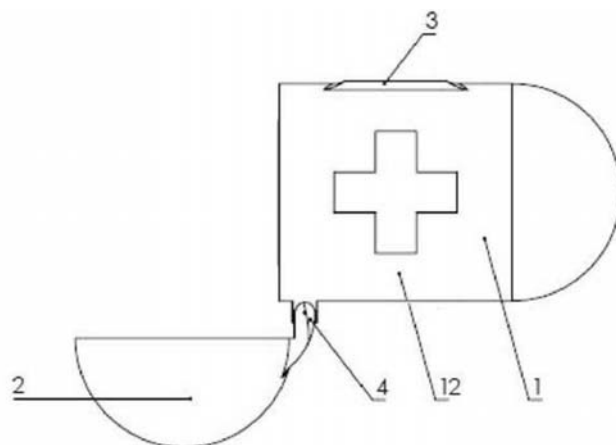
V súčasnej dobe, keď technologický pokrok predstavuje hnaciu silu vývoja v mnohých oblastiach vrátane medicíny, predstavujeme inovatívny vynález, ktorý spája transport biologického a lekárskeho materiálu s technologickými možnosťami dronov.

V článku preskúmame inovatívny vynález – prepravný box v tvare kapsuly, poháňaný dronom, ktorý nielenže rýchlo prepravuje materiál, ale sleduje aj jeho kvalitu v oblasti medicínskej logistiky. Pozrieme sa na jeho kľúčové prvky a potenciálny vplyv na zlepšenie celého procesu logistiky a starostlivosti o zdravie.

Automatizovaný systém na transport biologického alebo medicínskeho materiálu obsahuje prepravný box (1) kapsulovitého tvaru vybavený dverami (2), ktoré sú uložené v pánte (4). Vnútro prepravného boxu (1) je vybavené zásuvkou (5) s podstavcom na prepravované vzorky, ktorej vysunutie/zasunutie ovláda pantograf (8) pomocou vodiacich drážok kruhu (6), ktoré sú ovládané posúvacím mechanizmom (9) so servomotorom. Prepravný box (1) je vybavený riadiacou elektronikou (12) na zabezpečenie plnej automatizácie výmeny prepravovaného biologického alebo medicínskeho materiálu, na zber dát – teploty prepravovaného obsahu v potrebnom intervale prepravy a vibrácií spôsobených letom alebo hardvérom dronu.

Obr. 1 Prepravný box

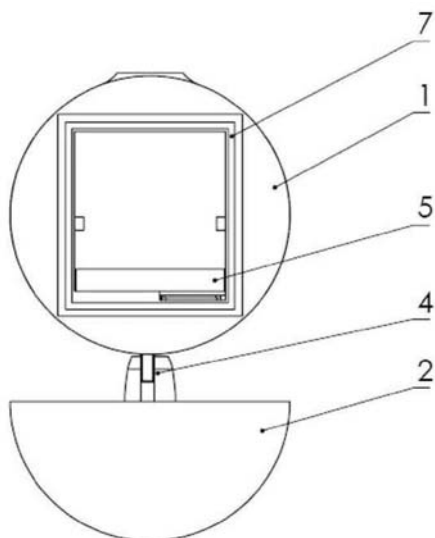
Obr. 2 Prepravný box znázornený v otvorenom stave

Doplnenie legendy: rovinná plocha s dierami na skrutky (3); vnútorná stena prepravného boxu (7)

Zámerom tohto patentu je čo najrýchlejšie dopraviť biologický alebo medicínsky materiál do 30 laboratórií na jeho vyhodnotenie, a to bez ohľadu na vonkajšie poveternostné podmienky. Najefektívnejšia cesta je v tomto prípade doprava dronom.

Celý proces prepravy biologického materiálu je plnoautomatizovaný. V súčasnosti existuje mnoho podobných riešení, ktoré sa nachádzajú v testovacej fáze, ale ani pri jed-

nom riešení sa nedbá na automatizáciu transportu detailne. Pri niektorých riešeniach sa riešitelia snažia zabezpečiť ideálnu teplotu, ale iba pasívne, čo vnímame ako krátkodobé riešenie a taktiež nevhodné až nepoužiteľné pri meteorologických výkyvoch.

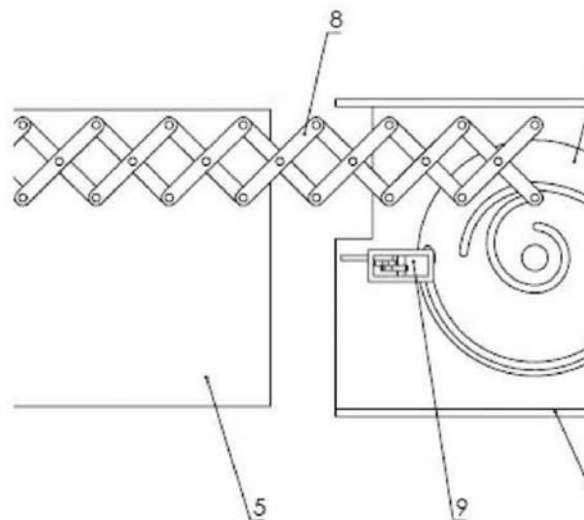

Obr. 3 Prepravný box znázornený v otvorenom stave z bočného pohľadu

Riešenie tvaru prepravného boxu, zabezpečenie kvality prepravovaných vzoriek a histórie transportných udalostí a spoľahlivosť zabezpečenia doletu dronu poskytuje automatizovaný systém na transport biologického a medicínskeho materiálu pomocou dronu podľa vynálezu, ktorého podstata spočíva v tom, že obsahuje prepravný box kapsulovitého tvaru vybavený dverami, ktoré sú uložené v pánte. Vnútro prepravného boxu je vybavené zásuvkou, ktorá slúži ako tvarové uloženie na skúmovkový normalizovaný podstavec. Vnútroštná stena úložného priestoru a vonkajšia stena prepravného boxu sú vybavené riadiacou elektronikou na zabezpečenie plnej automatizácie výmeny prepravovaného biologického alebo medicínskeho materiálu, čo zahŕňa riadenie servomotora, zber dát prepravného boxu, meranie teploty prepravovaného obsahu počas prepravy a vibrácií spôsobených letom alebo hardvérom dronu.

Automatizovaný systém na transport biologického alebo medicínskeho materiálu zahŕňa viacero operácií: uzamykanie a otvorenie prepravného boxu, vysunutie zásuvky na uloženie normalizovaného skúmovkového podstavca a zabezpečenie požadovaného teplotného intervalu vnútri prepravného boxu. Sprístupnenie obsahu prepravného boxu pre užívateľa je možné len vďaka špeciálnemu signálu/-

kódu/sekvencii. Podmienky transportu biologického materiálu sú kľúčové, najmä ideálna teplota prepravy. Z toho dôvodu prepravný box podľa vynálezu obsahuje elektronické komponenty, ktoré budú schopné merať a udržiavať teplotu pri skúmvkách v potrebnom intervale. Prepravný box taktiež zbiera dáta o udalostiach priebehu transportu a na skvalitnenie spracovania biologického materiálu skúma aj vibrácie spôsobené letom či hardvérom dronu.

Obr. 4 Detail celkového mechanizmu v otvorenom stave

Plnoautomatizovaná preprava biologického materiálu pomocou dronov prináša významnú výhodu v skrátaní času transportu. Týmto spôsobom nielenže rýchlejšie vyhodnocuje transportované vzorky, ale zároveň zabezpečuje udržanie kvality materiálu. Ďalšou výhodou tohto vynálezu je možnosť využitia prepravy biologického materiálu v mestách s obmedzenou alebo nekompletnou infraštruktúrou a v oblastiach postihnutých prírodnými katastrofami či vojenskými konfliktmi.

V súčasnom svete je neustále zdokonaľovanie systémov v medicínskom prostredí kľúčové, preto je fascinujúce aj na Slovensku zaznamenať existenciu takýchto inovatívnych vynálezov, ktoré prispievajú k pokroku a inováciám v oblasti medicíny.

Prihlasovateľom slovenského patentu je Slovenská technická univerzita v Bratislave. Pôvodcami vynálezu sú Ing. Marek Habara, Ing. Ivan Fiťka, PhD., a doc. Ing. Ján Vachálek, PhD.

Zdroj: Zverejnená patentová prihláška SK202250044A3 (Úrad priemyselného vlastníctva SR 2022)

Finančná správa Slovenskej republiky

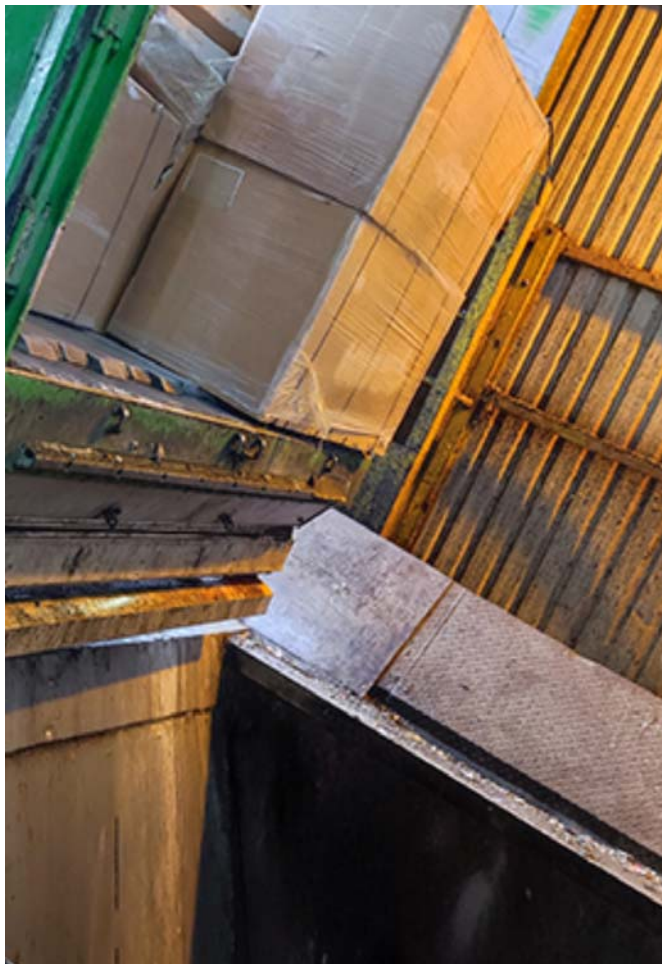

Kriminálny úrad Finančnej správy

**V spalovni skončilo
koncom januára viac ako
30 ton tabaku**

Uvedené množstvo tabakových výrobkov je za posledné roky najväčšie a o ich zhabaní do vlastníctva štátu právoplatne rozhodol súd.

Colný úrad Košice, ako správca spotrebnej dane z tabakových výrobkov, je povinný zničiť tovar, ktorý prepadol v prospech štátu.

Tabak a spotrebiteľské balenia cigariet bez označenia slovenskou kontrolnou známkou pochádzajú z operatívno-pátracej činnosti ofenzívnych zložiek finančnej správy. Fyzická likvidácia zaisteného tabaku a cigariet prebieha pod colným dohľadom a s účasťou likvidačnej komisie. Pri tovare, ktorý sa stal majetkom štátu a pochádza z výkonu daňového dozoru, colného dohľadu alebo z presadzovania práv duševného vlastníctva, zohľadňuje Colný úrad Košice všetky zákonné možnosti, ktoré sa naň vzťahujú. Pri tabakových výrobkoch, ktorých vlastníkom sa stal štát na základe právoplatného rozhodnutia súdu o zhabaní, je jediný možný zákonný spôsob jeho ďalšieho nakladania fyzická likvidácia.

Vzácne druhy kaktusov dovezené v plyšovom medvedíkovi

Príslušníci finančnej správy z košickej pobočky colného úradu Pošta zaistili balík z Thajska. Poštová zásielka z tretej krajiny deklarovala podľa opisu det-skú hračku – plyšového medvedíka, ktorý však vnútri ukrýval starostlivo zabalené živé exempláre chránených kaktusov.

Nevinne vyzerajúca zásielka obsahujúca plyšového medvedíka nakoniec odhalila 20 kusov umelo vypestovaných kaktusov druhu *Astrophytum asterias*, ktoré sú chránené Dohovorom o medzinárodnom obchode s ohrozenými druhmi voľne žijúcich živočíchov a rastlín (tzv. Dohovor CITES). Cieľom dohovoru je dostať svetový obchod s ohrozenými druhmi živočíchov a rastlín pod spoločnú kontrolu štátov sveta tak, aby nespôsobil ich postupné vyhynutie. Dovoz zachytených exemplárov kaktusov podlieha povinnosti predloženia vývozného povolenia príslušným orgánom v krajine vývozu a povolenia na dovoz vydávaného Ministerstvom životného prostredia Slovenskej republiky. Keďže deklarant nepredložil v colnom konaní žiadne povolenia na vývoz a ani na dovoz rastlín v súlade s Dohovorom CITES, nemohol mu byť takýto tovar prepustený do navrhovaného režimu voľný obeh. Colný úrad Košice vzácne

kaktusy zaistil a následne odovzdal do starostlivosti Botanickej záhrady v Košiciach. Podobne nebolo do voľného obehu v minulom roku prepustených 493 kusov rôznych balení semienok rastlín, ktoré si zákazníci internetových obchodov objednali na Slovensko z tretích krajín. Fytoinšpektor v týchto prípadoch konštatoval, že ich prepustenie zamieta. Pobočka colného úradu Košice Pošta odhalila v minulom roku aj 402 prípadov porušenie práv duševného vlastníctva, pričom medzi najčastejšie dovážané falzifikáty patrí značka NIKE a najčastejšie dovážaným tovarom je športová obuv. Často zaistovaným tovarom v poštových zásielkach sú taktiež lieky na podporu mužskej potencie a lieky, ktoré sú u nás viazané na lekársky predpis. Celkovo išlo o 621 kusov zásielok a viac ako 33 tisíc kusov tabletiiek, ktoré neboli colným úradom pustené do voľného obehu. Súčasťou nálezov zistených colnými kontrolami na košickej pobočke Pošta je za minulý rok aj 12 zásielok obsahujúcich omamné a psychotropné látky, 6 kusov zbraní, 4 puškohľady a 84 kusov šípov do kuše. V zásielkach sa objavili aj oleje s obsahom látky CBD, spotrebiteľské balenia cigariet a tabaku bez slovenskej kontrolnej známky a spotrebiteľské balenia liehu rovnako bez označenia. Nevšedným nálezom bol list s falzifikátmi bankoviek.

Zdroj: Finančná správa SR

Z rozhodnutí ÚPV SR

**Rozhodnutie predsedu úradu zn. POZ 2825-2020/II-11-2023 z 24. 2. 2023
(právoplatnosť 27. 2. 2023)**

Decision of the President of the Office, Nr. POZ 2825-2020/II-11-2023, 27. 2. 2023

ABSTRAKT

Prihláška slovnnej ochrannej známky bola prihlasovateľom podaná pre tovary v triedach 12, 16 a 28 medzinárodného triedenia tovarov a služieb. Prvostupňovým rozhodnutím bola prihláška ochrannej známky zamietnutá pre všetky nárokované tovary z dôvodu, že prihlásené označenie vo vzťahu k nim nemá rozlišovaciu spôsobilosť, pretože predstavuje slogan poskytujúci len všeobecnú laudatórnu informáciu, že prihlasovateľom poskytované tovary sú kvalitné, pretože vyvolaná „radosť“ ako dôsledok „jazdy“, resp. jazdenia na automobiloch či iných dopravných či prepravných zariadeniach, pochádzajúcich od prihlasovateľa, zjavne poukazuje na ich vyššiu kvalitu. Odvolací orgán posúdenie naplnenia uplatnenej zápisnej výluky uskutočnené prvostupňovým orgánom označil za správne, podaný rozklad zamietol a prvostupňové rozhodnutie potvrdil. Po preskúmaní prvostupňového rozhodnutia konštatoval, že prihlásené označenie, ktoré je tvorené výlučne slovným spojením „Radosť z jazdy“, bude spotrebiteľ vnímať vo význame „príjemný duševný stav, potešenie spôsobené jazdou“, teda prihlásené označenie použité na nárokových tovaroch by spotrebiteľom týchto tovarov neposkytovalo informáciu o obchodnom pôvode tovarov, ale len informáciu, že tieto tovary spôsobujú spotrebiteľom radosť pri ich používaní (jazdení).

ABSTRACT

The applicant sought to register the word mark for goods in classes 12, 16, and 28. The Trademark and Design Department refused the application for all the goods applied for because it is non-distinctive. The Trademark and Design Department found that it represents a slogan providing only general laudatory information that the goods provided by the applicant are of high quality, because the induced „joy“ as a result of the „ride“, or of driving cars or other transport devices, originating from the applicant, clearly points to their higher quality. The Appeal Body agreed with the findings of the Trademark and Design Department, dismissed the appeal and confirmed the decision. The Appeal Body finds that the sign applied for, which consists exclusively of the phrase „Joy of driving“, will be perceived by the consumer as meaning „a pleasant state of mind, the pleasure caused by driving“. The Appeal Body concluded that the sign used on the claimed goods would not provide the consumers of these goods with information about the commercial origin of the goods, but only information that these goods cause consumers joy by using them (by driving).

Kľúčové slová

Označenie bez rozlišovacej spôsobilosti podľa § 5 ods. 1 písm. b) zákona č. 506/2009 Z. z. o ochranných známkach v znení neskorších predpisov – slovné označenie – slogan

Key words

Non-distinctive – Article 5(1)(b) Act No 506/2009 Coll. on Trade Marks – Word mark – Slogan

Prihlásené označenie
(POZ 2825-2020)

Radosť z jazdy

Prihlásené označenie (POZ 2825-2020)

trieda 12 – časti motorových vozidiel (okrem kovových značiek na vozidlá, elektrických batérií do vozidiel, kamier do vozidiel na cúvanie, navigačných prístrojov vozidiel – palubných počítačov, vykurovacích telies a klimatizačných zariadení do vozidiel, elektrických káblových zväzkov do vozidiel, parkovacích senzorov, svetiel do vozidiel,

reflektorov do vozidiel, žiaroviek do vozidiel, rozmrazovacích zariadení do vozidiel; zámkov na vozidlá a okrem koberčekov do vozidiel); zariadenia na pohyb po zemi, vo vzduchu alebo po vode
trieda 16 – tlačené príručky a tlačené návody na použitie
trieda 28 – miniatúry motorových vozidiel a ich časti (hry, hračky)

Prihláška slovnnej ochrannej známky bola prihlasovateľom podaná 9. decembra 2020 pre tovary v triedach 12, 16 a 28 medzinárodného triedenia tovarov a služieb. Prvostupňovým rozhodnutím bola v zmysle § 28 ods. 4 v nadväznosti na § 5 ods. 1 písm. b) zákona č. 506/2009 Z. z. o ochranných známkach v znení neskorších predpisov

(ďalej zákon o ochranných známkach) zamietnutá pre všetky nárokované tovary. Podľa prvostupňového orgánu prihlásené označenie nemá vo vzťahu k nárokovaným tovarom rozlišovaciu spôsobilosť, pretože predstavuje slogan poskytujúci len všeobecnú laudatórnu informáciu, že prihlasovateľom poskytované tovary sú kvalitné, nakoľko vyvolaná „radosť“ ako dôsledok „jazdy“, resp. jazdenia na automobiloch či iných dopravných či prepravných zariadeniach, pochádzajúcich od prihlasovateľa, zjavne poukazuje na ich vyššiu kvalitu. Uvedené vyplynulo zo skutočnosti, že prihlásené označenie je tvorené všeobecným a nefantazijným sloganom, ktorý je používaný aj inými subjektmi podobného zamerania a tvorí zároveň výzvu na kúpu predmetných tovarov. Relevantná spotrebiteľská verejnosť nebude prihlásené označenie vnímať ako označenie konkrétneho výrobcu či poskytovateľa tovarov a na jeho základe nebude schopná určiť obchodný pôvod prihlásených tovarov.

Pokiaľ ide o možnosť prekonania zápisnej nespôsobilosti prihláseného označenia v zmysle § 5 ods. 2 zákona o ochranných známkach, prvostupňový orgán dospel k záveru, že prihlasovateľ predloženými dôkaznými materiálmi vytýkané nedostatky neprekonal a nadobudnutie rozlišovacej spôsobilosti prihláseného označenia na základe jeho používania nepreukázal.

Prihlasovateľ v podanom rozklade zastal názor, že prvostupňový orgán vec nesprávne posúdil, pričom nesúhlasil jednak s posúdením vnútornej rozlišovacej spôsobilosti prihláseného označenia a zároveň napadol aj prvostupňovým orgánom vykonané posúdenie nadobudnutia rozlišovacej spôsobilosti prihláseného označenia v zmysle § 5 ods. 2 zákona o ochranných známkach.

Odvolačný orgán, ktorý na základe podaného rozklade preskúmal prvostupňové rozhodnutie, potvrdil, že prihlásené označenie predstavuje označenie bez rozlišovacej spôsobilosti, na základe ktorého spotrebiteľia nebudú schopní odlíšiť tovary nárokované prihlasovateľom od tovarov iných subjektov na trhu. Uvedené vyplynulo zo skutočnosti, že prihlásené označenie, tvorené výlučne slovným spojením „Radosť z jazdy“, ako celok bude spotrebiteľ vnímať vo význame „príjemný duševný stav, potešenie spôsobené jazdou“. Podľa odvolacieho orgánu prihlásené označenie je vo vzťahu k nárokovaným tovarom v triede 12 medzinárodného triedenia tovarov a služieb (motorové vozidlá a iné zariadenia na pohyb, ako aj časti motorových vozidiel) z pohľadu relevantnej spotrebiteľskej verejnosti vnímané ako propagačný, laudatórny slogan poskytujúci priamu informáciu, že spotrebiteľ má z používania predmetných tovarov radosť, že pri ich používaní pociťuje potešenie, resp. jazda v motorových vozidlách vyvoláva príjemné pocity a spôsobuje radosť. Rovnako vo vzťahu k tovarom v triede 28 [miniatury motorových vozidiel a ich časti (hry, hračky)] bude relevantná verejnosť vnímať prihlásené označenie v uvedenom význame, keďže ide o tovary určené na

podporu predaja tovarov v triede 12. Pokiaľ ide o tovary v triede 16 (tlačené príručky a tlačené návody na použitie), prihlásené označenie aj vo vzťahu k nim predstavuje všeobecné označenie, ktoré by spotrebiteľom poskytovalo len informáciu, že tieto tovary spôsobujú spotrebiteľom radosť pri ich používaní (jazdení), pričom tieto tovary predstavujú tovary súvisiace s tovarmi nárokovanými v triede 12 a 28 medzinárodného triedenia tovarov a služieb.

Pokiaľ ide o posudzovanie rozlišovacej spôsobilosti sloganov, odvolací orgán zdôraznil, že reklamný slogan má rozlišovaciu spôsobilosť vtedy, keď sa vníma ako čosi viac ako len obyčajná reklamná správa s pozitívnou konotáciou, pretože buď je slovnou hračkou, alebo prináša prvky významového prekvapenia, vďaka čomu slogan pôsobí nápadito, prekvapujúco či nečakane, alebo je istým spôsobom originálny, alebo zvučný, alebo v myšliach príslušnej skupiny verejnosti spúšťa kognitívny proces, alebo si vyžaduje použitie interpretačných schopností. V posudzovanom prípade podľa odvolacieho orgánu nie je naplnená ani jedna z uvedených požiadaviek. Slovné spojenie „radosť z niečoho“ predstavuje totiž často používaný slovný zvrät, ako napr. radosť z jazdy, radosť zo života, radosť z detí, radosť z úspechu, radosť z darov a pod., a teda ide o slovné spojenie, ktoré nie je ničím výnimočné ani nápadité. V tejto súvislosti odvolací orgán tiež uviedol, že skutočnosť, že slogan priamo neobsahuje slová, resp. iné prvky, ktoré by priamo opisovali konkrétny tovar či službu, automaticky neznamená, že označenie má rozlišovaciu spôsobilosť. Prihlásené označenie však nemá žiadne zvláštne prvky a jeho odkaz pre spotrebiteľa je prostý, priamy, jednoznačný, pričom spotrebiteľ prihlásené označenie nebude vnímať ako označenie obchodného pôvodu takto označených tovarov. Ide o jednoduchú, laudatórnu správu, ktorú je možné priradiť akémukol'vek poskytovateľovi tovarov z oblasti motorizmu. Predmetné slovné spojenie s pochvalnou konotáciou môže byť používané vo vzťahu k motorovým vozidlám či iným zariadeniam na pohyb, ako aj súvisiacim tovarom, tak zo strany podnikateľa na účely vyzdvihnutia pozitívnych vlastností tovaru, ktorý predáva, ako aj zo strany spotrebiteľa, ktorý hodnotí tovar, o ktorý sa zaujíma, napríklad po absolvovaní skúšobnej jazdy alebo pri vyjadrení svojej spokojnosti s tovarom, ktorý si už zakúpil. Odvolací orgán tiež doplnil, že slovné spojenie „radosť z niečoho“, v tomto prípade „radosť z jazdy“ predstavuje bežnú frázu, resp. bežný slogan používaný aj v hovorovej reči, čoho dôsledkom je, že takéto slovné spojenie nebude chápané ako odkaz na obchodný pôvod nárokovaných tovarov, a teda sa nemôže stať predmetom výhradného práva jedného subjektu, t. j. v predmetnom prípade len prihlasovateľa.

Čo sa týka poukazu prihlasovateľa na rozsudok Súdneho dvora vo veci C-398/08 P z 21. januára 2010 „Vorsprung durch Technik“, bod 57, v zmysle ktorého označenia sú spôsobilé na zápis do registra ochranných znáмок, ak sa neobmedzujú len na bežný reklamný odkaz, ale obsahujú určitú

originalitu a výstižnosť, vyžadujú minimálne výkladové úsilie alebo spúšťajú rozpoznávací proces medzi dotknutou verejnosťou, odvolací orgán konštatoval, že predmetné tvrdenie nijako nerozporuje záver o nedostatku rozlišovacej spôsobilosti prihláseného označenia. Dôvodom je skutočnosť, že prihlásené označenie je tvorené jednoduchým priamym pochvalným sloganom, ktorému chýba potrebná dávka originality alebo výstižnosti na to, aby mohlo plniť funkciu ochrannej známky a bolo spôsobilé odlíšiť tovary prihlasovateľa od rovnakých tovarov iných podnikateľov.

V súvislosti s možnosťou prekonania konštatovanej zápisnej nespôsobilosti prihláseného označenia v zmysle § 5 ods. 2 zákona o ochranných známkach odvolací orgán uviedol, že označenie môže rozlišovaciú spôsobilosť nadobudnúť len intenzívnym a dlhodobým používaním, vďaka ktorému relevantná verejnosť identifikuje tovary alebo služby ním označované ako tovary alebo služby pochádzajúce od konkrétnej osoby, pričom povinnosť označiť a predložiť potrebné dôkazy a uvedenými dôkazmi svoje tvrdenia preukázať, spočíva výlučne na osobe prihlasovateľa. V posudzovanom prípade prihlasovateľ v prvostupňovom konaní predložil okrem iného článok o vzniku sloganu, printscreeny obsahujúce výsledky vyhľadávania kľúčového slova „radosť z jazdy“ vo vyhľadávачi Google, rôzne dokumenty z propagačných kampaní a podujatí (napr. zvuková nahrávka týkajúca sa kampane, fotografie reklamných predmetov, banerov, tabúl, diplomy, pravidlá, programy, pozvánky, nedatované fotografie) či elektronické letáky.

Po zhodnotení predložených dôkazných materiálov jednotlivito, ako aj vo vzájomných súvislostiach odvolací orgán konštatoval, že hoci prihlasovateľ pred podaním prihlášky ochrannej známky prihlásené označenie na území Slovenskej republiky používal (teda spotrebiteľia sa s týmto označením stretli), používal ho spolu s ďalším rozlišujúcim prvkom, s logom prihlasovateľa (obrazovým prvkom so skratkou BMW), na základe ktorého sa spotrebiteľ na trhu orientuje, t. j. podľa ktorého spotrebiteľ identifikuje tovary prihlasovateľa a odlíši ich od tovarov ostatných subjektov na trhu. Z predložených dôkazov teda podľa názoru odvolacieho orgánu jednoznačne nevyplývalo, že na základe len samotného prihláseného označenia predstavujúceho reklamný slogan s jasným odkazom pre spotrebiteľa dokáže spotrebiteľ identifikovať takto označené nárokované tovary ako tovary pochádzajúce od prihlasovateľa, teda ako tovary pochádzajúce výlučne z jedného obchodného zdroja, a odlíšiť ich od rovnakých tovarov iných subjektov na trhu.

V nadväznosti na uvedené odvolací orgán poukázal na judikatúru Súdneho dvora EÚ. V zmysle rozsudku Súdneho dvora vo veci C-215/14 zo 16. septembra 2015 (body 66 a 67) aj keď označenie prihlásené na zápis do registra môže byť používané ako súčasť zapísanej ochrannej známky alebo v kombinácii s inou ochrannou známkou, na účely jeho zápisu do registra ochranných známok na základe jeho používania musí prihlasovateľ v konaní preukázať, že samotné

označenie prihlásené na zápis do registra je spôsobilé rozlíšiť dotknuté tovary alebo služby ako pochádzajúce z určitého obchodného zdroja. Podľa rozsudku Všeobecného súdu vo veci T-520/12 z 9. júla 2014 (body 44 a 45) dôkazy, na ktorých sa označenie, ktoré je bez rozlišovacej spôsobilosti, vyskytuje vždy s ochranou známkou, ktorá má rozlišovaciú spôsobilosť, nemožno považovať za dôkazy, na základe ktorých by bolo možné mať za preukázané, že príslušná skupina verejnosti vníma toto označenie ako identifikátor obchodného pôvodu takto označených tovarov. Berúc do úvahy uvedené odvolací orgán konštatoval, že v preskúmanom prípade prihlasovateľ nepredložil dôkazy, ktoré by preukazovali, že samotné prihlásené označenie je spôsobilé rozlíšiť nárokované tovary ako tovary pochádzajúce z určitého obchodného zdroja.

Pokiaľ ide o používanie slovného spojenia „radosť z jazdy“ ako súčasť určitého textu v rámci viet (napr. „Zažili sme radosť z jazdy s novými modelmi značky BMW“, „Kúpte si BMW medzi skútre a spoznajte radosť z jazdy“, „... tešiť sa z čistej esencie radosti z jazdy“, „Päťkové BMW dáva radosť z dlhej jazdy“, „Viete, ako sa povie radosť z jazdy v extrémnych podmienkach na 18 písmen...“ atď.), ktoré tiež vyplýva z predložených dôkazov, odvolací orgán zdôraznil, že spotrebiteľ v takomto prípade bude vnímať význam vety/textu ako celku, pričom z vety, resp. textu nebude vyčleňovať určité slovné spojenie (v tomto prípade „radosť z jazdy“) a toto vnímať ako odkaz na obchodný pôvod tovarov. Použitie slovného spojenia predstavujúceho prihlásené označenie ako súčasť určitého textu/vety teda nemožno považovať za používanie prihláseného označenia na účely preukázania nadobudnutia rozlišovacej spôsobilosti.

S ohľadom na uvedené odvolací orgán dospel k záveru, že z predložených dôkazných materiálov nevyplývalo také používanie prihláseného označenia, na základe ktorého by bolo zrejmé, že relevantní spotrebiteľia budú prihlásené označenie vnímať ako označenie obchodného pôvodu, t. j. ako označenie s rozlišovaciú spôsobilosťou, a preto rovnako ako prvostupňový orgán dospel k záveru, že v preskúmanom prípade neboli zo strany prihlasovateľa predložené také dôkazné materiály, na základe ktorých by bolo možné konštatovať prekonanie uplatnenej zápisnej výluky, t. j. nadobudnutie rozlišovacej spôsobilosti prihláseného označenia vo vzťahu k prihláseným tovarom v zmysle § 5 ods. 2 zákona o ochranných známkach.

Pokiaľ ide o poukaz prvostupňového orgánu na používanie slovného spojenia „radosť z jazdy“ inými subjektmi, čo prihlasovateľ v podanom rozklade spochybnil, odvolací orgán uviedol, že skutočnosť, že slovné spojenie „radosť z jazdy“ je v oblasti motorizmu, resp. v sektore prihlásených tovarov bežne používané rôznymi subjektmi, podporuje záver, že prihlásené označenie nie je označením, ktoré by bolo spôsobilé rozlíšiť tovary prihlasovateľa od rovnakých, resp. podobných tovarov iných subjektov na trhu. Odvolací orgán doplnil, že zápis prihláseného označenia do registra

ochranných známk bez toho, aby tento bol dostatočne odôvodnený rozlišovacou spôsobilosťou tohto označenia pre tovary konkrétneho subjektu, teda bez toho, aby označenie bolo vnímané ako odkaz na obchodný pôvod, by mohol znamenať neopodstatnený zásah do práv ostatných subjektov pôsobiacich na trhu s rovnakými alebo podobnými tovarmi. Zápisom označenia do registra ochranných známk sa totiž prihlasovateľ stáva majiteľom výlučného práva k jeho používaniu na trhu. Prihlasovateľ by sa tak v prípade zápisu prihláseného označenia mohol dovoľávať zákazu používania predmetného slovného spojenia zo strany ostatných subjektov pôsobiacich v sektore dotknutých tovarov, čo by bolo vzhľadom na jeho povahu neprípustné.

Keďže na základe preskúmania napadnutého rozhodnutia vyplynulo, že posúdenie naplnenia zápisnej výluky podľa § 5 ods. 1 písm. b) zákona o ochranných známkach uskutočnené prvostupňovým orgánom bolo správne, odvolací orgán podaný rozklad zamietol a prvostupňové rozhodnutie, ktorým bola prihláška slovnjej ochrannej známky „Radosť z jazdy“ zamietnutá, potvrdil.

Rozhodnutie v plnom znení nájdete na <https://www.indprop.gov.sk/rozhodnutia/rozhodnutia.html>

Spracovala: JUDr. Zuzana Ďuriančíková

Rozhodnutie OZ 252115/I-25-2022 z 26. 10. 2022

Decision OZ 252115/I-25-2022, 26. 10. 2022

ABSTRAKT

Obrazová ochranná známka č. 252115 bola vyhlásená za neplatnú podľa § 35 ods. 3 v nadväznosti na § 7 písm. j) zákona č. 506/2009 Z. z. o ochranných známkach v znení neskorších predpisov na základe návrhu tretej osoby z dôvodu nie dobrej viery pri podaní prihlášky napadnutej ochrannej známky.

ABSTRACT

The figurative trademark No. 252115 was declared invalid pursuant to Article 35 (3) in connection in Article 7 (j) Act No. 506/2009 Coll. on Trade Marks as amended based on the proposal of a third party on the grounds that the contested trademarks application was filed in bad faith.

Kľúčové slová

nie dobrá/zlá viera, preukázanie zlej viery, vedomosť o používaní zhodného alebo podobného označenia, nečestný úmysel na strane prihlasovateľa

Key words

invalidity proceedings; bad faith, proof of bad faith, knowledge of the use of an identical or similar sign, dishonest intention on the part of the applicant; person whose rights are infringed

Ochranná známka navrhovateľa (OZ 251648)

Napadnutá ochranná známka (OZ 252115)

Návrh na vyhlásenie obrazovej ochrannej známky č. 252115 za neplatnú bol podaný 4. 11. 2021. Návrh bol okrem iného uplatnený aj podľa § 35 ods. 3 v nadväznosti na § 7 písm. j) zákona č. 506/2009 Z. z. o ochranných známkach v znení neskorších predpisov (ďalej zákon o ochranných známkach), ktorý sa týkal všetkých zapísaných služieb v triedach 35, 36 a 41 medzinárodného triedenia tovarov a služieb.

Navrhovateľ odôvodnil podaný návrh tým, že je občianskym združením ťažko zdravotne postihnutých občanov – nevidiacich a slabozrakých, ktoré sedemnásť rokov pravidelne organizuje verejnú zbierku s názvom „Biela Pastelka“. Navrhovateľ je aj majiteľom staršej obrazovej ochrannej známky č. 251648 zapísanej pre služby v triedach 36 a 41 medzinárodného triedenia tovarov a služieb. Navrhovateľ na podporu svojich tvrdení predložil rad dôkazných prostriedkov. Podľa navrhovateľa nebola prihláška napadnutej ochrannej známky podaná v dobrej viere, pretože jej majiteľ využil známosť označenia „BIELA PASTELKA“ dlhodobo používaného navrhovateľom a vedome sa priživil aj na známej dobročinnjej akcii s cieľom získať majetkový prospech. Majiteľ napadnutej ochrannej známky sa k podanému návrhu nevyjadril.

Za rozhodujúce skutočnosti pre zistenie, či prihlasovateľ konal pri podaní prihlášky napadnutej ochrannej známky v zlej viere, je nutné považovať jednak objektívnu známosť (vedomosť) určitej skutočnosti a jednak subjektívny úmysel (zámer), pričom nie je nutné, aby osoba, ktorej konanie je posudzované, považovala svoj úmysel alebo konanie za zlé. Obidve zložky podmieňujúce existenciu zlej viery majiteľa, resp. prihlasovateľa, t. j. vedomosť a úmysel, musia byť prítomné súčasne, a ak čo i len jedna z nich absentuje, nemožno hovoriť o podaní prihlášky ochrannej známky v zlej viere.

V predmetnom prípade bolo zistené, že predložené odôvodnenie návrhu a relevantné dôkazné materiály, ktoré sa viažu na obdobie pred podaním prihlášky napadnutej ochrannej známky (29. 10. 2019), preukazujú, že navrhovateľ pôsobí na slovenskom trhu v oblasti práce so slabozrakými a nevidiacimi od svojho založenia v roku 1990 (výpis z registra neziskových organizácií z MV SR) a podľa predložených rozhodnutí z MV SR minimálne od roku 2005 organizuje dobročinnú verejnú finančnú zbierku pod označením „Biela pastelka“. Skutočnosť, že činnosť občianskeho združenia majiteľa je zhodne orientovaná na oblasť práce s nevidiacimi a slabozrakými, vylučuje akúkoľvek pochybnosť o tom, že by majiteľ nevedel o existencii únie nevidiacich (navrhovateľ) a o finančnej zbierke pod označením „Biela pastelka“, ktorú navrhovateľ organizuje už 17 rokov s celoslovenskou pôsobnosťou.

Ďalej bolo zistené, že napadnutá ochranná známka obsahuje celú ochrannú známku navrhovateľa, a to so zachovaním jej slovných prvkov, farebnosti aj grafickej koncepcie. Doplnenie opisného prvku „ORAVA“ a viacfarebného kruhu v napadnutej ochrannej známke v tomto prípade nemožno považovať za snahu majiteľa dostatočne sa odlíšiť od staršej ochrannej známky navrhovateľa, naopak, možno skôr tvrdiť, že staršiu ochrannú známku majiteľ len mierne upravil, pričom prítomnosť zhodných prvkov je neprehliadnuteľná a vytvára zrejmu spojitosť s ochrannou známku navrhovateľa.

Tvrdenie úradu o vedomosti majiteľa napadnutej ochrannej známky o označení „Biela Pastelka“ vychádza jednak z existencie znalostí majiteľa vyplývajúcich z pôsobenia v rovnakej oblasti, keďže majiteľ predstavuje subjekt existujúci pod názvom Združenie nevidiacich, slabozrakých a inak postihnutých osôb, občianske združenie (tzn. že činnosť navrhovateľa a majiteľa sa týka rovnakej oblasti, a teda sú v konkurenčnom postavení), a jednak z dlhodobého používania označenia „Biela pastelka“ navrhovateľom (organizovanie zbierky viac ako 17 rokov).

Na základe uvedeného úrad prvú z podmienok uplatneného ustanovenia, teda vedomosť majiteľa v čase podania napadnutej ochrannej známky o existencii práva inej osoby na zhodné alebo podobné označenie, vyhodnotil ako splnenú.

Druhou z podmienok, ktorá musí byť splnená na konštatovanie, že prihláška nebola podaná v dobrej viere, je zlý úmysel majiteľa, resp. nečestné konanie, ktoré nie je v súlade s poctivými obchodnými zvyklosťami pri jej podaní. S ohľadom na uvedené je potrebné konštatovať, že v posudzovanom prípade nečestný úmysel majiteľa pri podaní prihlášky

napadnutej ochrannej známky úrad videl v tom, že majiteľ napadnutej ochrannej známky požiadal o zápis označenia, ktoré v sebe zahŕňa celú staršiu ochrannú známku navrhovateľa aj napriek skutočnosti, že vedomosť o existencii a používaní takmer zhodného označenia na službách týkajúcich sa rovnakej oblasti ich pôsobenia bezpochyby musel mať. Zároveň majiteľ požiadal o zápis označenia pre služby, ktoré sa zhodujú so zapísanými službami pre staršiu ochrannú známku. Vzhľadom na to, že činnosť majiteľa aj navrhovateľa sa týka zhodnej oblasti pôsobenia (zhodné a podobné služby) a zároveň súčasťou napadnutej známky je celá staršia ochranná známka, ktorej prvky nie sú opisného charakteru, možno pokladať za vylúčené, aby napadnutá ochranná známka bola vytvorená samostatne a nezávisle.

Zistené skutočnosti tak viedli k jednoznačnému záveru, že služby chránené napadnutou ochrannou známkou sú v konkurenčnom vzťahu vo vzťahu k činnosti a k službám navrhovateľa poskytovaným pod označením podobným vo vysokej miere. Pokiaľ by teda majiteľ používal napadnutú ochrannú známku pre zapísané služby, mohlo by u relevantnej spotrebiteľskej verejnosti dochádzať k chybnému vyhodnoteniu pôvodu týchto služieb a subjektov, ktoré ich poskytujú, prípadne by sa mohol snažiť využiť pre seba známosť organizovanej zbierky pod označením „Biela pastelka“, ktoré dlhodobo na jej označovanie používa navrhovateľ. Po posúdení zistených skutočností možno konštatovať, že konanie majiteľa poukazuje na jeho zámer využiť známosť staršej ochrannej známky navrhovateľa vo svoj prospech a nesie zrejme znaky nečestného a špekulatívneho konania. Za podaním prihlášky napadnutej ochrannej známky je nutné vidieť snahu majiteľa privlastniť si označenie, ktoré pri svojej činnosti používal navrhovateľ a získať tak zvýhodnenie v jeho vlastný prospech.

Zlý úmysel majiteľa tak možno považovať za preukázaný, pričom nezáleží na tom, či majiteľ sám považoval svoje konanie za zlé. Konanie majiteľa nemožno kvalifikovať inak ako úmyselné konanie, cieľom ktorého bolo získať neoprávnenú výhodu pri ďalšom používaní označenia, ktoré používal dlhodobo iný subjekt. Majiteľ prihlášky napadnutej ochrannej známky si nemal bez súhlasu navrhovateľa prihlásiť označenie, ktoré je podobné vo vysokej miere so staršou ochrannou známkou navrhovateľa. Majiteľ sa k návrhu na vyhlásenie ochrannej známky za neplatnú nevyjadril a argumenty namietateľa nevrátil, svoje konanie nevysvetlil ani neospravedlnil.

Berúc do úvahy všetky uvedené skutočnosti, možno konštatovať, že bolo preukázané, že v zmysle známkovoprávnej praxe bolo konanie majiteľa konaním nečestným a navrhovateľ je osobou, ktorá je dotknutá na svojich právach prihláškou napadnutej ochrannej známky, ktorá nebola podaná v dobrej viere.

Úrad podľa § 35 ods. 3 zákona č. 506/2009 Z. z. o ochranných známkach v znení neskorších predpisov vyhlásil obrazovú ochrannú známku č. 252115 za neplatnú.

Rozhodnutie v plnom znení nájdete na <https://www.indprop.gov.sk/rozhodnutia/rozhodnutia.html>

Vypracovala: Mgr. Ingrid Lutringová

Rozhodnutie OZ 253486/I-12-2023 zo 14. 4. 2023**Decision OZ 253486/I-12-2023, 14. 4. 2023****ABSTRAKT**

Obrazová ochranná známka č. 253486 bola vyhlásená za neplatnú podľa § 35 ods. 3 v nadväznosti na § 7 písm. j) zákona č. 506/2009 Z. z. o ochranných známkach v znení neskorších predpisov na základe návrhu tretej osoby z dôvodu nie dobrej viery pri podaní prihlášky napadnutej ochrannej známky.

ABSTRACT

The figurative trademark No. 253486 was declared invalid pursuant to Article 35 (3) in connection in Article 7 (j) Act No. 506/2009 Coll. on Trade Marks as amended based on the proposal of a third party on the grounds that the contested trademark application was filed in bad faith.

Kľúčové slová

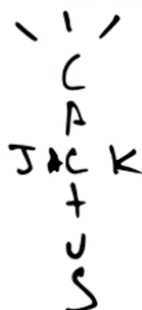
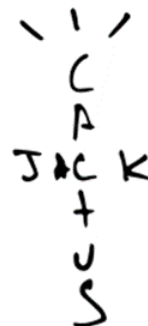
návrh na vyhlásenie ochrannej známky za neplatnú; nie dobrá/zlá viera, preukázanie zlej viery, vedomosť o používaní zhodného alebo podobného označenia, nečestný úmysel na strane prihlasovateľa; osoba dotknutá na svojich právach

Key words

invalidity proceedings; bad faith, proof of bad faith, knowledge of the use of an identical or similar sign, dishonest intention on the part of the applicant; person whose rights are infringed

Označenia navrhovateľa

Jordan Brand "Cactus Jack" Apparel (2019)

**Napadnutá ochranná známka
(OZ 253486)**

Návrh na vyhlásenie obrazovej ochrannej známky č. 253486 za neplatnú bol úradu podaný 3. 3. 2022. Návrh bol uplatnený podľa § 35 ods. 3 v nadväznosti na § 7 písm. j) zákona č. 506/2009 Z. z. o ochranných známkach v znení neskorších predpisov (ďalej zákon o ochranných známkach), ktorý sa týkal všetkých zapísaných tovarov v triede 25 medzinárodného triedenia tovarov a služieb. Navrhovateľ odôvodnil podaný návrh tým, že majiteľ napadnutej ochrannej známky požiadal o jej zápis pre tovary zhodné s tovarmi, na ktorých navrhovateľ svoje označenie používal už niekoľko rokov pred podaním prihlášky napadnutej ochrannej známky. Zároveň si prihlásil označenie, ktoré je zhodné s označením, ktoré používa navrhovateľ. Podľa navrhovateľa je tak zrejmé, že majiteľ napadnutej ochrannej známky sa snažil vytvoriť prepojenie medzi ním a navrhovateľom s úmyslom ťažiť z reputácie označenia „CACTUS JACK“, ktorú si toto označenie získalo a používaním a propagáciou. Navrhovateľ zdôraznil, že majiteľ napadnutej ochrannej známky v čase jej podania si musel byť vedomý, že obrazové označenie „CACTUS JACK“ používal

iný subjekt v súvislosti s tovarmi z triedy 25. Majiteľ napadnutej ochrannej známky vo vyjadrení k návrhu uviedol, že je vlastníkom obrazovej ochrannej známky „CACTUS JACK“ platnej na území Slovenskej republiky, pričom v čase podania prihlášky napadnutej ochrannej známky nebola registrovaná žiadna ochranná známka, ani nebola podaná prihláška ochrannej známky s označením „CACTUS JACK“ v Európe, ani EUIPO, ani WIPO.

Za rozhodujúce skutočnosti pre zistenie, či prihlasovateľ konal pri podaní prihlášky napadnutej ochrannej známky v zlej viere, je nutné považovať jednak objektívnu známosť (vedomosť) určitej skutočnosti a jednak subjektívny úmysel (zámer), pričom nie je nutné, aby osoba, ktorej konanie je posudzované, považovala svoj úmysel alebo konanie za zlé. Obidve zložky podmieňujúce existenciu zlej viery majiteľa, resp. prihlasovateľa, t. j. vedomosť a úmysel, musia byť prítomné súčasne, a ak čo i len jedna z nich absentuje, nemožno hovoriť o podaní prihlášky ochrannej známky v zlej viere.

Navrhovateľ predloženými dôkazmi preukázal vysokú popularitu Trávica Scotta a jeho pozoruhodný úspech ako rapera, hudobného producenta a módného návrhára, pričom z dôkazov bolo zrejmé, že jeho meno je spojené so značkou „CACTUS JACK“ vo vyhotovení zhodnom s napadnutou ochrannou známkou. Pred podaním prihlášky napadnutej ochrannej známky tak bol navrhovateľ známy nielen v hudobnej oblasti, ale bol známy aj v súvislosti s módnymi odevmi a obuvou, ktoré predával pod označením „CACTUS JACK“. Majiteľ napadnutej ochrannej známky tak musel mať vedomosť o existencii predmetného označenia, a to z preukázanej známosti značky „CACTUS JACK“ a jej tvorcu – hudobníka a producenta Trávica Scotta. Toto konštatovanie umocňuje aj skutočnosť, že majiteľ napadnutej ochrannej známky požiadal o zápis zhodného označenia pre tovary, ktoré sa zhodujú s tovarmi, ktoré poskytuje aj navrhovateľ, a preto je takmer vylúčené, aby majiteľ napadnutej ochrannej známky nemal vedomosť o existencii navrhovateľa a jeho označení.

Na základe uvedeného úrad prvú z podmienok uplatneného ustanovenia, teda vedomosť majiteľa v čase podania napadnutej ochrannej známky o existencii práva inej osoby na zhodné alebo podobné označenie, vyhodnotil ako splnenú.

Druhou z podmienok, ktorá musí byť splnená na konštatovanie, že prihláška nebola podaná v dobrej viere, je zlý úmysel prihlasovateľa/majiteľa, resp. nečestné konanie, ktoré nie je v súlade s poctivými obchodnými zvyklosťami pri jej podaní. V posudzovanom prípade možno konštatovať, že úmyslom majiteľa napadnutej ochrannej známky bola jeho snaha byť spájaný s povestou a známostou Trávica Scotta a jeho módnou značkou, a takéto konanie

nesplňa štandardy čestného obchodného správania. Podaním prihlášky napadnutej ochrannej známky sa majiteľ snažil uplatniť si nárok na označenie, ktoré mu nepatrí, a využiť slávu navrhovateľa. Posúdením dôkazov jednotlivu aj vo vzájomnej súvislosti bolo zistené, že v čase podania prihlášky napadnutej ochrannej známky bol už Travis Scott veľmi úspešný ako umelec a hudobný producent, spolupracoval s jedným z najväčších výrobcov športového oblečenia NIKE a zároveň predával aj svoj tovar pod svojím módnym logom. Podaním prihlášky napadnutej ochrannej známky chcel majiteľ ťažiť z už dosiahnutej známosti a úspešnosti označenia „CACTUS JACK“ a jeho pozitívneho vnímania spotrebiteľskou verejnosťou alebo inak poškodiť navrhovateľove obchodné záujmy či dokonca zabrániť navrhovateľovi podnikat' na trhu EÚ. Majiteľ nijakým spôsobom nevysvetlil ako alebo prečo sa mu podarilo „vytvoriť“ identickú kópiu obrazovej ochrannej známky navrhovateľa.

K tvrdeniu majiteľa napadnutej ochrannej známky „CACTUS JACK“ o tom, že v čase jej podania nemal navrhovateľ zapísanú ochrannú známku na území SK a ani EÚ, úrad uviedol, že poukazovanie na túto skutočnosť neospravedľuje jeho konanie pri podaní prihlášky napadnutej ochrannej známky, ktoré možno na základe všetkých uvedených argumentov vyhodnotiť ako konanie v rozpore s uznávanými princípmi etického správania alebo poctivými obchodnými a podnikateľskými zvyklosťami. Na konštatovanie nie dobrej viery nie je nevyhnutnou podmienkou, aby navrhovateľ bol majiteľom, prípad. prihlasovateľom nejakého konkrétneho práva, je postačujúce, že navrhovateľ má legitímne právo na označenie, ktorým je v tomto prípade označenie „CACTUS JACK“, ktoré, ako bolo preukázané, navrhovateľ používal minimálne od roku 2018, a to takým spôsobom, že sa stalo medzinárodne známym vďaka spojeniu s raperom Travisom Scottom.

So zreteľom na uvedené skutočnosti úrad dospel k záveru, že navrhovateľ relevantnými dôkazmi zdôvodnil a preukázal, že je osobou dotknutou na svojich právach prihláškou napadnutej ochrannej známky, ktorá nebola podaná v dobrej viere. Bolo preukázané, že majiteľ pri podaní prihlášky napadnutej ochrannej známky vedome konal v rozpore s uznávanými princípmi etického správania alebo poctivými obchodnými a podnikateľskými zvyklosťami.

Úrad podľa § 35 ods. 3 zákona č. 506/2009 Z. z. o ochranných známkach v znení neskorších predpisov vyhlásil obrazovú ochrannú známku č. 253486 za neplatnú.

Rozhodnutie v plnom znení nájdete na <https://www.indprop.gov.sk/rozhodnutia/rozhodnutia.html>

Vypracovala: Mgr. Ingrid Lutringová

Tlač a informácie

Súdny dvor Európskej únie

TLAČOVÉ KOMUNIKÉ č. 17/24

Luxemburg 25. januára 2024

Rozsudok Súdneho dvora vo veci C-334/22
Audi (Nosič emblému na mriežke chladiča)

Ochranná známka Európskej únie: výrobca automobilov môže zakázať používanie označenia zhodného alebo podobného ochrannej známke, ktorú vlastní pre náhradné diely.

Toto je prípad, keď náhradný diel obsahuje komponent určený na pripevnenie emblému výrobcu, ktorého tvar je podobný alebo zhodný s touto ochrannou známkou.

Výrobca automobilov Audi je majiteľom tejto obrazovej ochrannej známky Európskej únie:

registrovanej pre vozidlá, náhradné diely a automobilové príslušenstvo.

Táto ochranná známka sa reprodukuje a používa ako emblém spoločnosti Audi. Poľský obchodník ponúka na predaj prostredníctvom inzercie na svojej internetovej stránke neoriginálne mriežky chladiča upravené pre staré modely vozidiel Audi. Tieto mriežky chladiča obsahujú prvok, ktorý je tvarovo podobný alebo zhodný s touto ochrannou známkou a ktorý je určený na umiestnenie emblému Audi.

Spoločnosť Audi podniká právne kroky proti tomuto predajcovi. Tvrdí, že by sa mu malo zakázať uvádzať na trh neoriginálne mriežky chladiča nesúce označenie zhodné alebo podobné s ochrannou známkou AUDI. Poľský súd, ktorý sa zaoberá súvisiacou žalobou, chce vedieť, aký rozsah ochrany vyplýva z tejto ochrannej známky. Obrátil sa na Súdny dvor, aby určil, či uvádzanie náhradných dielov na automobily, ako sú predmetné mriežky chladiča, na trh predstavuje podľa práva EÚ¹ „používanie označenia v obchodnom styku“, ktoré môže narušiť funkcie ochrannej známky AUDI. Zároveň sa pýta, či majiteľ tejto ochrannej známky môže tretej osobe zakázať takéto používanie.

Súdny dvor vo svojom rozsudku **odpovedal kladne**. Predovšetkým zdôrazňuje, že ustanovenie o opravách (repair clause) existujúce v súvislosti s dizajnami sa neuplatňuje². Ďalej

uviedol, že v tomto prípade mriežky chladiča nepochádzajú od majiteľa ochrannej známky AUDI a boli uvedené na trh bez jeho súhlasu. Ale prvok určený na pripevnenie emblému Audi je do nich zabudovaný na účely uvádzania mriežok chladiča na trh treťou osobou. Je viditeľný pre verejnosť, ktorá si chce takýto náhradný diel kúpiť. To by mohlo predstavovať vecnú súvislosť **medzi predmetným náhradným dielom a majiteľom ochrannej známky AUDI**. V dôsledku toho môže takéto **používanie porušovať funkcie ochrannej známky, ktoré spočívajú najmä v zaručení pôvodu alebo kvality tovaru**.

Súdny dvor ponecháva na vnútroštátnom súde, aby určil, po prvé, či je predmetný prvok mriežky chladiča zhodný, alebo podobný s ochrannou známkou AUDI a po druhé, či je mriežka chladiča zhodná, alebo podobná s jedným alebo viacerými tovarmi, pre ktoré je táto ochranná známka zapísaná. Ak však vnútroštátny súd usúdi, že ochranná známka AUDI má v rámci EÚ dobré meno, jej majiteľ musí, za určitých podmienok, požívať zvýšenú ochranu. V takom prípade nie je dôležité, či sporné mriežky chladiča a tovary, pre ktoré je táto ochranná známka zapísaná, sú zhodné, podobné alebo rozdielne.

Súdny dvor tiež potvrdil, že ak je výber tvaru prvku určeného na pripevnenie emblému výrobcu automobilov vedený snahou uviesť na trh mriežku chladiča, ktorá sa čo najviac podobá originálnej mriežke chladiča, právo Únie neobmedzuje výlučné právo tohto výrobcu, majiteľa ochrannej známky, zakázať používanie zhodného alebo podobného označenia.³

POZNÁMKA: Návrh na začatie prejudiciálneho konania umožňuje súdom členských štátov, aby sa v sporoch, ktoré im boli predložené, obrátili na Súdny dvor s otázkami týkajúcimi sa výkladu práva Európskej únie alebo platnosti aktu Európskej únie. Súdny dvor nerozhoduje o samotnom spore. Je úlohou vnútroštátneho súdu rozhodnúť vec v súlade s rozhodnutím Súdneho dvora, ktoré je rovnako záväzné aj pre ostatné vnútroštátne súdy, pred ktorými sa rieši podobná otázka.

Neoficiálny dokument pre potreby médií, ktorý nie je pre Súdny dvor záväzný. Preložené zamestnancami úradu.
Úplné znenie rozsudku v anglickej verzii sa nachádza na internetovej stránke CURIA

1 **Nariadenie** Európskeho parlamentu a Rady EÚ 2017/1001 zo 14. júna 2017 o ochrannej známke Európskej únie.

2 Označenie chránené ako ochranná známka EÚ môže byť za určitých okolností chránené aj ako dizajn Spoločenstva. Takzvané „ustanovenie o opravách“ v **nariadení** Rady č. 6/2002 z 12. decembra 2001 o dizajnoch Spoločenstva stanovuje určité obmedzenia ochrany dizajnov. Podľa Súdneho dvora sa však toto ustanovenie uplatňuje bez toho, aby boli dotknuté ustanovenia práva EÚ týkajúce sa ochranných známk a neobsahuje žiadnu výnimku z práva ochranných známk EÚ.

3 Tento prípad nemožno stotožňovať s používaním ochrannej známky na označenie účelu výrobku ako príslušenstva alebo náhradného dielu.

Tlač a informácie

Súdny dvor Európskej únie

TLAČOVÉ KOMUNIKÉ č. 15/24

Luxemburg 24. januára 2024

Rozsudok Všeobecného súdu vo veci T-537/22

Delta Sport Handelskontor/EUIPO – Lego (stavebnicový blok z hračkárskej stavebnice)

Duševné vlastníctvo: Všeobecný súd Európskej únie potvrdil platnosť ochrany hračkárskeho bloku Lego.

Dánska spoločnosť Lego používa od roku 2010 ochranu dizajnu svojho hračkárskeho bloku (na obrázku) v rámci Európskej únie.

V roku 2019 Úrad Európskej únie pre duševné vlastníctvo (EUIPO) na základe návrhu nemeckej spoločnosti Delta Sport Handelskontor zrušil ochranu bloku Lego. EUIPO usúdil, že všetky vzhľadové znaky stavebnicového bloku Lego boli dané výlučne technickou funkciou výrobku, a to umožniť zostavenie a rozobratie s ostatnými blokmi hračkárskej stavebnice.

Všeobecný súd však v roku 2021 zrušil rozhodnutie EUIPO⁴. Následne EUIPO prijal nové rozhodnutie, ktorým zamietol návrh na vyhlásenie neplatnosti podaný spoločnosťou Delta Sport Handelskontor. Konštatoval, že zrušenie ochrany pre blok Lego nie je primerané, keďže sa na tento blok vzťahuje osobitná výnimka stanovená v práve EÚ, ktorá umožňuje ochranu stavebnicových (modulárnych) systémov⁵.

V roku 2022 podala spoločnosť Delta Sport Handelskontor na Všeobecný súd ďalšiu žalobu, ktorou žiadala, aby Všeobecný súd zrušil nové rozhodnutie EUIPO.

Všeobecný súd svojím rozsudkom z 24. januára 2024 túto žalobu zamietol.

Na základe svojej judikatúry a jej doplnenia konštatuje, že dizajn bude vyhlásený za neplatný len v prípade, ak sú všetky jeho znaky vylúčené z ochrany. V tomto prípade, keďže niektoré z argumentov spoločnosti Delta Sport

Handelskontor sa týkajú len jedného z viacerých znakov, ktoré EUIPO nadniesol, treba tieto argumenty považovať za neúčinné a z tohto dôvodu ich zamietnuť.

Všeobecný súd tiež konštatoval, že spoločnosť Delta Sport Handelskontor, ktorá v tejto súvislosti nesie dôkazné bremeno, nepredložila dôkazy, ktoré by mohli preukázať, že dizajn stavebnicového bloku Lego nespĺňa určité podmienky, ktoré sa vyžadujú na to, aby sa naň vzťahovala výnimka na ochranu stavebnicových systémov, a to novosť a osobitý charakter.

POZNÁMKA: Ochranné známky EÚ a vzory Spoločenstva sú platné na celom území Európskej únie. Ochranné známky EÚ koexistujú s národnými ochrannými známkami. Dizajny Spoločenstva koexistujú s národnými dizajnmi. Žiadosti o zápis ochranných známok EÚ a dizajnov Spoločenstva sa podávajú EUIPO. Proti jeho rozhodnutiam možno podať žalobu Všeobecnému súdu.

POZNÁMKA: Žaloba o neplatnosť smeruje k zrušeniu aktov inštitúcií Európskej únie, ktoré sú v rozpor s právom EÚ. Členské štáty, európske inštitúcie a jednotlivci môžu za určitých podmienok podať žalobu na zrušenie Súdnemu dvoru alebo Všeobecnému súdu. Ak je žaloba odôvodnená, akt bude zrušený. Dotknuté inštitúcie musia odstrániť právne vákuum vzniknuté zrušením aktu.

POZNÁMKA: Proti rozhodnutiu Všeobecného súdu možno podať odvolanie Súdnemu dvoru, ktoré sa obmedzuje len na právne otázky, a to do dvoch mesiacov a desiatich dní od oznámenia rozhodnutia. V odvolacom konaní sa nepokračuje, pokiaľ Súdny dvor najprv nerozhodne o jeho umožnení. V súlade s tým musí byť k odvolaniu pripojená žiadosť o povolenie konania o odvolaní, v ktorej sa uvedie otázka (otázky), ktorá (ktoré) je (sú) v odvolaní nastolená (nastolené) vo vzťahu k jednotnosti, konzistentnosti a vývoju práva EÚ.

Neoficiálny dokument pre potreby médií, ktorý nie je pre Všeobecný súd záväzný. Preložené zamestnancami úradu.
 Úplné znenie rozsudku v anglickej verzii sa nachádza na internetovej stránke CURIA.

4 Rozsudok z 24. marca 2021, Lego vs. EUIPO – Delta Sport Handelskontor (Stavebnicový blok z hračkárskej stavebnice), T-515/19 (pozri tiež tlačovú správu 48/21).

5 Nariadenie Rady (ES) č. 6/2002 z 12. decembra 2001 o dizajnoch Spoločenstva.

Tlač a informácie

Súdny dvor Európskej únie

TLAČOVÉ KOMUNIKÉ č. 165/23

Luxemburg 7. novembra 2023

Uznesenie druhej komory Všeobecného súdu vo veci T-299/22
Sattvica/EUIPO – Maradona a i. (DIEGO MARADONA)

Právna bitka o ochrannú známku DIEGO MARADONA: Všeobecný súd Európskej únie potvrdzuje rozhodnutie EUIPO zamietnuť zápis prevodu tejto ochrannej známky na argentínsku spoločnosť Sattvica.

Dokumenty predložené na podporu žiadosti o zápis prevodu neodôvodňujú prevod ochrannej známky na túto spoločnosť.

Sattvica je spoločnosť so sídlom v Buenos Aires (Argentína), ktorá patrí bývalému advokátovi futbalistu Diega Armanda Maradonu.

Maradona podal v júli 2001 Úradu Európskej únie pre duševné vlastníctvo (EUIPO) prihlášku slovného označenia DIEGO MARADONA ako ochrannej známky Európskej únie. Prihláška bola podaná pre viaceré výrobky osobnej hygieny a drogérie, ako aj pre odevy, obuv a pokrývky hlavy vrátane športového oblečenia a obuvi. Súčasťou prihlášky bola aj široká a rôznorodá škála služieb od reštauračných a hotelových služieb až po služby IT a správy autorských práv. Ochranná známka bola zapísaná v januári 2008.

Maradona zomrel v novembri 2020. Keďže Sattvica zastávala názor, že ochranná známka bola na ňu prevedená, požiadala EUIPO, aby tento prevod zapísal na základe dvoch dokumentov, ktoré jej vydal Maradona: povolenie na obchodné využívanie ochranných známk z 26. decembra 2015 a nedatovaná dohoda oprávňujúca používanie ochrannej známky. EUIPO zapísal prevod ochrannej známky do registra.

Maradonovi dediči následne nechali zápis prevodu ochrannej známky zneplatniť. V rozhodnutí z marca 2022 EUIPO konštatoval, že Sattvica nepredložila dôkazy o tom, že práva k ochrannej známke boli prevedené na nich.

Spoločnosť Sattvica podala na Všeobecný súd Európskej únie návrh na zrušenie tohto rozhodnutia EUIPO.

Všeobecný súd žalobu zamietol. Potvrdzuje posúdenie EUIPO: **dokumenty** predložené touto spoločnosťou **formálne neodôvodňujú prevod ochrannej známky na ňu** na základe zmluvy podpísanej medzi oboma účastníkmi konania (Sattvica a Maradona).

Keďže Maradona zomrel ešte pred podaním žiadosti o registráciu prevodu, spoločnosť Sattvica nemohla napraviť zistené nezrovnalosti. Navyše **nepredložila žiadne ďalšie dôkazy.**

UPOZORNENIE: Ochranné známky Únie a dizajny Spoločenstva sú platné v celej Európskej únii. Ochranné známky Únie existujú popri národných ochranných známkach. Dizajny Spoločenstva existujú popri národných dizajnoch.

Prihlášky ochranných známk Únie a dizajnov Spoločenstva sa podávajú EUIPO. Proti jeho rozhodnutiam možno podať žalobu Všeobecnému súdu.

UPOZORNENIE: Žalobou o neplatnosť sa možno domáhať zrušenia aktov inštitúcie Únie, ktoré sú v rozpore s právom Únie. Za určitých podmienok môžu členské štáty, európske inštitúcie a jednotlivci podať žalobu o neplatnosť Súdnemu dvoru alebo Všeobecnému súdu. Ak je žaloba dôvodná, akt sa zruší. Dotknutá inštitúcia je povinná vykonať nápravu, pokiaľ ide o prípadnú právnu medzeru, ktorá vznikla v dôsledku zrušeného aktu.

UPOZORNENIE: Odvolanie proti rozhodnutiu Všeobecného súdu obmedzujúce sa len na právne otázky možno podať Súdnemu dvoru v lehote dvoch mesiacov a desiatich dní od jeho doručenia. Na odvolanie sa uplatní postup predchádzajúceho prijatia. Na tento účel sa k nemu musí pripojiť žiadosť o prijatie odvolania, v ktorej sa vysvetlí, akú dôležitú otázku odvolanie vyvoláva, pokiaľ ide o jednotu, vnútorný súlad alebo vývoj práva Únie.

Neoficiálny dokument pre potreby médií, ktorý nezaväzuje
Všeobecný súd. Preložené zamestnancami úradu.

[Úplné znenie](#) uznesenia sa uverejňuje na internetovej stránke CURIA.

Z rozhodnutí centra ADR (doménové spory)

<facebook.sk>

Rozhodnutie 49/2023 z 21. júna 2023

SUMMARY

The Complainant requested the transfer of the domain name „facebook.sk“ from its Holder to itself on the ground of alleged infringement of its rights in the Protected Sign for which the trademarks „FACEBOOK“ are registered. The Holder registered the Domain without being authorised to do so by the Complainant and, after its registration, used the Domain only to redirect to the Complainant’s website. The expert found a prima facie case of the existence of the Protected Mark due to the existence of trademarks for the mark „FACEBOOK“ as well as the Complainant’s goodwill. The expert further found that the word mark „FACEBOOK“ was identical to the domain name „facebook.sk“. The proprietor has not established any of its rights or legitimate interests. In particular, the Complainant demonstrated a lack of good faith on the part of the Holder in that the Domain Name had not been properly used since it was registered, it had only been used to redirect to the Holder’s website. Given that all the conditions set out in the ADR Rules were met, the ADR Expert granted the application and ordered the transfer of the Domain Name to the Complainant.

Klíčové slová

zhodnosť označení; dobré meno; slovná ochranná známka; nedostatok dobrej viery; nevyužívanie domény; presmerovanie domény; blokácia domény; neexistencia práva alebo legitímneho záujmu; chránené označenie

Keywords

identity of signs, reputation; word mark; lack of good faith; non-use, redirection, blocking of a domain; absence of a right or legitimate interest; protected sign

Doména: <facebook.sk>

Číslo a dátum rozhodnutia: 49/2023, 21. jún 2023

Rozhodoval expert centra ADR¹: JUDr. Ľubomír Lukič

Citácia v iných rozhodnutiach: Doteraz necitované v iných rozhodnutiach

Citácia v literatúre: Doteraz necitované v literatúre

Odkaz na celé znenie rozhodnutia:

https://adr.eisionline.org/wp-content/uploads/2023/07/Facebook_Rozhodnutie_na-zverejnenie.pdf

Vybrané právne vety

„Expert je toho názoru, že sťažovateľ dostatočne preukázal, že chránené označenie „FACEBOOK“ má dobré meno na území Slovenskej republiky vo vzťahu k slovenskej verejnosti, ktorú je nutné považovať za relevantnú časť verejnosti v zmysle článku 3.8 Pravidiel ADR. Túto skutočnosť sťažovateľ nielen tvrdil, ale náležite preukázal. Preukázal ju jednak dĺžkou trvania ochrany chráneného označenia (od roku 2004 zahraničnými ochrannými známkami a od roku 2011 ochrannou známkou EÚ), dĺžkou používania chráneného označenia vo vzťahu k územiu Slovenskej republiky (od roku 2004), intenzitou poskytovania služieb sťažovateľom označených chráneným označením, ako aj dosahom

¹ Arbitrážne centrum pre alternatívne riešenie doménových sporov (centrum ADR) predstavuje zložku European Information Society Institute (EISI), ktorá s účinnosťou od 1. 9. 2017 zastrešuje a koordinuje činnosť expertov rozhodujúcich spory v doméne .sk podľa pravidiel ADR a rokovacieho poriadku. Užitočné odkazy: <https://adr.eisionline.org/sk/zakladne-dokumenty-adr/>, <https://adr.eisionline.org/sk/zoznam-expertov/>, <https://adr.eisionline.org/sk/faq-2/>.

na počet obyvateľov v SR využívajúcich dané služby (počet registrovaných užívateľov v SR prevyšuje 3 000 000) spolu s investíciami súvisiacimi s chráneným označením. Uvedené sťažovateľ preukázal pomocou rozsiahlych dôkazov, ako rôznych grafov, štatistík, článkov, správ či ekonomických ukazovateľov.“ (bod 102)

„Taktiež tvrdenia držiteľa odôvodňujúce registráciu domény „na hosting Facebook aplikácií pre FB stránky tak, aby URL adresy zodpovedali hlavnej doméne FB“ a „z dôvodu realizácie podnikateľského zámeru spracovania marketingového projektu práve pre spoločnosť Facebook“ nemožno považovať za ponuku tovaru alebo služieb v dobrej viere, keďže akékoľvek URL adresy (domény) využívajúce chránené označenie by boli vo svojej podstate skôr mätúce a užívatelia internetu by si mysleli, že takéto URL adresy (domény) sú spojené so sťažovateľom. Držiteľ nepredložil žiadny dôkaz o skutočnostiach, ktorými odôvodňuje registráciu domény. Z obrany držiteľa navyše vyplýva, že tieto dôvody registrácie domény časom pominuli, pôvodný zámer už odpadol a aktuálne nemá žiaden zámer, dôvod držby domény.“ (bod 117)

„Používanie domény držiteľom na presmerovanie na webovú stránku sťažovateľa nepredstavuje dobromyselnú ponuku tovaru alebo služieb alebo legitímne nekomerčné alebo spravodlivé použitie bez zámeru na účely komerčného zisku zavádzať spotrebiteľov alebo poškodiť chránené označenie sťažovateľa (porov. Allen & Overy LLP proti Can Kulah, WIPO číslo konania D2019-1147).“ (bod 118)

„Za jeden z relevantných faktorov pri posudzovaní aspektu dobrej viery možno považovať aj to, že držiteľ vedel alebo mohol vedieť, že tretia osoba používa zhodné alebo podobné označenie pre zhodné alebo podobné tovary/služby, čo by mohlo viesť k pravdepodobnosti zámeny (rozsudok Súdneho dvora EÚ vo veci C-529/07 Chocladenfabriken Lindt & Sprüngli z 11. júna 2009, bod 53). V prejednávanom prípade je nepochybné, že držiteľ vedel, že sťažovateľ používa zhodné alebo podobné označenie pre zhodné alebo podobné tovary/služby, čo by mohlo viesť k pravdepodobnosti zámeny, čo vyplýva zo skutočnosti, že od registrácie domény držiteľom existovalo presmerovanie na webovú stránku sťažovateľa. Expert je toho názoru, že držiteľ poznal chránené označenie od registrácie domény.“ (bod 128)

Zhrnutie a význam rozhodnutia

Sťažovateľ požiadal o prevod domény <facebook.sk> z jej držiteľa na seba z dôvodu tvrdeného zásahu do svojich práv k chránenému označeniu, na ktoré sú registrované ochranné známky „FACEBOOK“. Držiteľ si doménu registroval bez toho, aby ho na to sťažovateľ oprávnil a po jej registrácii doménu využíval iba na presmerovanie na webovú stránku sťažovateľa. Expert skonštatoval preukázanie existencie chráneného označenia z dôvodu existencie ochranných známok k označeniu „FACEBOOK“, ako aj dobrého mena sťažovateľa. Expert ďalej konštatoval zhodnosť slovnej ochrannej známky „FACEBOOK“ s doménou <facebook.sk>. Držiteľ nepreukázal žiadne svoje právo ani legitímny záujem. Sťažovateľ preukázal nedostatok dobrej viery držiteľa najmä tým, že doména nebola riadne používaná od jej registrácie, slúžila iba na presmerovanie na webovú stránku držiteľa. Vzhľadom na splnenie všetkých podmienok stanovených v Pravidlách ADR expert vyhovel návrhu a nariadil prevod domény na sťažovateľa.

Spor o doménu <facebook.sk> predstavuje typický prípad cybersquattingu, kedy je doména obsadená so špekulatívnym úmyslom získať z jej následného prevodu či používania nejakú výhodu či profit, a to na úkor majiteľa chráneného označenia – ochrannej známky s dobrým menom. S poukazom na pokus o obranu držiteľa v tomto spore je potrebné podčiarknuť, že bez súhlasu alebo proti vôli majiteľa ochrannej známky s dobrým menom nie je možné realizovať žiadny marketingový alebo iný obchodný projekt postavený na zhodnej doméne, a to ani v prípade, ak by to malo byť na prospech majiteľa dotknutej ochrannej známky. V slovenskom súkromnom práve poznáme napr. inštitút zmluvy v prospech tretej osoby (§ 50 Občianskeho zákonníka), ktorej účinky v tomto smere sú viazané na jej súhlas. Ak tretia osoba súhlas nedá alebo ho odoprie, zmluvné strany sa nemôžu dovolávať „dobrých úmyslov“ a vyvodzovať z toho pre seba akékoľvek výhody. A navyše, doménu nie je možné udržať fabuláciou a konštruovaním rôznych „projektov“ alebo „zámerov“. Hovoríme tu o skutkovom stave, ktorý musí byť hodnoverne preukázaný predloženými dôkazmi. V opačnom prípade je doména pre držiteľa stratená.

<biontech.sk>**Rozhodnutie 48/2023 z 15. mája 2023****SUMMARY**

The Complainant requested the transfer of the domain „biontech.sk“ from its Holder to itself due to the alleged interference with its rights to the protected sign for which the trademarks „BIONTECH“ are registered. The Holder registered the domain without being authorised to do so by the Complainant and did not use the domain after its registration and in an email communication demanded the sum of 750.000,- € for the transfer of the Domain to the Complainant. The Expert concluded that the existence of the protected sign was established due to the existence of trademarks for the sign „BIONTECH“. The Expert further found that the marks „BIONTECH“ were identical to the domain „biontech.sk“. The Complainant demonstrated the lack of good faith of the Holder, in particular, that the Domain has not been used at all since its registration (which is a period of more than 2 years) and, moreover, it was registered for the purpose of making an unjustified profit from the sale of the Domain to the Complainant at an unreasonably high price. Given that all the conditions set out in the ADR Rules were met, the Expert granted the application and ordered the transfer of the Domain to the Complainant.

Kľúčové slová

zhodnosť označení; slovná a obrazová/kombinovaná ochranná známka; nedostatok dobrej viery; registrácia na účely predaja; nevyužívanie domény; blokácia domény; neexistencia práva alebo legitímneho záujmu; chránené označenie

Keywords

identity of signs, word and figurative/combined trade mark; lack of good faith; registration for sale; non-use of domain; blocking of domain; lack of right or legitimate interest; protected sign

Doména: <biontech.sk>

Číslo a dátum rozhodnutia: 48/2023, 15. máj 2023

Rozhodoval expert centra ADR¹: JUDr. Ľubomír Lukič

Citácia v iných rozhodnutiach: Doteraz necitované v iných rozhodnutiach

Citácia v literatúre: Doteraz necitované v literatúre

Odkaz na celé znenie rozhodnutia:

https://adr.eisionline.org/wp-content/uploads/2023/06/Biontech_Rozhodnutie.pdf

Vybrané právne vety

„Sťažovateľ vo svojom návrhu uviedol, že v dôsledku vývoja „Pfizer/BioNTech vakcíny proti COVID-19“ sa sťažovateľ a ochranné známky BIONTECH dostali do záujmu médií po celom svete a do širokého povedomia verejnosti. Zároveň sťažovateľ uviedol, že intenzívna prítomnosť

sťažovateľa a ochranných známk BIONTECH v médiách ilustruje napr. skutočnosť, že v priebehu roku 2020 (t. j. v roku bezprostredne predchádzajúcom registráciu sporného doménového mena) vyšli na webových stránkach www.sme.sk desiatky článkov spomínajúcich sťažovateľa a ochranné známky BIONTECH.“ (bod 9)

„Sťažovateľ zároveň v návrhu poukazuje na to, že v dôsledku uvedenej intenzívnej prítomnosti (opísanej v bode 9) sťažovateľa a ochranných známk BIONTECH v médiách a významného podávania „Pfizer/BioNTech vakcíny proti COVID-19“ pacientom v Európskej únii získali ochranné známky BIONTECH zvýšenú rozlišovaciu spôsobilosť a dobré meno. Sťažovateľ v návrhu poukázal na to, že existencia dobrého mena či širokej známosti ochranných známk BIONTECH bola uznaná v niekoľkých rozhodnutiach vo veciach doménových sporov vrátane rozhodnutie Arbitrážneho a mediálneho centra pri Svetovej organizácii duševného vlastníctva č. D2022-3413 (biontech.asia a biontech.tv), D2022-4905 (biontech. bayern a biontech. technológia) a DEU2022-0035 (biontechpharma.eu).“ (bod 10)

„Sťažovateľ ďalej vo svojom návrhu uviedol, že ako vyplýva z informácií uvedených v Centrálnom registri domén druhej.urovne.sk (ďalej centrálny register domén) a z listu

1 Arbitrážne centrum pre alternatívne riešenie doménových sporov (centrum ADR) predstavuje zložku European Information Society Institute (EISI), ktorá s účinnosťou od 1. 9. 2017 zastrešuje a koordinuje činnosť expertov rozhodujúcich spory v doméne .sk podľa pravidiel ADR a rokovacieho poriadku. Užitočné odkazy: <https://adr.eisionline.org/sk/zakladne-dokumenty-adr/>, <https://adr.eisionline.org/sk/zoznam-expertov/>, <https://adr.eisionline.org/sk/faq-2/>

spoločnosti SK-NIC z 23. 2. 2023, je držiteľom sporného doménového mena (biontech.sk), a teda držiteľom spoločnosť EPDR, s. r. o., IČO: 50 100 432, so sídlom Topolová 3, 917 05 Trnava, Slovensko, ktorá je v centrálnom registri domén vedená pod kontaktom „WS-107610“. Ďalej uviedol, že sporné doménové meno je registrované od 7. 1. 2021 s tým, že určeným registrátorom je spoločnosť WebSupport, s. r. o., a dátumy práva prednosti ochranných známk BIONTECH teda predchádzajú dátumu registrácie sporného doménového mena s tým, že dátum práva prednosti slovnej ochrannej známky Európskej únie č. 008964447 „BIONTECH“ predchádza dátumu registrácie sporného doménového mena o viac ako 10 rokov.“ (bod 12)

„Z komunikácie medzi sťažovateľom a držiteľom má taktiež expert za preukázané, že bola naplnená skutková podstata v zmysle čl. 3.4.1 Pravidiel ADR, a teda že doménu držiteľ registroval predovšetkým na účely predaja, keďže ju ponúkal sťažovateľovi za cenu 750 000,- €, ktorá zjavne predstavuje protihodnotu, ktorá presahuje výšku odôvodnených nákladov držiteľa na jej registráciu a udržiavanie, a to v spojení so skutočnosťou, že držiteľ po celý čas od registrácie doménu nijako nevyužíval.“ (bod 60)

Zhrnutie a význam rozhodnutia

Sťažovateľ požiadal o prevod domény <biontech.sk> z jej držiteľa na seba z dôvodu tvrdeného zásahu do svojich práv k chránenému označeniu, na ktoré sú registrované ochranné známky „BIONTECH“. Držiteľ si doménu registroval bez toho, aby ho na to sťažovateľ oprávnil a po jej registrácii doménu nijakým spôsobom nevyužíval a v emailovej komunikácii žiadal za prevod domény na sťažovateľa sumu 750 000,- €. Expert skonštatoval preukázanie existencie chráneného označenia z dôvodu existencie ochranných známk k označeniu „BIONTECH“. Expert ďalej konštatoval zhodnosť ochranných známk „BIONTECH“ s doménou „biontech.sk“. Sťažovateľ preukázal nedostatok

dobrej viery držiteľa najmä tým, že doména nebola vôbec využívaná od jej registrácia (čo je obdobie dlhšie ako dva roky) a navyše bola zaregistrovaná na účely dosiahnutia neoprávneného zisku z predaja domény sťažovateľovi za neprimerane vysokú cenu. Vzhľadom na splnenie všetkých podmienok stanovených v Pravidlách ADR expert vyhovel návrhu a nariadil prevod domény na sťažovateľa.

Opäť tu máme prípad cybersquattingu, tzn. obsadenia domény na úkor známej značky s vidinou budúceho zisku. Držiteľ za doménu <biontech.sk> požadoval závažnú sumu 750 000,- eur. Na porovnanie, v roku 2023 bola predaná doména <AI.com> za 11 miliónov dolárov, doména <Help.com> za 3 milióny dolárov, doména <Max.com> za 1,8 milióna dolárov, doména <Hurt.com> za 1,5 milióna dolárov a doména <You.ai> za 700 000 dolárov, čo tvorí päťicu globálne najdrahších domén zobchodovaných v roku 2023. Transakcia domény <biontech.sk> by sa teda minulý rok stala štvrtou najhodnotnejšou v celosvetovom hľadisku. Každý však môže vnímať základný rozdiel: žiadna z top 5 najhodnotnejších domén nie je sama osebe značkou, ale „len“ všeobecným – generickým pojmom. Neexistuje tak právny nárok žiadneho majiteľa ochrannej známky voči šikovným držiteľom takýchto domén, ktorých hodnota nie je viazaná na hodnotu nejakej značky, ale vyplýva z doménového registračného princípu „first-come, first-serve“ a z naplnenia pojmu „vzácnosť“ v ekonomickom zmysle. Inými slovami, kým je všeobecný pojem (slovo) len v slovníku, nemá žiadnu ekonomickú hodnotu. Len čo sa však stane doménou druhej úrovne (tzn. „pred bodkou“), ideálne v rámci niektorej z globálnych generických Top-Level-Domain (tzn. „za bodkou“. napr. .com, .ai), stáva sa potenciálne vysokohodnotným nehmotným majetkom. Ešte raz však upozorňujeme, že táto logika neplatí pre také domény, ktoré sú zhodné alebo podobné so známymi značkami.

**OLOMOUCKÉ
PRÁVNICKÉ
DNY**

23.-24. května 2024

XVII. ročník mezinárodní vědecké konference

Právnická fakulta

Správy z ÚPV SR

Úrad priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky v roku 2023

V roku 2023 sa Úrad priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky (ÚPV SR) vyznačoval niekoľkými výnimočnými udalosťami. Úrad oslávil 30. výročie od založenia, pričom za 30 rokov pôsobenia na Slovensku udelil 114 000 priemyselných práv.

ÚPV SR získal ocenenie v Národnej cene Slovenskej republiky za kvalitu a spoločenskú zodpovednosť za rok 2023 ako ocenený finalista. Hodnotiaci správa vyzdvihla plusy a výnimočné princípy, ktoré ako ústredný orgán štátnej správy poskytuje klientom – odborná agenda, proklientský prístup, poskytovanie doplnkových služieb nad rámec zákona, rozšírená vízia úradu, spracovanie stratégie generačnej obmeny a starostlivosť o zamestnancov, inšpirácia zahraničnými partnermi a rozširovanie medzinárodnej spolupráce a čoraz aktívnejšia spolupráca s akademickou obcou. Medzi výrazné silné stránky patrí zameranie sa na občana, orientácia na výsledky, stálosť cieľov, rozvoj a zapojenie zamestnancov a spoločenská zodpovednosť. Vyzdvihnutá bola príprava Národnej stratégie duševného vlastníctva, posun od registračného úradu k inovačnej autorite, zavedenie nových služieb pre klientov, využívanie rôznych spôsobov komunikácie s klientmi, ale aj zlepšenie pracovnej klímy či zamestnanecké benefity.

V roku 2023 pokračoval ÚPV SR v osvetových aktivitách pre verejnosť a rozšíril svoju činnosť prostredníctvom zrýchleného postupu zápisu (Fast Track) pre priemyselné práva, založenia akadémie duševného vlastníctva, predbežných patentových prihlášok pre univerzity, auditu duševného vlastníctva pre malé a stredné podniky a organizovania rôznych podujatí.

Na webovej stránke bola zverejnená slovenská verzia Medzinárodného patentového triedenia platného od 1. 1. 2024. Slovenský preklad bol opäť sprístupnený verejnosti ako celosvetovo prvý preklad triedníka do národného jazyka.

V novembri boli vo vestníku úradu zverejnené štyri žiadosti o zápis zemepisných označení podľa práva EÚ – Muránske buchty, Brhlovské podlievané buchty, Spišský šípkový lekvár, Tôčky (zrejúci syr). ÚPV začal v spolupráci s RTVS v decembri 2023 sériu reportáží o produktoch s chráneným označením pôvodu a zemepisným označením v relácii Farmárska revue.

Od 1. októbra bola spustená služba IP Scan. Do konca minulého roka prejavilo záujem o službu až 12 malých

a stredných podnikov a využilo možnosť financovania služby cez Fond EUIPO pre MSP.

V minulom roku zaznamenal Úrad priemyselného vlastníctva SR nárast počtu prihlášok takmer pri všetkých priemyselných právach. Patentové prihlášky zaznamenali 24,8 % nárast, prihlášky úžitkových vzorov takmer 18 % nárast a prihlášky ochranných známok takmer 10 % nárast. Jediná oblasť priemyselných práva, ktorá v roku 2023 stagnovala, boli dizajny.

Možno konštatovať, že Úrad priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky v roku 2023 nielen slávil historické jubileum, ale pokračoval aj v dosahovaní výnimočných úspechov a v posilnení svojej pozície v oblasti ochrany duševného vlastníctva vzhľadom na odbornú komunitu aj širšiu verejnosť.

Zdroj: Novinky zo sveta duševného vlastníctva IV. 2023, Prehľad podaných prihlášok priemyselných práv Úradu priemyselného vlastníctva SR v roku 2023

ÚPV SR zapojil Bardejov do projektu Autentické mesto – Bardejov, originálne mesto, výnimoční ľudia

Mesto Bardejov, Úrad priemyselného vlastníctva SR a Finančná správa SR podpísali 12. 3. 2024 v obradnej sieni Mestského úradu Bardejova memorandum o spolupráci na medzinárodnom projekte Autentické mesto. Autorom projektu je Úrad Európskej únie pre duševné vlastníctvo (EUIPO) a v roku 2021 sa pilotným slovenským autentickým mestom stala Banská Bystrica. Podpisom memoranda sa Bardejov pripojil k ďalším trinástim mestám, medzi ktoré patrí napríklad už spomínaná Banská Bystrica, Madrid, Lisabon, Mykonos či Sofia. Cieľom projektu je zvýšiť povedomie o hodnote duševného vlastníctva a škodách spôsobených falošnými výrobkami.

Mesto Bardejov nepochybne patrí k výnimočným a autentickým mestám nielen na Slovensku, ale aj v celej Európe. Bohatá história Bardejova je spojená s kúpeľníctvom a historické jadro mesta je zapísané v kultúrnom a národnom dedičstve UNESCO. Mimoriadnu pozornosť si však zaslúži napríklad aj Bardejovský med, ktorý je aktuálne najlepším medom na svete a žne úspechy na každej medzinárodnej súťaži.

V rámci projektu Autentické mesto sa Úrad priemyselného vlastníctva SR bude v priebehu roka 2024 podieľať na mnohých ďalších vzdelávacích a školiacich aktivitách, súvisiacich s oblasťou duševného vlastníctva a jeho osvetou v regióne mesta Bardejov.

Bardejov

Originálne mesto, výnimoční ľudia

AUTHENTICITY

Autentickosť je večná

ÚRAD
PRIEMYSELNÉHO VLASTNÍCTVA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

MESTO BARDEJOV

EUIPO
ÚRAD EURÓPSKEJ ÚNIE
PRE DUŠEVNÉ VLASTNÍCTVO

Správy z WIPO

Nové vydanie Knihy zelených technológií

Svetová organizácia duševného vlastníctva (WIPO) vydala koncom roka 2023 druhé vydanie Knihy zelených technológií. Publikácia, dostupná v šiestich jazykoch, sa venuje úsiliu zmierniť dopady klimatických zmien a zdôrazňuje významné inovácie v kľúčových odvetviach, ako sú priemysel, poľnohospodárstvo, využívanie pôdy a urbanizácia.

Kľúčové zistenia Knihy zelených technológií:

1. Väčšina technológií zameraná na zmiernenie emisií do roku 2030 je už dostupná. Prílišné sústredenie sa na budúce prelomové technológie by mohlo viesť k zmeškaniu príležitosti investovať do existujúcich riešení.
2. Závislosť od fosílnych palív bráni účinnosti technológií v oblasti klímy. Krajiny závislé od fosílnych palív na výrobu elektriny čelia výzvam pri udržateľnom zavádzaní technológií založených na elektrine, ako sú elektrické vozidlá, tepelné čerpadlá a zelený vodík. Postupné vyradovanie fosílnych palív je predpokladom úspechu mnohých zelených technológií.
3. Úspešné zavádzanie technológií v klimatickej oblasti závisí od pochopenia potrieb užívateľov. To si vyžaduje široký participatívny prístup, ktorý pri vývoji a zavádzaní zelených technológií zhromažďuje názory viacerých zainteresovaných strán vrátane poľnohospodárov, mládeže, lokálneho obyvateľstva, žien a iných skupín.
4. Zvolenie technológie by malo byť starostlivo zvážené, pretože pomalé prijímanie zelených technológií a ich potenciálne využitie zvyšuje riziko investičných aktív, najmä v kontexte rýchlorastúcich miest, ktoré implementujú dlhodobú infraštruktúru vrátane budov, priemyselných aktív a cestných sietí, a preto je dôležité dôkladne posúdiť výber technológie s ohľadom na dopady v budúcnosti.

5. Súčasné snahy odstrániť emisie CO₂ v ťažko dekarbonizovateľných odvetviach, ako je napríklad výroba ocele a cementu, sa sústreďujú hlavne na zníženie uhlíkových emisií. Vynárajú sa už ale aj ďalšie príležitosti na zníženie emisií, ktoré zatiaľ zostávajú neprebádané. Je dôležité venovať pozornosť aj ďalšiemu výskumu a vývoju zelených technológií v týchto odvetviach.

6. Zmeny v poľnohospodárskych postupoch môžu významne prispieť k zníženiu emisií. Technológie, ako voľne dostupné satelitné snímky s vysokým rozlíšením, môžu podporovať udržateľné metódy, ale ich rozšírenie závisí od toho, či sú ekonomicky životaschopné a či dostávajú politickú podporu.

7. Rozmiestňovanie zelených technológií vo svete je nevyvážené, pričom len niekoľko krajín hrá kľúčovú úlohu. Na posilnenie postavenia rozvojových krajín v oblasti vývoja a adopcie zelených technológií je nevyhnutné zvýšiť úsilie v spolupráci a transfere technológií.

8. Inovácie sú nevyhnutné. Súčasné zelené technológie sú často drahé a v mnohých oblastiach nedostupné. Kľúčovým faktorom je prispôbenie týchto technológií na lokálnej úrovni, spoločný vývoj nových riešení a podpora a uznanie miestnych vynálezov, inovácií a technológií.

9. Práva duševného vlastníctva sú základným kameňom dobre fungujúcich inovačných ekosystémov, ako aj transferu technológií. Široká paleta zelených technológií sa vyvíja v dôsledku efektívnych inovačných ekosystémov.

Hoci sa svet nachádza v stave klimatickej núdze, Kniha zelených technológií hovorí o tom, že až 80 % technológií, ktoré potrebujeme na dosiahnutie cieľov v oblasti klímy do roku 2023, je už na trhu a mnohé ďalšie vznikajú. Publikácia zdôrazňuje, že v boji proti klimatickým zmenám je nevyhnutné rýchlo vyvinúť a rozšíriť ďalšie technológie, ktoré budú účinne riešiť nielen ponuku, ale aj dopyt po zdrojoch. Zmeny v investíciách, zásadách a v správaní sú nevyhnutné, pričom technológia a inovácie majú najväčší potenciál pre posun v systémovej transformácii.

Viac informácií je dostupných [na webovej stránke WIPO](#).

Zdroj: WIPO 2023

Správy z EPO

Patenty a inovácie v boji proti rakovine

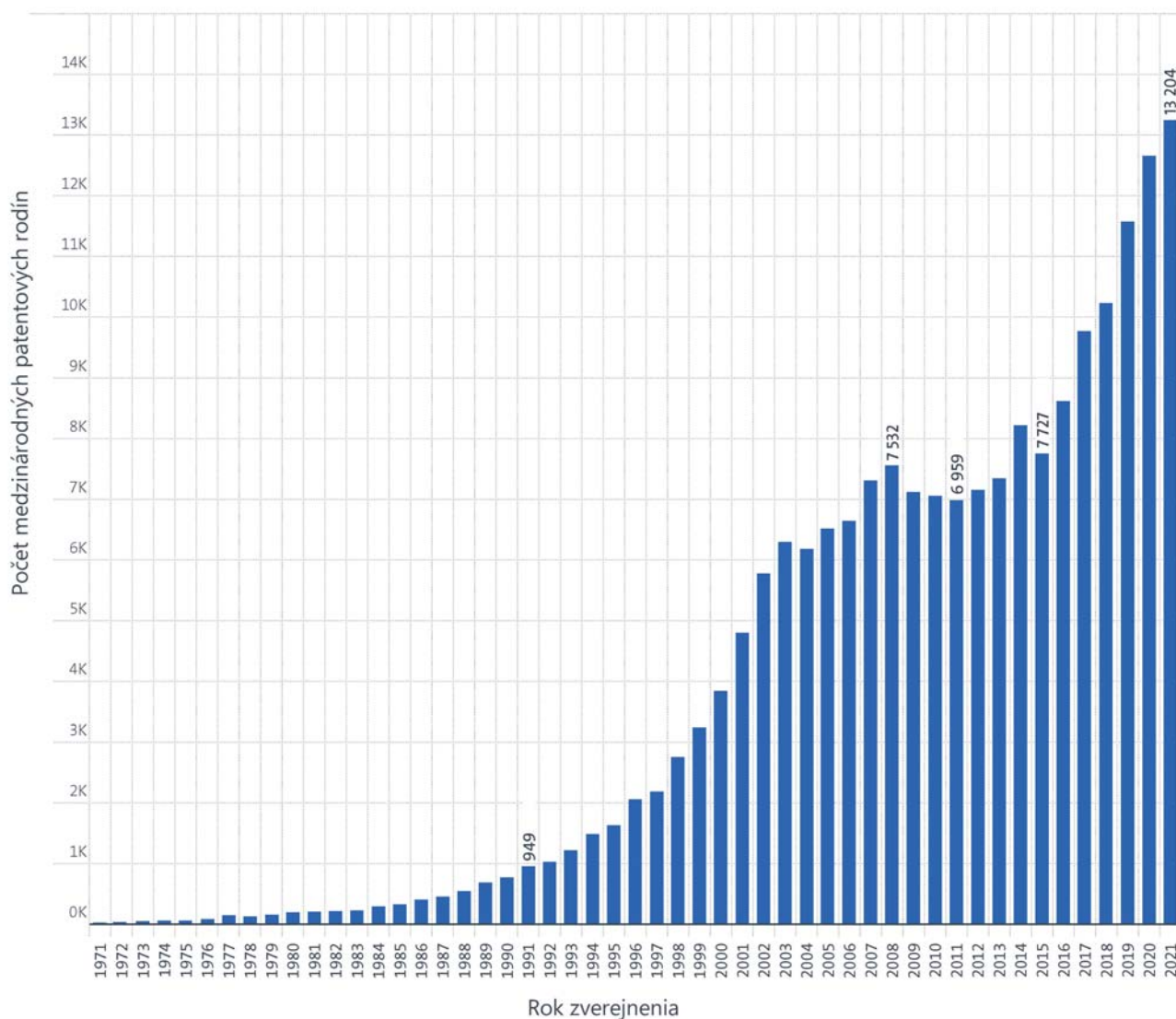
Štúdia Európskeho patentového úradu (EPÚ), zverejnená vo februári 2024, s názvom *Patenty a inovácie v boji proti rakovine* odhaľuje, že medzi rokmi 2015 a 2021 počet vynálezov v oblasti boja proti rakovine vzrástol o imponujúce 70 % (merané počtom medzinárodných patentových rodín, z angl. názvu IPFs – International patent families¹).

Od 70. rokov minulého storočia až do začiatku roku 2000 sa zaznamenal výrazný nárast počtu medzinárodných

patentových rodín v technológiách súvisiacich s bojom proti rakovine (pozri obrázok). V roku 1971 ich bolo menej ako päťdesiat, do roku 1992 sa tento počet zvýšil na viac ako tisíc a o desať rokov na takmer 6 000 medzinárodných patentových rodín. Následne sa tempo rastu spomalilo a okolo roku 2010 sa počet medzinárodných patentových rodín pohyboval medzi 6 500 a 7 500. Údaje za posledné roky však ukazujú výrazný nárast inovácií súvisiacich s bojom proti rakovine. V období od 2015 do 2021 došlo k rapídному ročnému nárastu počtu patentov, pričom tento trend vyvrcholil v roku 2021, kedy nárast medzinárodných patentových rodín zaznamenal najvyšší počet – viac ako 13 000.

Štúdia identifikuje Spojené štáty ako vedúceho lídra v tejto oblasti, vzhľadom na to, že takmer 50 % všetkých

Vývoj medzinárodných patentových rodín vo všetkých technológiách súvisiacich s rakovinou (1972 – 2021)

Zdroj: Štúdia EPÚ

1 Patentová rodina (alebo skupina patentov) je súbor patentových prihlášok, ktoré sa týkajú rovnakého alebo podobného technického obsahu. Prihlášky v rodine (skupine) sú navzájom prepojené prostredníctvom prednostných nárokov.

medzinárodných patentových rodín pripadá práve na USA (pozn. medzi rokmi 2002 a 2021). Druhú najsilnejšiu pozíciu si drží Európska únia s 18 % podielom, potom nasleduje Japonsko s 9 %. V posledných rokoch sa na dynamickom raste počtu medzinárodných patentových rodín súvisiacich s technológiami v boji proti rakovine podieľali aj prihlasovatelia z Číny. V roku 2021 predbehli Európsku úniu o viac ako 2 000 medzinárodných patentových rodín, čím si v poslednom analyzovanom roku zabezpečili pozíciu druhého najväčšieho prispievateľa k inováciám súvisiacim s bojom proti rakovine na celom svete.

V rámci Európy si Nemecko udržalo pozíciu vedúcej krajiny pôvodu v inováciách v tejto oblasti, pričom Spojené kráľovstvo, Francúzsko, Švajčiarsko a Holandsko preukázali tiež výrazný pokrok.

Štúdia tiež zaznamenáva, že za posledných päťdesiat rokov bolo sprístupnených viac ako 140 000 vynálezov určených na boj proti rakovine. Rast inovácií má žiaduci charakter, čo je kľúčové vzhľadom na predpokladaný nárast diagnostikovaných prípadov rakoviny v Európskej únii. Podľa Európskeho informačného systému o rakovine sa predpokladá, že až 31 % mužov a 25 % žien v Európskej únii bude čeliť diagnostike rakoviny pred dosiahnutím veku 75 rokov. Vzhľadom na tento desivý predpoklad je dôležité, aby vývoj nových technológií a inovácií bol naďalej podporovaný zo strany výskumníkov aj zo strany investorov.

Štúdia upozorňuje aj na iniciatívy Európskeho patentového úradu. Z pohľadu jeho činnosti je zaujímavá informácia o jednoduchšom prístupe k technickým informáciám získavaným z patentových dokumentov najmä vďaka bezplatnej platforme s názvom Technológie bojujúce proti rakovine (z angl. názvu Technologies combating cancer), vďaka ktorej môžu výskumníci a analytici efektívne preskúmať rozmanité údaje v oblasti boja proti rakovine. Ide o štvrtú takúto platformu od Európskeho patentového úradu po platformách týkajúcich sa koronavírusu, technológií na výrobu čistej energie a hasenia požiarov.

S cieľom pomôcť pri vývoji a komercializácii nových technológií v boji proti rakovine EPÚ tiež aktualizuje svoj bezplatný nástroj špičkový vyhľadávač technológií (z angl. Deep Tech Finder), ktorý mapuje takmer 8 000 startupov z celej Európy s patentovými prihláškami.

Celá štúdia je dostupná na webovej stránke EPÚ.

Zdroj: EPÚ 2024

Espacenet: globálna databáza patentových dokumentov

Európsky patentový úrad (EPÚ) informoval verejnosť, že jeho globálna databáza Espacenet aktuálne poskytuje viac ako 150 miliónov patentových dokumentov z celého sveta, čím sa stáva najväčším voľne dostupným zdrojom patentových informácií. Dokumenty obsahujú komplexné údaje o vynálezoch a technickom vývoji, zhromaždené celosvetovo od viac ako sto patentových autorít.

Databáza Espacenet, verejne dostupná od roku 1999, bola zosúladená s najsofistikovanejším systémom patentového triedenia, vyvinutým v spolupráci s USPTO a ďalšími partnermi.

S dennými aktualizáciami Espacenet umožňuje všetkým používateľom sledovať vývoj nových technológií, nájsť riešenia technických problémov a porozumieť najnovším trendom na technologických trhoch. Databáza je cenným nástrojom pre vynálezcov, vedcov, výskumníkov a inžinierov, umožňujúc im vyhnúť sa duplicitne práce.

Každý rok sa celosvetovo patentovým úradom podá okolo 3,5 milióna prihlášok. Kľúčovým prvkom udržateľnosti patentového systému a spoločnosti vôbec je demokratizácia neustáleho nárastu technických informácií, čo zahŕňa nielen zabezpečenie ich dostupnosti, ale aj ľahkej navigácie, zrozumiteľnosti a prehľadnosti.

Zdroj: EPÚ 2024

2 Úrad pre patenty a ochranné známky Spojených štátov amerických (The United States Patent and Trademark Office).

Správy z EUIPO

Zemepisné označenie pre remeselné a priemyselné výrobky v EÚ

V novembri minulého roku nadobudlo účinnosť nové [nariadenie EÚ o ochrane zemepisného označenia remeselných a priemyselných výrobkov](#). Na základe tohto nariadenia budú môcť remeselníci a výrobcovia týchto produktov podávať žiadosti o ochranu zemepisných označení od 1. decembra 2025.

Nariadenie bolo jedným z kľúčových návrhov v rámci [akčného plánu duševného vlastníctva](#) prijatého už v novembri 2020, v ktorom Európska komisia prvýkrát oznámila, že zväzí uskutočniteľnosť systému ochrany zemepisných označení pre remeselné a priemyselné výrobky na úrovni EÚ.

Vytvorenie ochrany zemepisného označenia pre remeselné a priemyselné výrobky vyplňa značnú medzeru v ochrane duševného vlastníctva v Európe. Výrobcom umožní zasiahnuť proti nezákonnej výrobe alebo marketingu výrobkov s chránenými názvami a spotrebiteľom poskytne istotu, že kupujú pravé výrobky. Po implementácii bude nová iniciatíva zemepisných označení významným impulzom pre výrobcov remeselných a priemyselných výrobkov. Rovnako ako v prípade systému zemepisného označenia budú môcť výrobcovia pre poľnohospodárske výrobky používať oficiálny symbol „chránené zemepisné označenie“ na označenie, že výrobok je v súlade so špecifikáciami príslušného výrobku. To umožní lepšie zviditeľnenie zemepisného pôvodu výrobku a výrobných techník. Nové nariadenie sa zameriava najmä na výrobcov vo vidieckych oblastiach, na mikropodniky a malé a stredné podniky a poskytuje stimul na investovanie do nových produktov, na rozvíjanie tradičných zručností a na prilákanie cestovného ruchu.

Doteraz existovali v členských štátoch EÚ rôzne zákony a nariadenia týkajúce sa konkrétnych remeselných a priemyselných výrobkov, no ochrana nebola zosúladená. Výrobcovia, ktorí chceli chrániť zemepisné označenie remeselného alebo priemyselného výrobku v celej EÚ, sa preto museli riadiť rôznymi pravidlami a v niektorých členských štátoch sa museli spoliehať na iné opatrenia, ako je ochrana ochrannej známky alebo zákony o nekalej súťaži. Podľa tohto nariadenia bude EUIPO zodpovedným orgánom EÚ za riadenie registrácie týchto zemepisných označení na úrovni EÚ.

Viac informácií je dostupných na [webovej stránke EUIPO](#).

Zdroj: EUIPO 2023

Strata 16 miliárd eur v odevnom, hračkárskom a kozmetickom odvetví v EÚ v dôsledku falšovania v období 2018 až 2021

V januári 2024 zverejnil Úrad Európskej únie pre duševné vlastníctvo novú štúdiu s názvom *Hospodársky vplyv falšovania v odevnom, kozmetickom a hračkárskom priemysle v EÚ*. Predmetom štúdie je ekonomický vplyv falšovania na tri priemyselné odvetvia na území EÚ: odevný (vrátane obuvi), kozmetický a hračkársky.¹

Odhaduje sa, že odevný priemysel v rozmedzí rokov 2018 až 2021 prišiel ročne o príjmy vo výške takmer 12 miliárd eur, čo predstavuje 5,2 % ušlého zisku z predaja odevov v Európskej únii. V dôsledku ušlého zisku z dôvodu falšovania stratilo prácu v odevnom priemysle 160 000 osôb, pričom najviac postihnutými trhmi boli Nemecko a Taliansko. Slovensko zaznamenalo v danom období ročnú stratu zisku z predaja odevov 7,7 %, celkovo v hodnote 107 miliónov eur. Ušlý zisk mal na Slovensku za následok stratu zamestnania pre približne 1 934 osôb.

Trh s kozmetickými prípravkami v EÚ je oveľa menší ako trh s odevmi a z hľadiska predaja predstavuje približne tretinu jeho veľkosti. Odhadovaný ročný ušlý zisk z predaja kozmetických prípravkov v dôsledku falšovania v EÚ predstavuje 3 miliardy eur. V absolútnych číslach bol najviac postihnutý francúzsky kozmetický priemysel, ktorý zaznamenal ušlý zisk z ročného predaja 800 miliónov eur. Strata pracovných miest v kozmetickom odvetví v EÚ sa odhadla na takmer 32 000 osôb. V prípade Slovenska možno hovoriť o 39-miliónovej strate (strata zisku 6,7 %) a úbytku pracovných miest pre 201 osôb.

Hoci je hračkársky priemysel najmenší z uvedených troch analyzovaných odvetví, trpí najvyšším podielom ušlého zisku v dôsledku falšovania – až 8,7 %, čo zodpovedá výške jednej miliardy eur a zníženiu počtu zamestnancov v tomto odvetví o 3 600 osôb. Nemecký hračkársky priemysel absorboval tretinu ušlého zisku v dôsledku prítomnosti

¹ Ekonomický vplyv falšovania sa odhaduje na základe ekonometrických modelov, ktoré spájajú ukazovatele falšovania s chybami predpovedí predaja, ktoré sú definované ako neočakávané zmeny. Ekonometrické modely sa opierajú o štatistické ukazovatele falšovania, ako je prieskum EUIPO medzi občanmi o porušovaní práv duševného vlastníctva; zadržanie falšovaného tovaru na hraniciach; zaznamenané trestné činy spojené s falšovaním a vnímanie korupcie.

falšovaných hračiek v EÚ. Hračkársky priemysel na Slovensku zaznamenal ušlý zisk 11,4 %, čo predstavovalo osem miliónovú stratu.

Uvedené údaje jasne poukazujú na významný ekonomický vplyv falšovania na odevný, kozmetický a hračkársky priemysel v EÚ v posledných rokoch. Straty v miliardách eur a tisíce pracovných miest ukazujú, že falšovanie nie je len morálnym, ale aj vážnym hospodárskym problémom. Je dôležité, aby sa členské štáty a EÚ ako celok zamerali na posilnenie opatrení na boj proti falšovaniu a na ochranu duševného vlastníctva, čo môže pomôcť minimalizovať budúce straty a zachovať konkurencieschopnosť týchto odvetví.

Celá štúdia je dostupná na [webovej stránke EUIPO](#).

Zdroj: EUIPO, Observatory Publications 2024

Nová štúdia EUIPO odhaľuje trend v počte európskych prihlášok ochranných známk – Slovensko po pandemickom období s historickým maximom

Úrad Európskej únie pre duševné vlastníctvo (EUIPO) nedávno predstavil novú štúdiu s názvom *Dynamika prihlášok ochranných známk pred pandemiou Covid-19 a počas nej*. Štúdia sa zameriava na analýzu európskych prihlášok ochranných známk (EUTM) prijatých z členských štátov EÚ v rokoch 2020 až 2022.

Počas prvých dvoch rokov pandémie COVID-19 (2020 a 2021) bol zaznamenaný výrazný nárast celkového počtu prihlášok ochranných známk. K nárastu počtu podaní v roku 2020 prispeli najmä čínski prihlasovatelia, ktorí v tomto roku predložili 13 693 prihlášok z celkového počtu 16 827 (81,3 %). Rast v roku 2021 však podporili prihlásky z členských štátov EÚ, a to 12 902 z celkového počtu 20 680 prihlášok (62,4 %) v danom roku.

V rokoch 2001 až 2021 (vrátane) stúpala počet podaných prihlášok ochranných známk EUIPO v priemere o 6,1 % ročne. O rok neskôr však došlo k výraznému poklesu (o 12,1 %) v mnohých štátoch vrátane členských štátov EÚ aj Číny.

Aj napriek tomu, že v roku 2020 došlo k výraznému poklesu ekonomiky a súkromného dopytu, európske prihlásky mali rastúce tempo. To naznačuje, že aj v ťažších hospodárskych časoch môže byť zaznamenaný nárast v počte prihlášok. Naopak, v roku 2022 sme videli opačný trend oproti roku 2020. Napriek rastu domáceho dopytu počet podaní výrazne klesol. V prípade členských štátov EÚ bol v roku 2022 zaznamenaný pokles počtu prihlášok vo väčšine štátov. Výnimkou boli Chorvátsko, Bulharsko, Rumunsko, Lotyšsko a Slovinsko. Na konci pandémie zaznamenali tieto štáty historické maximum v počte EUTM.

Slovenská republika patrí k skupine štátov, ktorá v roku 2022 zaznamenala pokles počtu európskych prihlášok ochranných známk (608), no zároveň v roku 2023 prihlásky nabehli na tempo opätovného rastu (781). Pokles

prihlášok od slovenských prihlasovateľov v roku 2022 však nebol nižší než pred pandemiou. V roku 2019 Slovensko zaznamenalo 461 EUTM. Z členských štátov EÚ mali nižší počet prihlášok v roku 2022 ako v roku 2019 Luxembursko, Fínsko, Malta, Portugalsko a Dánsko. Fínsko pokračovalo v klesajúcom trende aj v roku 2023.

Štúdia analyzuje aj vývoj v oblasti tried tovarov a služieb podľa Niceského triedenia. V každom roku pandemického obdobia COVID-19 dosahovali niektoré triedy lepšie výsledky ako iné. V roku 2020 všetky tieto triedy zodpovedali tovarom, pričom v prvej štvorke boli dve triedy spojené so zdravotníckymi a farmaceutickými výrobkami. Rok 2021 zahŕňal tri triedy služieb, pričom v prvej päťke bola trieda 35, ktorá zodpovedá dopravným službám. Napokon v roku 2022 boli identifikované len štyri triedy s lepším výsledkom, všetky na strane služieb. Zistilo sa, že niektoré triedy služieb (bankové a finančné služby, doprava, technické a vedecké služby) vykazovali koreláciu s ukazovateľom ekonomického sentimentu, ako aj s ukazovateľom dôvery v priemysel.

Zostáva nejasné, či zmeny v EUTM boli spôsobené prirodzenou dynamikou prihlášok a odolnosťou systému alebo očakávaniami vyplývajúcimi z ohlásenia mimoriadnych opatrení prijatých vládou, alebo kombináciou oboch. Bezprostredný dopad krízy COVID-19 bol obmedzený a mal veľmi krátke trvanie. Z výsledkov štúdie je však zrejmé, že nebola zistená žiadna priama súvislosť medzi intenzitou vládnych opatrení, dopadom ochorenia COVID-19 a vývojom EUTM.

Celá štúdia je dostupná na [webovej stránke EUIPO](#).

Zdroj: EUIPO 2024

Úrad Európskej únie pre duševné vlastníctvo (EUIPO) oslavuje 30 rokov

Rok 2024 je pre Úrad Európskej únie pre duševné vlastníctvo jubilejný, pretože oslavuje 30. výročie. Za posledných tridsať rokov sa EUIPO stal dôveryhodnou inštitúciou v globálnom meradle. Vybuďoval solídnu organizáciu (s viac ako tisíc zamestnancami), ktorá sa ročne zaoberá takmer 300 000 prihláškami a za 30 rokov existencie zaregistrovala viac ako tri milióny ochranných známk a vzorov.

EUIPO (predtým Úrad pre harmonizáciu vnútorného trhu – OHIM) bol vytvorený v roku 1994 s právomocou spravovať ochrannú známku Európskej únie. Táto inštitúcia však v priebehu ďalších rokov svoje kompetencie postupne rozširovala. V roku 2003 začala zaznamenávať a chrániť dizajny, o pár rokov neskôr začala zohrávať dôležitú úlohu v systéme autorských práv a v minulom roku svoje kompetencie rozšírila aj o oblasť zemepisných označení. V súčasnosti patrí k najvýznamnejším inštitúciám v oblasti duševného vlastníctva.

Časový prehľad a kľúčové míľniky EUIPO sú dostupné na [webovej stránke úradu](#).

Zdroj: EUIPO 2024

Správy z EÚ

V roku 2022 sa v EÚ zadržalo viac ako 86 miliónov falošných predmetov

Podľa zverejneného dokumentu Úradu Európskej únie pre duševné vlastníctvo (EUIPO) a Európskej komisie (Presadzovanie práv duševného vlastníctva v EÚ: výsledky na hraniciach EÚ a na vnútornom trhu EÚ 2022) bolo v roku 2022 v Európskej únii (na vonkajšej hranici EÚ a na vnútornom trhu) zadržaných približne **86 miliónov falošných predmetov**. Odhadovaná hodnota falošných predmetov zadržaných v EÚ predstavovala viac ako **2 miliardy eur**, čo **predstavuje nárast o približne 3 %** v porovnaní s rokom 2021.

Z výsledkov dokumentu tiež vyplýva, že piatimi najviac zadržanými výrobkami z hľadiska počtu zadržaných predmetov v EÚ boli hry, obalový materiál, hračky, cigarety a CD/DVD (tvorili viac než 72 % zaznamenaných výrobkov). Oblečenie, nálepky, etikety, odevné doplnky a príslušenstvo pre mobilné telefóny patrili tiež k často zadržívaným kategóriám tovarov.

Najčastejšie zadržívané kategórie tovarov v EÚ

Hry	34,6 %
Obalový materiál	16,2 %
Hračky	8,8 %
Cigarety	8,0%
CD/DVD	4,9 %
Oblečenie	3,9 %
Nálepky, štítky, etikety	2,6 %
Odevné doplnky	2,0 %
Príslušenstvo pre mobilné telefóny	1,5 %

Údaje pochádzajú z uvedenej štúdie EUIPO

Zatiaľ čo počet predmetov zadržaných na hraniciach EÚ v roku 2022 klesol o 43 % v porovnaní s rokom 2021, ich hodnota sa v porovnaní s predchádzajúcim rokom zvýšila o 11 %, pretože bolo zadržaných viac predmetov s vyššou domácou maloobchodnou hodnotou ako v predchádzajúcom roku. Pokiaľ ide o zadržívanie na vnútornom trhu, polícia a orgány dohľadu nad trhom zadržali viac falošného tovaru ako v roku 2021 (nárast o takmer 26 %). Hodnota tohto tovaru sa však znížila v dôsledku vyššieho percenta zadržaných predmetov patriacich do lacnejších kategórií výrobkov.

Na desať členských štátov (Taliansko, Francúzsko, Holandsko, Bulharsko, Nemecko, Litva, Španielsko, Maďarsko, Grécko a Portugalsko) pripadlo v roku 2022 viac ako 96 % celkového počtu falošných predmetov zadržaných v EÚ. Na Taliansko pripadla viac ako polovica celkového počtu falošných predmetov a viac ako 33 % z hľadiska odhadovanej hodnoty.

Rovnako ako v predchádzajúcich rokoch aj v roku 2022 zostáva Čína hlavnou krajinou pôvodu pre väčšinu falšovaného tovaru vstupujúceho do EÚ (z ktorého je najviac zadržanou kategóriou príslušenstvo pre mobilné telefóny), potom nasleduje Turecko (z ktorého je najviac zadržanou kategóriou oblečenie).

Cieľom informácií, ktoré prináša Európska komisia v spolupráci s EUIPO, je podpora analýzy porušovania práv duševného vlastníctva v EÚ a vypracovania vhodných protipatrení príslušnými orgánmi presadzovania práva, mali by slúžiť tvorcom politik EÚ na stanovenie priorit a vypracovanie dôkazmi podporených politik na širšej úrovni.

Colná reforma EÚ

Návrhy Európskej komisie na [reformu colnej únie EÚ](#), predložené začiatkom roka 2023, môžu obmedziť možnosť podvodníkov dovážať do EÚ falošný tovar – navrhovaný nový systém poskytne colným orgánom v reálnom čase údaje súvisiace s dodávateľskými reťazcami a výrobnými procesmi tovaru vstupujúceho do EÚ, čo colným orgánom umožní rýchlejšie, konzistentnejšie a efektívnejšie reagovať na riziká vrátane tovaru, ktorý porušuje práva duševného vlastníctva. Nový colný orgán EÚ podstatne zlepši spoluprácu medzi colnými orgánmi a orgánmi dohľadu nad trhom a orgánmi presadzovania práva nielen na úrovni EÚ, ale aj na vnútroštátnej úrovni, čo umožní lepšie riadenie rizík a zabráni takzvanému pohraničnému nakupovaniu, pri ktorom falšovatelia hľadajú najjednoduchšiu cestu do EÚ.

Celý dokument je dostupný na [webovej stránke EUIPO](#).

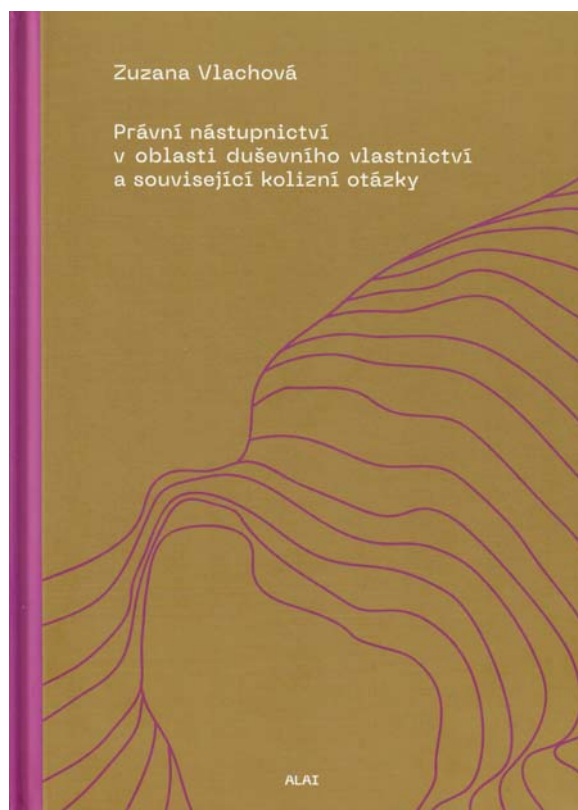
Zdroj: Európska komisia; EUIPO

Nové publikácie

- ADEKOLA, Tolulope Anthony. Regional Cooperation, Intellectual Property Law and Access to Medicines: A Holistic Approach for Least Developed Countries (Routledge Research in Health Law). 2023. ISBN 978-1032379036.
- ATTORNEY, Richard Stim, ATTORNEY and David Presman. Patent Pending in 24 Hours: Ninth Edition. 2023. ISBN 978-1413329186.
- BARNETT, Jonathan M. and O'CONNOR, Sean M. 5G and Beyond: Intellectual Property and Competition Policy in the Internet of Things: New edition. 2023. ISBN 978-1009274272.
- FRANCIS, Olivier. Legal Foundations of Ownership: A Comprehensive Guide to Property Law. 2024. ISBN 979-8876021441.
- GARANSI, Rose. How to Review an NFT Project from a Trademark Perspective: IP Insights. 2023.
- GRAMBLIČKOVÁ, Barbora a MAZÚR, Ján a BRAKOCI, Stanislav. Právo startupových spoločností. Správa, financovanie a duševné vlastníctvo. 2023. ISBN 978-80-8232-032-2.
- HOOK, Sarah. Moral Rights, Creativity, and Copyright Law: The Death of the Transformative Author.
- CHALOUPKOVÁ, Helena a HOLÝ, Petr. Autorský zákon: Komentár. 5. vyd. 2023. ISBN 9788074009440.
- JAMAR, Steven D and MTIMA, Latefeet. The Cambridge Handbook of Intellectual Property and Social Justice (Cambridge Law Handbooks). 2023. ISBN 978-1108482738.
- JANKOWSKA, Marlena. Intellectual Property Rights, Copynorm and the Fashion Industry: A Comparative Analysis. 2023. ISBN 1032452269.
- JOLLY, Adam. Winning with IP: Managing intellectual property today. 2023. ISBN 978-1739864040.
- KARHAD, Prasad. How to make money with your patent: A step by step guideline on how license, sell or commercialize your patented invention and earn significant profits. 2024. 200 p.
- KËLLEZI, Pranvera and KOBEL, Pierre and KILPATRICK, Bruce. Sustainability Objectives in Competition and Intellectual Property Law (LIDC Contributions on Antitrust Law, Intellectual Property and Unfair Competition). 2024. ISBN 978-3031448683.
- MCCARTHY, Kathleen E. Kane on Trademark Law: A Practitioner's Guide. 2023. 1796 p.
- NAHATA, Manish. Mastering Intellectual Property: Empowering Innovators: An IP Guide for Entrepreneurs. 2023. 92 p.
- PARRY, Andrew. Unlocking Innovation: A Guide to Intellectual Property for Entrepreneurs. 2024. 115 p.
- PASTIER, Michal. Žltá kniha budovania značky. 2023. ISBN 9788082580115.
- RANTANEN, Jason. Introduction to Intellectual Property Law: 2024. 2023. ISBN 979-8873159222.
- SAQR, Khalid. Knowledge Sentinels: Intellectual Property Guide for Academics. 2023. 112 p.
- SHARMA, Bindu and KALIA, Anita. All about Intellectual Property Rights. 2023. 70 p.
- SRSTKA, Jiří a KOČÍ, Antonín. Autorské právo v literatúre. 2023. ISBN 9788075026750.
- WARD, Matthew. A Straightforward Guide to Intellectual Property and the Law. 2023. 157 p.
- WILLIAMS, Barrett and ChatGPT. The Tanned Truth: Navigating Legal Hides and Unwrapping Intellectual Property in the Leather Business (Crafting Leather Ventures: A Comprehensive Guide ... Your Leatherworking Side Business Book 12). 2023. 249 p.
- WINKLER, Martin a kol. Právo v marketingu. 360 s. 2023. ISBN 978-80-225-5124-3.
- Zákony 2023 II/A - Obchodné a občianske právo, Živnostenské podnikanie. Séria Zákony 2023. 2023. ISBN 9788081622380.
- Zákony 2024 II/A - Obchodné a občianske právo. Séria Zákony 2024. 2024. ISBN 9788081622618.
- ZLOCHA, Ľubomír. Nekalá súťaž: Generálna klauzula, menej tradičné prípady a zahraničné právne úpravy, 2024. ISBN 9788082320438.

Spracovala: Mgr. Patrícia Šimková, PhD.

Práve vyšlo

VLACHOVÁ, Zuzana. Právní nástupnictví v oblasti duševního vlastnictví a související otázky. Vyd. spolek ALAI, 2022. 132 s. ISBN 9788090787605

WINKLER, Martin a kol. Právo v marketingu. 1. vydanie. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, Ekonomická univerzita v Bratislave, 2023. 360 s. ISBN 978-80-225-5124-3.

ÚRAD
PRIEMYSELNÉHO VLASTNÍCTVA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Chránime hodnotu
vašich myšlienok.

Recenzia

Právní nástupnictví v oblasti duševního vlastnictví a související otázky

vyd. spolek ALAI, 2022. 132 s.
ISBN 9788090787605

Zuzana Vlachová

Monografia Zuzany Vlachovej predstavuje druhé prepracované vydanie publikácie vydané v roku 2022, pričom prvé vydanie vyšlo ako diplomová práca autorky ešte v roku 2020.

Dielo bolo vydané vo vydavateľstve ALAI, Česká republika, v rámci vedeckej edície Editio ALAI Bohemica Academica. Už samotné zloženie vedeckej rady z významných osobností špecializujúcich sa na oblasť duševného vlastníctva je zárukou odbornej kvality vydávanej publikácie.

Dielo je tematicky rozdelené do siedmich častí spolu s úvodom a záverom. Hlavný akcent sa kladie na problematiku právneho nástupníctva v práve duševného vlastníctva vrátane zmluvných a mimozmluvných záväzkov a dedičského práva včítane riešenia kolíznych otázok.

Po úvodnej časti, v ktorej nás autorka zoznamuje s problematikou, nasleduje časť venovaná právnemu nástupníctvu v práve duševného vlastníctva, kde sa riešia otázky univerzálnej a singularnej sukcesie s osobitným zreteľom na nehmotné statky a práva k nim. Autorka sama konštatuje, že monografiou sa snaží sčasti vyplniť medzeru v skúmaní zvolenej témy, pričom najväčší prínos vidí v spracovaní právneho nástupníctva ako osobitne neriešenej výskumnej otázky.

Za zmienku stojí časť venovaná prevoditeľnosti práv duševného vlastníctva v kontexte nositeľov práv, ktorá súvisí s riešením problémov prevodu práv, ako aj ich prechodu na právnych nástupcov. Význam tejto časti spočíva v diskusii o osobitostiach úpravy vzhľadom na možnosť, resp. nemožnosť prevodu práv duševného vlastníctva.

V nasledujúcich dvoch častiach autorka intenzívne komunikuje vymedzenie relevantných kolíznych noriem a kladie si otázku o význame uplatňovania zásady teritoriality v čase internetu.

Nesporne zaujímavou je piata časť, v ktorej sa autorka venuje zmluvným dispozíciám s právom duševného vlastníctva. Podrobne skúma kolízne súvislosti nariadenia Rím I, ktorý je použiteľný na zmluvy s medzinárodným prvkom a tiež nariadenia o dedičstve. Obidve normy sú z pohľadu skúmanej témy kľúčové. Osobitnú pozornosť si zaslúži podkapitola venovaná zmluvným záväzkom z pracovno-právnych vzťahov, kde zamestnanca, rovnako ako spotrebiteľa, vníma ako slabšiu zmluvnú stranu. Po časti venovanej zmluvným otázkam je zaradená časť o dedení práv duševného vlastníctva tiež s osobitným zreteľom na otázky kolízneho práva.

V závere autorka prehľadne sumarizuje získané výsledky skúmania, pripomína limitáciu prevoditeľnosti práv duševného vlastníctva *inter vivos* a *mortis causa* vrátane konštitutívneho prevodu, a to aj s ohľadom na postavenie prevodcu ako pôvodného a odvodeného nositeľa práv. Uvedené má vplyv aj na kolíznu oblasť skúmania.

Namiesto zavedeného princípu hraničných určovateľov *lex loci protectionis* typických pre oblasť duševného vlastníctva, v niektorých prípadoch navrhuje zakotvenie *lex loci origins*. Tento prístup možno oceniť najmä v rýchlo sa rozvíjajúcom prostredí internetu. Za istých okolností autorka tiež preferuje uplatnenie hraničného určovateľa *lex electa*, ale poukazuje aj na uplatňovanie obvyklého pobytu, resp. bydliska subjektov, a to tak v nariadení Rím I ako aj v nariadení o dedičstve.

Vzhľadom na osobitný režim prevoditeľnosti autorského práva a práva priemyselného vlastníctva považujeme ucelené spracovanie témy právneho nástupníctva vrátane uplatnenia kolíznych pravidiel za prínosné a doposiaľ v odbornej právnej spisbe takto ucelene nespracované. Adresátni publikácie môžu byť nielen odborníci z oblasti práva, najmä advokáti, sudcovia, notári, exekútori a iní právnici so záujmom o túto oblasť, ale určená je aj pre laickú verejnosť zameranú na špecifickú oblasť ochrany duševného vlastníctva v medzinárodnom kontexte súkromného práva. Vzhľadom na príbuznosť právnej úpravy je dielo vhodné nielen na český trh, ale možno ho odporučiť aj slovenským čitateľom.

Košice 6. 4. 2024

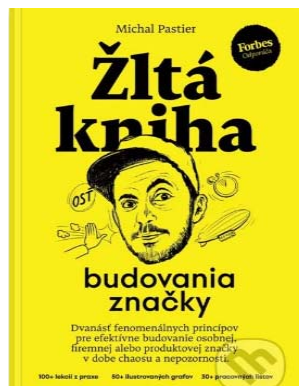
doc. JUDr. Renáta Bačárová, PhD., LL.M.
Právnická fakulta
Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Recenzia

Žltá kniha budovania značky

vyd. Barcz & Conrad books, 2023. 604 s.
ISBN: 9788082580115

Michal Pastier

Každoročne prichádza na knižný trh nespočetné množstvo publikácií, ktoré sa stretnú s menším či väčším záujmom čitateľov. Niektoré doslova zapadnú prachom a smerujú do výpredajovej sekcie alebo na spodné priečky regálov kníhkupectiev, iné ovládnu trh a na dlhé týždne či mesiace si vyslúžia prívlastok „bestseller“.

Žltá kniha budovania značky je ten druhý prípad. Táto kniha bola vydaná na jeseň minulého roku (10/2023). Autorom publikácie je Michal Pastier, slovenský marketér, ktorý sa marketingu venuje už 15 rokov. Jeho prácu si čitatelia môžu pamätať napríklad z kampane „praví kávičkári“ pre [Popradskú kávu](#) alebo z kampane so šušlavým psom „Ftefanom“ v [reklame pre Kofolu](#). Či už sa tieto reklamy vnímajú pozitívne, alebo negatívne, podstatné je, že sa stali zapamätateľnými. V dynamickom toku reklamného prúdu sa nestratili napriek tomu, že od ich uvedenia ubehli roky.

Michal Pastier vo svojej knihe vychádza nielen z vlastných skúseností, ale aj zo skúseností iných ľudí, podnikateľov, svetových aj lokálnych značiek. Pri tvorbe kapitoly o ochrane duševného vlastníctva autor knihy spolupracoval aj s Úradom priemyselného vlastníctva SR, konkrétne pri dôležitej téme, ktorá väčšine podnikateľov stále nie je známa – pri téme ochranných známok.

Žltá kniha budovania značky sa vo všeobecnosti môže charakterizovať ako publikácia, ktorá prepája tému marketingu s oblasťou duševného vlastníctva a čo je podstatné, zdôrazňuje dôležitosť jeho ochrany.

Prečo je kniha z pohľadu témy duševného vlastníctva dôležitá?

V prvom rade preto, lebo je to populárna publikácia, ktorá na túto tému upozorňuje. Vysvetľuje ju čitateľom veľmi jednoducho a uchopiteľne, demonštruje dôležitosť ochrany práv priemyselného vlastníctva na konkrétnych príkladoch z praxe a čitateľovi dáva jasný odkaz – ak chcete podnikat' v 21. storočí, bez ochrannej známky ani na krok!

Táto kniha je pre tých, ktorí nechcú filozofovať, čo je to značka, ale poznať odpovede na praktické otázky:

- 01 *Čo mám pri rozbiehaní značky reálne robiť?*
- 02 *Na čo si dať pozor?*
- 03 *Ako postaviť vlastnú značku rýchlo a efektívne?*
- 06 *Aké sú konkrétne kroky pre rôzne fázy firmy alebo projektu?*
- 07 *Čo funguje dlhodobo a čo je len trend, móda, hype?*
- 08 *Čo má najväčší dopad na efektívnu komunikáciu?*
- 09 *Prečo si firmy právne chránia aj svoje farby?*
- 10 *Ako odlišiť veci podstatné od vecí naliehavých?*
- 11 *Ako nešpekulovať a makať.*

Zároveň má kniha potenciál osloviť široké masy, ktoré (s vysokou pravdepodobnosťou) o tejto agende nevedia, prípadne vedia, no nepovažujú ju za dôležitú. Čísla a štatistiky hovoria jasne. Len 2 % podnikateľských subjektov na Slovensku využíva ochranu duševného vlastníctva prostredníctvom ochrannej známky, zatiaľ čo európsky priemer je na úrovni približne 9 %. Ak je v našom záujme priblížiť sa európskemu priemeru, práve takýto spôsob popularizácie tém duševného vlastníctva môžeme považovať za kľúčový, pretože doručí informácie presne na miesta, kde ich my doručiť nevieme – priamo k podnikateľom, manažérom či marketérom.

O čom Žltá kniha budovania značky vlastne je?

Odpoveď ukrýva už samotný názov. Hlavným motívom knihy je budovanie značky samej osebe. Je to praktický návod pre všetkých (hlavne začínajúcich) podnikateľov a marketérov, ktorí hľadajú odpovede na otázky, o ktorých ani nevedia, že ich majú. Kniha čitateľa donúti zamyslieť sa nad značkou komplexne, premýšľať nad ňou v kontextoch,

ktoré boli pre neho doposiaľ neznáme, a odhaľuje množstvo „tajomstiev úspechu“.

Michal Pastier vychádza z 19-ročnej praxe marketéra a 15-ročnej praxe podnikateľa. Rukami mu prešlo viac ako 200 projektov, ktoré pomáhal kreovať či rebrandovať. Jeho znalosť potrieb podnikateľov je v tomto smere nesporná. Kniha je napriek svojmu rozsahu (viac ako 600 strán) napísaná stručne a jasne. Čitateľ v nej nájde (pravdepodobne) úplne všetko, čo pri budovaní značky potrebujete vedieť.

Publikácia sa zaoberá témou komplexne – od momentu, keď sa značka (firma) rodí (fáza príprav), cez princípy komunikácie, tzv. brand kódy, cez využívanie aktuálnych trendov, cez budovanie osobnej značky, influencerský marketing a mnoho ďalšieho. Najpodstatnejšou výhodou knihy je fakt, že je písaná tak jednoducho a zrozumiteľne, že jej bude rozumieť naozaj každý. Ako je to možné? Michal Pastier ako marketér vie, že odborné vysvetlenia a siahodlé poučky širšie masy nevidia. Ale to, čo ľudí baví, sú príbehy. A to čitateľom vo svojej knihe ponúka. Na príkladoch známych aj neznámych značiek a reálnych príbehoch demonštruje všetko dôležité. Napríklad to, že významný tvar produktu, ktorý narušuje zaužívané vzorce, vytvorí v mysli spotrebiteľa jasné spojenie so značkou. Teraz sa zrejme zamýšľate, ako to myslím. No keď vám poviem – čokoláda v tvare štvorca, pravdepodobne viete, o ktorej značke hovorím, a vidíte, aký veľký význam má prepájanie teórie s praktickými ukážkami a aký vplyv na pochopenie čitateľov to v konečnom dôsledku môže mať.

Michal Pastier sám o knihe povedal, že nikdy nemal ambíciu napísať najlepšiu knihu o marketingu na svete. Ak by to tak bolo, pravdepodobne by ju nikdy nedopísal, lebo by z jeho pohľadu nikdy nebola dost dobrá. V skutočnosti sa len obzrel, pozbieral svoje aj cudzie odborné skúsenosti a napísal praktický návod, ako budovať značku, ktorá má šancu prežiť v dobe chaosu, v dobe, kedy je tok informácií tak rýchly, že sa v ňom všetci strácame, a v dobe, kedy zabúdame, čo sa stalo pred hodinou.

Knihu odporúčam prečítať každému, kto uvažuje nad vytvorením vlastnej značky. Je to naozaj prehľadný a praktický návod, ktorý vás bude v priebehu podnikania sprevádzať pri riešení problémov či dôležitých otázok. Ak sa vám zdá, že 600 strán je priveľa, nemusíte sa báť. Kniha je členená na samostatné kapitoly a časti, preto ju nemusíte prečítať „na jeden ťah“. S pokojným svedomím ju môžete odložiť na poličku a otvoriť vtedy, keď budete riešiť dôležitú otázku z oblasti kreovania vášho vlastného biznisu. Na 99 % v nej nájdete odpoveď.

*Mgr. art. Jana Záchenská**

Z obsahov vybraných časopisov

Justičná revue

11/2023

- DEÁK, M.: Niekoľko poznámok k navrhovanej úprave konania štatutárneho orgánu v novom súkromnom práve (1. časť)
 IVANČO, M. – SKLENÁR, M.: Právna versus skutková otázka v kontexte zisťovania obsahu právneho úkonu a rozhodovacej činnosti súdov
 LACIAK, O.: Ochrana advokátskeho tajomstva pri prehliadke advokátskej kancelárie
 DUBAJOVÁ JAVÚREKOVÁ, E.: Zákonné požiadavky podmienajúce platnosť inominálnych zmlúv a výklad ich obsahu

12/2023

- ŠOLTYSOVÁ, L., JAKUBÁČ, R.: Konanie o zázname v správnej súdnej praxi
 DEÁK, M.: Niekoľko poznámok k navrhovanej úprave konania štatutárneho orgánu v novom súkromnom práve (2. časť)
 PASSER, J. M.: (R)evoluce, ktorá sa nekonala

Duševní vlastnictví

4/2023

- ČERNÁKOVÁ, N. O nejstarší patentní kanceláři pražské
 RICHTEROVÁ, K – MOŇSKI, O. Mezinárodní spolupráce policejních orgánů v oblasti ochrany práv duševního vlastnictví
 JENERÁL, E. Senát v kazte T 438/19 postoupil Velkému stížnostnímu senátu právní otázky (G 1/23), týkající se interpretace rozhodnutí Velkého stížnostního senátu G 1/92
 JENERÁL, E. K rozhodnutí stížnostního senátu EPÚ T 2391/18
 JENERÁL, E. K rozhodnutí stížnostního senátu EPÚ T 532/20
 JENERÁL, E. K rozhodnutí stížnostního senátu EPÚ T 1362/20

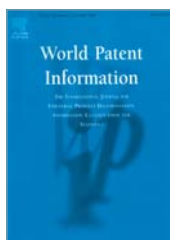
* Článek vyjadruje názory autora recenzie na predmetnú publikáciu a nesúvisí s politikou ÚPV SR.

Duševní vlastnictví

1/2024

KRATOCHVÍL, J. Úrad průmyslového vlastnictví v roce 2023
 POPOVSKÁ, N. NFT jako výzva právu duševního vlastnictví
 KOUTNÁ, I. Ochrana zeměpisných označení pro řemeslné
 a průmyslové výrobky v Evropské unii
 ČERNÝ, M. – FALADOVÁ, A. Vybraná rozhodnutí Soudního
 dvora Evropské unie ve věcech duševního vlastnictví za
 období od října 2023 do ledna 2024.

World Patent Information

75/2023

TSENG, F.M. – LIU, J. PALMA GIL, E. I. N. – LU, L. Y. Y. Identifying and monitoring emerging blockchain technologies using patent analysis
 KAMATERI, E. – SALAMPASIS, M. – DIAMANTARAS, K. An ensemble framework for patent classification
 BARRAGÁN-OCAÑA, A. - OLVERA-TREVIÑO, M. DE LOS A. – SILVA-BOJARAS, P. Technological innovation for sustainable development: Is agricultural and food nanotechnology a viable alternative?
 JESUS, C. S., CARDOSO, D. O., SOUZA, C. G.: Motivational factors for patenting: A study of the Brazilian researchers profile.
 KEMPF, CH. – RAPP, S. – BEHDINAN, K. – ALBERS, A. Reference System Element Identification Atlas – methods and tools to identify references system elements in product engineering

76/2024

Chikkamath, r. – Rastogi, D. – Maan, M. – Endres, M. Is your search query well-formed? A natural query understanding for patent prior art search
 Lara-Bertrand, A. L., - Camelo, F. – Camacho, B. – Silva-Cote, s. Technological search of patents for the identification of devices with potential use in Tumor-infiltrating lymphocytes (TILs) research
 ADEL, M. E. – HARRISON, CH. Unravelling technology meta-landscapes: A patent analytics approach to assess trajectories and fragmentation

MIRZAPOUR, L. – HABIBI, S. – BEYRAMI, R. F. – SHAHMORADI, L. – GHESHLAGHI, L. A. Patent information system of iranian medical universities: A need assessment research
 ZAINI, W. A. F. – LAI, D. T. CH. – LIM, R. CH. A systematic approach to identify technological trends related to chitin and chitosan using three-window analytics
 LIU, Y. – ALIAS, A. H. – HARON, N. A. – BAKAR, N. A – WANG, A. Technology status tracing and trends in construction robotics: A patent analysis

Transfer technológií bulletin

2/2023

KLINKA, T. Rozhodné právo a právomoc súdov v zmluvách využívaných pri transfere technológií
 LEVARSKÁ, L. Analýza administratívnych procesov prevodu práv priemyselného vlastníctva v prostredí verejných vedeckovýskumných inštitúcií
 KARLÍK, M. Medové laboratórium ako katalyzátor dôležitých spoluprác
 KUČKA, L. Patentové informácie v CVTI SR – minulosť a súčasnosť
 ROCHA, A. University Technology transfer: from the invention disclosure to the licensing agreement
 BÁLIKOVÁ, K – MARCINEKOVÁ, L. – ŠÁLKA, J. Zmluvný výskum v prostredí Technickej univerzity vo Zvolene

Quark

1/2024

Nevšedné všednosti: Nenápadné každodenné pomôcky sú plnohodnotnými vynálezmi, o ktorých museli premýšľať tí, ktorí s nimi prišli.
 Umelá inteligencia a knižnice
 Koncentrát umu
 Kúsky reality

Časopis Duševné vlastníctvo vydáva:

Úrad priemyselného vlastníctva SR, Švermova 43,
974 04 Banská Bystrica, Slovenská republika
www.upv.sk

Registrované MK SR – EV 5622/18

ISSN 1339-5564

Vychádza 2-krát ročne

Publikované názory autorov príspevkov sa nemusia stotožňovať
s názormi vydavateľa časopisu.

Adresa redakcie:

Úrad priemyselného vlastníctva SR, Duševné vlastníctvo,
Švermova 43, 974 04 Banská Bystrica, Slovenská republika
Tel.: 0908 676 865,
E-mail: casopisDV@indprop.gov.sk
IČO: 30 810 787

Vydané: 13. 5. 2024

Cena jedného čísla v **tlačenej verzii (vychádza 2-krát ročne)** je **4,50 €**,
ročné predplatné **9 €** a poštovné podľa platného cenníka Slovenskej pošty.
Odberteľom bude časopis distribuovaný poštou.

Elektronická verzia časopisu je od roku 2021 voľne dostupná na

<https://www.indprop.gov.sk/?dusevne-vlastnictvo>

Online objednávka:

www.upv.sk/?on-line-objednavka-casopisu-dusevne-vlastnictvo

Informácie o obsahu jednotlivých čísel:

www.upv.sk/?dusevne-vlastnictvo-archiv

Redakčná rada:

Predseda:

Ing. Martin Král' – Úrad priemyselného vlastníctva SR

Členovia:

- JUDr. Zuzana Adamová, PhD. – Ústav práva duševného vlastníctva a informačných technológií, Trnavská univerzita v Trnave, Slovenská republika
- doc. JUDr. Renáta Bačárová, PhD., LL.M. – Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Slovenská republika
- JUDr. Richard Bednárík, PhD. – Ústav práva duševného vlastníctva a informačných technológií, Trnavská univerzita v Trnave, Slovenská republika
- JUDr. Michal Černý, Ph.D. – Univerzita Palackého v Olomouci, Česká republika
- prof. JUDr. Branislav Hazucha, LL.D. – Hokkaido univerzita, Japonsko
- Ing. Štefan Holakovský – patentový zástupca, Slovenská republika
- Mgr. Martin Husovec, Ph.D. – London School of Economics and Political Science (LSE), Spojené kráľovstvo
- JUDr. Tomáš Klinka – patentový zástupca a ADR expert v oblasti doménových mien, Slovenská republika
- doc. JUDr. Martin Kubinec, PhD. – Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, Slovenská republika
- Dr. h. c. doc. Ing. Peter Mihók, CSc. – Slovenská obchodná a priemyselná komora
- JUDr. Andrea Slezáková, LL.M. (München), PhD. – Ekonomická univerzita v Bratislave, Slovenská republika
- JUDr. Jakub Slovák – Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky
- prof. Ing. Lubomír Šooš, PhD. – Slovenská technická univerzita v Bratislave, Slovenská republika
- prof. JUDr. Ivo Telec, CSc. – Univerzita Palackého v Olomouci, Česká republika
- prof. JUDr. Peter Vojčík, CSc. – Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Slovenská republika
- doc. JUDr. Jozef Vozár, CSc. – Slovenská akadémia vied
- Mgr. Ing. Martin Žovic – patentový zástupca, Slovenská republika

Redakčný kruh:

- Ing. Ingrid Brežňanová
- JUDr. Lucia Kováčiková
- Ing. Lukrécia Marčoková
- JUDr. Lenka Midriaková
- Mgr. Jitka Mikuličová

Výkonný redaktor: Mgr. Patrícia Šimková, PhD.

Jazyková korektúra: Mgr. Monika Halássová

Grafická úprava: Mgr. Janka Zimová

Príspevky sú preberané do príslušných elektronických právnych informačných systémov spoločnosti Wolters Kluwer, s. r. o.

Časopis sa hlási k politike otvoreného prístupu.

Časopis a príspevky sú dostupné na webových stránkach časopisu <https://www.indprop.gov.sk/?dusevne-vlastnictvo> za verejne dostupných licenčných podmienok Creative Commons Attribution – Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International (dostupné on-line na adrese <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>)